

Møteinnkalling
Formannskapet

Møtested: Rådhuset, møterom Formannskapet

Tidspunkt: 25.09.2025 kl. 09:00

Eventuelle forfall meldes til formannskapssekretær Torill E. Kristiansen på mobil 91855079 eller e-post tokris@fredrikstad.kommune.no.

Varamedlemmer møter etter nærmere avtale.

Dersom du ønsker å få vurdert din habilitet, send nødvendig informasjon til ordfører Arne Sekkelsten arnsek@fredrikstad.kommune.no, med kopi til formannskapssekretær Torill E. Kristiansen tokris@fredrikstad.kommune.no.

Fredrikstad, 18.09.2025

Arne Sekkelsten
ordfører

Saksliste

Saksnr.	Innhold	Hjemmel u.off.
OS 28/25	Orientering om status for planlegging av ny bru Omberg – Torp	
OS 29/25	Orientering om Fritidserklæring for barn og unge i Fredrikstad	
OS 30/25	Aktuelle saker fra ordfører og kommunedirektør	
PS 147/25	Fusjon mellom Fasvo Holding AS og Viuno AS - fullmakt til ordfører	
PS 148/25	Høring: Forslag til ny forskrift om tilskudd til private barnehager	
PS 149/25	The Tall Ships Races Fredrikstad 2023 - sluttrapport	
PS 150/25	Invitasjon til Fredrikstad fra Sail Training International om å være TTSR-vertshavn i 2029	

OS 28/25 Orientering om status for planlegging av ny bru Omberg – Torp
OS 29/25 Orientering om Fritidserklæring for barn og unge i Fredrikstad
OS 30/25 Aktuelle saker fra ordfører og kommunedirektør

Formannskapetets vedtak 04.09.2025:Formannskapetets innstilling:

1. Ordfører gis fullmakt i generalforsamlingene i Viuno AS og FASVO AS/FASVO Holding AS til å stemme for fusjon av selskapene, med nødvendige endringer av selskapsvedtekter og nytt navn på selskapet.
2. Ordfører gis fullmakt til å inngå ny aksjonæravtale med Hvaler kommune som foreslått i vedlegg 7.

Formannskapetets behandling 04.09.2025:Votering:

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Bystyrets vedtak 11.09.2025:

1.Saken utsettes og oversendes formannskapet for endelig vedtak.

Bystyrets behandling 11.09.2025:

Ordfører viste til mottatt e-post under møtet fra ordfører Mona Vauger i Hvaler kommune hvor de ønsker et felles vedtak i saken som også blir behandlet i Hvaler kommunestyre i dag.

Jarle Johannessen (R) stilte spørsmål ved sin habilitet. Han er ansatt i Hvaler kommune, i NAV og behandler søknader og tildeler plasser.

Et enstemmig bystyre erklærte Jarle Johannessen habil i saken.

Hannah Berg (R) fremmet følgende forslag:

Saken oversendes formannskapet for endelig vedtak.

Erik Skauen (MDG) fremmet et utsettelsesforslag:Votering:

Utsettelsesforslaget ble vedtatt mot 1 stemme (V).

Saksnr.: 2024/27667
Dokumentnr.: 6
Løpenr.: 224137/2025
Klassering: 255

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Formannskapet	04.09.2025	134/25
Bystyret	11.09.2025	132/25
Formannskapet	25.09.2025	147/25

Fusjon mellom Fasvo Holding AS og Viuno AS - fullmakt til ordfører

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler formannskapet å gi følgende innstilling til bystyret:

1. Ordfører gis fullmakt i generalforsamlingene i Viuno AS og FASVO AS/FASVO Holding AS til å stemme for fusjon av selskapene, med nødvendige endringer av selskapsvedtekter og nytt navn på selskapet.
2. Ordfører gis fullmakt til å inngå ny aksjonæravtale med Hvaler kommune som foreslått i vedlegg 7.

Sammendrag

Styrene i Viuno AS og Fasvo Holding AS har henvendt seg til sine aksjonærer Fredrikstad og Hvaler kommune med sikte på oppstart av en formell prosess for fusjon av selskapene.

Styrene i selskapene har vedtatt en felles fusjonsplan av 19. august i år. Fredrikstad kommune eier 100 prosent av Fasvo Holding AS og 74,5 prosent av Viuno AS. Hvaler kommune eier 24,5 prosent av Viuno AS.

Fasvo Holding AS eier 100 % av Fasvo AS hvor den operative virksomheten utøves. Når Fasvo Holding AS blir fusjonert med Viuno AS vil Fasvo AS også bli fusjonert inn, slik at tre selskaper blir til ett.

Det fusjonerte selskapet skal ha lokasjon og virksomhet i begge eierkommunene. Eierfordelingen i det sammenslåtte selskapet er basert på en ekstern verdivurdering av selskapene.

Et fusjonert selskap vil gi Fredrikstad kommune 86 % og Hvaler kommune 14% av aksjene.

Gjennomføres fusjonen vil det bli satt i gang en intern prosess og medvirkning av ansatte som vil gi selskapets styre grunnlag for ett nytt navn på selskapet.

Vedlegg

- 1 FELLES FUSJONSPLAN FOR FASVO HOLDING AS OG VIUNO AS
- 2 Protokoll ekstraordinært styremøte 2025-08-19_Fusjonsplan Viuno-Fasvo
- 3 Åpningsbalanse Viuno og Favo Holding v2
- 4 Signering av protokoller vedrørende fusjon - signert 19.08.2025 Fasvo Holding As
- 5 Fusjonens betydning for ansatte- utsendt versjon
- 6 Verdivurdering og bytteforhold FASVO og Viuno
- 7 Forslag aksjonæravtale
- 8 Eksisterende aksjonæravtale fra 2023

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

- 1 Formannskap PS 196/2024 *Fusjon mellom Viuno AS og Fasvo AS – fullmakt til ordfører* (Politisk behandling utsatt)
- 2 Bystyre PS 258/2024 *Fusjon mellom Viuno AS og Fasvo AS – fullmakt til ordfører* (Politisk behandling utsatt)
- 3 Bystyresak PS70/23 Varig tilrettelagte arbeidsplasser (VTA) i Fredrikstad – tilbakemelding fra politisk arbeidsutvalg
- 4 Bystyresak PS 78/22 UNIKOM AS tilførsel av ny egenkapital
- 5 Bystyresak PS16/19 Fusjon mellom Viuno AS og Hvaler Arbeidssenter AS – Fullmakt

Saksopplysninger

Styrene i Viuno AS og Fasvo Holding AS har henvendt seg til sine eierkommuner Fredrikstad og Hvaler kommune med sikte på oppstart av en prosess for fusjon av selskapene.

Fredrikstad kommune eier 100 prosent av Fasvo Holding AS og 74,5 prosent av Viuno AS. Hvaler kommune eier 24,5 prosent av Viuno AS. Selskapene tilbyr varige tilrettelagte arbeidsplasser (VTA) og arbeidsforberedende trening (AFT). I hovedsak finansieres dette gjennom løpende støtte i fra NAV og brukernes hjemkommuner. I bystyresak PS70/23 Varig tilrettelagte arbeidsplasser (VTA) i Fredrikstad – tilbakemelding fra politisk arbeidsutvalg ble det vedtatt følgende;

- *Ordfører gis fullmakt til å undersøke grunnlaget for, og eventuelt gjennomføre, en fusjon mellom Unikom AS og Viuno AS, eller mellom Unikom AS og Fasvo AS.*
- *Ordfører gis fullmakt til å undersøke grunnlaget for, og eventuelt opprette, et holdingselskap som omfatter eierskap til alle kommunens eierposisjoner i Fasvo AS, Viuno AS og Unikom AS.*

Denne saken tar utgangspunkt i vedtakets punkt 5 og 6 som gjelder samordning og omstrukturering av aksjeselskapene for å kunne styrke tilbudet innen varige tilrettelagte arbeidsplasser (VTA) og arbeidsforberedende trening (AFT).

Opptjente eiendeler og egenkapital i selskapene som følge av VTA- og AFT-virksomhet kan ikke benyttes til andre formål, som utdeling til aksjonærene eller subsidiere ikke-skjermet virksomhet i konkurranseutsatte markeder. Fusjon og strukturendringer vil være betinget av at NAV opprettholder finansieringen på dagens nivå slik at antall plasser og aktivitetsnivå ikke påvirkes negativt. Utover dette kommer ordninger og arbeidsrettede tiltak som:

VTA-O; Varig tilrettelagt arbeid i ordinær bedrift

Lærekandidatordningen; Gir mulighet til å skreddersy fagopplæring til videregående skoleelever som ønsker opplæring i bedrift, men som ikke sikter mot full yrkeskompetanse, ordningen gir et kompetansebevis.

APU; Arbeid, produksjon og utvikling er et arbeidstilbud for personer som har større bistand i arbeidssituasjonen

AKS; Aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere

VLT; Varig lønnstilskudd

Unikom AS, hovedsakelig en AFT-virksomhet, ble tilført 4,5 millioner kroner i ny egenkapital i 2022. De økonomiske utfordringene for selskapet var ikke av forbigående karakter. Unikom AS opphørte som eget selskap i 2024 og ble fusjonert med Viuno AS i samsvar med

bystyrets vedtak i punkt 5. Hvaler kommune opprettholdt eierandelen på 3 prosent i Unikom AS ved fusjonen med Viuno AS. Viuno AS har brukt betydelig ressurser på å restrukturere og integrere tidligere Unikoms virksomhet.

Viuno AS eies i dag av Fredrikstad kommune med 74,5 prosent og Hvaler kommune med 25,5 prosent etter fusjonen med Unikom AS. I 2019 fusjonerte Hvaler Arbeidssenter AS med Viuno AS, og Viuno har i tillegg til driftssted i Fredrikstad en fast driftsavdeling i Hvaler kommune i henhold til aksjonæravtalen. Selskapet opplyser at det har 102 VTA-plasser, i tillegg kommer 2,5 VTA-plasser som er finansiert/kjøpt i sin helhet av eierkommunene, samt 102 lærerkandidater.

FASVO Holding AS eies 100 prosent av Fredrikstad kommune med driftssted i Fredrikstad. Fasvo er et konsern hvor FASVO Holding AS eier datterselskapet Fasvo AS. Virksomheten drives på tre lokasjoner i kommunen. Selskapet opplyser at det har 90 VTA-plasser og 3 VTA-plasser for Råde kommune, samt 20 lære kandidater.

Relevante bestemmelser

Lov om aksjeselskaper

Konsekvenser for sosial bærekraft

Et helt sentralt mål for Fredrikstad kommune er å jobbe for et inkluderende arbeidsliv og tilrettelagte arbeidsplasser. VTA-utvalgets hovedmål er å se om det er mulig med flere tilrettelagte arbeidsplasser i kommunen innenfor en trygg organisatorisk og finansiell ramme for bedriftene som tilbyr VTA-plasser. Det å stå på utsiden av samfunnet uansett bakgrunn og livssituasjon, skaper store utfordringer for de det gjelder. Utenforskap påvirker negativt den sosiale bærekraften for hele Fredrikstadsamfunnet. Tilbud om en VTA-plass kan i så måte bidra til opplevelsen av å leve et fullverdig liv hvor menneskeverdet til personer blir godt ivaretatt.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft

a) Økonomiske konsekvenser – drifts- og investeringsbudsjett

Saken har ikke direkte innvirkning på kommunens drifts- og investeringsbudsjett, men en endring av selskapsstrukturer. Ett selskap vil gi et samlet større kompetansemiljø. Gjennom god ledelse vil dette styrke driften og gi muligheter for innovasjon og å jobbe frem reserverte kontrakter hos eierkommunene. Et dekkende VTA-tilbud for personer som har behov for en slik plass, vil kunne være forebyggende og påvirke omfanget av tjenester kommunen selv måtte tilby som et alternativ. Aksjonærer har ikke anledning til å ta ut utbytte fra selskapet som følge av at det er en NAV-støttet VTA-virksomhet.

b) Samfunnsmessige konsekvenser

En grunnpilar i samfunnsøkonomisk bærekraft er enkeltindividenes evne til å bidra produktivt til fellesskapet. For noen vil dette bety at samfunnet må tilrettelegge for individets evne, slik at potensialet til et positivt bidrag kan utløses. Gjennom et tilbud om en tilrettelagt arbeidsplass, som imøtekommer en persons individuelle evne til å bidra produktivt til samfunnet rundt, imøtekommes dette behovet og resultatet er at hele samfunnets økonomiske bærekraft økes.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft

Ikke vurdert i saken.

Ansattes medbestemmelse

Selskapene legger selv til rette prosesser for medbestemmelse i tråd med gjeldende lov og avtaleverk.

Vurdert for uttalelser i rådene

Ikke aktuelt i saken siden det gjelder endring i selskapsstruktur og ikke virksomhetens innhold og omfang.

Vurdering

Både Viuno AS og Fasvo Holding AS/Fasvo AS er selskaper som hver for seg har en god drift og et godt omdømme. Over år har det vært gjennomført omstruktureringer som følge av krevende situasjoner enten det skyldes økonomi eller kompetanse.

Det vil skape positive synergier å samle selskapene i en struktur, både med hensyn til økonomi, administrasjon, kompetanse og eierforvaltning. Styrene i begge selskapene stiller seg positive til en fusjon.

Selskapet skal ha et fast driftssted i Hvaler kommune som i dag som vil bli regulert gjennom en aksjonæravtale.

Å gi det nye selskapet et nytt navn vil være en positiv intern prosess for selskapet. Videre vil det vise at en tar med seg det beste fra begge selskapene og øker kapasiteten og muligheten for å videreutvikle den nye virksomheten.

Kommunedirektøren anbefaler at ordfører får fullmakt i generalforsamlingen til å stemme for en fusjon mellom Viuno AS og Fasvo Holding AS. Videre fullmakt til en endring av selskapsnavn og nødvendige endringer i selskapets vedtekter, og mulighet for å inngå en oppdatert aksjonæravtale med Hvaler kommune.

Alternative løsninger

Fortsette dagens drift og selskapsstruktur i begge selskapene.

Konklusjon

Kommunedirektøren anbefaler formannskapet å gi ordføreren de nødvendige fullmaktene i den forbindelse.

En fusjon vil bidra til et nytt selskap som tar med seg det beste fra begge selskapene og gir rom for videreutvikling og vekst.

FELLES FUSJONSPLAN FOR FASVO HOLDING AS OG VIUNO A/S

1. Parter i fusjonen

Overdragende selskap er Fasvo Holding AS, adresse: Pancoveien 9, org.nr. 921 688 156. Selskapet har forretningsadresse i Fredrikstad kommune.

Overtakende selskap er Viuno A/S, adresse: Nedre Tomtegate 2, org.nr. 959 334 366. Selskapet har forretningsadresse i Fredrikstad kommune.

2. Bakgrunn for fusjonen

Styrene i Fasvo Holding AS og Viuno A/S er enige om å foreslå for sine respektive generalforsamlinger at selskapene fusjonerer. Viuno A/S er eid av Fredrikstad kommune og Hvaler kommune, mens Fasvo Holding AS er eid av Fredrikstad kommune, og er et holdingselskap som eier samtlige aksjer i Fasvo AS.

Viuno A/S har som formål å gjennom næringsvirksomhet skape verdifull sysselsetting for arbeidstakere og lærekandidater med tilretteleggingsbehov. I tillegg består virksomheten i arbeidsforberedende trening for mennesker som skal ut i ordinært arbeid. Fasvo AS har det samme formålet om å gjennom næringsvirksomhet skape verdifull sysselsetting for arbeidstakere og lærekandidater med tilretteleggingsbehov.

Selskapenes eiere, styrer og ledelser mener derfor at en omorganisering for å samle virksomheten i ett selskap er hensiktsmessig, idet det antas at en sammenslåing vil innebære positive synergieffekter og reduserte kostnader. En fusjon vil effektivisere bruken av ressurser, forbedre den økonomiske situasjonen for begge selskapene, samt sikre en mer slagkraftig og attraktiv organisasjon.

For å oppnå den ønskede strukturen skal det først gjennomføres opptaksfusjon hvor Viuno A/S er overtakende selskap og Fasvo Holding AS er overdragende selskap. Trinn to av omorganiseringen består av en mor-datter-fusjon mellom Viuno A/S og Fasvo AS. Denne fusjonsplanen gjelder trinn én av omorganiseringen, og det er en forutsetning for gjennomføring av mor-datter-fusjonen at opptaksfusjonen gjennomføres først i Foretaksregisteret.

På bakgrunn av ovennevnte har styrene i overdragende og overtakende selskap utarbeidet denne fusjonsplanen for sammenslåing av selskapenes virksomhet, som nærmere avtalt nedenfor.

3. Fusjonsmetode og eiendeler som overføres

Fusjonen foretas med hjemmel i aksjelovens § 13-1, og for øvrig i tråd med aksjelovens kapittel 13.

Fusjonen innebærer at samtlige eiendeler, rettigheter og forpliktelser som tilhører overdragende selskap overdras til overtakende selskap. Samtidig innløses samtlige aksjer i overdragende selskap, og overdragende selskap slettes.

Som vederlag for innløsningen av aksjene i overdragende selskap mottar aksjonæren i overdragende selskap vederlag i form av aksjer som utstedes i overtakende selskap, som nærmere beskrevet i punkt 8 i fusjonsplanen.

4. Fusjonsvederlaget - bytteforhold i fusjonen - skattemessig kontinuitet

Fusjonen gjennomføres med skattemessig kontinuitet etter skatteloven kapittel 11.

Forutsetningen om skattemessig kontinuitet innebærer blant annet at den virkelige verdien av aksjene som innløses i overdragende selskap skal tilsvare den virkelige verdien av vederlagsaksjene som utstedes av overtakende selskap, jf. skatteloven § 11-7.

Verdsettelsen av virksomheten i hhv. overdragende og overtakende selskaper er basert på en ekstern verdsettelsesrapport gjennomført av Artiga AS den 1. mai 2025, hensyntatt etterfølgende forhold. Ved verdsettelsen er virkelig verdi av overdragende selskap før fusjonen vurdert til NOK 45 632 192. Virkelig verdi av overtakende selskap, før fusjonen, er vurdert til NOK 55 862 730. Virksomhetene er verdsatt med utgangspunkt i en markedsbasert vurdering av balanseverdiene pr. 31.07.2025.

Basert på ovennevnte vurderinger av selskapenes virkelige verdier legges følgende bytteforhold til grunn for utstedelsen av vederlagsaksjene i overtakende selskap:

Verdi av Viuno A/S	55,04 %
Verdi av Fasvo Holding AS	44,96 %
Sum	100 %

Fusjonsvederlaget utstedes ved kapitalforhøyelse i Viuno A/S. Aksjekapitalen forhøyes fra NOK 246 709 med NOK 201 527 til NOK 448 236 ved utstedelse av totalt 201 527 nye aksjer pålydende NOK 1.

Ved gjennomføring av fusjonen vil Hvaler kommune eie 14,015 % og Fredrikstad kommune eie 85,985 % av aksjene i Viuno A/S. Fredrikstad kommune vil dermed motta 201 527 aksjer ved gjennomføring av fusjonen. Dette gir følgende aksjeeierfordeling i Viuno A/S:

Aksjonær	Aksjer før fusjon	Vederlagsaksjer	Nytt antall aksjer
Fredrikstad kommune	183 889	201 527	385 416
Hvaler kommune	62 820	-	62 820
Totalt	246 709	201 527	448 236

For selskapene innebærer fusjon til skattemessig kontinuitet at de skattemessige verdiene og ervervstidspunktene for eiendeler, rettigheter og forpliktelser i overdragende selskap videreføres i overtakende selskap, jf. skatteloven §§ 11-7.

Det utstedes ikke tilleggsvederlag i fusjonen.

5. Regnskapsmessig prinsipp

Fusjonen regnskapsføres til kontinuitet. Regnskapsføring til kontinuitet innebærer at de balanseførte verdiene av eiendeler, rettigheter og gjeld i overdragende selskap videreføres i overtakende selskap. Regnskapsføring til kontinuitet innebærer videre at sammensetningen av egenkapitalen i overdragende selskap så langt som mulig videreføres forholdsmessig i overtakende selskap.

6. Selskapsrettslige beslutninger i anledning fusjonen

Gjennomføring av fusjonen bygger på at følgende selskapsrettslige beslutninger finner sted:

Godkjenning av fusjonsplanen med vedlegg i generalforsamlingene i overdragende og overtakende selskap.

Kapitalforhøyelse med tingsinnskudd i overtakende selskap, som nærmere beskrevet nedenfor i punkt 8.

Generalforsamlingenes beslutning om fusjon registreres i Foretaksregisteret snarest, og senest innen aksjelovens frist på én måned etter at beslutningene er fattet. På bakgrunn av registreringen av fusjonsbeslutningene kunngjør Foretaksregisteret en kreditorfrist på seks uker som må løpe ut før fusjonen kan gjennomføres. Etter utløpet av kreditorfristen, og forutsatt at vilkårene for gjennomføring av fusjonen som beskrevet i punkt 12 er oppfylt, kan beslutningene under punkt 6.1 gjennomføres ved ny melding til Foretaksregisteret.

7. Virkningstidspunkt for fusjonen

Selskapsrettslig virkningstidspunkt

Selskapsrettslig trer fusjonen i kraft fra det tidspunkt den er registrert gjennomført i Foretaksregisteret. På registreringstidspunktet inntreer følgende selskapsrettslige virkninger av fusjonen:

Overdragende selskap er endelig oppløst og slettet.

Aksjekapitalen i overtakende selskap forhøyes med det beløp som er angitt under punkt 8 nedenfor, og vederlaget til aksjonæren i overdragende selskap er utstedt.

Samtlige eiendeler, rettigheter og forpliktelser i overdragende selskap er endelig overført til overtakende selskap.

Andre virkninger som er angitt i fusjonsplanen inntreer.

Skattemessig virkningstidspunkt

Skatterettslig anses fusjonen gjennomført når fusjonen er registrert gjennomført i Foretaksregisteret, og fusjonen vil ha skatterettslig virkning fra 1. januar samme år.

Regnskapsmessig virkningstidspunkt

Regnskapsmessig virkningstidspunkt er 1. januar i gjennomføringsåret. «Regnskapsmessig virkning»/«Regnskapsmessig virkningstidspunkt» innebærer at alle transaksjoner, inntekter og kostnader knyttet til overdragende selskaps eiendeler, rettigheter og forpliktelser, tilordnes fra dette tidspunkt overtakende selskap.

8. Fusjonens virkninger for overtakende selskap

Samtlige eiendeler, rettigheter og forpliktelser i overdragende selskap skal overdras som tingsinnskudd til overtakende selskap.

Ved gjennomføring av fusjonen foretas dermed følgende kapitalforhøyelse i overtakende selskap:

a) Aksjekapitalen økes fra NOK 246 709 med NOK 201 527 til NOK 448 236 ved utstedelse av 201 527 nye aksjer, hver pålydende NOK 1 pr. aksje.

b) Tegningskurs pr. aksje er ca. NOK 188,933979. Samlet kapitalinnskudd er NOK 38 075 298, hvorav NOK 37 873 771 utgjør overkurs.

c) Kapitalforhøyelsen tegnes av aksjonæren i overdragende selskap med følgende antall aksjer:

Aksjonær	Antall aksjer
Fredrikstad Kommune	201 527

d) De eksisterende aksjonærenes fortrinnsrett fravikes.

e) Aksjene anses tegnet når samtlige selskapers generalforsamlinger har godkjent fusjonsplanen.

f) Aksjeinnskuddet gjøres opp ved fusjonens gjennomføring.

g) Aksjeinnskuddet gjøres opp ved at selskapet overtar samtlige eiendeler, rettigheter og forpliktelser i overdragende selskap som beskrevet i fusjonsplanen med vedlegg.

h) De nye aksjene skal ha fulle rettigheter, herunder rett til utbytte, fra det tidspunkt hvor fusjonen er registrert som gjennomført i Foretaksregisteret.

i) Utgiftene til kapitalforhøyelsen er anslått til ca. NOK 25 000. Utgiftene dekkes av innskuddet.

Med virkning fra tidspunktet for fusjonens ikrafttredelse foreslås det at § 4 i selskapets vedtekter endres til å lyde:

«Selskapets aksjekapital er NOK 448 236 fordelt på 448 236 aksjer, hver pålydende NOK 1.»

Selskapets gjeldende vedtekter, siste årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning er inntatt som vedlegg til fusjonsplanen.

9. Vilkår for å utøve rettigheter for aksjeeieren i overtakende selskap

Aksjonærrettighetene i overtakende selskap kan utøves fra ikrafttredelsestidspunktet/ virkningstidspunktet for fusjonen, forutsatt aksjonærens innføring i aksjeeierboken. Aksjene gis rett til utbytte fra og med ikrafttredelsestidspunktet/ virkningstidspunktet for fusjonen.

Umiddelbart etter fusjonens gjennomføring skal styret i overtakende selskap sørge for at aksjonæren i overdragende selskap blir innført som aksjeeiere i overtakende selskaps aksjeeierbok, jf. angivelsen i de foregående punktene. Innføring i aksjeeierboken er et vilkår for å kunne utøve aksjeeierrettigheter i overtakende selskap.

10. Særlige rettigheter

Det eksisterer ingen tegningsrettigheter, opsjoner eller andre særlige rettigheter for aksjonærer i overdragende eller overtakende selskap, og det er ingen andre som har slike rettigheter. Det tildeles heller ingen slike rettigheter i noen av selskapene i anledning fusjonen.

Det tilfaller ikke medlemmer av styret eller daglig leder i noen av de fusjonerende selskapene særlige rettigheter eller fordeler ved fusjonen.

11. Forholdet til ansatte

11. 1 Generelt om omorganiseringens betydning for de ansatte

Som en del av omorganiseringsprosessen har det vært nedsatt et arbeidsutvalg bestående av tillitsvalgte, daglig ledere og styreledere fra begge involverte/berørte bedrifter. En sentral del av utvalgets fokus og arbeid har vært rettet mot å kartlegge og ivareta fusjonenes betydning for bedriftenes ansatte.

Tillitsvalgte innhentet i 1. kvartal 2025 innspill, spørsmål og bekymringer knyttet til fusjonene fra sine respektive ansattgrupper. Arbeidsgruppen har kategorisert disse og svart de ut i felleskap gjennom et samledokument som ble distribuert til samtlige ansatte i april 2025. Dokumentet "Fusjonens betydning for ansatte" foreligger som vedlegg til herværende fusjonsplan.

Det er et bærende prinsipp for fusjonene at ingen eksisterende ansatte skal miste sitt arbeidsforhold som følge av omorganiseringen. Dog vil det måtte forekomme innslag av endringsoppsigelser i forbindelse med organiseringen av de fusjonerende selskapene, og da i særdeleshet knyttet til dupliserende stillinger på mellomledernivå.

Videre er det også et bærende prinsipp for fusjonene at eksisterende avtalefestede betingelser som et minimum opprettholdes i det fusjonerte selskapet.

Det er på det rene at følgende forhold allerede er like, dvs. harmonisert, mellom bedriftene:

- Pensjon for ordinært ansatte og VTA
- Yrkesskadeforsikring og gruppeliv
- Behandlingsforsikring
- Kilometergodtgjørelse etter Statens satser
- Kost og losji på tjenestereiser dekkes etter regning
- 5 uker ferie

Det er imidlertid kartlagt en rekke forskjeller mellom bedriftene knyttet til lønnsbetingelser og ikke avtalefestede personalgoder og særordninger. Styret for det fusjonerte selskapet må ta nærmere stilling til evt. harmonisering av disse, herunder hvilke som skal harmoniseres fra fusjonstidspunktet, hvilke som skal harmoniseres på sikt og hvilke som kan leve videre uten harmonisering.

I tråd med bedriftenes formål er det klart vektlagt at VTA-ansatte i minst mulig grad skal påvirkes negativt av fusjonene, herunder at deres eksisterende arbeidsoppgaver og geografisk tilhørighet opprettholdes, med mindre de selv ønsker en endring. Det er i den forbindelse forutsatt at alle eksisterende avdelinger består i det fusjonerte selskapet, dog med innslag av endringer i overordnet avdelingsledelse. Dokumentet "Organisasjonskart f.o.m 01.01.26" foreligger som vedlegg til herværende fusjonsplan.

Som generell informasjon og dokumentasjon er det utarbeidet et skriftlig informasjonsdokument som faktabasert beskrivelse av begge bedriftene. Dokumentet "Kunnskapsgrunnlag for Viuno AS og Fasvo AS" foreligger som vedlegg til herværende fusjonsplan.

11. 2 Viuno A/S

De ansatte i overtakende selskap påvirkes ikke av fusjonen og opprettholder sine ansettelsesforhold med uendrede lønnsvilkår og rettigheter. De ansatte i overtakende selskap vil bli informert om fusjonen og gitt anledning til å drøfte og uttale seg om sammenslåingen i samsvar med reglene i aksjeloven og arbeidsmiljøloven. I forbindelse med at de ansatte informeres om fusjonen, skal fusjonsplanen med vedlegg gjøres tilgjengelig for de ansatte, jf. asl. § 13-11 annet ledd.

11.3 Fasvo Holding AS

Det er ingen ansatte i overdragende selskap, Fasvo Holding AS.

11.4 Fasvo AS

Det er først ved mor-datter-fusjonen, trinn to i omorganiseringen, at de ansatte i Fasvo AS overføres til det fusjonerte selskapet, som da vil skifte navn fra Viuno A/S til det endelige selskapsnavnet. Alle ansatte i Fasvo AS overføres da til det fusjonerte selskapet med uendrede lønnsvilkår og rettigheter. Det overtakende selskap overtar fullt ut det overdragende selskaps forpliktelser overfor de overførte ansatte.

Alle ansatte i begge selskaper vil bli informert om mor-datter- fusjonen og gitt anledning til å drøfte og uttale seg om sammenslåingen i samsvar med reglene i aksjeloven og arbeidsmiljøloven.

12. Vilkår for gjennomføring

Gjennomføringen av fusjonen er betinget av at:

Alle tillatelser fra offentlige myndigheter, eller andre instanser som er nødvendige for å gjennomføre fusjonen i henhold til fusjonsplanen, oppnås på vilkår som ikke anses å ville ha vesentlig negativ betydning for overdragende eller overtakende selskap.

Eventuelle tredjepartssamtykker som måtte være nødvendige for gjennomføring av fusjonen er gitt.

Fusjonsplanen er godkjent med nødvendig flertall i generalforsamlingene i Viuno A/S og Fasvo Holding AS.

Det frem til utløpet av kreditorfristen ikke har inntrådt omstendigheter som vesentlig endrer grunnlaget for fusjonen.

Eventuelle kreditorinnsigelser som måtte ha fremkommet er avklart på tilfredsstillende måte, jf. aksjeloven § 13-15.

13. Rådighetsbegrensninger m.v.

Fra det tidspunktet fusjonsplanen er undertegnet og frem til fusjonen er gjennomført skal ingen av partene foreta emisjoner, kapitalutdelinger, eller inngå vesentlige forretningsmessige avtaler eller andre disposisjoner, dersom slike kan være til hinder for fusjonens gjennomføring.

14. Styrenes rapporter og redegjørelser

Styrene i overdragende selskap og overtakende selskap utarbeider rapport om fusjonen.

Styrene i overdragende selskap og overtakende selskap utarbeider redegjørelse for fusjonsplanen, samt redegjørelse for tingsinnskuddet ved kapitalforhøyelsen i overtakende selskap, jf. aksjeloven §§ 13-10 og 2-6. Redegjørelsene skal bekreftes av revisor.

15. Merverdiavgiftsmessige forhold

Eventuelle justeringsforpliktelser og -rettigheter etter merverdiavgiftsloven vil bli overført til det overtakende selskap, jf. merverdiavgiftslovens kap. 9. Det gjelder særskilte krav til form og dokumentasjon knyttet til slik avtale. En slik avtale kan være nødvendig for å unngå at fusjonen utløser krav fra avgiftsmyndighetene om tilbakebetaling av merverdiavgift. Partene er enige om å inngå slik avtale om nødvendig, innen de frister som følger av relevant lovgivning.

16. Utgifter

Fusjonskostnadene dekkes i sin helhet av overtakende selskap.

17. Fullmakt til å foreta endringer

Styrene i de fusjonerende selskapene gis fullmakt til å gjennomføre mindre vesentlige endringer og tilpasninger i fusjonsplanen uten at den endrede fusjonsplanen må legges frem for generalforsamlingen for ny behandling.

18. Vedlegg til fusjonsplanen

Som vedlegg til fusjonsplanen følger:

- Redegjørelse for tingsinnskuddet i Viuno A/S
- Revisors uttalelse om redegjørelsen for tingsinnskuddet i Viuno A/S
- Rapport om fusjonen fra styret i Viuno A/S
- Siste årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning for Viuno A/S
- Gjeldende vedtekter for Viuno A/S før fusjonen
- Redegjørelse for fusjonsplanen for Fasvo Holding AS
- Revisors uttalelse om redegjørelsen for fusjonsplanen i Fasvo Holding AS
- Rapport om fusjonen fra styret i Fasvo Holding AS
- Siste årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning for Fasvo Holding AS
- Gjeldende vedtekter for Fasvo Holding AS før fusjonen
- Fusjonens betydning for ansatte
- Organisasjonskart f.o.m 01.01.26
- Kunnskapsgrunnlag for Viuno AS og Fasvo AS
- Uttalelser fra ansatte

(signaturside følger)

Fredrikstad, 19. august 2025

Styret i Fasvo Holding AS

Jostein Lunde
Styreleder

Stein Robert Sjøborg
Nestleder

Hilde Sandmæl
Styremedlem

Jeanette Mathisen
Styremedlem

Styret i Viuno A/S

Håkon Sandmark
Styreleder

Carl-Erik Madsen
Nestleder

Kari Elisabeth Strande
Styremedlem

Robert Sjøborg
Styremedlem

Hilde Sandmæl
Styremedlem

Tor Øivind Klausen
Styremedlem

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokumentet er signert med Addo Sign sin sikre digitale signatur.
Underskriverens identitet er fysisk registrert i det elektroniske PDF-dokumentet og er vist nedenfor.
Alle tider er gitt i koordinert universaltid (UTC).

Underskrivere

 bankID

Håkon Sandmark
Styreleder Viuno AS
9578-5999-4-1833085

2025-08-19 17:35:26Z

 bankID

Stein Robert Sjøborg
Styremedlem Viuno AS/ Nestleder Fasvo Holdin...
9578-5998-4-927147

2025-08-19 17:35:59Z

 bankID

Tor Øivind Klausen
Styremedlem ansattrepresentant Viuno AS
9578-5999-4-2055923

2025-08-19 17:36:22Z

 bankID

Hilde Sandmæl
Styremedlem Viuno AS/ Styremedlem Fasvo Hol...
9578-5999-4-1245682

2025-08-19 18:11:35Z

 bankID

Carl-Erik Madsen
Nestleder Viuno AS
9578-5999-4-976240

2025-08-19 18:21:06Z

 bankID

Jeanette Mathisen
Styremedlem Fasvo Holding AS
9578-5997-4-657304

2025-08-19 18:25:27Z

 bankID

Jostein Lunde
Styreleder Fasvo Holding AS
9578-5990-4-2393445

2025-08-19 18:25:59Z

 bankID

Kari Elisabeth Strande
Styremedlem Viuno AS
9578-5995-4-541505

2025-08-19 19:56:18Z

Dokumentet er digitalt signert med Addo Sign sikker signeringstjeneste. Signaturbeviset i dokumentet er sikret og validert ved å bruke den matematiske hash-verdien til originaldokumentet.

Dokumentet er låst for endringer og tidsstemplet med et sertifikat fra en klarert tredjepart. Alle kryptografiske signeringsbevis er innebygd i PDF-dokumentet i tilfelle de skal brukes til validering i fremtiden.

Hvordan verifisere ektheten til dokumentet
Dokumentet er beskyttet med et Adobe CDS-sertifikat. Når dokumentet åpnes i Adobe Reader, vil det se ut til å være signert med Addo Sign signeringstjeneste.

Addo Sign identifikasjonsnummer: 10972d55-afb4-4dd4-8817-453141e515bf

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokumentet er signert med Addo Sign sin sikre digitale signatur.
Underskriverens identitet er fysisk registrert i det elektroniske PDF-dokumentet og er vist nedenfor.
Alle tider er gitt i koordinert universaltid (UTC).

Dokumenter i transaksjonen

FELLES FUSJONSPLAN FOR FASVO HOLDING AS OG VIUNO AS.pdf SHA256:
6cbff13e4cd2cc8bd434f32566fa3ded6bde849b480abaaffc4f3985873deda7

Addo Sign identifikasjonsnummer: 10972d55-afb4-4dd4-8817-453141e515bf

Dokumentet er digitalt signert med Addo Sign sikker signeringstjeneste. Signaturbeviset i dokumentet er sikret og validert ved å bruke den matematiske hash-verdien til originaldokumentet.

Dokumentet er låst for endringer og tidsstemplet med et sertifikat fra en klarert tredjepart. Alle kryptografiske signeringsbevis er innebygd i PDF-dokumentet i tilfelle de skal brukes til validering i fremtiden.

Hvordan verifisere ektheten til dokumentet
Dokumentet er beskyttet med et Adobe CDS-sertifikat. Når dokumentet åpnes i Adobe Reader, vil det se ut til å være signert med Addo Sign signeringstjeneste.

Signering av protokoller vedrørende fusjon

Dokumentet er signert digitalt av følgende undertegnere:

- Lunde, Jostein (14.12.1973), signert 19.08.2025 med Signicat Sign BANKID
- Sjøborg, Stein Robert (24.10.1964), signert 19.08.2025 med Signicat Sign BANKID
- Sandmæl, Hilde (20.05.1977), signert 19.08.2025 med Signicat Sign BANKID
- Mathisen, Jeanette (06.10.1988), signert 19.08.2025 med Signicat Sign BANKID

Det signerte dokumentet inneholder

- En forside med informasjon om signaturene
- Alle originaldokumenter med signaturer på hver side
- Digitale signaturer

Dokumentet er forseglet av Posten Norge

Signeringen er gjort med digital signering levert av Posten Norge AS. Posten garanterer for autentisiteten og forseglingen av dette dokumentet.

Slik ser du at signaturene er gyldig

Hvis du åpner dette dokumentet i Adobe Reader, skal det stå øverst at dokumentet er sertifisert av Posten Norge AS. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke er endret etter signering.

REDEGJØRELSE FOR FUSJONSPLAN FRA STYRET I FASVO HOLDING AS

I anledning fusjon av Fasvo Holding AS med overføring til Viuno A/S, gir styret følgende redegjørelse for fusjonsplanen, jf. asl § 13-10.

1. Om fusjonen

Styrene i overdragende og overtakende selskap har utarbeidet en fusjonsplan som innebærer at samtlige eiendeler, rettigheter og forpliktelser i overdragende selskap overføres til overtakende selskap.

2. Vederlaget i fusjonen

Fusjonen gjennomføres regnskapsmessig til kontinuitet. Dette innebærer at de balanseførte verdiene av eiendeler, rettigheter og gjeld som overføres ved fusjonen, videreføres i overtakende selskap. Regnskapsføring til kontinuitet innebærer videre at sammensetningen av egenkapitalen i overdragende selskap så langt som mulig videreføres forholdsmessig i overtakende selskap.

Fusjonen innebærer at samtlige eiendeler, rettigheter og forpliktelser overdras til overtakende selskap, samtidig som samtlige aksjer i overdragende selskap innløses og overdragende selskap slettes. Som vederlag for innløsningen av aksjene i overdragende selskap mottar aksjonæren i overdragende selskap vederlagsaksjer i overtakende selskap. Det utstedes ikke tilleggsvederlag i fusjonen.

Dette innebærer følgende tegning av aksjer i overtakende selskap:

Aksjonær	Antall aksjer
Fredrikstad Kommune	201 527

Det samlede egenkapitalinnskuddet i overtakende selskap utgjør NOK 38 075 298. Aksjene tegnes dermed til kurs til ca. NOK 188,933979 pr. aksje. Ytterligere detaljer om kapitalendringene i overdragende og overtakende selskap fremgår av fusjonsplanen.

3. Fremgangsmåten som er fulgt ved fastsettelsen av vederlaget til aksjonæren

Fastsettelsen av vederlaget til aksjonæren i overdragende selskap, herunder bytteforholdet i fusjonen, fastsettes med utgangspunkt i at den virkelige verdien av aksjene som innløses i overdragende selskap skal tilsvare den virkelige verdien av vederlagsaksjene som utstedes i overtakende selskap, jf. skatteloven § 11-7.

Verdsettelsen av virksomheten i hhv. overdragende og overtakende selskaper er basert på en ekstern verdsettelsesrapport gjennomført av Artiga AS den 1. mai 2025, hensyntatt etterfølgende forhold. Ved verdsettelsen er virkelig verdi av overdragende selskap før fusjonen vurdert til NOK 45 632 192. Virkelig verdi av overtakende selskap, før fusjonen, er vurdert til NOK 55 862 730. Virksomhetene er verdsatt med utgangspunkt i en markedsbasert vurdering av balanseverdiene pr. 31.07.2025.

Basert på ovennevnte vurderinger av selskapenes virkelige verdier legges følgende bytteforhold til grunn for utstedelsen av vederlagsaksjene i overtakende selskap:

Dokumentet er signert digitalt av:

- Lunde, Jostein (14.12.1973), 19.08.2025
- Sjøborg, Stein Robert (24.10.1964), 19.08.2025
- Sandmæl, Hilde (20.05.1977), 19.08.2025
- Mathisen, Jeanette (06.10.1988), 19.08.2025

Forseglet av

Posten Norge

Verdi av Viuno A/S	55,04 %
Verdi av Fasvo Holding AS	44,96 %
Sum	100 %

Fusjonsvederlaget utstedes ved kapitalforhøyelse i Viuno A/S. Aksjekapitalen forhøyes fra NOK 246 709 med NOK 201 527 til NOK 448 236 ved utstedelse av totalt 201 527 nye aksjer pålydende NOK 1.

Ved gjennomføring av fusjonen vil Hvaler kommune eie 14,015 % og Fredrikstad kommune eie 85,985 % av aksjene i Viuno A/S. Fredrikstad kommune vil dermed motta 201 527 aksjer ved gjennomføring av fusjonen. Dette gir følgende aksjeeierfordeling i Viuno A/S:

Aksjonær	Aksjer før fusjon	Vederlagsaksjer	Nytt antall aksjer
Fredrikstad kommune	183 889	201 527	385 416
Hvaler kommune	62 820	-	62 820
Totalt	246 709	201 527	448 236

4. Særlige vanskeligheter ved fastsettelsen av vederlaget m.v.

Etter styrets vurdering er fremgangsmåtene som er benyttet ved fastsettelsen av vederlaget til aksjeeieren i det overdragende selskapet hensiktsmessige. Beregningen av bytteforholdet, og dermed verdien av vederlaget til aksjeeieren i overdragende selskap, er etter styrets vurdering, rimelig og saklig begrunnet.

Det har ikke vært særlige vanskeligheter ved fastsettelsen av vederlaget eller bytteforholdet mellom selskapene.

19. august 2025

Styret i Fasvo Holding AS

Jostein Lunde
Styreleder

Stein Robert Sjøborg
Nestleder

Hilde Sandmæl
Styremedlem

Jeanette Mathisen
Styremedlem

Dokumentet er signert digitalt av:

- Lunde, Jostein (14.12.1973), 19.08.2025
- Sjøborg, Stein Robert (24.10.1964), 19.08.2025
- Sandmæl, Hilde (20.05.1977), 19.08.2025
- Mathisen, Jeanette (06.10.1988), 19.08.2025

Forseglet av

Posten Norge

RAPPORT FRA STYRET I FASVO HOLDING AS I ANLEDNING FUSJON

I anledning fusjon av Fasvo Holding AS med overføring til Viuno A/S gir styret følgende rapport om fusjonens betydning for selskapet og de ansatte, jf. aksjeloven § 13-9:

1. Bakgrunnen for rapporten

Styrene i overdragende og overtakende selskap har utarbeidet en fusjonsplan som innebærer at samtlige eiendeler, rettigheter og forpliktelser i overdragende selskap, overføres til overtakende selskap.

2. Begrunnelse for fusjonen

Styrene i Fasvo Holding AS og Viuno A/S er enige om å foreslå for sine respektive generalforsamlinger at selskapene fusjonerer. Fasvo Holding AS er eid av Fredrikstad kommune, og Viuno A/S er eid av Fredrikstad kommune og Hvaler kommune. Fasvo Holding AS sin virksomhet består i å være et holdingselskap for Fredrikstad kommune sitt eierskap i Fasvo AS.

Viuno A/S har som formål å gjennom næringsvirksomhet skape verdifull sysselsetting for arbeidstakere og lærekandidater med tilretteleggingsbehov. I tillegg består virksomheten i arbeidsforberedende trening for mennesker som skal ut i ordinært arbeid. Fasvo AS har det samme formålet om å gjennom næringsvirksomhet skape verdifull sysselsetting for arbeidstakere og lærekandidater med tilretteleggingsbehov.

Selskapenes eiere, styre og ledelser mener derfor at en omorganisering for å samle virksomheten i ett selskap er hensiktsmessig, idet det antas at en sammenslåing vil innebære positive synergieffekter og reduserte kostnader. En fusjon vil effektivisere bruken av ressurser, forbedre den økonomiske situasjonen for begge selskapene, samt sikre en mer slagkraftig og attraktiv organisasjon.

For å oppnå den ønskede strukturen skal det først gjennomføres opptaksfusjon hvor Viuno A/S er overtakende selskap og Fasvo Holding AS er overdragende selskap. Trinn to av omorganiseringen består av en mor-datter-fusjon mellom Viuno A/S og Fasvo AS. Det er en forutsetning for gjennomføring av mor-datter-fusjonen at opptaksfusjonen gjennomføres først i Foretaksregisteret.

3. Fusjonens betydning for selskapet

Fusjonen innebærer at samtlige av selskapets eiendeler rettigheter og forpliktelser overdras til overtakende selskap, og at selskapet oppløses ved gjennomføring av fusjonen.

4. Fusjonens betydning for de ansatte

4. 1 Generelt om omorganiseringens betydning for de ansatte

Som en del av omorganiseringsprosessen har det vært nedsatt et arbeidsutvalg bestående av tillitsvalgte, daglig ledere og styreledere fra begge involverte/berørte bedrifter. En sentral del av utvalgets fokus og arbeid har vært rettet mot å kartlegge og ivareta fusjonenes betydning for bedriftenes ansatte.

Tillitsvalgte innhentet i 1. kvartal 2025 innspill, spørsmål og bekymringer knyttet til fusjonene fra sine respektive ansattgrupper. Arbeidsgruppen har kategorisert disse og svart de ut i felleskap gjennom et samledokument som ble distribuert til samtlige ansatte i april 2025. Dokumentet "Fusjonens betydning for ansatte" foreligger som vedlegg til fusjonsplanen.

Dokumentet er signert digitalt av:

- Lunde, Jostein (14.12.1973), 19.08.2025
- Sjøborg, Stein Robert (24.10.1964), 19.08.2025
- Sandmæl, Hilde (20.05.1977), 19.08.2025
- Mathisen, Jeanette (06.10.1988), 19.08.2025

Forseglet av

Posten Norge

Det er et bærende prinsipp for fusjonene at ingen eksisterende ansatte skal miste sitt arbeidsforhold som følge av omorganiseringen. Dog vil det måtte forekomme innslag av endringsoppsigelser i forbindelse med organiseringen av de fusjonerende selskapene, og da i særdeleshet knyttet til dupliserende stillinger på mellomledernivå.

Videre er det også et bærende prinsipp for fusjonene at eksisterende avtalefestede betingelser som et minimum opprettholdes i det fusjonerte selskapet.

Det er på det rene at følgende forhold allerede er like, dvs. harmonisert, mellom bedriftene:

- Pensjon for ordinært ansatte og VTA
- Yrkesskedeforsikring og gruppeliv
- Behandlingsforsikring
- Kilometergodtgjørelse etter Statens satser
- Kost og losji på tjenestereiser dekkes etter regning
- 5 uker ferie

Det er imidlertid kartlagt en rekke forskjeller mellom bedriftene knyttet til lønnsbetingelser og ikke avtalefestede personalgoder og særordninger. Styret for det fusjonerte selskapet må ta nærmere stilling til evt. harmonisering av disse, herunder hvilke som skal harmoniseres fra fusjonstidspunktet, hvilke som skal harmoniseres på sikt og hvilke som kan leve videre uten harmonisering.

I tråd med bedriftenes formål er det klart vektlagt at VTA-ansatte i minst mulig grad skal påvirkes negativt av fusjonene, herunder at deres eksisterende arbeidsoppgaver og geografisk tilhørighet opprettholdes, med mindre de selv ønsker en endring. Det er i den forbindelse forutsatt at alle eksisterende avdelinger består i det fusjonerte selskapet, dog med innslag av endringer i overordnet avdelingsledelse. Dokumentet "Organisasjonskart f.o.m 01.01.26" foreligger som vedlegg til fusjonsplanen.

Som generell informasjon og dokumentasjon er det utarbeidet et skriftlig informasjonsdokument som faktabasert beskrivelse av begge bedriftene. Dokumentet "Kunnskapsgrunnlag for Viuno AS og Fasvo AS" foreligger som vedlegg til fusjonsplanen.

4.2 Viuno A/S

De ansatte i overtakende selskap påvirkes ikke av fusjonen og opprettholder sine ansettelsesforhold med uendrede lønnsvilkår og rettigheter. De ansatte i overtakende selskap vil bli informert om fusjonen og gitt anledning til å drøfte og uttale seg om sammenslåingen i samsvar med reglene i aksjeloven og arbeidsmiljøloven. I forbindelse med at de ansatte informeres om fusjonen, skal fusjonsplanen med vedlegg gjøres tilgjengelig for de ansatte, jf. § 13-11 annet ledd.

4.3 Fasvo Holding AS

Det er ingen ansatte i overdragende selskap, Fasvo Holding AS.

4.4 Fasvo AS

Det er først ved mor-datter-fusjonen, trinn to i omorganiseringen, at de ansatte i Fasvo AS overføres til det fusjonerte selskapet, som da vil skifte navn fra Viuno A/S til det endelige selskapsnavnet. Alle ansatte i Fasvo AS overføres da til det fusjonerte selskapet med uendrede lønnsvilkår og rettigheter. Det overtakende selskap overtar fullt ut det overdragende selskaps forpliktelser overfor de overførte ansatte.

Alle ansatte i begge selskaper vil bli informert om mor-datter- fusjonen og gitt anledning til å drøfte og uttale seg om sammenslåingen i samsvar med reglene i aksjeloven og arbeidsmiljøloven.

19. august 2025

Styret i Fasvo Holding AS

Jostein Lunde
Styreleder

Stein Robert Sjøborg
Nestleder

Hilde Sandmæl
Styremedlem

Jeanette Mathisen
Styremedlem

Dokumentet er signert digitalt av:

- Lunde, Jostein (14.12.1973), 19.08.2025
- Sjøborg, Stein Robert (24.10.1964), 19.08.2025
- Sandmæl, Hilde (20.05.1977), 19.08.2025
- Mathisen, Jeanette (06.10.1988), 19.08.2025

Forseglet av

Posten Norge

PROTOKOLL FRA STYREMØTE I FASVO HOLDING AS

Den 19. august 2025 ble det avholdt styremøte i Fasvo Holding AS i Fredrikstad.

Følgende styremedlemmer deltok:

- Jostein Lunde, Styreleder
- Stein Robert Sjøborg, Nestleder
- Hilde Sandmæl, Styremedlem
- Jeanette Mathisen, Styremedlem

Styret var dermed beslutningsdyktig. Styrets leder ledet møtet.

Innkallingen og dagsordenen ble godkjent.

Til behandling forelå følgende saker:

1. Godkjenning av fusjonsplan for selskapet

Styret behandlet forslag om fusjon av selskapet med overdragelse av samtlige eiendeler, rettigheter og forpliktelser til Viuno A/S. Forslaget om fusjon innebærer at selskapet oppløses ved gjennomføringen av fusjonen.

Følgende dokumenter ble behandlet:

- Fusjonsplan (med vedlegg).

Styret godkjente fusjonsplanen og besluttet å legge denne frem for generalforsamlingen til behandling og godkjenning.

2. Rapporter og redegjørelser i anledning fusjonen

Styret godkjente og signerte rapport om fusjonens betydning for selskapet og de ansatte.

Styrets redegjørelse for fusjonsplanen ble godkjent og signert. Redegjørelsen skal bekreftes av revisor.

3. Innkalling til generalforsamling

Styret besluttet å innkalle til ekstraordinær generalforsamling så snart som mulig for behandling av ovennevnte forslag.

Det var ikke flere saker til behandling. Alle beslutninger var enstemmige. Møtet ble hevet og protokollen signert.

(signaturside følger)

Dokumentet er signert digitalt av:

- Lunde, Jostein (14.12.1973), 19.08.2025
- Sjøborg, Stein Robert (24.10.1964), 19.08.2025
- Sandmæl, Hilde (20.05.1977), 19.08.2025
- Mathisen, Jeanette (06.10.1988), 19.08.2025

Forseglet av

Posten Norge

19. august 2025

Styret i Fasvo Holding AS

Jostein Lunde
Styreleder

Stein Robert Sjøborg
Nestleder

Hilde Sandmæl
Styremedlem

Jeanette Mathisen
Styremedlem

Dokumentet er signert digitalt av:

- Lunde, Jostein (14.12.1973), 19.08.2025
- Sjøborg, Stein Robert (24.10.1964), 19.08.2025
- Sandmæl, Hilde (20.05.1977), 19.08.2025
- Mathisen, Jeanette (06.10.1988), 19.08.2025

Forseglet av

Posten Norge

Ved. Transport. Catering.
Pakking og montering.
Mekanisk. Rydding.

VIUNO AS

Nedre Tomtegt. 2/4
1651 Sellebakk

Telefon: 69 35 76 70
E-post: admin@viuno.no

Bank: 1000.12.49458
Org.nr.: 959 334 366 MVA

www.viuno.no

Protokoll ekstraordinært styremøte 06, 2025

Organisasjon	Viuno AS
Dato	19. august 2025
Tidspunkt	19:00
Sted	Viuno Hvaler
Behandlingsmåte	Digitalt på Teams

Deltakere

Håkon Sandmark	styreleder	Fredrikstad kommune
Carl-Erik Madsen	styremedlem	Hvaler kommune
Hilde Sandmæl	styremedlem	Fredrikstad kommune
Robert Sjøborg	styremedlem	Fredrikstad kommune
Tor Øivind Klausen	styremedlem	Ansattvalgt
Kari Elisabeth Strande	styremedlem	Hvaler kommune
Espen Winther Knudsen	daglig leder	

Styret var dermed beslutningsdyktig. Styrets leder ledet møtet

**Ved. Transport. Catering.
Pakking og montering.
Mekanisk. Rydding.**

VIUNO AS

Nedre Tomtegt. 2/4
1651 Sellebakk

Telefon: 69 35 76 70
E-post: admin@viuno.no

Bank: 1000.12.49458
Org.nr.: 959 334 366 MVA

www.viuno.no

Til behandling

- Sak 26/25 Godkjenning av innkalling og dagsorden
- Sak 27/25 Godkjennelse av fusjonsplan der selskapet er overtakende selskap
- Sak 28/25 Styrets redegjørelse og rapporter
- Sak 29/25 Kapitalforhøyelse og vedtektsendring ved fusjon
- Sak 30/25 Innkalling til generalforsamling

Ved. Transport. Catering.
Pakking og montering.
Mekanisk. Rydding.

VIUNO AS

Nedre Tomtegt. 2/4
1651 Sellebakk

Telefon: 69 35 76 70
E-post: admin@viuno.no

Bank: 1000.12.49458
Org.nr.: 959 334 366 MVA

www.viuno.no

Sak 26/25

Godkjenning av innkalling og dagsorden

Styret godkjenner innkalling og dagsorden.

Sak 27/25

Godkjennelse av fusjonsplan der selskapet er overtakende selskap

Styret behandlet forslag om fusjon, hvor selskapet mottar samtlige eiendeler, rettigheter og forpliktelser i Fasvo Holding AS.

Følgende dokumenter ble behandlet:

- Fusjonsplan (med vedlegg).

Styret godkjente fusjonsplanen og besluttet å legge denne frem for generalforsamlingen til behandling og godkjennelse.

Enstemmig vedtatt.

Sak 28/15

Styrets redegjørelse og rapporter

Styret behandlet og godkjente styrets redegjørelse til generalforsamlingen for fusjonsplanen og tingsinnskuddet i selskapet, samt styrets rapport om fusjonen. Styrets redegjørelse skal bekreftes av revisor.

Enstemmig vedtatt.

Ved. Transport. Catering.
Pakking og montering.
Mekanisk. Rydding.

VIUNO AS

Nedre Tomtegt. 2/4
1651 Sellebakk

Telefon: 69 35 76 70

E-post: admin@viuno.no

Bank: 1000.12.49458

Org.nr.: 959 334 366 MVA

www.viuno.no

Sak 29/25

Kapitalforhøyelse og vedtektsendring ved fusjon

I anledning fusjonen foreslår styret følgende kapitalforhøyelse:

- a. Aksjekapitalen økes fra NOK 246 709 med NOK 201 527 til NOK 448 236 ved utstedelse av 201 527 nye aksjer, hver pålydende NOK 1 pr. aksje.
- b. Tegningskurs pr. aksje er ca. NOK 188,933979. Samlet kapitalinnskudd er NOK 38 075 298, hvorav NOK 37 873 771 utgjør overkurs.
- c. Kapitalforhøyelsen tegnes av aksjonæren i overdragende selskap med følgende antall aksjer:
 - a. Aksjonær: Fredrikstad Kommune
 - b. Antall aksjer: 201 527
- d. De eksisterende aksjonærenes fortrinnsrett fravikes.
- e. Aksjene anses tegnet når samtlige selskapers generalforsamlinger har godkjent fusjonsplanen.
- f. Aksjeinnskuddet gjøres opp ved fusjonens gjennomføring.
- g. Aksjeinnskuddet gjøres opp ved at selskapet overtar samtlige eiendeler, rettigheter og forpliktelser i overdragende selskap som beskrevet i fusjonsplanen med vedlegg.
- h. De nye aksjene skal ha fulle rettigheter, herunder rett til utbytte, fra det tidspunkt hvor fusjonen er registrert som gjennomført i Foretaksregisteret.
- i. Utgiftene til kapitalforhøyelsen er anslått til ca. NOK 25 000. Utgiftene dekkes av innskuddet.

Som følge av kapitalforhøyelsen i anledning fusjonen foreslår styret at vedtektenes § 4 endres og gis følgende ordlyd:

«Selskapets aksjekapital er NOK 448 236 fordelt på 448 236 aksjer, hver pålydende NOK 1».

Enstemmig vedtatt.

Sak 30/25

Innkalling til generalforsamling

Styret besluttet å innkalle til ekstraordinær generalforsamling så snart som mulig for behandling av ovennevnte forslag.

Enstemmig vedtatt.

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokumentet er signert med Addo Sign sin sikre digitale signatur.
Underskriverens identitet er fysisk registrert i det elektroniske PDF-dokumentet og er vist nedenfor.
Alle tider er gitt i koordinert universaltid (UTC).

Underskrivere

  Tor Øivind Klausen Styremedlem ansattrepresentant Viuno AS 9578-5999-4-2055923 2025-08-19 17:41:59Z	 Håkon Sandmark Styreleder Viuno AS 9578-5999-4-1833085 2025-08-19 17:42:27Z
  Stein Robert Sjøborg Styremedlem Viuno AS 9578-5998-4-927147 2025-08-19 17:56:49Z	 Hilde Sandmæl Styremedlem Viuno AS 9578-5999-4-1245682 2025-08-19 18:08:55Z
  Carl-Erik Madsen Nestleder Viuno AS 9578-5999-4-976240 2025-08-19 18:22:38Z	 Kari Elisabeth Strande Styremedlem Viuno AS 9578-5995-4-541505 2025-08-19 19:51:12Z

Dokumenter i transaksjonen

REDEGJØRELSE FOR FUSJONSPLAN FRA STYRET I VIUNO A.pdf	SHA256: 69ae2c168a9d13ae087c6ab01a4a9af223815ace8c413489ae68aec24c02bbff
RAPPORT FRA STYRET I VIUNO AS.pdf	SHA256: eedb8ae5c5f11e52344e07d4fb4e525921cd7a99e7f934f98f0110a6786258ad
Protokoll ekstraordinært styremøte 2025-08-19_Fusjonsplan Viuno-Fasvo.pdf	SHA256: 4679b06aca47b51325f4ca649828c5c69d0b14970b4f8ece479c841a28b0819d

Dokumentet er digitalt signert med Addo Sign sikker signeringstjeneste. Signaturbeviset i dokumentet er sikret og validert ved å bruke den matematiske hash-verdien til originaldokumentet.

Dokumentet er låst for endringer og tidsstemplet med et sertifikat fra en klarert tredjepart. Alle kryptografiske signeringsbevis er innebygd i PDF-dokumentet i tilfelle de skal brukes til validering i fremtiden.

Hvordan verifisere ektheten til dokumentet
Dokumentet er beskyttet med et Adobe CDS-sertifikat. Når dokumentet åpnes i Adobe Reader, vil det se ut til å være signert med Addo Sign signeringstjeneste.

Addo Sign identifikasjonsnummer: 88f26ed9-74c2-44cc-89a1-1eb8451aa663

VIUNO – FASVO

Fusjonsdokument

Konfidensielt materiale

May 25

ARTIGA
Corporate
Finance
Craftsmanship

Disclaimer

Jørgen Bøhn,
Managing Partner
jb@artiga.no
+47 900 70 067

Joakim Westbye,
Associate
jw@artiga.no
+47 986 69 942

- Denne presentasjonen er utarbeidet av Artiga AS («Artiga») for eksklusiv bruk til dem Artiga leverer denne presentasjonen til (sammen med sine datterselskaper og tilknyttede selskaper, «selskapet») ved bruk av informasjon gitt av offentlig tilgjengelig informasjon
- Verdivurderinger, prognoser, estimater, meninger og anslag gjort i denne presentasjonen inneholder subjektive vurderinger og analyser. Artiga har ikke uavhengig verifisert informasjonen her, og Artiga gir heller ingen garanti, verken uttrykkelig eller underforstått, med hensyn til nøyaktighet, fullstendighet eller påliteligheten til informasjonen i denne presentasjonen. Det bør ikke anses som en erstatning for utøvelse av eget skjønn
- Denne presentasjonen kan inneholde fremtidsrettede uttalelser. Artiga påtar seg ingen forpliktelser til å oppdatere eller endre informasjon knyttet til uttalelser for hendelser eller omstendigheter som inntreffer etter slike datoer
- All informasjon eller mening som uttrykkes her, kan endres uten varsel. Eventuelle estimater eller anslag for hendelser som kan inntreffe i fremtiden (inkludert anslag på inntekter, kostnader, nettoinntekter og aksjeutvikling) er basert på beste skjønn fra Artiga fra informasjon gitt av en offentlig tilgjengelig informasjon på datoen for denne presentasjonen. Det er ingen garanti for at noen av disse estimatene eller anslagene vil bli oppnådd. Faktiske resultater vil variere fra anslagene, og slike variasjoner kan være vesentlige. Ingenting i dette dokumentet er, eller skal stoles på, som et løfte eller en representasjon angående fortiden eller fremtiden.
- Artiga og dets tilknyttede selskaper eller ansatte fraskriver seg uttrykkelig ethvert ansvar knyttet til eller et resultat av bruken av hele eller deler av denne presentasjonen
- Denne presentasjonen er utarbeidet utelukkende for informasjonsformål og skal ikke tolkes som en oppfordring eller et tilbud om å kjøpe eller selge verdipapirer eller relaterte finansielle instrumenter
- Selskapet skal ikke tolke innholdet i denne presentasjonen som juridisk, skattemessig, regnskapsmessig, investeringsråd eller en anbefaling. Selskapet bør konsultere sine egne rådgivere, skatterådgivere og finansielle rådgivere angående juridiske og relaterte forhold angående enhver transaksjon beskrevet her. Denne presentasjonen har ikke til hensikt å være alomfattende eller å inneholde all informasjon som selskapet måtte kreve. Ingen investering, avhending eller andre økonomiske beslutninger eller handlinger skal baseres utelukkende på informasjonen i denne presentasjonen
- Denne presentasjonen er utarbeidet på konfidensiell basis utelukkende til bruk og fordel for selskapet; forutsatt at selskapet og noen av dets ansatte, representanter eller andre agenter kan avsløre for enhver og alle personer, uten begrensning av noe slag, skattebehandlingen og skattestrukturen til transaksjonen og alt materiale av noe slag (inkludert meninger eller annen skatteeanalyse) som gis til selskapet knyttet til skattebehandling og skattestruktur
- Distribusjon av denne presentasjonen til andre personer enn selskapet og de personene som holdes tilbake for å informere selskapet, som godtar å opprettholde konfidensialiteten til dette materialet og være bundet av begrensningene som er skissert her, er uautorisert.
- Dette materialet må ikke kopieres, reproduseres, distribueres eller gis til andre på noe tidspunkt, helt eller delvis, uten skriftlig forhåndssamtykke fra Artiga.
- All informasjon, uttalelser og referanser (informasjonen) i denne presentasjonen er innhentet av Artiga AS fra Viuno AS og Fasvo AS og offentlig tilgjengelige kilder, etter beste vurdering fra Artiga. Artiga fraskriver seg ethvert ansvar med hensyn til presentasjonen, og skal under ingen omstendigheter holdes ansvarlig for krav, ansvar, kostnader eller tap på grunn av informasjon som kan være villedende, uriktig eller ufullstendig
- © 2025 Artiga AS. Alle rettigheter forbeholdt. Artiga forbyr spesifikt redistribuering av dette materialet og påtar seg intet ansvar for handlingene til tredjemann

Oppsummering

Mandat og metoder

Artiga AS er engasjert av eierne i Viuno AS og Fasvo AS for å utarbeide en verddivurdering av selskapene som en del av en pågående fusjonsprosess. Oppdraget omfatter en uavhengig vurdering av selskapsverdiene basert på forventet fremtidig inntjening og balanseverdier

Metodene som er brukt ved verdsettelsen er:

- Inntjeningsbasert metode: Estimert av fremtidig normalisert drift og inntjening, justert for netto rentebærende gjeld
- Balansebasert modell: Verdsettelse basert på selskapenes eiendeler og balanseførte verdier

Viuno AS er en varig tilpasset arbeidsplass (VTA-bedrift) som tilbyr opplæring og arbeid til personer med ulike utfordringer. Selskapet produserer og selger varer samt leverer tjenester, Viuno har et viktig samfunnsoppdrag knyttet til inkludering og arbeidstrening

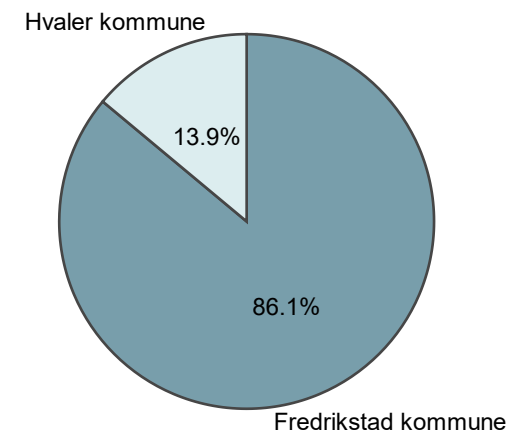
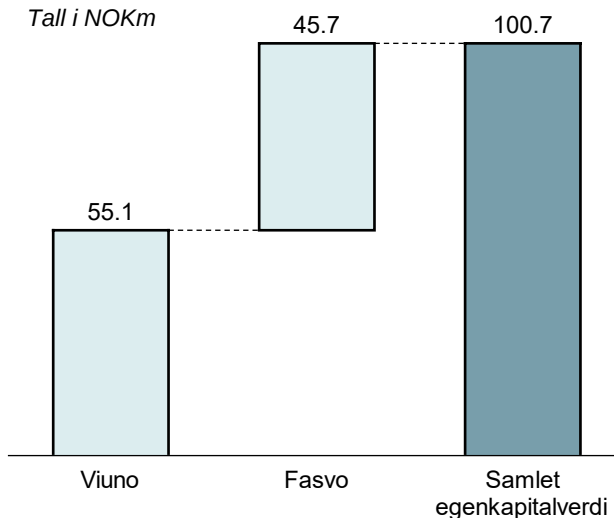
Fasvo AS er en arbeid- og inkluderingsbedrift med bred virksomhet innen arbeidsinkludering og samfunnsnyttige tjenester. Selskapet har flere avdelinger som blant annet tilbyr arbeidstrening, kvalifisering, produksjon og tjenester innen ulike fagområder, samt støttefunksjoner og administrasjon

Virksomhetene har samfunnsoppdrag som hovedformål, og maksimalisering av driftsresultat er ikke det primære målet. Dette gjør at en tradisjonell resultatbasert verddivurdering må suppleres med andre metoder for å gi et helhetlig og rettferdig bilde av virksomhetenes verdi. I vurderingen har vi derfor diskutert både en resultatbasert og en balansebasert tilnærming

Verdiestimert og bytteforhold

- Begge selskapene mottar støtte fra NAV og kommunene, og er derfor verdsatt med utgangspunkt i en markedsbasert vurdering av balanseverdiene, fremfor resultatbaserte metoder
- Basert på denne tilnærmingen er egenkapitalverdien for Viuno estimert til **NOK 55.1 millioner**, mens Fasvo er verdsatt til **NOK 45.7 millioner**. Dette gir en samlet egenkapitalverdi på **NOK 100.7 millioner** for det fusjonerte selskapet
- Fordelingen av eierskap i det nye selskapet, slik det fremgår av beregningene i dette dokumentet, innebærer at Fredrikstad kommune vil eie **86.1%**, mens Hvaler kommune vil eie **13.9%**

Tall i NOKm

Verdsettelsesmetode

Normaliserte verdier

- Definisjon: Normalisering av selskapets drift og inntjening
- En normalisert verdivurdering tar hensyn til hvilket inntjeningsnivå et selskap burde ligge på i en normal situasjon
- Dette innebærer blant annet:
 - Normalisert omsetningsnivå basert på historiske regnskap, justert for unormale svingninger
 - Normalisert kostnadsnivå gitt leverandøravtaler, ansettelsesforhold, og øvrige driftskostnader, sett opp mot bransjenorm
- Dersom selskapet har unormalt lav omsetning gitt en uforventet situasjon eller unormalt høye engangskostnader, så anses ikke dette representativt for fremtidig inntjening og korrigeres i verdivurderingen

Balansebasert modell

- Egenkapitalverdien beregnes som differansen mellom verdien av eiendeler og gjeld
- Verdien av anleggsmidlene kan ofte anslås ved hjelp av taksering eller gjenanskaffelseskost fratrasket verdiforringelse
- Det er i prinsippet ingen forskjell på denne metoden og kontantstrømsanalyse, da markedsverdien av en eiendel reflekterer dens forventede inntjening
- Det tas høyde for under-/overvurdering av balanseførte eiendeler
- Det hensyntas forpliktelser utenfor balansen som vil komme til fratrekk for verdien

$$\begin{aligned} &\text{Operasjonelle eiendeler} + \text{Ikke operasjonelle eiendeler} \\ &= \textit{Enterprise value} \end{aligned}$$

Selskapsbeskrivelse

Viuno

Viuno AS er en arbeids- og inkluderingsbedrift med virksomhet i Fredrikstad, Hvaler og deler av Sarpsborg. Selskapet tilbyr opplæring, arbeidstrening og varig tilrettelagt arbeid for personer med ulike utfordringer

I 2024 fusjonerte Viuno med Unikom, en arbeids- og inkluderingsbedrift med særlig kompetanse innen arbeidstrening, mekanisk produksjon og oppsirkulering. Unikom var tidligere organisert som et konsern med Unikom AS som morselskap og datterselskapene Unikom Produksjon AS og Unikom i Arbeid AS. Gjennom fusjonen er denne kompetansen og virksomheten videreført i dagens Viuno, og har styrket bredden og kvaliteten i tjenestetilbudet

Tjenester:

- Arbeidsinkludering og opplæring: Kurs og attføring med fokus på arbeidstrening og jobbsøk, veiledning og kvalifiseringsløp
- Mat og servering: Catering, kantinedrift og lokalprodusert gourmetmat
- Utemiljø og eiendom: Gressklipping, beskjæring, lusing, snørydding og annet hage- og vedlikeholdsarbeid
- Transport og logistikk: Varetransport, minibussutleie med sjåfør, ekspresshenger for avfallshåndtering
- Produksjon og verksted: Mekanisk produksjon og reparasjon, bilvask, dekkskift, pakking og montering
- Oppsirkulering: Produksjon av vesker og bager av utrangerte materialer
- Vaskeritjenester: Profesjonell vaskeritjeneste for både private og offentlige aktører

Viuno samarbeider tett med NAV og kommunale aktører for å fremme inkludering og mestring i arbeidslivet

Fasvo

Fasvo AS er en vekstbedrift basert i Fredrikstad, med avdelinger på Gressvik og i Gamlebyen. Selskapet tilrettelegger arbeid for mennesker med ulike utfordringer og som ønsker å delta i arbeidslivet. Fasvo er godkjent lærebedrift i flere fag og tilbyr spesialundervisning i bedrift

Tjenester:

- Catering, bakeri og konditori: Tilbyr et bredt utvalg av bakervarer, kaker, catering og lunsjretter
- Bruktmarked: En av Østfolds største second-hand butikker med et variert utvalg av varer
- Hjelpemidler: Formidler korttids- og langtidshjelpemidler til innbyggere i Fredrikstad kommune
- Pakke- og monteringsavdeling: Tilbyr tjenester innen pakking og montering for ulike behov
- Ryddegruppa: Bidrar til å holde byen ren gjennom rydding av offentlige områder
- Anleggsgartner: Tilbyr tjenester innen hagearbeid og vedlikehold av grøntområder
- Øst Kaffekompani: Et kaffebrenneri som tilbyr ulike kaffeblandinger og produkter

Fasvo samarbeider med NAV og lokale aktører for å skape et inkluderende arbeidsliv

VIUNO

Viuno - Resultat

Resultat	Notasjon	2020	2021	2022	2023	2024
Salginntekter	NOK	34,671,212	18,464,000	13,124,000	14,960,911	16,533,896
Annen inntekt	NOK	-	21,677,000	27,689,000	28,484,475	34,692,718
Driftsinntekter	NOK	34,671,212	40,141,000	40,813,000	43,445,386	51,226,614
Vekst	%		15.8 %	1.7 %	6.4 %	17.9 %
Varekostnad	NOK	4,187,855	5,888,817	6,112,343	5,256,484	6,710,347
Dekningsbidrag	NOK	30,483,357	34,252,183	34,700,657	38,188,902	44,516,267
Dekningsgrad	%	87.9 %	85.3 %	85.0 %	87.9 %	86.9 %
Personalkostnad	NOK	19,961,793	22,604,428	22,501,436	25,353,360	30,042,282
Annen driftskostnad	NOK	8,330,380	8,921,313	9,079,914	9,783,339	11,017,795
EBITDA	NOK	2,191,184	2,726,442	3,119,307	3,052,203	3,456,190
EBITDA-margin	%	6.3 %	6.8 %	7.6 %	7.0 %	6.7 %
Avskrivning	NOK	1,420,820	1,581,251	1,532,870	1,745,318	1,921,039
EBIT	NOK	770,364	1,145,191	1,586,437	1,306,885	1,535,151
EBIT-margin	%	2.2 %	2.9 %	3.9 %	3.0 %	3.0 %

Marginer:						
Varekostnad	%	12.1 %	14.7 %	15.0 %	12.1 %	13.1 %
Personalkostnad	%	57.6 %	56.3 %	55.1 %	58.4 %	58.6 %
Annen driftskostnad	%	24.0 %	22.2 %	22.2 %	22.5 %	21.5 %
Avskrivning	%	4.1 %	3.9 %	3.8 %	4.0 %	3.8 %

Kommentar:

- Tallene for 2020–2023 gjelder Viuno isolert, mens regnskapet for 2024 representerer den sammenslåtte virksomheten etter fusjonen med Unikom tidlig i 2024
- Annen inntekt består i stor grad av offentlige tilskudd fra NAV og kommunale samarbeidspartnere, og utgjør en vesentlig del av selskapets finansielle grunnlag
- Varekostnaden har historisk vist variasjon, men har de siste to årene stabilisert seg på om lag 12-13% av driftsinntektene
- Viuno har totalt 24 ordinært ansatte. I tillegg tilrettelegger selskapet for 105,5 deltakere i varig tilrettelagt arbeid (VTA), 24 deltakere i arbeidsforberedende trening (AFT), 4 ansatte på varig lønnstilskudd (VLT) og 20 lærekandidater
- Andre driftskostnader er stabil rundt 21-22% av driftsinntekter

Viuno - Driftskostnader

Driftskostnader		2023		2024	
Notasjon		NOK	%	NOK	%
Varekostnad:					
Varekjøp		2,624,336	49.9%	2,353,238	40.1%
Kantinevarer		2,010,418	38.2%	2,751,100	46.8%
Annet		622,442	11.8%	769,103	13.1%
Sum varekostnad		5,257,196	100.0%	5,873,441	100.0%
Personalkostnad:					
Lønninger		21,144,600	83.4%	23,603,037	78.6%
Arbeidsgiveravgift		3,029,414	11.9%	3,779,429	12.6%
Pensjon		-	0.0%	-	0.0%
Annen ytelse		1,179,346	4.7%	2,659,817	8.9%
Sum personalkostnad		25,353,360	100.0%	30,042,283	100.0%
Annen driftskostnad:					
Lokale		2,319,375	23.7%	2,557,581	23.2%
Leasing		1,120,877	11.5%	1,231,860	11.2%
Inventar		721,350	7.4%	1,006,439	9.1%
Fremmedtjenester		1,935,357	19.8%	2,009,340	18.2%
IT		630,165	6.4%	1,021,132	9.3%
Kontor		256,833	2.6%	228,547	2.1%
Telefon		110,231	1.1%	131,120	1.2%
Transportmidler		1,340,344	13.7%	1,712,602	15.6%
Reise		114,699	1.2%	84,653	0.8%
Markedsføring		191,531	2.0%	277,648	2.5%
Kontigenter		176,140	1.8%	154,607	1.4%
Forsikring		352,665	3.6%	349,968	3.2%
Annen kostnad		390,342	4.0%	219,116	2.0%
Avsetning til tap		118,621	1.2%	25,801	0.2%
Sum annen driftskostnad		9,778,529	100.0%	11,010,414	100.0%
Sum driftskostnader		40,389,085		46,926,138	

Kommentar:

- Regnskapstallene for 2023 gjelder Viuno isolert, før fusjonen med Unikom
- Varekostnadene består i hovedsak av generelle innkjøp knyttet til produksjon samt kjøp av varer til kantinedrift og catering
- Personalkostnadene utgjorde NOK 30.0 millioner i 2024, inkludert lønn, feriepenger og sykepenger
- De øvrige driftskostnadene er i stor grad knyttet til leie og drift av lokaler, leasingavtaler, kjøp av fremmedtjenester, og drift av transportmidler
- Selskapet eier egne lokaler, og er således ikke belastet med leiekostnader
- Merk at det er noe avvik fra reviderte tall, da spesifiserte tall er basert på regnskap før revisjon. Det påvirker ikke verdien på selskapene, men gir et bilde av kostnadsstruktur som kan være nyttig for å se på synergier mellom selskapene

Viuno - Balanse

Balanse	Notasjon	2023	2024
Forskning og utvikling	NOK	501,151	369,410
Fast eiendom	NOK	28,035,925	51,839,236
Driftsløsøre	NOK	2,708,492	1,886,211
Finansielle anleggsmidler	NOK	676,406	693,746
Sum anleggsmidler	NOK	31,921,974	54,788,603
Varebeholdning	NOK	2,084,230	4,809,978
Kundefordringer	NOK	1,324,717	2,831,902
Andre fordringer	NOK	2,816,082	3,236,118
Bankinnskudd	NOK	12,693,780	8,433,597
Sum omløpsmidler	NOK	18,918,809	19,311,595
Sum eiendeler	NOK	50,840,783	74,100,198
Aksjekapital	NOK	211,772	246,709
Overkurs	NOK	5,663,644	8,231,326
Annen egenkapital	NOK	29,287,298	23,168,189
Sum egenkapital	NOK	35,162,714	31,646,224
Langsiktig gjeld	NOK	9,632,477	32,476,889
Leverandørgjeld	NOK	1,802,387	4,732,471
Skyldige offentlige avgifter	NOK	1,640,284	2,226,613
Annen kortsiktig gjeld	NOK	2,602,921	3,018,000
Sum gjeld	NOK	15,678,069	42,453,974
Sum egenkapital og gjeld	NOK	50,840,783	74,100,198

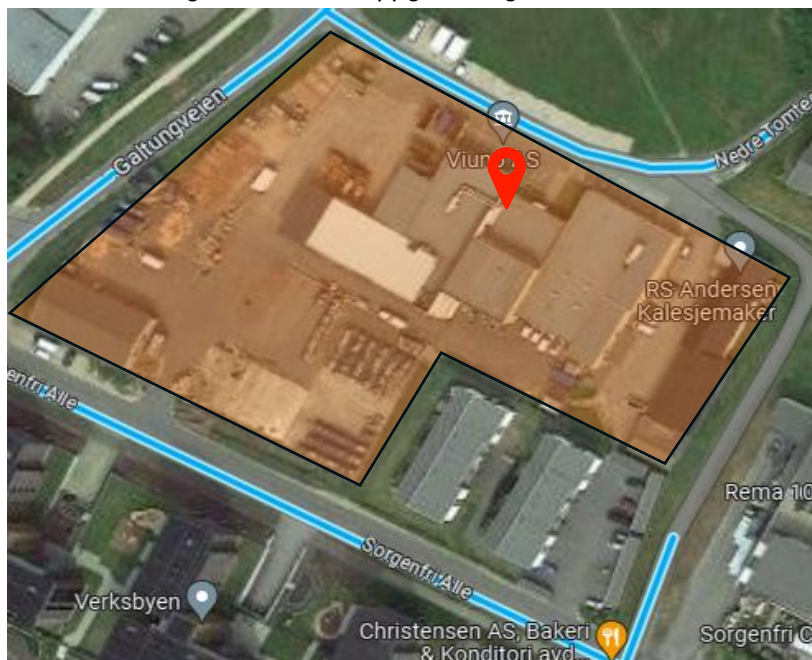
Kommentar:

- Tabell viser reviderte tall 2024
- Regnskapstallene for 2023 gjelder Viuno isolert, før fusjonen med Unikom
- Etter fusjonen er eiendom bokført til NOK 51.8 millioner, mens estimert markedsverdi antas å være høyere, jf. side 10 og 11
- Finansielle anleggsmidler består primært av depositumskonto og forskudd knyttet til leasingavtaler
- Under andre fordringer inngår i hovedsak avsetninger til offentlige tilskudd og støtteordninger knyttet til VTA- og AFT-tiltak
- Selskapet rapporterte et negativt årsresultat på NOK 5.4 millioner i 2024
- Langsiktig gjeld har økt, og er bokført til NOK 32.5 millioner ved utgangen av året
- Egenkapitalen er beregnet til NOK 31.6 millioner per utgangen av 2024

Viuno - Eiendom

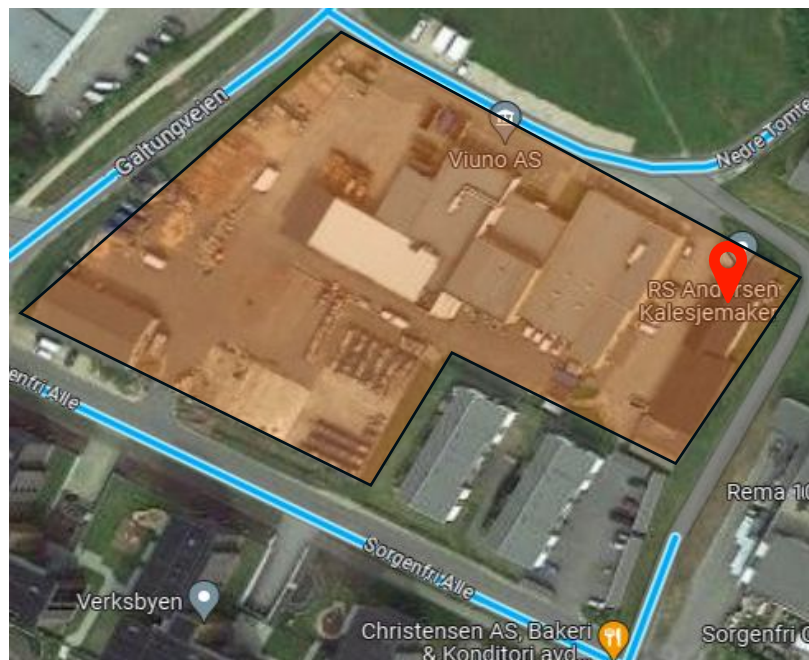
Hovedkontor på Sellebakk

- Gnr./Bnr.: 303/840
- Nedre Tomtegate 2-4 og Sorgenfri Alle 25, Sellebakk
- Estimert verdi: NOK 40.8 millioner
- Tomteareal: 10 361 m²
- Estimert bebygd areal: 4 086.01 m²
- Fra siste vurdering har eiendommen blitt oppgradert med NOK 18 millioner. Vår verdiberegning legger til grunn en verdiøkning med 60% av oppgraderingskostnadene

Naboeiendom

- Gnr./Bnr.: 303/1387
- Nedre Tomtegate 4A, Sellebakk
- Estimert verdi: NOK 6.9 millioner
- Tomteareal: 1 439.7 m²
- Estimert bebygd areal: 566.3 m²
- Nylig solgt andel av eiendommen for NOK 2.7 millioner

Produksjonsbygg

- Gnr./Bnr.: 201/118
- Råbekksvingen 7 – 9, 1617 Fredrikstad
- Estimert verdi: NOK 13.5 millioner
- Tomteareal: 9 302 m²
- Estimert bebygd areal: 4 086.01 m²
- Bygget har behov for betydelig oppgradering grunnet blant annet lekkasje i taket

Viuno – Eiendom Hvaler, tomt

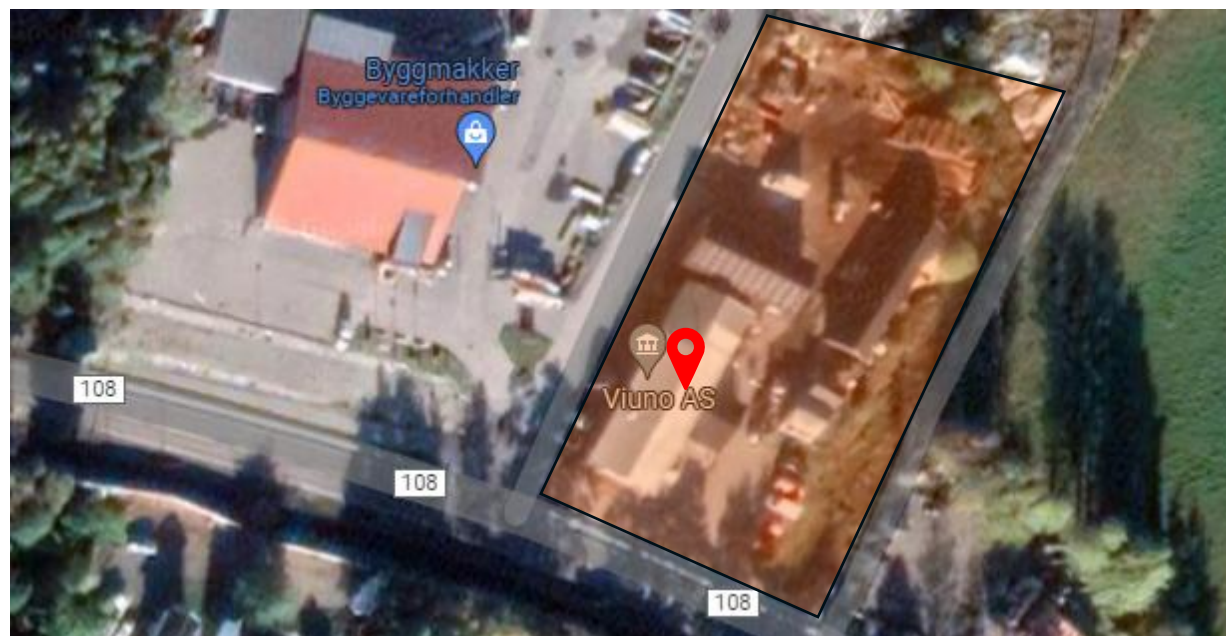
Salgskontrakt om nabotomt

- Gnr./Bnr.: 303/1386
- Tomt: 6 280.3 m²
- Estimert verdi: NOK 5 millioner, Viuno får 6.5% av total salgsverdi av leiligheter som utvikles på tomten. Estimert salgspris NOK 80 millioner.

Avdelingskontor på Kirkøy, Hvaler Kommune

- Gnr./Bnr.: 23/285
- Tomt: 3 029.3 m²
- Bygningsmasse: 570.08 m²
- Estimert verdi: NOK 9 millioner, tilsvarende vurdering fra tidligere dokument

Viuno - Verdivurdering

Balanse	Notasjon	2024	Justering	Markedsvurdering
Forskning og utvikling	NOK	369,410	-	369,410
Fast eiendom	NOK	51,839,236	23,409,908	75,249,145
Driftsløsøre	NOK	1,886,211	-	1,886,211
Finansielle anleggsmidler	NOK	693,746	-	693,746
Sum anleggsmidler	NOK	54,788,603	23,409,908	78,198,511
Varebeholdning	NOK	4,809,978	-	4,809,978
Kundefordringer	NOK	2,831,902	-	2,831,902
Andre fordringer	NOK	3,236,118	-	3,236,118
Bankinnskudd	NOK	8,433,597	-	8,433,597
Sum omløpsmidler	NOK	19,311,595	-	19,311,595
Sum eiendeler	NOK	74,100,198	23,409,908	97,510,106
Aksjekapital	NOK	246,709	-	246,709
Overkurs	NOK	8,231,326	-	8,231,326
Annen egenkapital	NOK	23,168,189	23,409,909	46,578,098
Sum egenkapital	NOK	31,646,224	23,409,909	55,056,133
Langsiktig gjeld	NOK	32,476,889	-	32,476,889
Leverandørgjeld	NOK	4,732,471	-	4,732,471
Skyldige offentlige avgifter	NOK	2,226,613	-	2,226,613
Annen kortsiktig gjeld	NOK	3,018,000	-	3,018,000
Sum gjeld	NOK	42,453,974	-	42,453,974
Sum egenkapital og gjeld	NOK	74,100,198	23,409,909	97,510,106

Kommentar:

- Markedsverdien av Viuno's eiendom er estimert basert på gjeldende kvadratmeterpriser i det aktuelle markedet, med justering for gjennomførte oppgraderinger
- Denne vurderingen tilsier en merverdi på NOK 23.4 millioner sammenlignet med bokført verdi
- Det er ikke tatt høyde for eventuell skatt som kan utløses ved et faktisk salg av eiendommen, selv om dette må forventes i en slik situasjon
- Det er forutsatt at det ikke foreligger vesentlige merverdier i øvrige balanseposter utover eiendommen
- Basert på disse forutsetningene er Viuno's egenkapitalverdi beregnet til **NOK 55.1 millioner**

FASVO

Mattsson Metal

Logitrans

Fasvo - Resultat

Resultat	Notasjon	2020	2021	2022	2023	2024
Salginntekter	NOK	28,212,000	31,550,000	32,882,000	36,242,803	38,126,872
Annen inntekt	NOK	19,130,000	19,204,000	28,469,000	21,727,405	22,872,324
Driftsinntekter	NOK	47,342,000	50,754,000	61,351,000	57,970,208	60,999,196
Vekst	%		7.2 %	20.9 %	-5.5 %	5.2 %
Varekostnad	NOK	6,946,000	8,194,000	8,986,000	9,467,146	8,184,647
Dekningsbidrag	NOK	40,396,000	42,560,000	52,365,000	48,503,062	52,814,549
Dekningsgrad	%	143.2 %	134.9 %	159.3 %	133.8 %	138.5 %
Personalkostnad	NOK	25,207,000	28,943,000	28,298,000	30,618,425	30,371,481
Annen driftskostnad	NOK	10,148,000	11,843,000	15,092,000	16,137,229	16,187,530
EBITDA	NOK	5,041,000	1,774,000	8,975,000	1,747,408	6,255,538
EBITDA-margin	%	17.9 %	5.6 %	27.3 %	4.8 %	16.4 %
Avskrivning	NOK	3,165,000	2,899,000	6,280,000	3,283,710	3,409,306
EBIT	NOK	1,876,000	(1,125,000)	2,695,000	(1,536,302)	2,846,232
EBIT-margin	%	6.6 %	-3.6 %	8.2 %	-4.2 %	7.5 %

Marginer:						
Varekostnad	%	14.7 %	16.1 %	14.6 %	16.3 %	13.4 %
Personalkostnad	%	53.2 %	57.0 %	46.1 %	52.8 %	49.8 %
Annen driftskostnad	%	21.4 %	23.3 %	24.6 %	27.8 %	26.5 %
Avskrivning	%	6.7 %	5.7 %	10.2 %	5.7 %	5.6 %

Kommentar:

- Fasvo har en positiv utvikling i egne salgsinntekter i perioden 2020–2024. Selskapet betydelige offentlige tilskudd fra NAV og kommunale samarbeidspartnere, som utgjør en vesentlig del av det samlede inntektsgrunnlaget
- Varekostnadene har variert noe over tid, men var i 2024 på det laveste nivået i perioden, tilsvarende 13.4 % av driftsinntektene
- Fasvo har totalt 37 ordinært ansatte. I tillegg tilrettelegger selskapet for 93 deltakere i varig tilrettelagt arbeid (VTA) og 23 lærekandidater
- Økningen i andre driftskostnader har vært gradvis, og utgjorde 26.5 % av driftsinntektene i 2024

Fasvo - Driftskostnader

Driftskostnader	2023		2024	
Notasjon	NOK	%	NOK	%
Varekostnad:				
Varekjøp	8,041,055	93.2%	7,656,089	84.8%
Materiale	948,668	11.0%	963,483	10.7%
Annet	(364,620)	-4.2%	407,118	4.5%
Sum varekostnad	8,625,103	100.0%	9,026,690	100.0%
Personalkostnad:				
Lønninger	26,899,510	87.9%	26,581,591	87.5%
Arbeidsgiveravgift	4,522,900	14.8%	4,159,124	13.7%
Pensjon	4,513,530	14.7%	2,394,400	7.9%
Annen ytelse	(5,317,515)	-17.4%	(2,763,933)	-9.1%
Sum personalkostnad	30,618,425	100.0%	30,371,182	100.0%
Annen driftskostnad:				
Frakt	18,147	0.1%	6,021	0.0%
Lokale	7,330,467	45.4%	7,349,744	45.4%
Leasing	1,862,781	11.5%	1,732,659	10.7%
Inventar	1,580,429	9.8%	1,701,725	10.5%
Vedlikehold	839,145	5.2%	858,049	5.3%
Fremmedtjenester	959,656	5.9%	997,702	6.2%
Kontor	459,559	2.8%	353,174	2.2%
Telefon	410,625	2.5%	353,411	2.2%
Transportmidler	1,471,403	9.1%	1,345,221	8.3%
Reise	77,881	0.5%	139,161	0.9%
Markedsføring	441,954	2.7%	477,280	2.9%
Kontigenter	203,892	1.3%	180,026	1.1%
Forsikring	235,797	1.5%	225,047	1.4%
Annen kostnad	222,463	1.4%	262,199	1.6%
Avsetning til tap	23,030	0.1%	206,111	1.3%
Sum annen driftskostnad	16,137,229	100.0%	16,187,530	100.0%
Sum driftskostnader	55,380,757		55,585,402	

Kommentar:

- Varekostnadene består i hovedsak av innkjøp knyttet til produksjon, inkludert materialer som emballasje
- Personalkostnadene utgjorde NOK 30.4 millioner i 2024, inkludert lønn, feriepenger og sykepenger
- De øvrige driftskostnadene er i stor grad knyttet til leie og drift av lokaler, leasingavtaler, inventar, og drift av transportmidler
- Selskapet eier egne lokaler i tillegg til at de leier lokaler til en samlet leiekostnad på NOK 4.0 millioner i 2024, resterende kostnader på konto for lokaler går til drift og vedlikehold av egne lokaler
- Selskapet har påkostet leide lokaler, noe som gir en redusert leiekostnad. Påkostning lokaler påvirker derfor ikke verdien på selskapet
- Fasvo leier ut 25 kvm til Nordea i Spinneriveien 20, og får årlige leieinntekter på NOK 70 tusen + felleskostnader
- Merk at det er noe avvik fra reviderte tall, da oppsett er basert på regnskap før revisjon. Det påvirker ikke verdien på selskapene, men gir et bilde av kostnadsstruktur som kan være nyttig for å se på synergier mellom selskapene

Fasvo - Balanse

Balanse	Notasjon	2023	2024
Goodwill	NOK	38,983	-
Fast eiendom	NOK	25,876,293	25,099,629
Driftsløsøre	NOK	18,012,594	16,118,222
Finansielle anleggsmidler	NOK	704,311	704,311
Sum anleggsmidler	NOK	44,632,181	41,922,162
Varebeholdning	NOK	841,370	1,520,034
Kundefordringer	NOK	3,238,195	2,855,314
Andre fordringer	NOK	6,064,607	5,464,675
Konsernfordring	NOK	35,091	11,238
Bankinnskudd	NOK	8,330,909	13,690,641
Sum omløpsmidler	NOK	18,510,172	23,541,902
Sum eiendeler	NOK	63,142,353	65,464,064
Aksjekapital	NOK	500,000	500,000
Overkurs	NOK	191,760	191,760
Fond	NOK	6,250,000	6,250,000
Annen egenkapital	NOK	34,190,524	36,568,704
Sum egenkapital	NOK	41,132,284	43,510,464
Langsiktig gjeld	NOK	13,010,585	11,706,210
Leverandørgjeld	NOK	1,944,906	2,316,961
Skyldige offentlige avgifter	NOK	2,622,200	2,592,806
Annen kortsiktig gjeld	NOK	4,432,377	5,337,622
Sum gjeld	NOK	22,010,068	21,953,599
Sum egenkapital og gjeld	NOK	63,142,352	65,464,063

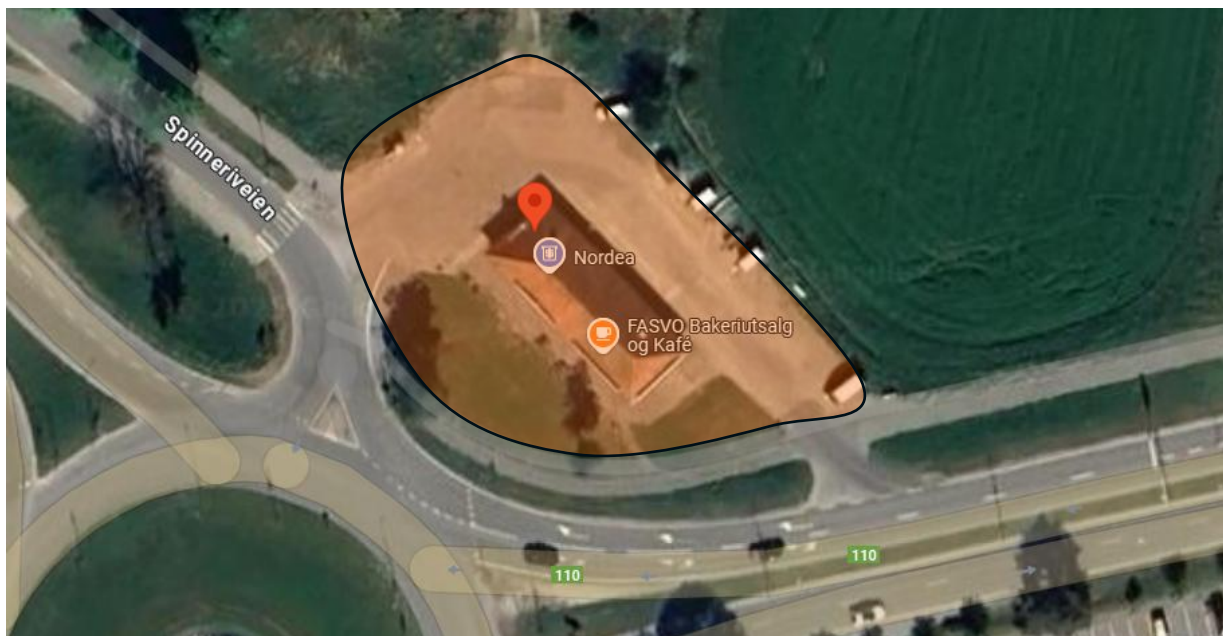
Kommentar:

- Regnskapet for 2024 er revidert og bekreftet av ekstern revisor
- Fasvo har eiendom bokført til NOK 25.1 millioner per årsslutt, mens estimert markedsverdi antas å være høyere, jf. side 17
- Finansielle anleggsmidler består i all hovedsak av en depositumskonto plassert hos KLP
- Under andre fordringer inngår i hovedsak krav på offentlige tilskudd og forskuddsbetalte kostnader
- Selskapet har i løpet av året redusert sin langsiktige gjeld til NOK 11.7 millioner
- Bokført egenkapital ved utgangen av 2024 er NOK 43.5 millioner

Fasvo - Eiendom

Spinneriveien 20

- Gnr./Bnr.: 303/1424
- Tomt: 2400.3 m²
- Bygningsmasse 250 m²
- Estimert Verdi: NOK 10 millioner, hvilket er tilsvarende kjøpesum i 2019
- Leier ut 25 kvm til Nordea for årlig NOK 70 tusen + felleskostnader

Gutzeits gate 6

- Gnr./Bnr.: 300/588
- Tomt: 3 248.1 m²
- Bygningsmasse: 1 555 m²
- Estimert verdi: NOK 17.1 millioner, tillagt premium på 10% på verdi per kvm sammenlignet med hovedkontor på Sellebak, grunnet attraktiv beliggenhet
- Tomten er eide i et sameie med Coop Extra, hvorav uteområdet er delt

Fasvo - Verdivurdering

Balanse	Notasjon	2024	Justering	Markedsvurdering
Goodwill	NOK	-	-	-
Fast eiendom	NOK	25,099,629	1,980,212	27,079,841
Driftsløsøre	NOK	16,118,222	-	16,118,222
Finansielle anleggsmidler	NOK	704,311	-	704,311
Sum anleggsmidler	NOK	41,922,162	1,980,212	43,902,374
Varebeholdning	NOK	1,520,034	-	1,520,034
Kundefordringer	NOK	2,855,314	-	2,855,314
Andre fordringer	NOK	5,464,675	-	5,464,675
Konsernfordring	NOK	11,238	-	11,238
Bankinnskudd	NOK	13,690,641	-	13,690,641
Sum omløpsmidler	NOK	23,541,902	-	23,541,902
Sum eiendeler	NOK	65,464,064	1,980,212	67,444,276
Aksjekapital	NOK	500,000	-	500,000
Overkurs	NOK	191,760	-	191,760
Fond	NOK	6,250,000	-	6,250,000
Annen egenkapital	NOK	36,568,704	1,980,213	38,548,917
Sum egenkapital	NOK	43,510,464	1,980,213	45,490,677
Langsiktig gjeld	NOK	11,706,210	-	11,706,210
Leverandørgjeld	NOK	2,316,961	-	2,316,961
Skyldige offentlige avgifter	NOK	2,592,806	-	2,592,806
Annen kortsiktig gjeld	NOK	5,337,622	-	5,337,622
Sum gjeld	NOK	21,953,599	-	21,953,599
Sum egenkapital og gjeld	NOK	65,464,063	1,980,213	67,444,276

Kommentar:

- Basert på dette er det beregnet en merverdi på NOK 2.0 millioner sammenlignet med bokført verdi
- Det er ikke tatt høyde for eventuell skatt som kan utløses ved et faktisk salg av eiendommen, selv om dette må forventes i en slik situasjon
- Det er forutsatt at det ikke foreligger merverdier i øvrige balanseposter utover eiendommen
- Basert på disse forutsetningene er Fasvos egenkapitalverdi beregnet til **NOK 45.5 millioner**

Fasvo Holding - Verdivurdering

Balanse	Notasjon	2024	Justering	Markedsvurdering
Finansielle anleggsmidler	NOK	37,933,783	7,556,894	45,490,677
Sum anleggsmidler	NOK	37,933,783	7,556,894	45,490,677
Kundefordringer	NOK	10,540	-	10,540
Bankinnskudd	NOK	182,694	-	182,694
Sum omløpsmidler	NOK	193,234	-	193,234
Sum eiendeler	NOK	38,127,017	7,556,894	45,683,911
Aksjekapital	NOK	3,000,000	-	3,000,000
Overkurs	NOK	37,518,213	-	37,518,213
Udekket tap	NOK	(2,413,024)	-	(2,413,024)
Annen egenkapital	NOK	-	7,556,894	7,556,894
Sum egenkapital	NOK	38,105,189	7,556,894	45,662,083
Leverandørgjeld	NOK	10,590	-	10,590
Konserngjeld	NOK	11,238	-	11,238
Sum gjeld	NOK	21,828	-	21,828
Sum egenkapital og gjeld	NOK	38,127,017	7,556,894	45,683,911

Kommentar:

- Fasvo Holding er eierselskapet til Fasvo, og balanseposten "finansielle anleggsmidler" reflekterer den bokførte verdien av dette eierskapet
- Basert på verdsettelsen av Fasvo, som presentert på side 18, er det identifisert en merverdi på NOK 7.6 millioner sammenlignet med bokført verdi
- Det er videre lagt til grunn at det ikke foreligger merverdier i øvrige balanseposter
- Basert på disse forutsetningene her Fasvo Holding sin egenkapital beregnet til **NOK 45.7 millioner**

A low-angle, upward-looking photograph of several modern skyscrapers with glass facades. The buildings are dark, and many windows are illuminated with warm yellow light, suggesting dusk or dawn. The sky is a pale, hazy blue. A semi-transparent white rectangular box is centered over the middle of the image, containing the text 'Bytteforhold'.

Bytteforhold

Fusjon

Viuno AS:

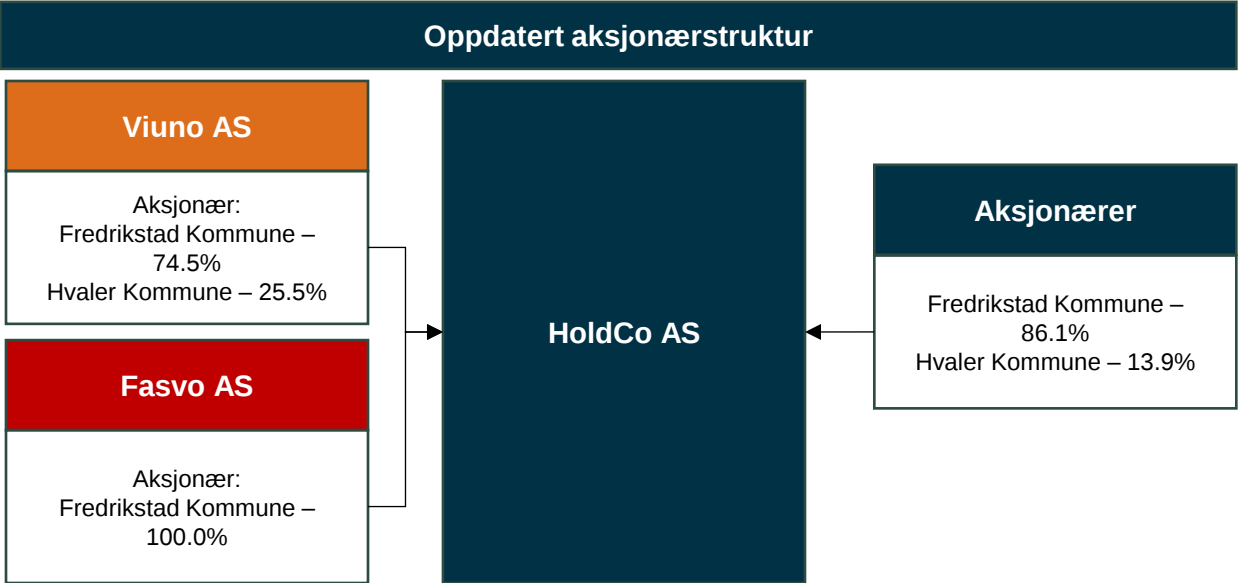
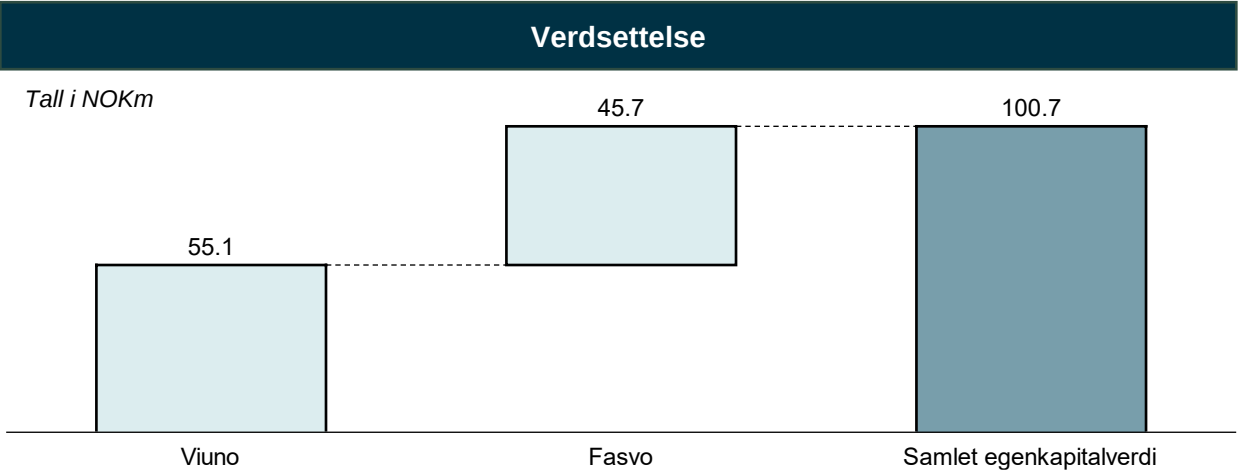
- Viuno har en estimert egenkapitalverdi på **NOK 55.1 millioner**, en merverdi på **NOK 23.4 millioner** sammenlignet med bokført verdi per 31.12.2024
- Dette er en lavere egenkapitalverdi sammenlignet med forrige vurdering, grunnet at selskapet har solgt eiendom, og økt langsiktig gjeld
- Fredrikstad kommune eier 74.5% og Hvaler kommune eier 25.5%, herunder en verdi lik NOK 41.0 millioner og NOK 14.0 millioner

Fasvo AS:

- Fasvo har en estimert egenkapitalverdi på **NOK 45.7 millioner**, en merverdi på **NOK 7.5 millioner** sammenlignet med bokført verdi per 31.12.2024
- Fredrikstad kommune eier 100.0% av selskapet

Bytteforhold:

- Markedsverdien av det fusjonerte selskapet er beregnet til **NOK 100.7 millioner**, hvorav Fredrikstad kommune sin eierandel er beregnet til **86.1%**, hvilket tilsvarer **NOK 86.7 millioner**, og Hvaler kommune sin eierandel er beregnet til **13.9%**, hvilket tilsvarer **NOK 14.0 millioner**

Konklusjon

Med forutsetningene beskrevet i dokumentet, basert på balanse for 31.12.2024 (urevidert regnskap), vurderes markedsverdien av egenkapitalen til Viuno AS til **55 100 000 NOK** og egenkapitalen til Fasvo Holding AS til **45 700 000 NOK**, samlet **100 800 000 NOK**, (avrundede tall).

Ved fusjon vil Fredrikstad kommune ha en verdi tilsvarende **86 700 000 NOK**, som er en eierandel på **86.1%** og Hvaler kommune en verdi på **14 000 000 NOK**, tilsvarende en eierandel på **13.9%**, (avrundede tall).

Verdien i første avsnitt er beregnet på «stand alone» basis, dvs uten eventuell strategisk tilleggsverdi eller verdi på potensielle synergieffekter med en mulig kjøper. I avsnitt to har vi anslått en verdi med synergier. Dersom minoritetsposter uten innflytelse skal selges vil det oppstå en minoritetsrabatt som ikke er vurdert i dette tilfelle.

Oslo, 01.05.2025

Jørgen Bøhn, *partner*

ARTIGA AS

ARTIGA

Corporate
Finance
Craftsmanship

Åpningsbalanse:		Selskapsnummer:		1	2
				31.07.2025	31.07.2025
				OT	OD
EIENDELER	AS	Elemineringer	Viuno AS	Fasvo Holding AS	
Utsatt skattefordel	69 140		69 140	-	
Immaterielle eiendeler	299 522		299 522	-	
Tomter, bygninger o.a. fast eiendom	52 984 934		52 984 934	-	
Driftsløse, inventar o.a. utstyr	1 679 944		1 679 944	-	
Investering i datterselskap	37 933 783		-	37 933 783	
Finansielle fordringer	686 803		686 803	-	
Lån til foretak i samme konsern	-		-	-	
Fordringer på nærstående	-		-	-	
Øvrig investeringer	-		-	-	
Markedsbaserte aksjer	-		-	-	
Andre langsiktige fordringer	-		-	-	
Kundefordringer	3 448 384		3 448 384	-	
Opptjent inntekt	-		-	-	
Varelager	2 081 043		2 081 043	-	
Andre fordringer	3 954 026		3 923 606	30 420	
Forskuddsbetalte kostnader	-		-	-	
Bankinnskudd, kontanter o.l.	5 532 939		5 374 553	158 386	
SUM EIENDELER	108 670 517	-	70 547 929	38 122 589	

EGENKAPITAL OG GJELD		Elemineringer		Viuno AS	Fasvo Holding AS
Aksjekapital	448 236	-2 798 473	246 709	3 000 000	
Overkurs	46 105 096	355 557	8 231 326	37 518 213	
Annen innskutt egenkapital	-		-	-	
Opptjent egenkapital	25 238 770		25 238 770	-	
Annen egenkapital	-	2 442 915	-	-2 442 915	
Udisponert resultat	-		-	-	
SUM EGENKAPITAL	71 792 102	-	33 716 805	38 075 298	
Utsatt skatt	-		-	-	
Gjeld til kredittinstitusjon	29 470 545		29 470 545	-	
Langsiktig konserngjeld	-		-	-	
Øvrig langsiktig gjeld	-		-	-	
Leverandørgjeld	1 175 545		1 175 545	-	
Fisjonsfordring	-		-	-	
Balanseført betalbar skatt	653 150		653 150	-	
Skyldig offentlige avgifter	1 008 840		1 008 840	0	
Annen kortsiktig gjeld	4 570 334		4 523 044	47 291	
Kortsiktig Konserngjeld	-		-	-	
Påløpte renter	-		-	-	
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	108 670 517	-	70 547 929	38 122 589	
Kontrollsum	-0	-	-	-0	

Benyttes ved opptaksfusjon:

Eierandel OT før fusjon	Antall aksjer	Eierandel	Andel VEK	Andel VEK %
Fredrikstad Kommune	183 889	74,54 %	41 638 293	74,54 %
Hvaler Kommune	62 820	25,46 %	14 224 437	25,46 %
Sum	246 709	100,00 %	55 862 730	100,00 %
Eierandel OD	Antall aksjer	Eierandel	Andel VEK	Andel VEK %
Fredrikstad kommune	80	100,00 %	45 632 192	100,00 %
Hvaler kommune		0,00 %	-	0,00 %
Sum	80	100,00 %	45 632 192	100,00 %
Eierandel OT etter fusjon	Antall aksjer	Eierandel	Andel VEK	Andel VEK %
Fredrikstad Kommune	385 416	85,985 %	87 270 485	85,985 %
Hvaler Kommune	62 820	14,015 %	14 224 437	14,015 %
Sum	448 236	100,00 %	101 494 922	100,00 %
Utstedelse aksjer kapitalforhøyelse	Utstedelse aksjer	ytteforhold aksjer	Økning aksjekapital	Økning annen EK
Fredrikstad kommune	201 527	2 519,0929	201 527	37 873 770
Hvaler kommune			-	-
Sum	201 527	1	201 527	37 873 770

		Fredrikstad	Hvaler
Verdi viuno	55 862 729,99	41 638 292,71	#####
Antall aksjer	246 709,00	183 889	62 820
Verdi per aksje Viuno	226,43	226,4316664	226,4316664

Verdi tilført	45 632 191,81		
Nye aksjer	201 527,43	201 527,43	-

Antall aksjer fordeling	Fredrikstad	Hvaler	Totalt
	183 889	62 820	246 709
	201 527		201 527
	385 416	62 820	448 236
	85,985 %	14,015 %	100,000 %

Åpningsbalanse Viuno AS	Før	Forhøyelse	Etter
Antall aksjer	246 709	201 527	448 236
Pålydende	1		1
Aksjekapital	246 709	201 527	448 236
Kontroll:	-	-	-

Kapitalsammensetningen ved kapitalforhøyelse	Før	Forhøyelse	Etter	Kontroll
Aksjekapital:	246 709	201 527	448 236	-
Overkurs:	8 231 326	37 873 770	46 105 096	-
Sum	8 478 035	38 075 298	46 553 333	-
Kontroll:	-	-	-	-

38 075 298

-

38 075 298

FUSJONENS BETYDNING FOR ANSATTE

Dokumentets formål:

Svare opp de sentrale innspill, spørsmål og bekymringer som er kommunisert til tillitsvalgte fra ordinært ansatte i Fasvo AS og Viuno AS hittil i fusjonsprosessen.

Dokumentets innhold er ment å inngå som del av kapittel 8 i Fusjonsplanen.

Svarene som er gitt i kolonnen «Arbeidsgruppens vurdering» er det en enstemmig arbeidsgruppe som står bak, men mindre det er eksplisitt angitt at et mindretall har tatt disens i svaret.

Dokumentet ble sist oppdatert: 10.04.25

Spørsmål/innspill/bekymring	Arbeidsgruppens vurdering
1. Sosiale aspekter og kultur	
Hvordan foregår beslutningsprosessen?	• Styrebehandling av forslaget til fusjonsplan i begge selskap i juni. Ved vedtak i styrene går saken videre til Bystyret. • Bystyret skal ta stilling til om de gir Ordfører mandat til å stemme for fusjon i Generalforsamlinger. • Planlagt Generalforsamling i begge selskaper estimeres medio oktober. • Hvis Generalforsamlinger vedtar fusjon blir den gjennomført.
Hvordan vil fusjonen påvirke den eksisterende bedriftskulturen i Viuno og Fasvo?	• I og med at alle eksisterende lokasjoner i begge bedriftene opprettholdes mener vi kulturene i stor grad vil/kan leve videre. • Det er i dag også delvis ulik kultur ved ulike avdelinger innenfor samme bedrift. • Det vil over tid være et klart mål å utvikle en felles kultur på prioriterte områder, f.eks verdier. • Det bør kunne forventes en styrket tilhørighetsfølelse pga økt synlighet ved sammenslått selskap. • En sammenslått bedrift vil bli en markant merkevare i Fredrikstad og Hvaler.
Hva er planene for å opprettholde sosiale anledninger og arrangementer som julebord og sommerfest?	• Det foreligger ingen andre tanker enn at sosiale arrangementer skal opprettholdes, og om mulig forsterkes. • Det må gjøres en nærmere vurdering av felles vs avdelings-vise tiltak.

Hvordan vil fusjonen påvirke den daglige forutsigbarheten og tryggheten for ansatte, VTA, lærekandidater og deres pårørende?	• Se spm 1. • Vil gi flere valgmuligheter for tilpasning, utprøving, rulling og hospitering. • Ingen VTA-ansatte eller lærekandidater blir utsatt for endring med mindre de ønsker det selv.
Hva er strategien for å håndtere ev. kulturkonflikter som kan oppstå ved sammenslåing av to virksomheter?	• Se spm 1. • Vil håndteres på linje med interne forskjeller og konflikter i dag, f.eks gjennom vernerunder, AMU, HMS-grupper, tett dialog med tillitsvalgte, BHT.
2. Ledelse og beslutningsprosesser	
Hvilken rolle vil det nye styret og tillitsvalgte ha i beslutningsprosessen?	• Arbeidsgruppen utarbeider forslag til løsning og organisering gjennom fusjonsplan. Denne behandles og ev. besluttet av eksisterende styre. Ved styrevedtak i begge bedrifter vil Generalforsamlinger gjøre endelig beslutning.
Hvordan vil daglig leder og styreleder bli valgt, og hva skjer med de som ikke blir valgt?	• Arbeidsgruppen innstiller til styrene og GF på DL, SL og NL for det nye selskapet. • Arbeidsgruppen tenker pt. i retning av at DL skal komme fra Viuno og SL fra Fasvo. • Nåværende DL i Fasvo vil inngå i ledergruppen i ny bedrift. • Nåværende SL i Viuno kan tre inn i rollen som NL i det nye styret.
Vil det bli involvert en ekstern konsulent/3.part for å vurdere fusjonsspørsmålet?	• Arbeidsgruppen bør samlet har tilstrekkelig kompetanse for en slik vurdering. • VTA rapporten utarbeidet av Fredrikstad Kommune anbefaler en fusjonering. • Det er gjort rådgøring med ASVL og vekstbedrifter som har gjennomgått fusjon. • BDO vil bli benyttet som ekstern konsulent på fusjonstekniske og juridiske spørsmål. • Lite trolig at 3. part uten kjennskap til bedriftene kan tilføre prosessen noe, utover vesentlige kostnader.
Hvordan vil ledergruppen bli involvert i beslutningsprosessen, og hva er planene for å sikre deres deltakelse?	• Ledergruppene vil involveres i vurderingen av pot. videre organisering og driftsmodell, dvs de gis god anledning til innspill.

	Ledergruppene vil på linje med øvrige ansatte tilbys bedriftsbesøk hos “motparten”.
3. Fusjonens påvirkning på ansatte	
Hvordan vil fusjonen påvirke arbeidstakernes (VTA-ernes) velvære og jobbtilfredshet?	- Det vil bli lite endringer, de skal være på samme arbeidssted og møte de samme personene som de gjør i dag. - Vi opplever at flere arbeidstagere (VTA'ere) gleder seg til et “nytt” lag.
Hva er planene for å håndtere endringer og sikre at ansatte takler disse godt?	- Hyppige møter med tillitsvalgte og verneombud - Ekstra oppmerksomhet fra ledelsen
Hvordan vil fusjonen påvirke stillinger, betingelser og arbeidsvilkår, inkludert lønnsforhandlinger og opparbeidede goder?	- Det er kun ledergruppene som vil få nye stillinger. - Øvrige betingelser skal avklares og eventuelt harmoniseres i samråd med tillitsvalgte. - Ingen vil få ny arbeidskontrakt – de vil videreføres og ingen vil gå ned i lønn.
Hva er strategien for å sikre at fusjonen ikke påvirker lovligheten av driften i Viuno og Fasvo?	Vi skal drive lovlig, dvs bemannes og organiseres i tråd med lovverket.
4. Struktur og organisering	
Hvordan vil strukturen på selskapene se ut etter fusjonen, og hva er planene for omorganisering?	- Strukturen vil være et AS gjennom at Fasvo vil bli fusjonert inn i Viuno, dette etter anbefaling fra BDO. Det nye selskapet vil få et nytt navn. - Fullstendig organisasjonskart vil bli utarbeidet i samarbeid med ny ledergruppe.
Hva skjer med avdelingene som er like i dag, og hvordan vil dette påvirke driften?	- Det er naturlig å forsøke å utnytte det potensialet som ligger i et større kundegrunnlag. - Det vil bli lettere å planlegge for en jevnere produksjon. - Eksisterende avdelinger opprettholdes, men med en helhetstankegang på synnergier og stordriftsfordeler mellom dem.
Hvordan vil kontrakter med Nav og kommune bli håndtert ved en sammenslåing?	- De vil bli samordnet og koordinert inn i det nye selskapet. - Tilbakemeldingen fra NAV er at de ser positivt på en fusjon.
Hva er planene for å sikre at tjenester og varer blir brukt innad i selskapet ved en sammenslåing?	Det vil falle naturlig at vi bruker våre egne tjenester og produkter, dvs holde kapitalen internt i bedriften i størst mulig grad.
Nærhet og kort kommunikasjonsvei slik vi er utformet i dag rammes. Dette gjelder også i høyeste grad tjenesteveien.	Fokus på å bygge en selvgående organisasjon med 100% ansvar i den rollen den enkelte innehar.

	Fokus på en fortsatt høy grad av stedlig operativ ledelse.
5. Økonomiske aspekter	
Hva er de økonomiske fordelene ved fusjonen for kommunen, Fasvo og Viuno?	- For kommunen: redusere risiko for å skyte inn penger ved dårlig drift (eksempel fra Unikom i 2023 der kommunen måtte overføre kr. 4,5 millioner) - Forenklet eierstyring med ett selskap i stedet for to. - For FASVO og Viuno: Besparelser innenfor områder som Equass, markedsføring, regnskap og revisjon, medlemskap (ASVL, næringsforeningen etc), IT/software lisenser, drift av nettsider, økt innkjøpsstyrke, effektivisering av transport og logistikk, mer selvforsyning, reduserte innkjøp.
Hva er kostnadene ved fusjonen, og hvordan vil disse bli håndtert?	- Kostnadene i forkant av fusjon består av bistandshjelp fra BDO (regnskap, revisjon og juridisk kompetanse) til hjelp av opprettelse av ev. nytt selskap. Overtagende selskap vil bære disse kostnadene. - Omprofilering (ny logo, navn) vil ha en kostnad som det nye selskapet vil måtte sette av budsjettmidler til. - Noe omprofilering må tas ved oppstart, mens andre kostnader tas over tid i takt med naturlig utskifting.
Er det nødvendig å slå sammen to selskaper som går bra hver for seg, og hva er motivasjonen bak dette?	- Ja, en fusjon vil gi et grunnlag for at det fortsatt skal gå bra i fremtiden. Selskapet blir bedre rustet til å stå imot økte kostnader, endrede rammebetingelser og andre utfordringer vi sannsynlig vil møte i fremtiden. - Gir større muligheter for nødvendig organisasjonsutvikling og profesjonalisering for å møte fremtidens krav og forventninger. - Blir en stor og tydelig stemme inn mot eier, NAV og andre interessenter.
6. Kommunikasjon og informasjon	
Hvordan vil kommunikasjonen med ansatte bli forbedret gjennom fusjonsprosessen?	Det gjennomføres faste møter med tillitsvalgte, verneombud og ansatte i begge selskaper.

	• Det gjennomføres bedriftsbesøk for alle ordinært ansatte. • Tillitsvalgte er en del av arbeidsgruppen som utarbeider fusjonsplanen.
Hva er de konkrete planene for fusjonen, og hvordan vil disse bli formidlet til ansatte?	• Konkrete planer for fusjonen bearbeides og utformes av arbeidsgruppen. • I samarbeid med tillitsvalgte og verneombud vil det bli gitt løpende informasjon om fremdriften i utarbeidelsen av fusjonsplanen.
Hvordan vil tillitsvalgte bli involvert i arbeidsmøtene og informere de ansatte underveis?	• Tillitsvalgte er allerede deltakere i arbeidsgruppen som utarbeider fusjonsplanen. Se svar i spørsmålet over vedr. informasjon.
7. Diverse spørsmål	
Hvordan vil verneombudene bli involvert i bedriftsbesøkene?	• De er tatt med i prosessen
Hva er planene for å håndtere kundekontakt og nærhet til kunder etter fusjonen?	• Dersom det blir vedtatt en fusjon vil det bli laget en ny organisasjonsstruktur med tydelige roller. Kundeansvar på de ulike nivåene vil bli definert i dette arbeidet.
Hvordan vil tidligere erfaringer med fusjoner bli tatt hensyn til i denne prosessen?	• Forskning viser at mange bekymrer seg for endringer man ikke styrer selv og derfor kan være skeptiske. Videre viser forskningen at mennesker er veldig flinke til å tilpasse seg når beslutning først er tatt og planene settes ut i livet. • Ekstra oppmerksomhet og god informasjon fra ledelsen har vist seg å være viktige elementer. • Man har nylige erfaringer fra fusjonen mellom Unikom og Viuno å hente lærdom fra, selv om den fusjonen ble gjennomført på et helt annet grunnlag enn denne.
FASVO har ett større sykefravær, skal Viuno som er underbemannet dekke opp dette?	• I et nytt fusjonert selskap er det lenger ikke noe Viuno eller FASVO. Det blir som begge selskaper jobber idag , dvs at avdelingene internt hjelper hverandre ved behov. • En av synergieffektene vil være at det er lettere å hjelpe hverandre på tvers av avdelinger med en dobbelt så stor organisasjon. • I tillegg er det slik at sykefravær ikke er konstant, det går opp og ned i alle bedrifter.

	FASVO har pr 1.kvartal 2025 igjen et helt normalt sykefravær.
--	---

Utkast

AKSJONÆRAVTALE VEDRØRENDE FUSJON MELLOM FASVO HOLDING AS OG VIUNO AS

Mellom

Hvaler kommune

og

Fredrikstad kommune

Denne avtalen (**avtalen**) er inngått xx. september 2025 mellom:

- (i) Fredrikstad kommune, organisasjonsnr. 940 039 541(**FK**) og
- (ii) Hvaler kommune, organisasjonsnr. 964 947 082 (**HK**)

FK og HK som angitt ovenfor under (i) og (ii) betegnes i fellesskap som **Partene**.

1. Bakgrunn

Viuno AS, organisasjonsnummer 959 334 366, er en bedrift med formål å skape grunnlag for arbeid for personer med ulike utfordringer gjennom produksjon og annen virksomhet, samt tilby arbeidstrening og kvalifisering med sikte på formidling til ordinært arbeid eller utdanning. Bedriften eies av FK med 74,5 % og HK med 25,5 %.

Fasvo Holding AS, organisasjonsnummer 921 688 156, er en bedrift med formål å skape grunnlag for arbeid for personer med ulike utfordringer gjennom produksjon og annen virksomhet. Bedriften eies 100 % av FK.

Partene har en felles ambisjon om å fusjonere selskapene Viuno AS og Fasvo Holding AS. Partene ønsker igjennom denne avtalen å beskrive de forutsetninger som partene legger til grunn for at fusjonen skal kunne gjennomføres. Avtalen bortfaller om ikke fusjonen gjennomføres.

2. Forutsetninger

Partene har en felles ambisjon om at fusjonen ikke skal bidra til en svekket økonomisk stilling for Viuno AS som i dag er et veldrevet selskap med god økonomi.

Partene er enige om at det fusjonerte selskapet skal arbeide for å utbedre produksjonslokalene på Hvaler.

Basert på siste beregning av bytteforholdet mellom de to selskapene datert 01.05.25 utført av BDO, og senere oppdatert pr. 31.07.2025 vil FK eie 86 % og HK 14,0 % i det fusjonerte selskapet. Beregningen følger som vedlegg til avtalen. Etter at Fasvo Holding AS og Viuno AS er fusjonert, fusjoneres dette selskapet med Fasvo AS.

Partene er enige om at det nye selskapet skal ha lokaler og produksjon i begge kommuner.

Partene er enige om at Viunos valgkomite for innstilling av styremedlemmer til selskapets generalforsamling, enstemmig vedtatt på Viunos ekstraordinær generalforsamling 9. april 2025, oppnevnes og videreføres i det fusjonerte selskapet. Valgkomiteen er på valg i det fusjonerte selskapets ordinære generalforsamling i 2026.

Selskapet skal ha 5 eiervalgte styremedlemmer og det kan velges inntil 2 varastyremedlemmer.

Partene er enige om at denne aksjonæravtalen erstatter aksjonæravtalen av 2023 om fusjon mellom Viuno AS og Unikom AS.

Partene er enige om at endringer i forutsetningene som beskrevet ovenfor betinger at partene er enige.

3. Navn på selskapet

Når selskapene er fusjonert vil styret etter en intern prosess fremme forslag på nytt navn på selskapet og fremme det for selskapets generalforsamling.

4. Lovvalg og tvisteløsning

Avtalen og enhver tvist forbundet med den er underlagt norsk rett.

Partene vedtar Søndre Østfold tingsrett som rette verneting i forbindelse med enhver tvist som oppstår i forbindelse med denne avtalen.

Fredrikstad/Hvaler, XX.09.2025

Fredrikstad Kommune

Ordfører

Hvaler Kommune

Ordfører

AKSJONÆRAVTALE VEDRØRENDE FUSJON MELLOM UNIKOM AS OG VIUNO AS

Mellom

Hvaler kommune
og
Fredrikstad kommune

Denne avtalen (**avtalen**) er inngått 5. oktober 2023 mellom:

- (i) Fredrikstad kommune, organisasjonnr. 940 039 541(**FK**) og
- (ii) Hvaler kommune, organisasjonnr. 964 947 082 (**HK**)

FK og HK som angitt ovenfor under (i) og (ii) betegnes i fellesskap som **Partene**.

1. Bakgrunn

Viuno AS, organisasjonsnummer 959 334 366, er en bedrift med formål å skape grunnlag for sysselsetting av yrkeshemmede gjennom produksjon og annen virksomhet. Bedriften eies av **FK** med 70,83 % og **HK** med 29,17 %.

Unikom AS, organisasjonsnummer 952 587 765, er en bedrift med formål å drive yrkesmessig attføring. Dette skjer gjennom arbeidstrening og kvalifisering med sikte på formidling til ordinært arbeid eller utdanning eller varig tilrettelagt arbeid. Bedriften eies 100 % av **FK**.

Partene har en felles ambisjon om å fusjonere selskapene Viuno AS og Unikom AS. **Partene** ønsker igjennom denne **avtalen** å beskrive de forutsetninger som **partene** legger til grunn for at fusjonen skal kunne gjennomføres. Avtalen bortfaller om ikke fusjonen gjennomføres.

FK har i bystyresak PS 70/23 04.05.23 gitt ordfører fullmakt til i generalforsamling å gjennomføre en fusjon mellom de to selskapene. **HK** har i kommunestyresak 48/23 14.09.23 gitt ordfører fullmakt til i generalforsamling å gjennomføre en fusjon mellom de to selskapene.

2. Forutsetninger

Partene har en felles ambisjon om at fusjonen ikke skal bidra til en svekket økonomisk stilling for Viuno AS som i dag er et veldrevet selskap med god økonomi.

Partene er enig om at Unikom AS før fusjonen skal søke å gjennomføre en restrukturering av den ikke lønnsomme delen av selskapets virksomhet. Arbeidet med restrukturering før fusjon må veies opp mot forhold som taler for en rask fusjonsprosess.

Partene er enige om at selskapenes styre og generalforsamling beslutter fusjon så raskt som mulig slik at dette kan meldes Foretaksregisteret og kreditorfristen kan begynne å løpe. Fusjonen gjennomføres først med virkning tidligst etter utløpt kreditorfrist og når selskapene er i posisjon for implementering av fusjonen.

Partene er enige om at det fusjonerte selskapet skal arbeide for å etablere nye produksjonslokaler på Hvaler til erstatning for dagens bygningsmasse.

Partene er enige om at **HK** kjøper 3 % av aksjene i Unikom AS fra **FK** før fusjonen gjennomføres. Dette sikrer at eierfordelingen mellom partene i Unikom AS som forelå før kapitalnedskrivning og nytt kapitalinnskudd fra **FK** i 2022, reflekteres inn i ny eierfordeling i det fusjonerte selskapet. Kjøp av 3 % av aksjene følger også av vedtak i **FK** bystyresak PS 78/22 hvor vedtakspunkt 3 stadfester: «*Fredrikstad kommune inviterer Hvaler kommune og Råde kommune til hver å kjøpe 3 prosent av aksjene i UNIKOM AS fra Fredrikstad kommune, til pålydende verdi inkludert overkurs på kr 45.000,- per aksje, innen 31.10.2022*».

Etter kjøp av 3 % av aksjene i Unikom AS og basert på siste beregning av bytteforholdet mellom de to selskapene datert 02.10.23 og utført av BDO, vil **FK** eie 74,5 % og **HK** 25,5 % i det fusjonerte selskapet. Beregningen følger som vedlegg til avtalen.

Partene er enige om at det nye selskapet skal ha lokaler og produksjon i begge kommuner

Partene er enige om at aksjonærene hver for seg oppnevner styremedlemmer slik:

FK – 3 representanter og 2 varamedlemmer

HK – 2 representanter og 1 varamedlem

I tillegg velges ansattrepresentanter etter bestemmelsene i Lov om aksjeselskaper (aksjeloven), jf. § 6-4.

Styret vil normalt bestå av 6 personer hvor styreleder har dobbeltstemme ved stemmelikhet, jf. aksjelovens § 6-25.

Styrets leder velges av **FK** blant sine styrerepresentanter.

Ved enighet kan eierne beslutte å etablere en valgkomité med ansvar å fremme forslag til valg av styre overfor selskapets generalforsamling, som velger medlemmer og varamedlemmer til styret i tråd med fordelingen av representanter mellom eierne omtalt ovenfor, jf. aksjelovens § 6-3 (1).

Partene er enige om at denne aksjonæravtalen erstatter aksjonæravtalen av 2019 om fusjon mellom Viuno AS og Hvaler arbeidssenter AS.

Partene er enige om at endringer i forutsetningene som beskrevet ovenfor betinger at **partene** er enige.

3. Lovvalg og tvisteløsning

Avtalen og enhver tvist forbundet med den er underlagt norsk rett.

Partene vedtar Søndre Østfold tingsrett som rette verneting i forbindelse med enhver tvist som oppstår i forbindelse med denne **avtalen**.

Fredrikstad/Hvaler, 05.10.23

Fredrikstad kommune:

Uli Jakin

Hvaler kommune:

Hona Vangs

AKSJONÆRAVTALE VEDRØRENDE FUSJON MELLOM FASVO HOLDING AS OG VIUNO AS

Mellom

Hvaler kommune

og

Fredrikstad kommune

Denne avtalen (**avtalen**) er inngått 25. september 2025 mellom:

- (i) Fredrikstad kommune, organisasjonnr. 940 039 541(**FK**) og
- (ii) Hvaler kommune, organisasjonsnr. 964 947 082 (**HK**)

FK og HK som angitt ovenfor under (i) og (ii) betegnes i fellesskap som **Partene**.

1. Bakgrunn

Viuno AS, organisasjonsnummer 959 334 366, er en bedrift med formål å skape grunnlag for arbeid for personer med ulike utfordringer gjennom produksjon og annen virksomhet, samt tilby arbeidstrening og kvalifisering med sikte på formidling til ordinært arbeid eller utdanning. Bedriften eies av FK med 74,5 % og HK med 25,5 %.

Fasvo Holding AS, organisasjonsnummer 921 688 156, er en bedrift med formål å skape grunnlag for arbeid for personer med ulike utfordringer gjennom produksjon og annen virksomhet. Bedriften eies 100 % av FK.

Partene har en felles ambisjon om å fusjonere selskapene Viuno AS og Fasvo Holding AS. Partene ønsker igjennom denne avtalen å beskrive de forutsetninger som partene legger til grunn for at fusjonen skal kunne gjennomføres. Avtalen bortfaller om ikke fusjonen gjennomføres.

2. Forutsetninger

Partene har en felles ambisjon om at fusjonen ikke skal bidra til en svekket økonomisk stilling for Viuno AS som i dag er et veldrevet selskap med god økonomi.

Det er viktig for arbeidsmiljøet og utviklingen av selskapene at fusjonen ikke trekker ut i tid. Fusjonen gjennomføres med virkning tidligst etter utløpt kreditorfrist og når selskapene er i posisjon for implementering av fusjonen.

Partene er enige om at det fusjonerte selskapet nåværende/fremtidige produksjonslokaler på Hvaler oppgraderes bygningsmessig til en tidsmessig standard på linje med selskapets øvrige produksjonslokaler.

Basert på siste beregning av bytteforholdet mellom de to selskapene datert 01.05.25 utført av BDO, vil FK eie 86,1 % og HK 13,9 % i det fusjonerte selskapet. Beregningen følger som vedlegg til avtalen.

Partene er enige om at det nye selskapet skal ha lokaler og produksjon i begge kommuner.

Partene er enige om at Viunos ordning med valgkomite for innstilling av styremedlemmer til selskapets generalforsamling, enstemmig vedtatt på Viunos ekstraordinær generalforsamling

9. april 2025, videreføres i det fusjonerte selskapet. Valgkomiteen er på valg i det fusjonerte selskapets ordinære generalforsamling i 2026.

Selskapet skal ha 5 eiervalgte styremedlemmer og inntil 2 varamedlemmer. Minst et av styremedlemmene og ett av varamedlemmene er fra Hvaler kommune.

Partene er enige om at denne aksjonæravtalen erstatter aksjonæravtalen av 2023 om fusjon mellom Viuno AS og Unikom AS.

Partene er enige om at endringer i forutsetningene som beskrevet ovenfor betinger at partene er enige.

3. Lovvalg og tvisteløsning

Avtalen og enhver tvist forbundet med den er underlagt norsk rett.

Partene vedtar Søndre Østfold tingsrett som rette verneting i forbindelse med enhver tvist som oppstår i forbindelse med denne avtalen.

Fredrikstad/Hvaler, 25.09.2025

Fredrikstad Kommune

Ordfører

Hvaler Kommune

Ordfører

Saksnr.: 2025/20317
Dokumentnr.: 4
Løpenr.: 244109/2025
Klassering: A10

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Formannskapet	25.09.2025	148/25

Høring: Forslag til ny forskrift om tilskudd til private barnehager

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler formannskapet å fatte følgende vedtak:

1. Vedlagte utkast til høringssvar sendes til Utdanningsdirektoratet som svar på høring av forslag til ny forskrift om tilskudd til private barnehager.

Sammendrag

Det anbefales at vedtaket fattes av formannskapet, med hjemmel i kommuneloven § 11–8, hastesaker. Vedtaket vil da bli framlagt som referatsak i neste bystyremøte.

Regjeringen har sendt forslag til ny forskrift om tilskudd til private barnehager på høring, som følge av endringer i reglene om styring og finansiering av barnehagesektoren som ble vedtatt i Stortinget 6. juni 2025. Høringsfristen er 30. september 2025

Fredrikstad kommune har et høyt antall private barnehager, og deres rammebetingelser er viktige for det helhetlige barnehage tilbudet i kommunen.

Vedlegg

Vedlegg:

- 1 Utkast til høringssvar

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Saksopplysninger

I Prop. 138 L (2024–2025) Endringer i barnehageloven (styring og finansiering av barnehagesektoren) foreslo departementet nye regler om styring og finansiering av barnehagesektoren, herunder nye regler om tilskudd til private barnehager. Forslagene i lovproposisjonen følger opp avtalen om styring og finansiering av barnehager som ble inngått av Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus på Stortinget 14. november 2024. Endringene ble vedtatt av Stortinget 6. juni 2025, jf. Innst. 510 L (2025–2025).

På bakgrunn av endringene som ble vedtatt i Stortinget er det behov for nye forskriftsregler om tilskudd til private barnehager. Departementet sendte derfor forslag til ny forskrift om tilskudd til private barnehager (finansieringsforskrift) på høring. Den foreslåtte forskriften skal erstatte dagens forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager (FOR-2015-10-09-

1166). Gjennom Stortingets behandling av lovproposisjonen i Innst. 510 L (2024–2025) ble det gjort flere vedtak som gir føringer for forskriften. Dette omtales nærmere i vedlagte utkast til hørings svar (og høringsnotat).

Relevante bestemmelser

Lov om barnehager

Konsekvenser for sosial bærekraft

Et barnehagetilbud av god kvalitet, der alle barn får tilbud om plass, er svært viktig for barns utvikling, inkludering og utjevning av forskjeller. I Fredrikstad kommune er det flere private barnehager enn kommunale barnehager. Fredrikstad kommune er avhengig av både private og kommunale barnehager for å oppnå målsettingene for barnehagesektoren. Da må lovverk og regler for styring og finansiering av barnehagesektoren sikre at kommunen kan gi forutsigbare rammer for alle aktører.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft

a) Økonomiske konsekvenser – drifts- og investeringsbudsjett

Forslaget til ny forskrift om tilskudd til private barnehager vil troligvis medføre økte kostnader og administrative oppgaver for kommunen, uten at dette kompenseres. Se for øvrig nærmere omtale av dette i hørings svaret.

b) Samfunnsmessige konsekvenser

Konsekvenser for miljømessig bærekraft

Ikke relevant i saken.

Ansattes medbestemmelse

Ikke relevant i saken.

Vurdert for uttalelser i rådene

Ikke relevant i saken.

Vurdering

Kommunedirektørens vurderinger framgår av forslaget til høringsuttalelse.

Alternative løsninger

Ikke relevant i saken

Konklusjon

Kommunedirektøren anbefaler at formannskapet, med hjemmel i kommuneloven § 11–8 hastesaker, sluttbehandler saken da hørings frist er 30.september 2025.

Utdanningsdirektoratet

Avsender: Kunnskapsdepartementet

Frist for uttalelse: 30. september 2025

Publisert dato: 25. juni 2025

Høring av forslag til ny forskrift om tilskudd til private barnehager
(finansieringsforskriften)

Ingen merknader til høringen

1. Sammendrag

2. Bakgrunnen for forslagene

3. Vedtak om satser og vedtak om kommunalt tilskudd til private barnehager

3.1. Innledning

3.2. Gjeldende rett

3.3. Departementets vurdering og forslag

4. Rapporteringsplikt for private barnehager

4.1. Gjeldende rett

4.2. Departementets vurdering og forslag

5. Driftstilskudd til private barnehager

5.1. Innledning

5.2. Gjeldende rett

5.3. Endringer i barnehageloven

5.4. Departementets vurdering og forslag

6. Pensjonstilskudd til private barnehager

6.1. Innledning

6.2. Gjeldende rett

6.3. Endringer i barnehageloven

6.4. Departementets vurdering og forslag

7. Eiendomstilskudd til private barnehager

7.1. Innledning

7.2. Gjeldende rett

- 7.3. Endringer i barnehageloven
- 7.4. Departementets vurdering og forslag
- 8. Overgangsregel for samlet tilskudd
 - 8.1. Innledning
 - 8.2. Gjeldende rett
 - 8.3. Departementets vurdering og forslag
- 9. Tilbakebetaling av tilskudd
 - 9.1. Innledning
 - 9.2. Gjeldende rett
 - 9.3. Departementets vurdering og forslag
- 10. Klageinstans
 - 10.1. Innledning
 - 10.2. Gjeldende rett
 - 10.3. Departementets vurdering og forslag
- 11. Refusjon for barn fra andre kommuner
 - 11.1. Innledning
 - 11.2. Gjeldende rett
 - 11.3. Departementets vurdering og forslag
- 12. Kommunesammenslåing og kommunedeling
 - 12.1. Innledning
 - 12.2. Gjeldende rett
 - 12.3. Departementets vurdering og forslag
- 13. Økonomiske og administrative konsekvenser
 - 13.1. Innledning
 - 13.2. Vedtak om kommunalt tilskudd
 - 13.3. Driftstilskudd til private barnehager
 - 13.4. Pensjonstilskudd til private barnehager
 - 13.5. Eiendomstilskudd til private barnehager
 - 13.6. Overgangsordning
 - 13.7. Tilbakebetaling av tilskudd

13.8. Klageinstans

13.9. Refusjon for barn fra andre kommuner

13.10. Kommunesammenslåing og kommunedeling

14. Forslag til ny forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager (finansieringsforskriften)

1. Sammendrag

Kunnskapsdepartementet sender med dette på høring forslag til ny forskrift om tilskudd til private barnehager. Forskriften skal erstatte dagens forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager (FOR-2015-10-09-1166).

Departementet foreslår å videreføre kommunens plikt til å fatte vedtak om satser for beregning av tilskudd, og å innføre en regel om at kommunen skal fatte vedtak om prosentsatser for beregning av pensjonstilskuddet til den enkelte barnehage, og om sats per årsverk. Videre foreslår departementet å videreføre kommunens plikt til å fatte vedtak om tilskudd. Se kapittel 3.

I kapittel 4 foreslår det regler om rapporteringsplikt for private barnehager.

I kapittel 5 foreslår departementet regler om driftstilskudd til private barnehager. Departementet foreslår at grunntilskuddet skal beregnes på samme måte som driftstilskuddet beregnes i dag. Det betyr at tilskuddet skal beregnes ut fra gjennomsnittlige kommunale utgifter per heltidsplass, at tilskuddet gis per heltidsplass og at barn under tre år vektas 1,8 ganger høyere enn barn over tre år. Departementet foreslår videre at ekstra grunntilskudd skal beregnes ut fra merutgiftene per heltidsplass i kommunale barnehager med særlige driftsforutsetninger eller behov i barnegruppen. Det foreslås også en forskriftsbestemmelse som gir kommunen mulighet til å holde utgifter som følger av en kommunal satsing utenfor beregningen av grunntilskuddet. Kommunen skal legge til rette for at private barnehager kan delta i satsingen.

Departementet foreslår videre at kommunen skal se hen til hvilke budsjettmessige konsekvenser kravene får for kommunale barnehager når den beregner ekstra grunntilskudd i forbindelse med innføring av nye krav. Det foreslås videre å innføre en forskriftsbestemmelse som pålegger kommunen å gi ekstra grunntilskudd til de private barnehagene hvis de kommunale barnehagene i gjennomsnitt ikke oppfyller bemannings- eller pedagogkrav. Tilskuddet skal da tilsvare differansen mellom kommunens sats for grunntilskudd og det satsen ville ha vært hvis kommunen i

gjennomsnitt hadde oppfylt kravene. I tillegg foreslås det at kommunen skal gi påslag for administrasjonsutgifter tilsvarende dagens nivå.

I kapittel 6 foreslår departementet regler om pensjonstilskudd til private barnehager. Departementet foreslår å fastsette tre prosentsatser på henholdsvis 5, 8 og 11 prosent. Prosentsatsene skal benyttes i beregningen av pensjonstilskudd etter barnehageloven § 19 b første ledd, og kommunen skal velge prosentsats basert på pensjonsvilkårene til den private barnehagen. Videre foreslår departementet å innføre en ny søknadsordning for barnehager som ikke får dekket sine pensjonsutgifter gjennom hovedregelen om tilskudd til pensjon. Departementet foreslår også en særregel for pensjonstilskudd til private barnehager med historiske forpliktelser basert på avtaler om offentlig tjenstepensjon.

Departementet foreslår å videreføre nivået på dagens kapitaltilskudd i det nye eiendomstilskuddet. For ordinære barnehager foreslås det å avvike dagens differensiering etter godkjenningsår og i stedet innføre én felles sats. Ved innføringstidspunktet vil denne satsen beregnes ved å ta utgangspunkt i nivået på det gjeldende kapitaltilskuddet. Det foreslås at satsen deretter justeres årlig med kommunal deflator. Se kapittel 7.

Departementet foreslår å innføre en overgangsordning som begrenser hvor stor reduksjon en privat barnehage kan få i tilskudd de tre første årene etter at de nye tilskuddsreglene har trådt i kraft. Se kapittel 8.

Departementet foreslår å videreføre regler om tilbakebetaling av tilskudd, klageinstans, refusjon for barn fra andre kommuner, og om kommunesammenslåing og kommunedeling, med noen mindre justeringer. Se kapittel 9 til 12.

Kapittel 13 inneholder en vurdering av de økonomiske og administrative konsekvensene av forslagene. Forslag til forskrift om tilskudd til private barnehager (finansieringsforskriften) fremgår av kapittel 14.

Det tas sikte på at den nye forskriften skal tre i kraft samtidig med de nye lovreglene om tilskudd til private barnehager som ble vedtatt av Stortinget 6. juni 2025. Det innebærer at den nye forskriften vil bli satt i kraft fra 1. august 2026.

Det foreslås at særregelen for private barnehager med historiske forpliktelser basert på avtaler om offentlig tjenstepensjon, se kapittel 6.4.4, og den nye søknadsordningen for barnehager som ikke får dekket sine pensjonsutgifter etter

hovedregelen, se kapittel 6.4.3, skal gjelde for tilskuddsåret 2026. Departementet tar derfor sikte på å fastsette disse reglene i dagens finansieringsforskrift i påvente av at den nye forskriften innføres.

2. Bakgrunnen for forslagene

I Prop. 138 L (2024–2025) Endringer i barnehageloven (styring og finansiering av barnehagesektoren) foreslo departementet nye regler om styring og finansiering av barnehagesektoren, herunder nye regler om tilskudd til private barnehager. Forslagene i lovproposisjonen følger opp avtalen om styring og finansiering av barnehager som ble inngått av Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus på Stortinget 14. november 2024. Endringene ble vedtatt av Stortinget 6. juni 2025, jf. Innst. 510 L (2025–2025).

Endringene innebærer at kommunen skal gi tilskudd til private barnehager som har fått etableringsgodkjenning etter de nye reglene om etableringsgodkjenning, og til private barnehager med rett til tilskudd etter dagens regelverk. Videre er det vedtatt at regler om tilskudd til private barnehager skal særlig legge til rette for likebehandling av private og kommunale barnehagetilbud, forutsigbarhet for private barnehager, en mangfoldig barnehagestruktur og effektiv ressursbruk.

Når det gjelder tilskudd til drift skal kommunen gi grunntilskudd til private barnehager med rett til årlige tilskudd. Dette er barnehager som enten får vedtak om godkjent drift, og i tillegg får rett til tilskudd etter nye regler om etableringsgodkjenning, eller har vedtak om godkjent drift og rett til tilskudd etter gjeldende regelverk. Grunntilskuddet skal beregnes ut fra ordinære driftsutgifter i kommunale barnehager, fratrukket administrasjonsutgifter, pensjonsutgifter, arbeidsgiveravgift på pensjonsutgifter og utgifter som dekkes av andre tilskudd enn rammetilskuddet til kommunene og pålagte kommunale egenandeler knyttet til slike tilskudd. Grunnlaget for beregningen skal være det siste tilgjengelige kommuneregnskapet.

Det er vedtatt at kommunen kan holde ordinære driftsutgifter i en kommunal barnehage som skyldes særlige driftsforutsetninger eller særlige behov i barnegruppen, utenfor beregningen av grunntilskuddet. Dersom kommunen holder slike utgifter utenfor beregningsgrunnlaget, skal kommunen gi ekstra grunntilskudd til private barnehager med tilsvarende driftsforutsetninger eller behov i barnegruppen. Kommunen kan stille vilkår for bruken av det ekstra grunntilskuddet.

Det er videre vedtatt at ved innføring av nye krav som ikke er en del av beregningen av grunntilskuddet, skal kommunen gi ekstra grunntilskudd fra det tidspunktet kravene får virkning for private barnehager.

Det er også bestemt at kommunen kan gi tilleggstilskudd og stille vilkår for bruken av dette tilskuddet. Vilkårene må ha saklig sammenheng med tilskuddet og ikke være uforholdsmessig tyngende for den private barnehagen.

Det er i tillegg vedtatt at kommunen skal vise hvordan tilskuddene er beregnet, og at kommunen skal likebehandle kommunale og private barnehager ved beregning og tildeling av tilskudd til drift.

Når det gjelder tilskudd til pensjon er det bestemt at kommunen skal gi pensjonstilskudd til private barnehager som har driftsgodkjenning og som har rett til tilskudd. Pensjonstilskuddet skal beregnes ved å gange antall årsverk i barnehagen med samlet lønn per årsverk i barnehagen, en prosentsats basert på pensjonsvilkårene til den enkelte barnehage og lokal arbeidsgiveravgift. Prosentsatsene for beregning av pensjonstilskudd skal være differensierte og tilpasset vilkårene i ulike pensjonsavtaler til private barnehager. Den høyeste prosentsatsen skal ikke overstige grensene for årlig innskudd etter lov om tjenestepensjon § 4-7. Ved fastsetting av den høyeste prosentsatsen skal det gjøres fratrekk av vanlig egenandel for ansatte i kommunale barnehager og legges til anslag på kostnader til tilleggsprodukter og anslag på kostnader til AFP. Etter forslaget har departementet hjemmel til å gi forskrift om tilskudd til pensjon, blant annet om prosentsatser til bruk i beregningen av pensjonstilskuddet.

Det er videre vedtatt en særregel for private barnehager med historiske forpliktelser basert på avtaler om offentlig tjenestepensjon. Disse barnehagene skal få dekket sine pensjonsutgifter opp til en øvre grense, og departementet skal gi forskrift om hvilke barnehager som har rett til pensjonstilskudd etter særregelen og om den øvre grensen for dekningen.

Det lovfestes at private barnehager skal melde fra til kommunen uten ugrunnet opphold dersom de inngår en ny pensjonsavtale med endrede pensjonsvilkår.

Når det gjelder tilskudd til eiendom er det vedtatt å lovfeste at kommunen skal gi eiendomstilskudd til private barnehager som har driftsgodkjenning og som har rett til tilskudd.

Det følger av de nye reglene at departementet kan gi forskrift om tilskudd til drift, herunder om unntak fra reglene i forslaget til § 19 a første og andre ledd. Videre følger det at departementet kan gi forskrift om tilskudd til pensjon, herunder om unntak fra reglene i forslaget til § 19 b første og andre ledd. I tillegg følger det av

forslagene i lovproposisjonen at departementet skal gi forskrift om tildeling av, og satser for, eiendomstilskudd. Departementet viser også til barnehageloven § 57 fjerde ledd hvor det framgår at departementet kan gi forskrift med nærmere overgangsregler.

På bakgrunn av disse endringene er det behov for nye forskriftsregler om tilskudd til private barnehager. Departementet sender med dette forslag til ny forskrift om tilskudd til private barnehager (finansieringsforskrift) på høring. Den foreslåtte forskriften skal erstatte dagens forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager (FOR-2015-10-09-1166).

Gjennom Stortingets behandling av lovproposisjonen i Innst. 510 L (2024–2025) ble det gjort flere vedtak som gir føringer for forskriften. Dette omtales nærmere der det er relevant i de følgende kapitlene.

3. Vedtak om satser og vedtak om kommunalt tilskudd til private barnehager

3.1. Innledning

I dette kapitlet foreslås det regler om kommunens plikt til å fatte vedtak om satser for beregning av tilskudd, herunder satser til bruk i beregningen av driftstilskuddet, og prosentsatser og sats per årsverk for beregning av pensjonstilskuddet.

Det foreslås også regler om kommunens plikt til å fatte vedtak om tilskudd. Dette omfatter både driftstilskudd, pensjonstilskudd og eiendomstilskudd.

3.2. Gjeldende rett

3.2.1. Vedtak om satser

Etter forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager § 9 skal kommunen fatte vedtak om satser til barnehager innen 31. oktober i året før tilskuddsåret.

Satsene for beregningen av driftstilskuddet krever at det telles barn i kommunale barnehager. Dette er regulert i § 3 tredje ledd. Det er barnetallet fra de kommunale barnehagenes årsmelding fra året før regnskapsåret, og årsmeldingen fra regnskapsåret, som legges til grunn ved beregningen av heltidsplasser. Årsmeldingen fra året før regnskapsåret vektes med 7/12 og årsmeldingen fra regnskapsåret vektes med 5/12. Alternativt kan kommunen beregne heltidsplasser ved bruk av egne tellinger av barn i kommunale barnehager. Kommunens tellinger i regnskapsårets sju første måneder viser antallet heltidsplasser i denne perioden. Kommunens tellinger i regnskapsårets fem siste måneder viser antallet heltidsplasser

i denne perioden. Barn som fyller tre år i regnskapsåret, regnes som under tre år i årets sju første måneder og over tre år i årets fem siste måneder (barn skal regnes for å være over tre år fra og med august det året de fyller tre år). Dette henger sammen med ulike normkrav til grunnbemanning og pedagogisk bemanning for små og store barn. I henhold til barnehageloven § 26 andre ledd skal barnehagen ha minst én ansatt per tre barn når barna er under tre år og én ansatt per seks barn når barna er over tre år. I henhold til forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 1, skal barnehagen ha minst én pedagogisk leder per syv barn under tre år og én pedagogisk leder per 14 barn over tre år. Ett barn til utløser krav om en ny fulltidsstilling som pedagogisk leder.

Tellingen tar høyde for endringene som skjer i august: de største barna begynner på skolen, små barn flyttes til storbarnsavdeling og nye barn begynner i småbarnsavdeling. Metoden skal bidra til at barnetall og antall små og store barn blir mest mulig riktig. Tredje ledd slår også fast at barn under tre år vektes 1,8 ganger høyere enn barn over tre år.

Bestemmelsens fjerde ledd slår fast at kommunen skal fastsette én sats for barn over tre år og én sats for barn under tre år.

3.3. Departementets vurdering og forslag

3.3.1. Vedtak om kommunalt tilskudd

Kommunen skal uten ugrunnet opphold fatte vedtak om tilskudd til private barnehager én gang i året, i samsvar med forskriften, jf. forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager § 1 første ledd.

Kommunen skal uten ugrunnet opphold fatte nytt vedtak om tilskudd til private barnehager hvis det følger av lokale retningslinjer eller det foreligger store aktivitetssendringer etter § 12, jf. forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager § 1 andre ledd.

Kommunen skal utbetale tilskudd til private barnehager som skal motta tilskudd etter barnehageloven § 19, forskuddsvis hvert kvartal inntil kommunen fatter endelig vedtak om tilskudd, jf. forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager § 1 tredje ledd.

3.3.2. Vedtak om satser for beregning av tilskudd

Departementet foreslår å videreføre at kommunen skal fatte vedtak om satser til barnehager innen 31. oktober i året før tilskuddsåret, og disse satsene skal brukes

når kommunen beregner driftstilskuddet, se forslag til § 1. Det presiseres i bestemmelsen at dette er satser for beregning av grunntilskuddet. Videre foreslår departementet å videreføre at kommunen skal fastsette én sats for barn over tre år og én sats for barn under tre år, og at barn under tre år skal vektes 1,8 ganger høyere enn barn over tre år. Barn som fyller tre år i regnskapsåret, skal regnes som under tre år i årets sju første måneder og over tre år i årets fem siste måneder (barn skal regnes for å være over tre år fra og med august det året de fyller tre år).

For familiebarnehager foreslås det å videreføre at kommunen skal fastsette én sats for barn over tre år og én sats for barn under tre år, der barn under tre år skal vektes 1,25 ganger høyere enn barn over tre år.

For åpne barnehager foreslås det å videreføre at kommunen skal fastsette én sats for barnehager som har en ukentlig åpningstid på mellom 6 og 15 timer og én sats for barnehager som har åpningstid over 15 timer.

Departementet foreslår også å videreføre fremgangsmåten for beregning av antall heltidsplasser i kommunale barnehager. Kommunen skal gjøre dette på én av følgende måter: Enten legge de kommunale barnehagenes årsmelding fra året før regnskapsåret og årsmeldingen fra regnskapsåret til grunn ved beregningen av heltidsplasser. Årsmeldingen fra året før regnskapsåret vektes med 7/12 og årsmeldingen fra regnskapsåret vektes med 5/12, eller beregne heltidsplasser ved bruk av egne tellinger av barn i kommunale barnehager. Kommunens tellinger i regnskapsårets sju første måneder viser antallet heltidsplasser i denne perioden. Kommunens tellinger i regnskapsårets fem siste måneder viser antallet heltidsplasser i denne perioden. Barn som fyller tre år i regnskapsåret, regnes som under tre år i årets sju første måneder og over tre år i årets fem siste måneder. Det vises til forslaget § 2.

Departementet foreslår at kommunen skal fatte vedtak om prosentsats for beregning av pensjonstilskudd og om sats per årsverk, innen 31. oktober i året før tilskuddsåret, se forslag til § 1 tredje ledd. Dette er nytt sammenlignet med dagens forskrift.

Departementet mener at kommunen bør ha plikt til å fatte vedtak om hvilken prosentsats kommunen vil benytte for beregning av pensjonstilskudd til den enkelte private barnehage. Det er denne prosentsatsen kommunen skal benytte når den beregner tilskudd til pensjon til den enkelte private barnehage etter barnehageloven § 19 b første ledd. Det er ikke meningen at kommunen skal gjøre en ny vurdering av barnehagens innplassering hvert tilskuddsår, og innplasseringen skal i utgangspunktet ligge fast frem til barnehagen eventuelt dokumenterer overfor kommunen at den har inngått en ny pensjonsavtale med vesentlige endringer som

tilsier en ny vurdering, se nærmere omtale i kapittel 6. Videre mener departementet at kommunen bør ha plikt til å fatte vedtak om en sats per årsverk for beregningen av pensjonstilskuddet. Denne satsen vil være basert på den valgte prosentsatsen og den enkelte barnehagens lønnskostnader (sats per årsverk = prosentsats x samlet pensjonsgivende lønn i barnehagen). Satsen per årsverk er en del av beregningsmetoden etter barnehageloven § 19 b første ledd, hvor det følger at kommunen skal beregne pensjonstilskuddet ved å gange antall årsverk i barnehagen med samlet lønn per årsverk i barnehagen, en prosentsats, og lokal arbeidsgiveravgift. Departementet mener det vil gi mer forutberegnelighet for barnehagen å tidlig få vite hva satsen per årsverk utgjør.

Departementet påpeker at kommunens vedtak om tilskudd til pensjon etter barnehageloven § 19 b første ledd vil komme på et senere tidspunkt, tilsvarende dagens vedtak om tilskudd, se omtale i kapittel 3.3.2.

Vedtak om satser omtalt i dette kapitlet skal følge reglene om enkeltvedtak etter forvaltningsloven. I tråd med kravene til begrunnelse som gjelder for enkeltvedtak, skal kommunen begrunne valget av satser, og vise hvilken hjemmel vedtaket baserer seg på. Det innebærer også at vedtakene kan påklages. Etter forslaget til § 22 er det statsforvalteren som er klageinstans for kommunens vedtak etter forskriften.

3.3.3. Vedtak om kommunalt tilskudd

Departementet foreslår å videreføre at kommunen skal fatte vedtak om tilskudd til private barnehager én gang i året. Dette omfatter både driftstilskudd, pensjonstilskudd og eiendomstilskudd. Videre foreslår departementet at kommunen skal fatte nytt vedtak om tilskudd til private barnehager dersom det følger av lokal forskrift som nevnt i kapittel 4.2.2 og dersom det skjer endringer som nevnt i kapittel 4.2.3.

Forslaget innebærer at dagens formulering «lokale retningslinjer» endres til «lokal forskrift». Departementet mener at dagens formulering om at bestemmelsene om rapportering og endring av tilskudd kan fastsettes i «lokale retningslinjer», er egnet til å lede kommunen til den oppfatning at retningslinjene ikke er forskrift. Om en avgjørelse er en forskrift beror på en vurdering av om den konkrete avgjørelsen faller inn under forvaltningslovens definisjon av forskrift, og ikke på om hjemmelsgrunnlaget bruker uttrykket «lokale retningslinjer». Departementet legger til grunn at det kommunen bestemmer at de private barnehagene skal rapportere om når det gjelder antall barn, barnas alder og oppholdstid ved flere tidspunkter i tilskuddsåret, og hva som skal til for at tilskuddet skal endres i løpet av året, vil være å anse som en forskrift. Den nye finansieringsforskriften bør derfor bruke begrepet forskrift om det kommunen bestemmer på dette området. Se nærmere om dette i kapittel 4.2.2.

Det fremgår av forvaltningsloven § 11 a forvaltningsorganet skal forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold. Departementet mener at det ikke er behov for å dobbeltregulere dette, og foreslår derfor å ikke videreføre regelen i dagens finansieringsforskrift om at kommunen skal fatte vedtak uten ugrunnet opphold.

Departementet foreslår videre at kommunen skal utbetale tilskudd til private barnehager som skal motta tilskudd etter barnehageloven §§ 19 a til 19 c, forskuddsvis hvert kvartal inntil kommunen fatter endelig vedtak om tilskudd. Den foreslåtte bestemmelsen viderefører dagens regel om dette.

Støtter dere forslaget til regler om vedtak om satser for beregning av tilskudd? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Departementets høringsnotat er for utydelig på hvordan forslaget til ny forskrift vil påvirke rammeoverføringer til kommunene. Om forslaget menes å være provenynøytralt for staten, betyr det også nødvendigvis kostnadsnøytralitet for kommunene.

Erfaring fra tidligere nedjusteringer i pensjonssjablongene har vært kutt i rammeoverføringer til kommunene. Fredrikstad kommune er derfor svært betenkt over departementets forslag som innebærer at kommunene skal vurdere og fatte vedtak om en av tre mulige prosentsatser (sjablonger) som er lavere enn dagens sjablong ved beregning av pensjonstilskudd for den enkelte private barnehage. I tillegg foreslås en fortsatt søknadsordning som gir kostnadsdekning for de private barnehager som har pensjonskostnader ut over pensjonstilskuddet og opptil en øvre grense. Forslaget vil bety et betydelig merarbeid og økonomisk uforutsigbarhet for partene, særlig for kommuner med mange private barnehager, som Fredrikstad kommune. Kostnadene for ulike pensjonsordninger er komplisert å sammenligne og vil nødvendigvis medføre et kommunalt skjønn som ofte må forventes å bli overklaget.

Departementet mener forslagene om endring i pensjonstilskudd er provenynøytralt. Fredrikstad kommune er ikke enig i at forslaget innebærer kostnadsnøytralitet for kommunesektoren og kommunene enkeltvis. Så lenge det legges opp til at kommunene skal dekke merkostnader som følge av de private barnehagenes valg av

en stadig bedre pensjonsordning, vil de private barnehagene med høy sannsynlighet velge den beste og dyreste oppnåelige pensjonsordning på sikt opptil en øvre satt grense.

I følge forslaget skal pensjonstilskuddet beregnes ut i fra en utvalgt sjablong multiplisert med lønnsnivået i de private barnehagene, og ikke av kommunalt lønnsnivå som i nåværende regelverk. Dette vil stimulere de private barnehagene til å drive opp eget lønnsnivå for å styrke sin konkurranseevne om ettertraktete ansatte. Dette vil skje fordi den beste mulige pensjonsordningen betales av kommunene og vil ikke koste den private barnehagen noe opp til det "taket" som fastsettes av departementet. Forslaget fra departementet vil derfor bli sterkt kostnadsdrivende på sikt for kommunene. Uten mulighet for tilstrekkelig statlig kompensasjon for disse merkostnader, vil kommuneøkonomien settes under ytterligere sterk press, og særlig vil det gjelde kommuner med mange private barnehager.

Fredrikstad kommunes konklusjon er at forslaget fra departementet vil være kostnadsdrivende for kommunene og sette kommunesektorens økonomi under betydelig press på sikt. Med svært ulike pensjonstilskudd per heltidsplass i de private barnehagene, som departementets forslag legger opp til, vil det også bli svært utfordrende for staten å beregne en tilstrekkelig eventuell statlig kompensasjonsordning for merkostnadene i kommunesektoren. Fredrikstad kommune kan ikke se at forslaget vil ikke medføre økonomisk likebehandling, og heller ikke for de private barnehagene seg imellom.

Fredrikstad kommune mener at pensjonstilskuddet jfr. forskrift bør; øremerkes for pensjonsutgifter, beregnes etter en tilstrekkelig fast prosentsjablong og uten søknadsordning for dekning av merkostnader utover det fastsatte pensjonstilskuddet. De private barnehagenes pensjonsordning bør heller tilpasse seg dette gitte tilskuddet og ikke omvendt slik departementet foreslår. Vårt forslag vil gi bedre økonomiske forutsigbarhet for kommunene og barnehagene, gjøre behov for statlig kompensasjonsordning for pensjonstilskuddene mulig og gjøre fastsettelse og etterprøvbarhet enklere for partene. Vårt forslag vil gi økonomisk likebehandling, også for de private barnehagene seg i mellom. Dessuten vil vårt forslag medføre likere pensjonsordningene innenfor barnehagesektoren.

Støtter dere forslaget til regler om vedtak om kommunalt tilskudd til private barnehager? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Fredrikstad kommune mener at den nye forskriften bør settes i kraft tidligst fra 2027. Forslaget om iverksetting fra 2026 blir for tidlig for partene som må gis tid til etterrettelighet og tilrettelegge for en god overgang. Departementet bør sammen med partene sette av god tid til å utarbeide gjennomtenkte, tydelige og grundige veiledere for gjennomføring av tilskuddsberegningene for å unngå unødvendig saksbehandling og merarbeid for partene. Dette gjelder særlig forslaget til reglene omkring pensjonstilskudd som vil bli utfordrende å etterleve for kommunene.

Uten grundige og skriftlige veiledere, støtter ikke Fredrikstad kommune forslaget fra departementet om å pålegge kommunene å gi ekstra grunntilskudd til de private barnehagene hvis kommunene i snitt ikke oppfyller bemannings- og pedagogkrav. Begrunnelsen er at dette ekstra grunntilskuddet blir utfordrende å beregne i praksis ettersom bemanningen, barnetall og tilhørende kostnader endrer seg i løpet av året.

4. Rapporteringsplikt for private barnehager

4.1. Gjeldende rett

Ettersom tilskuddet til private barnehager gis per barn, må private barnehager hvert år rapportere om dette. Det er regulert i forskriften § 12.

Etter bestemmelsens første ledd skal de private barnehagene rapportere om antall barn, barnas alder og oppholdstid i barnehagen per 15. desember.

Etter bestemmelsens andre ledd kan kommunen i lokale retningslinjer bestemme at de private barnehagene skal rapportere om antall barn, barnas alder og oppholdstid ved flere tidspunkter i tilskuddsåret, og hva som skal til for at tilskuddet skal endres i løpet av året. De lokale retningslinjene skal fastsettes før tilskuddsåret begynner. I en uttalelse fra 23. august 2021 (Uttalelse – om opphevelse av en kommunes lokale retningslinjer var et vedtak - Sivilombudet), har Sivilombudet redegjort for sitt syn på om opphevelsen av retningslinjene var et vedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav a. De skriver blant annet:

«Om en avgjørelse er en forskrift beror på en vurdering av om den konkrete avgjørelsen faller inn under forvaltningslovens definisjon av forskrift, og ikke på om hjemmelsgrunnlaget bruker uttrykket «lokale retningslinjer». Ombudet antar at en stor andel av de retningslinjene som opprettes med grunnlag i forskrift om tilskudd til private barnehager § 12 annet ledd, selv vil være forskrift. At forskriften bruker

formuleringen «lokale retningslinjer», er derfor etter ombudets syn egnet til å villedde kommunene og deres brukere.»

De private barnehagene skal rapportere til kommunen om store aktivitetsendringer i barnehagen. Kommunen skal i disse tilfellene beregne tilskuddet til de private barnehagene på nytt. Dette følger av tredje ledd. I merknadene til bestemmelsen står det blant annet at «[o]pprettelse eller nedleggelse av avdeling eller større gruppe er eksempel på «store aktivitetsendringer».

For å ta høyde for endringene som skjer i barnehagen i august og fordi bl.a. kravene til bemanning er ulike for små og store barn, gjelder følgende: Blir et barn som fyller tre år i tilskuddsåret, rapportert i tilskuddsårets sju første måneder, utløser dette driftstilskudd for småbarnsplass. Blir et barn som fyller tre år i tilskuddsåret, rapportert i årets fem siste måneder, utløser dette driftstilskudd for storbarnsplass resten av året. Se bestemmelsens fjerde ledd.

4.2. Departementets vurdering og forslag

4.2.1. Regler om rapportering av barn i private barnehager

Departementet foreslår å videreføre en regel om at private barnehager hvert år skal rapportere om antall barn, barnas alder og oppholdstid i barnehagen per 15. desember. Videre foreslår departementet å videreføre at kommunen skal bruke de private barnehagenes rapportering fra året før tilskuddsåret i utregningen av tilskuddet til de private barnehagene.

4.2.2. Lokal forskrift om rapportering av antall barn

Det bør fortsatt være mulig for kommunen å bestemme at det skal være rapportering ved flere tidspunkter i tilskuddsåret. Departementet foreslår derfor at kommunen kan gi lokal forskrift om rapportering om antall barn, barnas alder og oppholdstid ved flere tidspunkter i tilskuddsåret, og hva som skal til for at tilskuddet skal endres i løpet av året. En eventuell lokal forskrift skal fastsettes før tilskuddsåret begynner. Dagens finansieringsforskrift bruker begrepet «lokale retningslinjer» om slike lokale rapporteringsregler. Departementet er imidlertid enig i Sivilombudets vurdering av at disse retningslinjene er vedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav a. Departementet mener at det bør framgå av den nye finansieringsforskriften at dersom kommunen bestemmer at det skal rapporteres i private barnehager, så skal dette gjøres i form av en forskrift etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav c.

4.2.3. Ny beregning av tilskuddet ved endringer i barnetallet

Noen ganger kan det skje så store endringer i løpet av tilskuddsåret at kommunen bør beregne tilskuddet på nytt. Om en endring er så stor at tilskuddet bør beregnes på nytt vil variere ut fra barnehagens størrelse og barnetall. Etter dagens forskrift inntreer plikten til å beregne tilskuddet på nytt dersom det foreligger «store aktivitetsendringer». Departementet ser at det i mange tilfeller oppstår uklarheter og tvister rundt spørsmålet om hva som er en stor aktivitetsendring. Departementet foreslår derfor å gå bort fra begrepet «store aktivitetsendringer» i den nye forskriften og i stedet fastsette hvor stor prosentmessig endring det må være for at plikten til å beregne tilskuddet på nytt, skal inntre. Tilskuddet som den private barnehagen får, bør gjenspeile hvor mange barn som faktisk går i barnehagen og som barnehagen har utgifter til. Likevel bør det ikke være enhver liten endring som gir barnehagen plikt til å rapportere, da det vil skape unødige mye administrasjon for både barnehagen og kommunen. Departementet mener at en endring i barnetallet på 10 prosent eller mer bør gi den private barnehagen plikt til å rapportere. Dette vil sikre en god balanse mellom å sikre riktig finansiering og å unngå unødige administrasjon. Departementet ber om høringsinstansenes synspunkter på om den foreslåtte grensen balanserer disse hensynene på en god måte.

Departementet mener også at det bør korrigeres for alder når det vurderes om barnehagen har hatt 10 prosent eller mer endring i barnetallet, det vil si at barn under tre år vektas 1,8 ganger høyere enn barn over tre år. Dette sikrer best sammenheng med tilskudsreglene for øvrig.

4.2.4. Valg av sats for barn som fyller tre år i tilskuddsåret

Departementet foreslår å videreføre en regel i forskriften om hvilken sats som skal velges for barn som fyller tre år i løpet av tilskuddsåret. Departementet foreslår å videreføre at hvis et barn som fyller tre år i tilskuddsåret, rapporteres i tilskuddsårets sju første måneder, utløser dette sats for småbarnsplass. Blir et barn som fyller tre år i tilskuddsåret, rapportert i årets fem siste måneder, utløser dette sats for storbarnsplass resten av året. Dette samsvarer best med reglene om pedagognorm og bemanningsnorm. Kommunen kan ikke gjøre avvik fra reglene om når et barn regnes som over eller under tre år i en eventuell lokal forskrift om rapportering om antall barn, barnas alder og oppholdstid ved flere tidspunkter i tilskuddsåret, og hva som skal til for at tilskuddet skal endres i løpet av året.

Dersom kommunen har fastsatt en lokal forskrift med flere rapporteringstidspunkter enn det som følger av finansieringsforskriften, gjelder vedtakene som fattes fra det aktuelle tidspunktet og tiden fremover. Hjemmelen til å gi lokal forskrift om rapportering ved flere tidspunkter i tilskuddsåret, er ikke ment å gi hjemmel for å omgjøre tidligere vedtak om tilskudd.

4.2.5. Rapporteringsplikt for åpne barnehager

Departementet foreslår å videreføre at åpne barnehager skal rapportere om ukentlig åpningstid og hvor mange barn det er plass til innenfor godkjenningen. Når det gjelder det siste foreslås det å presisere at det omfatter både etableringsgodkjenningen og driftsgodkjenningen.

4.2.6. Rapportering av antall årsverk og samlet lønn i private barnehager

Med de nye reglene i barnehageloven skal tilskudd til pensjon ta utgangspunkt i det antallet årsverk barnehagen har pensjonsforpliktelser for, i tillegg til samlet lønn per årsverk i barnehager. Departementet foreslår at private barnehager skal rapportere om disse to forholdene, se forslag til § 5 første ledd bokstav b og c.

Barnehagene rapporterer allerede inn årsverk som en del av innrapportering i BASIL, men denne definisjonen inkluderer flere årsverk enn det som er ment dekket gjennom pensjonstilskuddet. Blant annet skal dagens rapportering inkludere årsverk som utfører oppgaver i barnehagen, men som ikke er ansatt i barnehagen, eksempelvis ansatte i kommunen. Dette er årsverk som finansieres gjennom andre midler og som derfor ikke skal omfattes av pensjonstilskuddet. Departementet foreslår derfor å opprette et eget felt i årsmeldingen i BASIL-rapporteringen for ansatte i barnehagen som barnehagen har pensjonsforpliktelser for. Denne rapporteringen skal også hensynta at barnehagen kan ha ansatte på ulike typer pensjonsordninger. Rapporteringen skal omfatte årsverk som er ansatt i barnehagen på rapporteringstidspunktet og vil ikke inkludere eventuelle ansatte som ikke lenger jobber i barnehagen, men som barnehagen fremdeles har pensjonsforpliktelser for. Et fåtall barnehager har også pådratt seg pensjonsforpliktelser med kostnadskomponenter som utbetales livsvarig, også etter at arbeidstaker har sluttet. Disse vil falle utenfor beregningen av antall årsverk da de ikke er ansatt i barnehagen. Departementet mener at disse ikke skal regnes med fordi det er krevende å finne en hensiktsmessig innordning av tidligere ansatte direkte i tilskuddsberegningen. Samtidig vil kommunen kunne ta hensyn til at barnehagen har kostnader ved tidligere ansatte ved innplassering på pensjonssats, se kapittel 6.4.1.3.

Kommunen skal bruke rapporteringen av antall ansatte barnehagen har pensjonsforpliktelser for til to formål. For det første skal kommunen bruke rapporteringen som en del av beregningen av tilskudd, hvor antall årsverk i barnehagen er en del av beregningsmetoden etter regelen om pensjonstilskudd i barnehageloven § 19 b første ledd. Her skal kommunen bruke den siste tilgjengelige rapporteringen, det vil si rapporteringen fra året før tilskuddsåret.

For det andre skal kommunen bruke rapporteringen av antall ansatte barnehagen har pensjonsforpliktelser for når den regner ut gjennomsnittlig samlet lønn. Med lønn menes i denne sammenhengen lønn som utgjør pensjonsgivende inntekt, jf. Prop.

138 L (2024–2025) punkt 9.3.5.3 og spesialmerknad til § 19 b i punkt 16. Hva som utgjør pensjonsgivende lønn, vil variere etter barnehagens pensjonsavtale. Det vil eksempelvis være forskjeller på om overtidsbetalinger inngår som en del av pensjonsgrunnlaget. I beregningen av gjennomsnittlig lønn skal kommunen bruke tall fra det siste tilgjengelige regnskapet.

Den siste regnskapsrapporteringen som er tilgjengelig for tilskuddsberegningen stammer fra to år før tilskuddsåret. Departementet foreslår at lønnskostnadene justeres med faktoren for forventet pris- og kostnadsvekst i kommunesektoren (kommunal deflator) som offentliggjøres av Finansdepartementet i nasjonalbudsjettet for tilskuddsåret. Se forslag til § 4 andre ledd. Dette er tilsvarende indeksreguleringen av satsgrunnlaget for tilskudd til drift i gjeldende regelverk, som departementet foreslår å videreføre for satsgrunnlaget for grunntilskuddet.

Årsmeldingsrapporteringen i BASIL skal skje én gang i året, og departementet foreslår at rapporteringen som i dag skal skje per 15. desember. Videre foreslår departementet at kommunen i lokal forskrift kan bestemme at de private barnehagene skal rapportere om antall årsverk ved flere tidspunkter i tilskuddsåret, og hva som skal til for at pensjonstilskuddet skal justeres i løpet av året. Slike lokale forskrifter skal fastsettes før tilskuddsåret begynner.

Etter § 12 tredje ledd i dagens forskrift skal de private barnehagene rapportere til kommunen om store aktivitetsendringer i barnehagen, og kommunen skal i disse tilfellene beregne tilskuddet til de private barnehagene på nytt. Det kan også være endringer i antall årsverk i barnehagen gjennom året, særlig i august ved oppstart av nytt barnehageår. Departementet mener antall årsverk som utløser tilskudd til pensjon også må kunne justeres ved vesentlige endringer. Departementet mener derfor det er hensiktsmessig om de private barnehagene også skal rapportere til kommunen om endringer i antall årsverk, og foreslår å innføre slikt krav. Departementet foreslår at terskelen for når en barnehage skal melde om endringer i antall årsverk skal være ved endringer som utgjør 10 prosent eller mer. Departementet mener at terskelen bør settes slik at den fanger opp endringer som kan ha en viss innvirkning på tilskuddsnivået, slik at tilskuddet treffer godt nok, samtidig som ikke enhver endring i antall årsverk bør utløse en plikt til å beregne tilskuddet på nytt, da det etter departementets vurdering ville blitt for administrativt krevende. Departementet ber om høringsinstansenes syn på den foreslåtte terskelen.

Ved slike endringer skal kommunen ha en plikt til å beregne pensjonstilskuddet på nytt, se forslag til § 5 femte ledd. Departementet presiserer imidlertid at endringer i antall årsverk som omtalt over, ikke skal ha påvirkning på kommunens beregning av den private barnehagens gjennomsnittlige samlede lønn, siden denne skal beregnes med utgangspunkt i årsverkstall fra regnskapsåret.

Plikten til å rapportere om antall årsverk og samlet pensjonsgivende lønn etter forslaget til § 5 første ledd bokstav b og c vil gjelde både ordinære barnehager, åpne barnehager og familiebarnehager.

Støtter dere forslaget om å videreføre en regel om rapportering om antall barn, barnas alder og oppholdstid? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

I en veileder bør det framkomme hvilke antall rapporterte barn som skal eller ikke skal være med i beregningen av ekstra grunntilskudd og tilleggstilskudd for satsinger.

Støtter dere forslaget om å videreføre at kommunen skal bruke de private barnehagenes rapportering fra året før tilskuddsåret i utregningen av tilskuddet? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Fredrikstad kommune støtter imidlertid bruk av barnetall fra de private barnehagenes årsmelding i tilskuddsberegningen som før.

Fredrikstad kommune er betenkt over om lønnsnivå og årsverk i de private barnehagene skal direkte påvirke i beregningen av tilskuddet til de private barnehagene. Fredrikstad kommune mener forslaget fra departementet vil stimulere de private barnehagene til å øke sitt lønnsnivå per årsverk og antall årsverk for å oppnå maksimal uttelling i kommunalt drifts- og pensjonstilskudd til seg.

Samtidig legges det opp til at kommunene skal dekke disse økte pensjonskostnadene, noe som vil styrke de private barnehagenes konkurransekraft i arbeidsmarkedet på bekostning av de kommunale barnehagene. Uten pålitelig statlig kompensasjonsordning for kommunene, fryktes det med god grunn at kommunenes

økonomi vil utarmes og vil dermed svekke kommunenes mulighet til å konkurrere om gode ansatte på like vilkår.

Strammere kommuneøkonomi vil indirekte gi kostnadskutt og i sin tur gå ut over kommunenes samlede velferdstilbud til innbyggerne.

Fredrikstad kommune forutsetter at tydelige og gjennomtenkte veiledere publiseres i god tid før forskriften iverksettes. Rapportering av barnetall, årsverk og lønnsnivå i de private barnehagene tilpasses slik at kostnader og årsverk, som ikke gjelder ordinær barnehagedrift f.eks. jfr. barnehagelovens §37, kan holdes utenfor.

Departementets forslag vil innebære betydelig merarbeid for kommunen og øvrige parter. Fredrikstad kommune oppfordrer departementet til å foreslå en mindre byråkratisk metode for dekning av de private barnehagenes pensjonskostnader. Et fast pensjonstilskudd ut fra en sjablong, som etter forskrift utelukkende skal brukes til pensjon, er å foretrekke. Ubenyttet pensjonstilskudd burde da heller kunne betales tilbake fra barnehagen.

Støtter dere forslaget om at kommunen kan gi lokal forskrift om rapportering om antall barn, barnas alder og oppholdstid ved flere tidspunkter i året, og om hva som skal til for at tilskuddet skal endres i løpet av året? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Fredrikstad kommune har liten erfaring med bruk av lokal forskrift, men støtter at kommunen kan velge flere tidspunkter for rapportering gjennom året dersom kommunene ser det formålstjenlig.

Støtter dere forslaget om at barnehagen skal rapportere til kommunen dersom barnetallet eller antall årsverk endrer seg 10 prosent eller mer, og at kommunen skal beregne tilskuddet på nytt? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Fredrikstad kommune er positive til at aktivitetsendring, som gir krav om endring i tilskudd, tallfestes og derfor blir mer konkret enn dagens gjeldende regelverk.

Kommunen er negativ til at antall årsverk i de private eller kommunale barnehagene skal ha betydning for tilskuddsutmålingen.

Støtter dere forslaget om å videreføre en regel i forskriften om hvilken sats som skal velges for barn som fyller tre år i løpet av tilskuddsåret? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Legg til kommentar

Støtter dere forslaget om å videreføre at åpne barnehager skal rapportere om ukentlig åpningstid og hvor mange barn det er plass til innenfor godkjenningen? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Legg til kommentar

Støtter dere forslaget om at barnehager skal rapportere om antall årsverk barnehagen har pensjonsforpliktelser for og samlet lønn per årsverk i barnehagen? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Fredrikstad kommune mener forslaget om beregning av pensjonstilskudd er for komplisert og arbeidskrevende å gjennomføre i praksis. En annen enklere løsning bør være mulig med samme resultat. Departementet anbefales å vurdere denne del av forskriften på nytt.

Dersom forslaget fra departementet er at pensjonstilskuddet skal beregnes som en prosent av lønnsnivået i den private barnehagen, vil gjennomføring av forslaget bli kostnadsdrivende for kommunen som begrunnet ovenfor.

Fredrikstad kommune kan ikke se at antall årsverk er relevant for beregningen av pensjonstilskudd i følge forslaget fra departementet. Her skal antall årsverk i den private barnehagen både ganges med og deles med samlede lønnsutgifter. Da står kun samlede lønnsutgifter igjen som multipliseres med en av tre prosentsatser for å beregne pensjonstilskuddet.

Kommunene kan ikke ta stilling til forslaget før en tydelig veileder, som beskriver hvordan årsverk i praksis skal være relevant i tilskuddsberegningen, publiseres.

5. Driftstilskudd til private barnehager

5.1. Innledning

I dette kapittelet foreslås det nærmere regler om beregning av tilskudd til drift til private barnehager. Forslagene må ses i sammenheng med vedtatte endringer i barnehageloven § 19, jf. Prop. 138 L (2024–2025) og Innst. 510 L (2024–2025), som trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Det tas sikte på at endringene skal tre i kraft høsten 2026 slik at det beregnes og tildeles driftstilskudd i tråd med de nye reglene fra 2027.

Endringene i loven innebærer at det gis et grunntilskudd som kommunene har plikt til å gi til alle godkjente private barnehager med rett til tilskudd. Hovedtrekkene i beregningen av grunntilskuddet blir fastsatt i loven, og vil som i dag beregnes ut fra ordinære driftsutgifter i kommunale barnehager. Grunnlaget for beregningen vil være det siste tilgjengelige kommuneregnskapet. Kommunen får adgang til å holde utgifter som skyldes særlige driftsforutsetninger eller særlige behov i barnegruppen, utenfor beregningsgrunnlaget. Dersom kommunen holder utgifter utenfor beregningsgrunnlaget, skal kommunen gi ekstra grunntilskudd til private barnehager med tilsvarende driftsforutsetninger eller behov i barnegruppen.

Kommunen får også en uttrykkelig plikt til å finansiere nye krav fra det tidspunktet de får virkning for de private barnehagene.

De vedtatte endringene medfører behov for å gjøre endringer også i forskrift. Mange av elementene i dagens finansieringsforskrift, videreføres, og reglene om tilskudd til drift vil samlet sett innebære en videreføring av gjeldende rett på sentrale områder. Det er likevel noen nye elementer som gir behov for tilpasninger og justeringer.

5.2. Gjeldende rett

5.2.1. Beregning av grunntilskudd

Tildeling av kommunalt tilskudd til private barnehager er regulert i barnehageloven § 19. Det følger av § 19 første ledd at kommunen kan gi tilskudd til godkjente private barnehager. Kommunen skal behandle private barnehager som mottar tilskudd, likeverdig med kommunale barnehager, og departementet kan gi forskrift om hva som er likeverdig behandling, jf. § 19 andre ledd. Departementet har i forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager (FOR-2015-10-09-1166) gitt nærmere regler om beregning og tildeling av tilskudd til private barnehager. Forskriften inneholder regler om driftstilskudd inkludert påslag for pensjonsutgifter påslag for administrasjonsutgifter, og regler om kapitaltilskudd.

Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager § 3 regulerer driftstilskuddet til ordinære barnehager. Bestemmelsens første ledd slår fast at kommunen skal gi driftstilskudd til private ordinære barnehager per heltidsplass. Dette beregnes ut fra gjennomsnittlige ordinære driftsutgifter per heltidsplass i tilsvarende kommunale ordinære barnehager, fratrasket administrasjonsutgifter, pensjonsutgifter og arbeidsgiveravgift på pensjonsutgifter. Grunnlaget for beregningen er kommuneregnskapet fra to år før tilskuddsåret. Dette er det siste avlagte kommuneregnskapet.

5.2.2. Adgang for kommunen til å holde utgifter utenfor beregningen av grunntilskuddet

Det følger av finansieringsforskriften § 3 at tilskudd til drift til ordinære private barnehager skal beregnes ut fra gjennomsnittlige ordinære driftsutgifter per heltidsplass i tilsvarende kommunale ordinære barnehager, fratrasket administrasjonsutgifter, pensjonsutgifter og arbeidsgiveravgift på pensjonsutgifter. Grunnlaget for beregningen er kommuneregnskapet fra to år før tilskuddsåret.

Kommunen har ingen adgang til å holde utgifter utenfor beregningsgrunnlaget utover det som følger av forskriftens § 3.

I henhold til forskriftens § 9 første ledd skal kommunen fatte vedtak om satser til barnehager innen 31. oktober året før tilskuddsåret. Slike vedtak er enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b.

I henhold til forskriftens § 12 første ledd skal eier av private barnehager hvert år rapportere om antall barn, barnas alder og oppholdstid i barnehagen per 15. desember. Kommunen skal bruke de private barnehagenes rapportering fra året før tilskuddsåret i utregningen av tilskuddet til de private barnehagene, jf. første ledd andre punktum. Rapportering er for inneværende barnehageår, som er sammenfallende med første halvdel av tilskuddsåret. I henhold til tredje ledd skal de private barnehagene rapportere til kommunen om store aktivitetsendringer i barnehagen. Kommunen skal i disse tilfellene beregne tilskuddet til de private barnehagene på nytt.

5.2.3. Kommunale satsinger

Kommunen kan bevilge ekstra midler til tiltak på barnehageområde som går ut over de kravene som stilles til barnehagene i regelverket. Slike frivillige kommunale satsninger er ikke i dag særskilt regulert i barnehageregelverket. Når kommunene skal beregne tilskudd til private barnehager, må utgifter til slike satsinger inngå i beregningsgrunnlaget etter de alminnelige reglene. Dersom utgiftene knyttet til en satsing for eksempel er «ordinære driftsutgifter» etter forskriften § 3, slik som lønn til en ekstra ansatt, vil de inngå i beregningsgrunnlaget for driftstilskuddet på lik linje med andre ordinære driftsutgifter. Kommunen har ikke hjemmel til å holde utgiftene utenfor beregningsgrunnlaget for tilskuddene til de private barnehagene i kommunen, uavhengig av om private barnehager deltar i satsingen eller ikke (og faktisk har utgifter til en ekstra ansatt e.l.).

Plikt til å gi ekstra grunntilskudd ved innføring av nye krav

Det følger av forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager § 3 første ledd tredje punktum at grunnlaget for beregning av driftstilskuddet er kommuneregnskapet fra to år før tilskuddsåret. Ved innføring av nye krav som har budsjettmessige konsekvenser for kommunale barnehager, reflekteres disse i driftstilskuddet til private barnehager to år senere. Ved innføring av nye nasjonale krav med budsjettmessige konsekvenser for barnehagesektoren samlet sett, vil kommunene kompenseres gjennom rammetilskuddet fra staten. Dersom det ikke gis øremerkede statlige tilskudd til private barnehager, må kommunen vurdere om det skal gis ekstra tilskudd til private barnehager frem til merutgiftene reflekteres i de kommunale regnskapene. At kommunen må vurdere om det skal gis ekstra tilskudd til private barnehager, fremgår imidlertid ikke direkte av regelverket.

Ekstra grunntilskudd der kommunen ikke oppfyller krav

Tilskuddet til private barnehager beregnes utfra kommunens kostnader i egne kommunale barnehager. Dersom kommunale barnehager ikke oppfyller krav i regelverket, vil tilskuddssatsen være lavere enn dersom kommunen oppfylte kravene. Det finnes i dag ingen særskilt regulering av satsberegningen der kommunen ikke oppfyller krav.

Administrasjonspåslag

Det følger av dagens finansieringsforskrift at kommunen skal gi påslag for administrasjonsutgifter på 4,3 prosent av gjennomsnittlige brutto driftsutgifter i kommunale ordinære barnehager, familiebarnehager og åpne barnehager.

Administrasjonspåslaget skal kompensere for administrasjon som ikke gjennomføres på barnehagenivå, og som kompenseres gjennom det ordinære driftstilskuddet. Eksempler på oppgaver som påslaget er ment å kompensere for er kostnader til regnskap, revisjon, og IT-tjenester.

5.3. Endringer i barnehageloven

5.3.1. Beregning av grunntilskudd

Etter de vedtatte endringene i barnehageloven, se Prop. 138 L (2024-2025), vil beregning av grunntilskudd bli regulert i barnehageloven § 19 a første ledd som lyder:

«Kommunen skal gi grunntilskudd til private barnehager som har rett til tilskudd etter § 19 første eller andre ledd. Grunntilskuddet skal beregnes ut fra ordinære driftsutgifter i kommunale barnehager, fratrukket administrasjonsutgifter, pensjonsutgifter, arbeidsgiveravgift på pensjonsutgifter og utgifter som dekkes av andre tilskudd enn rammetilskuddet til kommunen og pålagte kommunale egenandeler knyttet til slike tilskudd. Grunnlaget for beregningen er det siste tilgjengelige kommuneregnskapet.»

5.3.2. Adgang for kommunen til å holde utgifter utenfor beregningen av grunntilskuddet

Med endringene i barnehageloven får kommunen hjemmel til å holde utgifter i en kommunal barnehage som skyldes særlige driftsforutsetninger eller særlige behov i barnegruppen, utenfor beregningsgrunnlaget av grunntilskuddet, jf. § 19 a andre ledd, jf. Prop. 138 L (2024–2025). Det vil være frivillig for kommunen å benytte seg av denne adgangen selv om vilkårene om at det foreligger særlige driftsforutsetninger eller behov i barnegruppen, er oppfylt, jf. begrepet «kan». Dersom kommunen holder

utgifter utenfor, skal kommunen gi ekstra grunntilskudd til private barnehager med tilsvarende driftsforutsetninger eller behov i barnegruppen, jf. andre ledd andre punktum.

Etter § 19 a åttende ledd er departementet gitt hjemmel til å gi forskrift om tilskudd til drift. Slike forskrifter kan gjøre unntak fra reglene i bestemmelsens første og andre ledd.

5.3.3. Plikt til å gi ekstra grunntilskudd ved innføring av nye krav

Etter de vedtatte endringene i barnehageloven, får kommunen en plikt til å gi ekstra grunntilskudd for å finansiere nye krav fra det tidspunktet de får virkning for private barnehager, jf. § 19 a tredje ledd.

I dag er grunnlaget for beregning av driftstilskudd det siste tilgjengelige regnskapet (kommuneregnskapet fra to år før tilskuddsåret). Det foreslås at dette fortsatt skal være grunnlaget for beregningen av grunntilskuddet, men for å unngå et toårig etterslep i finansieringen, er det foreslått at kommunen får en plikt til å gi ekstra grunntilskudd for å finansiere nye krav fra det tidspunktet de får virkning for private barnehager, for å sette barnehagene i økonomisk stand til å oppfylle kravene. Se barnehageloven § 19 a tredje ledd.

5.3.4. Plikt til å gi ekstra grunntilskudd der kommunen ikke oppfyller krav

De vedtatte endringene i barnehageloven § 19 a åttende ledd, gir hjemmel for departementet til å gi forskrift om tilskudd til drift. Hjemmelen åpner blant annet for at det gis regler om plikt for kommune til å gi ekstra tilskudd der kommunale barnehager ikke innfrir normkrav.

5.3.5. Administrasjonspåslag

Det følger av de vedtatte endringene i barnehageloven § 19 a første ledd, jf. Prop. 138 L (2024-2025) og Innst. 510 L (2024-2025), at administrasjonsutgifter skal holdes utenfor beregningen av grunntilskuddet til private barnehager. Departementet kan gi forskrift om regler om tilskudd til administrasjon, jf. åttende ledd. Forskriftshjemlene åpner for at det kan gis regler om unntak fra § 19 første og andre ledd i forskrift, for eksempel bruk av sjablong og påslag.

5.4. Departementets vurdering og forslag

5.4.1. Beregning av grunntilskudd

Departementet foreslår at den nærmere beregningen av grunntilskuddet reguleres på samme måte som driftstilskudd reguleres i dag. Det innebærer at tilskuddet, som i dag, beregnes på bakgrunn av gjennomsnittlige kostnader per heltidsplass, og at tilskuddet gis per heltidsplass og at barn under tre år vektes 1,8 ganger høyere enn barn over tre år. Vektingen av små og store barn tar høyde for at det koster mer å ha små barn i barnehage enn store barn. Dette er særlig fordi små barn krever høyere grunnbemanning og høyere pedagogtetthet, se barnehageloven § 26 og forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 1 andre ledd, jf. barnehageloven § 25 andre ledd.

Selv om dagens regler om driftstilskudd videreføres med reglene om grunntilskudd, forslås det enkelte språklige endringer fra forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager § 3. I tillegg vil bestemmelsen deles opp i flere bestemmelser. Hensikten med disse endringene er å gjøre reglene mer brukervennlige og tilgjengelige enn de er i dag.

Det foreslås at det uttrykkelig fremkommer av bestemmelsen at den vedtatte foreldrebetalingen for kommunale barnehager i kommunen skal trekkes fra beregningsgrunnlaget. Dersom kommunen har vedtatt høyere foreldrebetaling enn maksimalprisen, jf. forskrift om foreldrebetaling i barnehager § 4, skal maksimalprisen fastsatt av Stortinget trekkes fra beregningsgrunnlaget.

Det foreslås å videreføre at kommuner som ikke har kommunale ordinære barnehager skal gi grunntilskudd ut ifra nasjonale satser fastsatt av departementet, se forslag til § 7.

5.4.2. Adgang for kommunene til å holde utgifter utenfor beregningen av grunntilskuddet

5.4.2.1. Begrunnelsesplikt

Departementet foreslår å videreføre at kommunen må fatte vedtak om kommunal sats per små/store barn for beregning av grunntilskuddet innen 31. oktober i året før tilskuddsåret, se nærmere omtale i kapittel 3.2.1. Slike vedtak skal fortsatt være enkeltvedtak etter forvaltningsloven. I tråd med kravene til begrunnelse som gjelder for enkeltvedtak, skal kommunen vise hvordan satsene beregnes.

Begrunnelsesplikten innebære at kommunen må vise hvilke utgifter som er en del av beregningsgrunnlaget, og hvilken hjemmel vedtaket baserer seg på, slik som i dag. Med nytt regelverk må det også fremkomme av vedtaket om kommunen har holdt ordinære driftsutgifter utenfor beregningsgrunnlaget fordi de skyldes særlige driftsforutsetninger eller behov i barnegruppen etter barnehageloven § 19 a andre ledd. Det vises til forslaget til § 1 første ledd i forslaget til ny finansieringsforskrift.

5.4.2.2. Innrapportering av tilsvarende driftsforutsetninger eller behov i barnegruppen

Departementet foreslår at private barnehager får plikt til å opplyse om forhold som kan ha betydning for retten til ekstra grunntilskudd innen 15. desember i året før tilskuddsåret. Dersom kommunen har holdt utgifter utenfor i tråd med barnehageloven § 19 a andre ledd, vil dette fremkomme av satsvedtaket som kommunen må treffe innen 31.oktober. Private barnehager må da melde fra om forhold som kan ha betydning for retten til ekstra grunntilskudd etter barnehageloven § 19 a andre ledd. Dersom kommunen for eksempel har holdt utgifter utenfor på grunn av barnehagens beliggenhet, får kommunen plikt til å gi ekstra grunntilskudd til private barnehager med tilsvarende driftsforutsetninger (beliggenhet). Det vises til forslagets § 5 første ledd bokstav d.

Kommunen må deretter vurdere om den private barnehagen har rett til ekstra grunntilskudd. Departementet foreslår at det fremkommer i forskriften at kommunen må bruke de private barnehagenes siste opplysninger fra 15. desember året før tilskuddsåret i vurderingen av om en privat barnehage har rett til ekstra grunntilskudd. Dette er innrapportering som gir opplysninger om barnehagens behov det barnehageåret som delvis overlapper med tilskuddsåret (vårsemesteret). Det vises til forslagets § 5 andre ledd.

Det foreslås en plikt for barnehagen om å opplyse om endringer som kan ha betydning for retten til ekstra grunntilskudd. Dette kan for eksempel være aktuelt ved inntak av nye barn etter sommeren, at barn slutter i barnehagen, eller ved større omorganiseringer av driften, selv om det ikke utløser en plikt til å rapportere barnetallet etter forslagets § 5 femte ledd andre punktum. Det vises til forslagets § 5 første ledd bokstav d.

Det foreslås at ekstra grunntilskudd skal vektes etter alder. Det vises til forslagets § 9 andre ledd.

5.4.3. Kommunale satsinger

Departementet ser at det kan være behov for å ha satsinger, uten at utgiftene til dette inngår i beregningsgrunnlaget som danner grunnlaget for tilskudd til alle de private barnehagene. Dagens regelverk kan gjøre det uforholdsmessig dyrt å prioritere satsinger på barnehagefeltet, fordi de utløser en plikt til å gi høyere tilskudd til private barnehager uten at kommunen kan pålegge de private barnehagene å delta i satsingen. Samtidig vil utgiftene til satsinger først bli en del av tilskuddsgrunnlaget til de private barnehagene to år senere. Dette betyr at de private barnehagene ikke blir finansiert for å delta i satsingen fra start (med mindre kommunen gir ekstra tilskudd), noe som kan gjøre det vanskelig for de private barnehagene å delta i satsingen.

Departementet foreslår derfor en hjemmel til å holde utgifter til særskilte satsinger utenfor beregningen av grunntilskuddet, og et krav om at private barnehager som deltar i satsingen blir finansiert fra samme tidspunkt som oppstartstidspunkt i kommunale barnehager. Dette vil etter departementets syn bidra til å stimulere til kommunale satsinger på barnehagefeltet, samtidig som det legger til rette for likebehandling av private og kommunale barnehager i finansieringen og at alle barnehager kan delta i satsingen med en gang.

For at en kommune skal kunne holde utgifter utenfor beregningsgrunnlaget, bør det etter departementets syn være et vilkår at satsingen gjelder tiltak som går ut over lov- eller forskriftskrav. Grunntilskuddet etter lovens § 19 a første ledd er ment å gi forutsigbarhet til de private barnehagene om at de kan gi et pedagogisk tilbud i tråd med de øvrige kravene i loven, basert på gjennomsnittsberegninger. Adgangen til å holde utgifter utenfor, må derfor gjelde tiltak som kommer «på toppen» av krav. Dette innebærer at de kommunale barnehagene som deltar i satsingen, fra før må oppfylle krav i barnehageloven. Kommunen kan ikke definere noe som en satsing, dersom dette er tiltak som kommunen uansett må innføre i enkeltbarnehager for å oppfylle lovens krav. Det foreslås at dette fremkommer uttrykkelig av bestemmelsens ordlyd. Fordi grunntilskuddet i lovens § 19 a første ledd omfatter «ordinære driftsutgifter» samlet sett (også utgifter som går ut over lov- og forskriftskrav), innebærer forslaget et unntak fra barnehageloven § 19 a første ledd, jf. § 19 a åttende ledd.

Det bør videre være et krav at private barnehager som faller inn under målgruppen for satsingen, både skal gis mulighet til å delta i satsingen, og få finansiering fra samme tidspunkt som kommunale barnehager (for eksempel lønn til ekstra ansatte). Private barnehager må få tilleggstilskudd, og kommunen kan stille vilkår til tilskuddet. Kommunen skal likebehandle private og kommunale barnehager både i vurderingen av hvilke barnehager som skal inkluderes i satsingen, og ved utmålingen av tilskudd.

5.4.4. Plikt til å gi ekstra grunntilskudd ved innføring av nye krav

Det kan oppstå spørsmål om hvordan kommunene skal regne ut hvor mye som skal gis i ekstra grunntilskudd etter lovens § 19 a tredje ledd ved innføring av nye krav.

Departementet legger til grunn at kommunen må kunne basere seg på realistiske anslag for hvilke merkostnader nye krav vil få for de kommunale barnehagene, samlet sett. Det ekstra grunntilskuddet må basere seg på kommunale kostnader slik grunntilskuddet gjør. Selv om de faktiske merkostnadene kan variere fra barnehage til barnehage, må kommunen kunne basere seg på gjennomsnittlige tall og beregninger.

Departementet foreslår at kommunen skal se hen til hvilke budsjettmessige konsekvenser kravene får for kommunale barnehager. Dette innebærer at kommunen må se hen til hvordan de kommunale barnehagene blir kompensert for de nye kravene gjennom budsjettet. De private barnehagene skal kompenseres tilsvarende. Dersom kommune ikke har egne kommunale barnehager, kan de se hen til nasjonale gjennomsnittstall, tall fra nabokommunen e.l. Private barnehager skal i disse kommunene kompenseres ved at kommunene gjør et anslag på merutgifter til nye krav sammenlignet med det som ligger til grunn i de nasjonalt fastsatte tilskuddene de får. Kommunen kan også se hen til innspill fra private barnehager.

De nye reglene i barnehageloven innebærer at kommunen skal likebehandle private og kommunale barnehager, jf. ny § 19 a sjuende ledd i loven. Kommunen skal ikke gjøre forskjell på private og kommunale barnehager, med mindre det er saklig grunn til det.

Kommunens plikt gjelder til eventuelle kostnader ved nye krav reflekteres i grunntilskuddet.

Ved nye krav gitt i lokale forskrifter, må kommunen vurdere om kravene får budsjettmessige konsekvenser for barnehagene, og eventuelt gi ekstra grunntilskudd dersom dette ikke dekkes av grunntilskuddet.

Ved nye krav med budsjettkonsekvenser for barnehagene som gis i nasjonalt regelverk, kompenseres kommunen av staten gjennom rammetilskuddet. Av dette må kommunen gi ekstra grunntilskudd til de private barnehagene dersom de ikke er kompensert for det nye kravet gjennom grunntilskuddet. Dersom kommunen allerede oppfyller de nye kravene, og dette også er gjenspeilet i grunntilskuddet til de private barnehagene, er det ikke behov for ekstra grunntilskudd. I slike tilfeller bortfaller kommunens plikt til å gi ekstra grunntilskudd.

5.4.5. Ekstra grunntilskudd der kommunen ikke oppfyller krav

Departementet foreslår at det innføres en regel om at kommuner som i snitt ikke oppfyller kravet til grunnbemanning i barnehageloven § 26 andre ledd eller kravet til pedagogisk bemanning i Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 1 andre ledd, skal gi ekstra grunntilskudd til private barnehager.

Bemanning er i en særstilling når det gjelder kostnader i barnehager, og utgjør ca. 80 prosent av barnehagens kostnader. Brudd på bemanningsnormen i § 26 andre ledd vil derfor ha betydning for private barnehagers økonomiske mulighet til å oppfylle kravet, og bør derfor utløse krav om ekstra grunntilskudd. Dette vil også normalt

være enkelt å fastslå om kommunen bryter dette, og det bør være forholdsvis enkelt for kommunen å beregne den økonomiske konsekvensen av dette. Kravet til pedagogisk bemanning framgår av forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 1 andre ledd, jf. barnehageloven § 25. Departementet mener at de samme hensynene som gjør seg gjeldende for brudd på bemanningsnormen også gjør seg gjeldende for pedagognormen. Departementet forslår derfor at kommunen får plikt til å gi ekstra grunntilskudd der kommunen bryter bemannings- eller pedagognorm.

Dersom kommunale barnehager oppfyller kravet til pedagogisk bemanning ved hjelp av dispensasjon fra utdanningskravet og kravet om norskferdigheter, jf. forskriften § 3, foreslår departementet at kravet skal anses oppfylt, slik at det ikke vil være grunnlag for at kommunen må gi ekstra grunntilskudd. Etter departementets syn innebærer dispensasjon fra utdanningskravet at barnehagen like fullt må ansette noen i en pedagogstilling, og legger til grunn at dette i mindre grad vil påvirke utgiftene i barnehagen. Departementet foreslår imidlertid at dispensasjon fra pedagognormen ikke skal danne grunnlag for å anse kravet som oppfylt, da dette slik departementet ser det vil påvirke utgiftene i barnehagen i større grad.

Dersom kommunale barnehager i snitt oppfyller pedagognormen og bemanningsnormen, vil tilskuddet til private barnehager være tilstrekkelig til at de også vil være i stand til å oppfylle disse normene. Departementet mener derfor at det er der kommunen i snitt ikke oppfyller disse normene at den er forpliktet til å gi ekstra tilskudd til private barnehager. Det ekstra tilskuddet skal tilsvare differansen mellom grunntilskuddet og det grunntilskuddet ville ha vært dersom kommunen i snitt oppfylte normene.

Departementet understreker at snittet skal beregnes etter at eventuelle merkostnader som skyldes særlige driftsforutsetninger eller behov i barnegruppen, er holdt utenfor. Det vil si at dersom kommunen «overoppfyller» bemanningskravet eller pedagognormen i noen barnehager, men merutgiftene for dette holdes utenfor beregningsgrunnlaget for grunntilskuddet, skal ikke ekstrabemanningen i disse barnehagene telles med når det skal vurderes om kommunen i snitt oppfyller bemannings- eller pedagogkravene etter forslaget her.

På bakgrunn av dette foreslår departementet at dersom en kommune i snitt ikke oppfyller kravet i barnehageloven § 26 andre ledd eller forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 1 andre ledd, skal kommunen gi ekstra grunntilskudd til private barnehager.

5.4.6. Administrasjonspåslag

Departementet foreslår å videreføre en påslagsmodell som skal kompensere for private barnehagers administrasjonskostnader, og at påslaget fastsettes som en prosentsats av det totale grunntilskuddet (tidligere driftstilskuddet) til barnehagen. Før 1. januar 2011 inngikk administrasjonsutgifter i beregningen av driftstilskuddet. En hovedgrunn til at man gikk over til en påslagsmodell var problemer forbundet med rapportering av kommunale administrasjonsutgifter. En del av kommunens administrasjonsutgifter var normalt ikke synliggjort på aktuelt tjenesteområde i regnskapet. Dette gjorde det svært krevende å finne de korrekte administrasjonsutgiftene som skulle inngå i driftstilskuddet. I rapporten «Alternative finansieringsmodeller for driftstilskudd til private barnehager» (2023) vurderte BDO administrasjonspåslaget. BDO viser i rapporten til at det er vanskelig å gjennomføre detaljerte analyser av hva administrasjonspåslaget til private barnehager skal være. De viser til at deler av årsaken til dette er at det er vanskelig å sammenligne kommunale og private administrasjonskostnader. De konkluderte med at «[e]t vesentlig endret administrasjonspåslag bør etter vår vurdering bygge på en mer detaljert gjennomgang og analyse av kommunenes ressursbruk i sentraladministrasjonen og barnehagefunksjonen. Videre må eventuelle effekter av forskjeller i kommunenes praksis når det gjelder regnskapsføring av administrasjonskostnader på barnehagefunksjoner og administrative funksjoner kartlegges. En slik analyse vil kreve betydelige ressurser, og tidligere analyser taler også for at det kan svært vanskelig å komme frem til et «helt korrekt» påslag, noe som kan tale for at kostnaden ved en slik analyse trolig vil overstige nytten».

Departementet foreslår videre at administrasjonspåslaget fortsatt skal kompensere for kostnader til administrasjonsoppgaver som ikke gjennomføres på barnehagenivå. De kostandene påslaget er ment å dekke er i all hovedsak kostnader private barnehager har til innkjøpte tjenester, som IKT-tjenester og annen kontorstøtte, regnskap (inkl. fakturering), revisjon, markedsføring og andre administrasjonskostnader. For kommunen tilsvaret dette både sektoravhengige og sektoruavhengige administrasjonsutgifter. Sektoravhengige utgifter vil være utgifter kommunen har til fellesadministrasjon av sine barnehager som for eksempel utgifter til enhetsledere. Sektoruavhengige utgifter vil være utgifter knyttet til fellestjenester som for eksempel regnskapstjenester, revisjon, IKT m.m.

Departementet foreslår at administrasjonspåslaget fortsatt skal ligge på dagens nivå. I rapporten som nevnt over viser BDO til at de administrative kostnadene administrasjonspåslaget er ment å kompensere for, utgjør om lag 4,1 prosent av de totale kostnadene i private barnehager. På bakgrunn av dette konkluderer BDO med at størrelsen på det nåværende administrasjonspåslaget er på et rimelig nivå.

I og med at det gjøres endringer i reglene om tilskudd til drift og pensjon, må administrasjonspåslaget beregnes på en annen måte. Departementet foreslår at administrasjonspåslaget gis som en prosentsats på det samlede grunntilskuddet til

en privat barnehage. Dette innebærer at grunntilskuddet og eventuelt ekstra grunntilskudd skal inngå i beregningsgrunnlaget. Et eventuelt tilleggstilskudd holdes utenfor.

Departementet foreslår at utgifter til pensjon holdes utenfor beregningen av administrasjonspåslaget. Forslagene til endringer i reglene om pensjon innebærer at det er pensjonskostnadene i de private barnehagene som er utgangspunktet for beregningen av pensjonstilskuddet. Som følge av at pensjonskostnader holdes utenfor, må påslagssatsen justeres opp for å gi et administrasjonstilskudd på dagens nivå. Med utgangspunkt i tallgrunnlaget som benyttes av Telemarksforskning til å beregne dagens nasjonale satser til private barnehager, anslår departementet at administrasjonspåslaget må fastsettes til 4,7 prosent. I beregningene har departementet tatt utgangspunkt i kostnadene som ligger til grunn for Telemarksforskings beregning av brutto driftsutgifter i ordinære kommunale barnehager og beregnet hva administrasjonspåslaget må utgjøre i prosent dersom nivået skal på påslaget skal være det samme når pensjonsutgiftene holdes utenfor.

5.4.7. Familiebarnehager og åpne barnehager

Departementet forslår å videreføre dagens regler om tilskudd til familiebarnehager, se forslag til § 17, og dagens regler om tilskudd til åpne barnehager, se forslag til § 18.

Det foreslås også å videreføre at kommuner som ikke har kommunale familiebarnehager eller kommunale åpne barnehager, skal gi grunntilskudd etter nasjonale satser fastsatt av departementet. Når det gjelder pensjonstilskuddet vil dette skilles ut som et eget tilskudd sammenlignet med dagens pensjonspåslag, og dette vil derfor komme i tillegg til de nasjonale satsene.

Støtter dere at den nærmere beregningen av grunntilskuddet reguleres på samme måte som i dag? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Legg til kommentar

Støtter dere at kommuner som ikke har kommunale ordinære barnehager skal gi grunntilskudd ut fra nasjonale satser fastsatt av departementet? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Fredrikstad kommune foreslår at nasjonale satser kan benyttes uavhengig av om kommunene har egne barnehager eller ikke.

Støtter dere at private barnehager skal opplyse om forhold som kan ha betydning for retten til ekstra grunntilskudd innen 15. desember i året før tilskuddsåret? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Legg til kommentar

Støtter dere at private barnehager skal opplyse om endringer som kan ha betydning for retten til ekstra grunntilskudd? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Legg til kommentar

Støtter dere at kommunen skal bruke de private barnehagenes siste opplysninger fra 15. desember året før tilskuddsåret i vurderingen av om en privat barnehage har rett til ekstra grunntilskudd? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Legg til kommentar

Støtter dere forslaget om at kommunen får en hjemmel til å holde utgifter til særskilte satsinger utenfor beregningen av grunntilskuddet, og et krav om at private barnehager som deltar i satsingen blir finansiert fra samme tidspunkt som kommunale barnehager? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Fredrikstad kommune støtter forslaget forutsatt at kommunene kompenseres fullt ut for statlige satsinger i både private og kommunale barnehager.

Støtter dere forslaget om kommunen skal se hen til hvilke budsjettmessige konsekvenser kravene får for kommunale barnehager når den finansierer nye krav for private barnehager? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Økonomisk likebehandling må gjelde for både private og kommunale barnehager.

Støtter dere forslaget om at kommuner som i snitt ikke oppfyller kravet til grunnbemanning eller pedagogisk bemanning skal gi ekstra grunntilskudd til private barnehager? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Uten grundig skriftlige veileder, støtter ikke Fredrikstad kommune forslaget fra departementet å pålegge kommunene å gi ekstra grunntilskudd til de private barnehagene hvis kommunene i snitt ikke oppfyller bemannings- og pedagogkrav.

Vår begrunnelse er at dette ekstra grunntilskuddet blir utfordrende å beregne i praksis ettersom både bemanningen og barnetall og følgelig tilhørende kostnader kan endre seg i løpet av et år. Hvordan dette ekstra tilskuddet skal beregnes i praksis bør publiseres i en tydelig veileder.

Støtter dere forslaget om å videreføre et administrasjonspåslag som skal kompensere for private barnehagers administrasjonskostnader, og at påslaget

fastsettes som en prosentsats av det totale grunntilskuddet (tidligere driftstilskuddet) til barnehagen? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Endringen kan få utilsiktede effekt på tilskuddssats siden forslaget endrer beregningsgrunnlaget for administrasjonspåslaget, dvs. grunntilskudd mot tidligere totale kostnader.

Det er i dagens regelverk utydelig hvilke kostnadselementer som administrasjonspåslaget er ment skal dekke og risikoen øker da for at de private barnehagene får dekket administrasjonsutgifter dobbelt opp. Da må kostnadselementene som administrasjonspåslaget er beregnet ut fra gjøres gjeldende. En tydeligere veileder om emnet etterlyses.

Støtter dere forslaget om å videreføre dagens regler om tilskudd til familiebarnehager og til åpne barnehager? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Legg til kommentar

Støtter dere forslaget om å videreføre at kommuner som ikke har kommunale familiebarnehager eller kommunale åpne barnehager, skal gi grunntilskudd etter nasjonale satser fastsatt av departementet? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Bruken av nasjonale satser bør åpnes også for de kommuner som har egne barnehager. Bruk av nasjonal sats bør være valgfritt for kommunene uavhengig om de har egne tilsvarende barnehager eller ikke.

6. Pensjonstilskudd til private barnehager

6.1. Innledning

I dette kapittelet foreslår departementet nærmere regler om tilskudd til pensjon til private barnehager. Forslagene må ses i sammenheng med de vedtatte endringene i barnehageloven i Prop. 138 L (2024–2025), samt Innst. 510 L (2024–2025), som medfører behov for nye forskriftsregler.

6.2. Gjeldende rett

Kommunens pensjonsutgifter er trukket ut av grunnlaget for beregningen av driftstilskudd til de private barnehagene. Private barnehager mottar i dag et påslag på driftstilskuddet for pensjonsutgifter som andel av lønnsutgiftene i de kommunale barnehagene, jf. forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager § 4.

Ordinære private barnehager mottar et pensjonspåslag på 10 prosent av lønnsutgiftene i de kommunale ordinære barnehagene, fratrasket pensjonsutgift og arbeidsgiveravgift på pensjonsutgiften. Familiebarnehager og åpne barnehager mottar et påslag på 6 prosent, fratrasket pensjonsutgift og arbeidsgiveravgift på pensjonsutgiften. Kommunen skal legge til arbeidsgiveravgift på summen av påslaget.

I forskriften § 4a er det gitt regler om en søknadsordning for private barnehager med høye pensjonsutgifter. Private ordinære barnehager som har pensjonsavtale inngått før 1. januar 2019 og som har høyere pensjonsutgifter enn det som blir dekket gjennom pensjonspåslaget, har etter søknad til kommunen krav på å få dekket sine pensjonsutgifter. Videre har private familiebarnehager og private åpne barnehager som har pensjonsavtale inngått før 1. januar 2015 og som har høyere pensjonsutgifter enn det som blir dekket gjennom pensjonspåslaget, etter søknad til kommunen krav på å få dekket sine pensjonsutgifter. Kommunens plikt til å dekke barnehagens pensjonsutgifter er begrenset oppad til kommunens pensjonsutgift per heltidsstilling i egne tilsvarende barnehager.

6.3. Endringer i barnehageloven

6.3.1. Beregning av tilskudd til pensjon

Departementet foreslo endringer i barnehageloven i Prop. 138 L (2024–2025). Endringene ble vedtatt 6. juni, jf. Innst. 510 L (2024–2025). Etter de vedtatte reglene er retten til kommunalt tilskudd regulert i barnehageloven § 19 første og andre ledd. Det følger av første ledd at private barnehager som har fått etableringsgodkjenning etter § 14 har rett til tilskudd. Kommunen skal gi tilskudd til private barnehager som har rett til tilskudd, og som i tillegg har driftsgodkjenning etter § 14 a. Andre ledd

regulerer retten til tilskudd til private barnehager som hadde rett til tilskudd etter tidligere regelverk, og kommunen skal også gi tilskudd til disse barnehagene.

Tilskudd til pensjon reguleres i barnehageloven § 19 b. Kommunen skal gi pensjonstilskudd til private barnehager som har rett til tilskudd etter § 19 første eller andre ledd, jf. første ledd første punktum. Beregningsmetoden for pensjonstilskuddet fremgår av første ledd andre punktum:

«Pensjonstilskuddet skal beregnes ved å gange antall årsverk i barnehagen med samlet lønn per årsverk i barnehagen, en prosentsats basert på pensjonsvilkårene til den enkelte barnehage og lokal arbeidsgiveravgift.»

Etter femte ledd kan departementet gi forskrift om tilskudd til pensjon. Departementet har i proposisjonens punkt 9.2.5.2 uttalt at departementet i forskriftsarbeidet vil vurdere nærmere hvordan antall årsverk som utløser tilskudd til pensjon, skal beregnes. Videre har departementet i punkt 9.2.5.3 uttalt at det vil vurderes nærmere hvordan samlet lønn per årsverk skal beregnes.

Rammene for prosentsatsene som kommunen skal bruke i beregningen av pensjonstilskuddet etter første ledd følger av § 19 b andre ledd:

«Prosentstater for beregning av pensjonstilskudd etter første ledd skal være differensierte og tilpasset vilkårene i ulike pensjonsavtaler til private barnehager. Den høyeste prosentsatsen skal ikke overstige grensene for årlig innskudd etter lov om tjenestepensjon § 4-7. Ved fastsetting av den høyeste prosentsatsen skal det gjøres fratrekk av vanlig egenandel for ansatte i kommunale barnehager og legges til anslag på kostnader til tilleggsprodukter og anslag på kostnader til AFP.»

Forskriftshjemmelen åpner for at departementet kan gi forskrift om prosentstater til bruk i beregningen av pensjonstilskuddet. I spesialmerknad til § 19 b i Prop. 138 L (2024–2025) punkt 17 står det at departementet skal gi forskrift om prosentstater. Forskrift gitt etter § 19 b femte ledd første punktum kan gjøre unntak fra reglene om beregningen i første ledd og om prosentstater i andre ledd, jf. femte ledd andre punktum. Ved fastsettelse av prosentstater kan departementet fastsette egne prosentstater for ansatte på ytelsesordninger, som gjør unntak fra den øvre grensen i § 19 andre ledd andre punktum.

I forarbeidene til bestemmelsen har departementet uttalt at det må gjøres en vurdering av ulike pensjonsavtaler i barnehagesektoren som kommunene skal se hen

til når de vurderer barnehagene i sin kommune, og hvilken prosentsats de skal plasseres på, se Prop. 138 L (2024–2025) punkt 9.2.5.4

6.3.2. Særregel for private barnehager med historiske forpliktelser basert på avtale om offentlig pensjon

Etter barnehageloven § 19 b tredje ledd første punktum skal private barnehager med historiske forpliktelser basert på offentlig tjenstepensjon få dekket sine pensjonsutgifter opp til en øvre grense. Det følger av andre punktum at departementet skal gi forskrift om hvilke barnehager som har rett til pensjonstilskudd etter denne regelen, og om en øvre grense for dekningen.

6.3.3. Søknadsordning for barnehager som ikke får dekket utgiftene gjennom pensjonspåslaget

Formålet med endringene i reglene om tilskudd til pensjon er blant annet at tilskuddet skal treffe bedre på de faktiske kostnadene den enkelte barnehage har til pensjon enn det det gjør i dag, at systemet ikke er for administrativt krevende, og at det demper konfliktnivået rundt utmåling av tilskudd til pensjon.

Dagens søknadsordning for barnehager som har høyere pensjonsutgifter enn det pensjonspåslaget dekker er ikke videreført i barnehageloven. Bakgrunnen for dette er først og fremst at departementet mener nye regler om tilskudd til pensjon vil treffe bedre på faktisk kostnadsnivå enn dagens påslag, og at det derfor ikke vil være et like stort behov for en søknadsordning. Ettersom det likevel er noe usikkerhet knyttet til hvordan forslaget til ny regulering vil fungere i praksis, har departementet uttalt i proposisjonen punkt 9.3.5.1 at det vil innføres en søknadsordning for tilskudd til pensjon i forskrift. Stortinget har fattet vedtak om søknadsordning for pensjon i forbindelse med behandlingen av Innst. 510 L (2024–2025), se nærmere omtale i kapittel 6.4.3.

6.4. Departementets vurdering og forslag

6.4.1. Prosentsatser til beregning av tilskudd til pensjon

6.4.1.1. Innledning

Private tjenstepensjonsordninger kan deles inn i ytelsesordninger, innskuddsordninger og såkalte hybridordninger som er en mellomløsning, men som i praksis ligner mest på innskuddsordningene i opptjeningsfasen. De ulike formene for pensjonsordninger er alle representert i private barnehager i ulik grad. Det er også vanlig at barnehager har kombinasjoner av ordninger. Forskjellene i pensjonsordningene gjenspeiles i at det er stor variasjon i pensjonskostnader mellom private barnehager. Telemarksforskning publiserer årlig rapporten «kostnader i barnehager» på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet og rapporten inneholder en egen

del med analyser av pensjonskostnader. Gjennomsnittet i sektoren har økt noe over tid, men har de siste årene ligget rundt 10 prosent av barnehagenes lønnskostnader for ordinære barnehager. Det er imidlertid store forskjeller i barnehagenes pensjonskostnader, med mange barnehager som både ligger relativt langt over og under gjennomsnittet. Forskjellene henger blant annet sammen med at barnehager har ulike typer ordninger. Ordinære barnehager med innskuddsbaserte ordninger hadde eksempelvis en gjennomsnittlig netto pensjonsutgift på 7,8 prosent av lønn i den enkelte private barnehage i 2023, mens barnehager med hybridordninger, ytelsesordninger eller en kombinasjon av ytelses- og hybridordninger hadde en gjennomsnittlig netto pensjonsutgift på 11,1 prosent. Det er imidlertid relativt stor variasjon blant barnehager med tilsvarende pensjonsordninger. Videre er det store forskjeller mellom ordinære barnehager og familiebarnehager. I familiebarnehagene utgjorde netto pensjonskostnader kun 4 pst. av de ansattes lønn i 2023, se Kostnader i barnehagene 2023 | Telemarksforskning.

6.4.1.2. Fastsettelse av proSENTSATser

I forbindelse med behandlingen av Innst. 510 L (2024–2025) fattet Stortinget følgende anmodningsvedtak:

«Stortinget ber regjeringen i forskrift fastsette tre sjablonger, hvorav en av sjablongene representerer bransjestandard.»

Som følge av den relativt store variasjonen i barnehagenes pensjonskostnader, vil nødvendigvis en modell med tre sjablonger ikke treffe like godt for alle barnehager. Samtidig gir modellen rom for betydelig bedre treffsikkerhet sammenlignet med dagens modell, hvor alle barnehager får samme pensjonspåslag. Departementet foreslår å fastsette tre sjablonger/prosentsatser på henholdsvis 5, 8 og 11 prosent. Departementet vurderer at disse tre prosentsatsene samlet vil gi best treffsikkerhet.

Prosentsatsene skal benyttes i beregningen av pensjonstilskudd etter barnehageloven § 19 b første ledd, og skal etter dette ganges med antall årsverk i barnehagen, samlet lønn i barnehagen og lokal arbeidsgiveravgift. Ettersom pensjonstilskuddet etter de nye reglene skal ta utgangspunkt i barnehagens egne lønnskostnader, påpeker departementet at prosentsatsene ikke uten videre sammenlignes med sjablongen på 10 prosent i dagens forskrift, som beregnes med utgangspunkt i kommunale lønnsutgifter.

Den laveste satsen vil være relevant for barnehager med mindre gunstige pensjonsordninger, eksempelvis barnehager med pensjonsordninger som kun oppfyller minstekravet til pensjonssparing og som ellers har få eller ingen tilleggsprodukter/tilleggsdekninger. Departementet legger til grunn at kun en liten

andel av sektoren vil innplasseres på denne satsen. Både åpne barnehager og familiebarnehager mottar i dag et lavere påslag enn ordinære barnehager på 6 prosent av lønnsutgifter i kommunale åpne barnehager eller familiebarnehager, begrunnet i at de har lavere pensjonsutgifter. Den laveste satsen kan derfor være aktuell for disse barnehagene.

Den mellomste satsen vil hovedsakelig være relevant for barnehager med innskuddsordninger med en høyere avtalt sparesats med tilleggsprodukter og AFP.

Departementet mener at den øverste satsen på 11 prosent vil representere en form for «bransjestandard». Departementet vurderer at denne prosentsatsen vil gi rom for at barnehagene kan ha en sparesats i innskudds- og hybridordningene som er tilsvarende den øverste grensen som er angitt i tjenstepensjonsloven § 4-7, inkludert levealdersjustering og kostnader til administrasjon. Satsen gir i tillegg rom for at private barnehager kan ha innslag av vanlige «tilleggsprodukter», slik som reguleringsgarantier, uførepensjon, etterlattepensjon og gruppelivsforsikring. Videre vil satsen legge til rette for at barnehager kan ha avtaler om avtalefestet pensjon (AFP). Departementet legger derfor til grunn at majoriteten av barnehagene i sektoren vil innplasseres på denne satsen. Forventede pensjonsutbetalinger for de ansatte i barnehager som innplasseres på denne satsen vil ofte ligge på omtrent samme nivå som i kommunale pensjonsordninger. Denne satsen vil følgelig legge til rette for at private barnehager kan ha tilsvarende vilkår som kommunale barnehager. Departementet presiserer samtidig at ytelsesordningene i kommunale barnehager er bygget opp svært forskjellig fra innskudds- og hybridordningene som er mest vanlig i private barnehager. Selv om forventet utbetaling vil være omtrent lik, kan kostnaden for arbeidsgiver være lavere i private barnehager siden risikoen for nivået på fremtidige utbetalinger i større grad ligger hos arbeidstaker i ordningene som er mest vanlig i privat sektor.

Kommunen skal fatte vedtak om hvilken prosentsats som skal benyttes for beregning av pensjonstilskudd for den enkelte barnehage, se kapittel 3.3.1. En privat barnehage kan klage på vedtak om prosentsats, og det er statsforvalteren som er klageinstans, se kapittel 10.

6.4.1.3. Innplassering av barnehager på prosentsats

Departementet foreslår at kommunen skal fatte vedtak om innplassering innen 31. oktober i året før tilskuddsåret, tilsvarende fristen for vedtak om sats for grunntilskuddet, se kapittel 3.3.1. Det er ikke meningen at kommunen skal gjøre en ny vurdering av barnehagens innplassering hvert tilskuddsår. Innplasseringen skal i utgangspunktet ligge fast frem til barnehagen eventuelt dokumenterer for kommunen at den har inngått en ny pensjonsavtale med endringer i pensjonsvilkår som tilsier en ny vurdering.

Etter forslaget skal kommunen velge prosentsats basert på pensjonsvilkårene til den private barnehagen. Det følger også av lovbestemmelsen i barnehageloven § 19 b første ledd at pensjonstilskuddet skal beregnes med utgangspunkt i «en prosentsats basert på pensjonsvilkårene til den enkelte barnehage». Det innebærer at kommunen skal velge den prosentsatsen som passer best for den enkelte barnehage. For å velge hvilken prosentsats barnehagen skal innplasseres på, må kommunen innhente dokumentasjon om avtalevilkårene i private barnehager og utfra dette fastsette hvilken prosentsats barnehagen skal innplasseres på.

I avsnittene under gis en vurdering av hva kommunen skal legge vekt på når den innplasserer barnehagene på en prosentsats. Departementet viser samtidig til at det vil utarbeides veiledningsmaterieell som vil gi en nærmere beskrivelse og konkrete forslag til hvordan kommunen kan gå fram ved innplassering.

Innskuddspensjon og hybridpensjon

De årlige kostnadene for arbeidsgiver knyttet til innskuddsbaserte ordninger og hybridordninger er relativt forutsigbare, da disse kjennetegnes ved at arbeidsgiveren setter av en bestemt prosentandel av lønnen til pensjonssparing. Departementet vurderer at den avtalte sparesatsen kan danne et utgangspunkt for kommunens vurdering av innplassering. I tillegg til den avtalte sparesatsen har de fleste barnehager også inkludert forsikringsordninger og tilleggsprodukter som en del av pensjonsavtalene. Kostnadene til disse vil variere mye mellom barnehager og kan være mer krevende å fastslå ut fra avtalevilkårene. Eksempelvis vil det kunne være stor variasjon i kostnadene for barnehager som har reguleringsgarantier. Kommunen bør likevel hensynta at disse produktene vil gi høyere kostnader i vurderingen av hvilken sats barnehagen bør plasseres på. En del barnehager har også pensjonsutbetalinger som utbetales direkte til tidligere ansatte og dette bør også hensyntas i kommunens vurdering. Til slutt må kommunen også hensynta at det må settes av beløp til forvaltning og administrasjon av pensjonsavtalene.

Ytelsesbaserte ordninger

De årlige kostnadene ved ytelsesbaserte ordninger er mer krevende å anslå enn for innskuddsbaserte ordninger og hybridordninger, siden arbeidstakeren er garantert en bestemt andel av sluttlønnen i pensjon. For barnehager med ytelsesordninger, bestemmes ikke barnehagens årlige sparebeløp utfra en fastsatt andel av de ansattes lønn. Den årlige innbetalingen til disse ordningene bestemmes også utfra faktorer barnehagen ikke har innvirkning over, slik som rentenivå, forventet levealder m.m. Kostnadsnivået for ytelsesordningene vil dermed kunne variere mye som andel

av de ansattes lønn og det er mer krevende å utforme et tilskudd som er relativt treffsikkert hvert år. For arbeidsgiver er det betydelig større usikkerhet ved denne typen ordninger og dette gjenspeiles i at kostnaden for arbeidsgiver er normalt høyere enn for innskuddsbaserte ordninger og hybridordninger.

De siste årene har en stor del av sektoren fremforhandlet nye pensjonsavtaler og gått vekk fra rene ytelsesordninger. Etter barnehagenes innrapportering i BASIL virker det i dag å være få barnehager som har alle ansatte på ytelsespensjonsordninger. Mange av barnehagene som fremdeles har ytelsespensjon vil omfattes av særordningen for barnehager med ordninger basert på kommunal tjenestepensjon (se kapittel 6.4.4.).

Det er imidlertid mange barnehager som fremdeles har en kombinasjon av innskuddsordning/hybridordning og ytelsesordning – der yngre ansatte omfattes av en innskudds- eller hybridordning, mens de eldste ansatte har blitt værende i en «lukket» ytelsesordning. Disse ordningene omtales som lukkede, siden den ikke tar opp nye medlemmer. I Innst. 510 L (2024–2025) har Stortinget bedt departementet vurdere om «ansatte på lukkede ytelsespensjonsordninger kan hensyntas særskilt i det nye tilskuddssystemet». Det er krevende å ivareta barnehager med lukkede ytelsesordninger fullt ut innenfor rammene av et system med tre prosentsatser. Departementet har vurdert om det bør innføres en helt egen påslagssats for ansatte på denne typen ordninger. Departementet foreslår å ikke innføre en slik sats. Dette er fordi det som følge av kostnadsvariasjon, både i tid og mellom barnehager, vil være krevende å fastsette en varig sats som treffer godt på alle barnehager. Videre viser departementet til at det foreslås en søknadsordning for barnehager med vesentlig høyere pensjonsutgifter over tid enn det som blir dekket gjennom pensjonstilskuddet, se kapittel 6.4.3, og mener at barnehager med mange ansatte på ytelsespensjon vil ivaretas gjennom denne ordningen. I tillegg viser departementet til at ytelsesbaserte ordninger er i ferd med å fases ut av sektoren og at en synkende andel av de ansatte vil være på slike ordninger.

For barnehager som dokumenterer at de har ansatte på lukkede ytelsespensjonsordninger, men majoriteten av de ansatte på innskuddsordning eller hybridordning, foreslår departementet at kommunen i utgangspunktet tilordner barnehagen på en prosentsats ut fra avtalevilkårene i innskudds- eller hybridavtalen. Samtidig må kommunen hensynta at barnehagen normalt vil ha høyere pensjonsutgifter som andel av samlet lønn når barnehagen også har noen ansatte på lukket ytelsespensjon.

AFP

Mange barnehager har også kostnader knyttet til avtalefestet pensjon (AFP). I utgangspunktet bestemmes kostnadene ut fra en fastsatt sats. For 2025 er denne premiesatsen fastsatt til 2,7 prosent. Som andel av samlet lønn vil imidlertid kostnadene til AFP normalt være noe lavere, siden premien kun gjelder for lønnsutbetalinger mellom 1 og 7,1 G og barnehagene ikke betaler for ansatte som er eldre enn 61 år. Dersom barnehagen dokumenterer overfor kommunen at den har AFP som en del av vilkårene for sine ansatte, skal dette hensyntas i vurderingen av innplassering.

Egenandel

De fleste barnehager har en avtalt egenandel i pensjonsavtalen som trekkes av lønnen til de ansatte. Barnehagene skal derfor ikke kompenseres for dette gjennom pensjonstilskuddet. Egenandelen må derfor trekkes fra når kommunen vurderer hvilken sats barnehagen bør innplasseres på. Barnehagen må dokumentere overfor kommunen hva egenandelen utgjør. Departementet mener det er rimelig at tilskuddet legger til rette for at private barnehager har tilsvarende egenandel som i kommunale barnehager. Departementet foreslår derfor at kommunen i vurderingen av innplassering minimum legger til grunn egenandelen i kommunale barnehager i kommunen. Dersom den private barnehagen har høyere egenandel enn de kommunale barnehagene, skal barnehagens egenandel legges til grunn.

6.4.1.4. Virkninger av ny tilskuddsmodell for pensjon

Departementet mener at tilskuddsmodellen som er skissert over vil legge til rette for et pensjonstilskudd som er betydelig mer treffsikkert enn dagens påslagsmodell. Departementet understreker samtidig at det fortsatt vil være en tilskuddsmodell som balanserer hensynet til treffsikkerhet med kostnadskontroll, samtidig som de administrative kostnadene begrenses. Det betyr at selv om treffsikkerheten bedres, vil det fremdeles være barnehager som vil oppleve avvik mellom faktiske pensjonsutgifter og pensjonstilskudd. Avvikene vil kunne gå begge veier og vil også kunne variere over tid. Departementet viser til at dette er en nødvendig konsekvens av en tilskuddsmodell basert på et fåtall sjablonger. Samtidig viser departementet til at det foreslås å innføre en ny søknadsordning for høyere pensjonsutgifter, se kapittel 6.4.3.

6.4.2. Øvre grenser for pensjonstilskudd

Med dagens modell for pensjonstilskudd har private barnehager økonomiske insentiver til å begrense egne pensjonsutgifter siden det ordinære tilskuddet gis etter samme påslagssats, uavhengig av barnehagens pensjonsavtale. Med de nye reglene i barnehageloven om pensjonstilskudd vil private barnehager få insentiver til å inngå pensjonsavtaler med bedre vilkår for de ansatte, siden det vil være en direkte

sammenheng mellom avtalevilkår og hvor mye barnehagen mottar i tilskudd. For å sikre kostnadskontroll og at pensjonstilskuddet over tid ikke blir høyere enn hva kommunesektoren er kompensert for, er det nødvendig å fastsette en øvre grense for satsene barnehagen kan motta tilskudd etter.

Etter de vedtatte endringene i barnehageloven om tilskudd til pensjon følger det at den høyeste prosentsatsen ikke skal overstige grensene for årlig innskudd etter lov om tjenestepensjon § 4-7 med fratrekk av vanlig egenandel for ansatte i kommunale barnehager og med tillegg av anslag på kostnader til tilleggsprodukter som er vanlige i kommunale pensjonsavtaler og med tillegg av anslag på kostnader til AFP. Kostnader til administrasjon skal også inngå i den øvre grensen. I tillegg har departementet hjemmel for å fastsette en egen grense for ansatte på ytelsespensjon.

Med departementets forslag i kapittel 6.4.2, vil den øvre grensen for pensjonstilskudd utgjøre 11 prosent av de ansattes lønn, både for ansatte på innskudds- og hybridordninger og lukket ytelsespensjon. Departementet viser samtidig til at det foreslås en søknadsordning for barnehager med høyere pensjonsutgifter enn det som dekkes gjennom det ordinære tilskuddet. Beløpet som kan dekkes gjennom søknadsordningen vil kunne utgjøre et høyere beløp enn 11 prosent av de ansattes lønn.

6.4.3. Søknadsordning for barnehager med vesentlig høyere pensjonsutgifter over tid enn det som blir dekket gjennom pensjonstilskuddet

6.4.3.1. Innledning

Som nevnt i kapittel 6.3.3 foreslo departementet i Prop. 138 L (2024–2025) å ikke videreføre dagens søknadsordning, men uttalte at det i forskrift vil innføres en midlertidig søknadsordning for tilskudd til pensjon for å sikre god overgang til nytt regelverk.

I Innst. 510 L (2024–2025) har komiteens flertall uttalt at

«det må innføres en søknadsordning som dekker dokumenterte pensjonskostnader for private barnehager dersom de overstiger det de private barnehagene får i tilskudd til pensjon i gjennomsnitt. Ordningen skal gjelde uavhengig av hvilken dato pensjonsavtalen er inngått. Partene skal involveres og innslagspunktet fastsettes i forskrift.»

I forbindelse med behandlingen av innstillingen fattet Stortinget følgende anmodningsvedtak:

«Stortinget ber regjeringen legge opp til at søknadsordningen beskrevet i lovforslaget ikke skal være tidsavgrenset, og at ordningen evalueres etter 3 år.

Stortinget ber regjeringen innføre en ny søknadsordning. Søknadsordningen må være forutsigbar, med tydelig regelverk, ha et rimelig tak, og være utformet slik at barnehagene får dekket dokumenterte pensjonskostnader. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en konkretisering av modellen.»

Videre uttaler komiteens flertall at «tidspunktet for inngått avtale ikke skal være et kriterium i ny søknadsordning, samt at bruk av kommunale premiefond skal holdes utenfor beregningene», og at «kommunene gjennom inntektssystemet er kompensert for å dekke private barnehagers nåværende pensjonsutgifter, men at innretningen av søknadsordningen har ført til at barnehager ikke har fått dekket sine pensjonsutgifter, selv om kommunen er finansiert for dette». Videre viser komiteens flertall til at «det er budsjettmessig dekning for at flere barnehager kan få dekket pensjonsutgiftene gjennom en ny søknadsordning». Komiteens flertall ber regjeringen innføre ny søknadsordning fra 2026.

Etter Stortingets vedtak skal det gjelde et «rimelig tak» for ordningen, og det er vist til at det er budsjettmessig dekning for at flere barnehager kan få dekket pensjonsutgiftene gjennom en ny søknadsordning. Samtidig er det flere elementer i vedtaket og i uttalelsene fra komiteens flertall som gir inntrykk av at Stortinget ønsker en søknadsordning som går utover gjeldende budsjettrammer, blant annet at ordningen skal være utformet slik at barnehagene «får dekket dokumenterte pensjonskostnader». Stortinget har ikke bevilget penger til kommunene for å kompensere for ev. merutgifter til en ny søknadsordning. Kommunesektoren skal kompenseres for økonomiske konsekvenser av lov- og forskriftsendringer, og departementet mener at dersom det skal innføres en ny søknadsordning som følger opp alle forutsetningene i tråd med Stortingets anmodningsvedtak, må det økte bevilgninger for å dekke opp merutgifter. Denne myndigheten ligger til Stortinget gjennom behandlingen av statsbudsjettet. På denne bakgrunn mener departementet at en ny søknadsordning må utformes slik at den holdes innenfor gjeldende budsjettrammer, og ikke medfører økte utgifter for kommunen sammenlignet med i dag.

Departementet foreslår å innføre en ny søknadsordning for barnehager som ikke får dekket sine pensjonsutgifter gjennom hovedregelen om tilskudd til pensjon. For å ivareta at søknadsordningen holdes innenfor gjeldende budsjettrammer, samtidig som den skal gjelde uavhengig av dato for inngått pensjonsavtale, mener departementet at søknadsordningen må inneholde noen begrensninger som sikrer en viss kostnadskontroll. Én mulighet som kan bidra til å sikre dette er å gjøre

søknadsordningen midlertidig, slik som departementet foreslo i Prop. 138 L (2024–2025). Ved at ordningen er midlertidig kan den ta høyde for høyere pensjonsutgifter i noen år grunnet ansatte på lukket ytelsesordning, uten at de private barnehagene tilpasser seg taket i søknadsordningen. Stortinget har imidlertid vedtatt at søknadsordningen ikke skal være tidsavgrenset, og at ordningen skal evalueres etter tre år, jf. Innst. 510 L (2024–2025). Det er derfor nødvendig med andre begrensninger.

På bakgrunn av føringene i Innst. 510 L (2024–2025), og forutsetningen om at søknadsordningen holdes innenfor gjeldende budsjetttrammer, foreslår departementet at private barnehager som samlet over tre år har mer enn 5 prosent høyere utgifter til pensjon enn det de får dekket etter hovedregelen, har rett til ekstra pensjonstilskudd, oppad begrenset til 13 prosent av den private barnehagens lønnskostnader, se kapittel 6.4.3.2 og 6.4.3.3 under.

Komiteens flertall har også uttalt at «ny søknadsordning vil kunne bidra til å kompensere barnehager for midlertidige høye utgifter i enkeltår, eksempelvis i forbindelse med innføring av AFP» og at «kompensasjon for midlertidige forhøyede kostnader skal tre i kraft fra 2027». I forbindelse med behandlingen av innstillingen fattet Stortinget anmodningsvedtak nr. 510 L (2024–2025):

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til hvordan søknadsordningen for pensjonstilskudd for private barnehager kan bidra til å kompensere for midlertidige høye utgifter i enkeltår, eksempelvis i forbindelse med innføring av AFP.»

Kostnader til AFP er også pensjonsutgifter, og pensjonstilskuddet skal også gå med til dekning av dette. Dersom en barnehage dokumenterer overfor kommunen at den har utgifter til AFP, er dette noe som kommunen bør hensynta når den vurderer hvilken prosentsats som skal benyttes for beregningen av pensjonstilskuddet for barnehagen, se kapittel 6.4.1 over. Dersom en barnehage har midlertidige høye utgifter i enkeltår, eksempelvis i forbindelse med at en barnehage som ikke har AFP, skal innføre dette, vurderer departementet at slike utgifter må håndteres innenfor søknadsordningen som forslås i dette kapitlet, og at det må gjelde tilsvarende vilkår og øvre grense. Dersom søknadsordningen skal dekke kostnader til eventuell innføring av AFP utover den foreslåtte øvre grensen, vurderer departementet at det vil føre til merutgifter for kommunene, og at det ikke vil være provenynøytralt. En eventuell utvidelse av søknadsordningen forutsetter dermed et budsjettvedtak fra Stortinget om økte bevilgninger til kommunesektoren. Departementet tar sikte på at ny søknadsordning skal gjelde for tilskuddsåret 2026, jf. Innst. 510 L (2024–2025). Det innebærer at det skal være mulig å søke om ekstra pensjonstilskudd for ubetalt tilskudd dette året, basert på barnehagens samlede pensjonsutgifter for de tre siste år (2026, 2025 og 2024). Denne perioden innebærer at det kan bli noe overlapp

mellom denne ordningen, og dagens søknadsordning i forskriften § 4a. Departementet foreslår en overgangsregel i kapittel 6.4.3.5 som innebærer at barnehager som har fått innvilget søknad om ekstra pensjonstilskudd etter dagens ordning, ikke har rett på å få dekket sine pensjonsutgifter etter forslaget til ny søknadsordning for samme periode.

Når det gjelder uttalelsen fra komiteens flertall om at «kompensasjon for midlertidige forhøyede kostnader skal tre i kraft fra 2027», viser departementet til at eventuelle utgifter til innføring av AFP som påløper i 2026, og som dekkes gjennom søknadsordningen, i praksis tidligst vil utbetales i 2027.

6.4.3.2. Vilkår om mer enn fem prosent høyere pensjonsutgifter over tre år

Departementet mener søknadsordningen bør ha en terskel slik at den kun kan benyttes dersom det er et vesentlig avvik mellom faktisk kostnad og tildelt pensjonstilskudd til en barnehage. Et vesentlighetskrav vil redusere den administrative byrden for kommunene, og samtidig gjøre søknadsordningen enklere å forholde seg til for de private barnehagene. Videre mener departementet at dersom en privat barnehage ved ethvert avvik skal ha rett til ekstra pensjonstilskudd gjennom en søknadsordning, vil det kreve unødvendig store ressurser fra kommunen i administrasjonen av ordningen, i tillegg til at det uthuler hovedregelen om tilskudd til pensjon. Departementet ser derfor behov for å sette et vilkår om et visst avvik.

Samtidig viser departementet til at dagens søknadsordning tidligere hadde et vilkår om at den private barnehagen måtte ha «vesentlig høyere pensjonsutgifter» enn det som blir dekket gjennom pensjonspåslaget. Dette vilkåret var imidlertid krevende for kommunene å vurdere, og forskriften ble endret slik at vilkåret ble fjernet. For å unngå at det oppstår krevende tolkningsspørsmål knyttet til et skjønnsmessig begrep som «vesentlig høyere pensjonsutgifter», mener departementet at det bør tallfestes hvor mye høyere pensjonsutgifter den private barnehagen må ha hatt sammenlignet med det den har fått utbetalt i pensjonstilskudd.

Departementet foreslår at det stilles et vilkår om at den private barnehagen har et avvik på mer enn 5 prosent mellom faktiske pensjonskostnader og tildelt pensjonstilskudd. Departementet vurderer at en konkret grense kan bidra til et mer praktikabelt regelverk, i motsetning til en skjønnsmessig grense som kommunene må vurdere.

Departementet vurderer at terskelen er høy nok til at det ikke kan søkes om dekning av bagatellmessige avvik, samtidig som den ikke er så høy at barnehagene ikke får dekket de vesentligste pensjonsutgifter. Med de foreslåtte sjablongene på 5, 8, og 11

prosent, vil barnehagene omfattes av søknadsordningen dersom pensjonsutgiftene overstiger henholdsvis 5,25, 8,4 eller 11,55 prosent.

Videre mener departementet at private barnehager kun bør ha rett til ekstra pensjonstilskudd dersom de over noe tid har over 5 prosent avvik mellom pensjonsutgifter og pensjonstilskudd utmålt etter hovedregelen i barnehageloven § 19 b første ledd. Departementet mener dette er nødvendig for å begrense asymmetrien i at man kan søke om ekstra tilskudd når man har høyere utgifter enn det man får dekket gjennom pensjonstilskuddet, uten at det gjøres tilsvarende avkortning når man har lavere utgifter enn det man får dekket gjennom pensjonstilskuddet. Samtidig bør denne perioden ikke være for lang, både av hensyn til den private barnehagen, og av hensyn til forutsigbarhet for kommunen. Departementet foreslår at perioden settes til tre år. I praksis innebærer det at den private barnehagen over de tre siste årene må ha hatt et avvik mellom pensjonsutgiftene og pensjonstilskuddet på mer enn 5 prosent for at de skal ha rett på ekstra pensjonstilskudd etter ordningen. Departementet presiserer samtidig at dette innebærer at den private barnehagen ikke kan søke om ekstra tilskudd gjennom ordningen hvert år. Dersom barnehagen får innvilget søknad om ekstra pensjonstilskudd gjennom ordningen, må det gå tre år før barnehagen kan søke igjen. Dette er en nødvendig følge av at det skal tas utgangspunkt i et gjennomsnitt over tre år, og departementet mener dette kan bidra til å begrense kommunens ressursbruk.

Departementet foreslår at terskelen på 5 prosent reguleres slik at barnehagene som oppfyller vilkårene, har rett på å få dekket utgiftene fra og med det som overskrider 5 prosent over det de får i pensjonstilskudd.

Fordelen med en slik regulering er at det kan gi bedre kostnadskontroll og gi insentiver til at barnehagen tilpasser utgiftene sine mer i tråd med prosentsatsene som kommunen beregner tilskuddet etter. Når barnehagene har mindre insentiver til å tilpasse seg søknadsordningen, vil færre barnehager omfattes av ordningen, noe som igjen gjør det mulig å fastsette en høyere øvre grense innenfor gjeldende budsjettrammer. Dette innebærer at barnehager som i dag har høye pensjonskostnader, i større grad vil få dekket kostnadene gjennom søknadsordningen.

Departementet viser også til at denne reguleringen påvirker hva den øvre grensen for dekningen kan være. Dersom ordningen ikke skal reguleres slik at det er utgiftene som overskrider 5 prosent som dekkes, men at barnehagene som oppfyller vilkårene får dekket utgiftene som overstiger pensjonstilskuddet fra første krone, vil den øvre grensen for dekningen måtte settes lavere enn det departementet foreslår her for å holde utgiftene innenfor dagens budsjettrammer.

Departementet foreslår at det stilles vilkår om at den private barnehagen har et avvik på 5 prosent mellom faktiske pensjonskostnader og tildelt pensjonstilskudd, samlet over tre år, og at det kun er utgiftene som overstiger 5 prosent som dekkes. Vi ber om høringsinstansenes syn på dette.

6.4.3.3. Øvre grense for dekningen

Det fremgår av Innst. 510 L (2024–2025) og av Stortingets anmodningsvedtak om søknadsordningen at ordningen må ha et «rimelig tak». Som nevnt over vurderer departementet at en forutsetning for søknadsordningen er at den skal holdes innenfor gjeldende budsjетrammer, og departementet vurderer at ordningen må ha noen begrensninger som sikrer dette.

Når søknadsordningen skal ha et «rimelig tak», innebærer dette at taket settes slik at det ikke medfører økte kostnader for kommunene. Dette må også ses i sammenheng med at søknadsordningen ikke skal begrenses av dato for avtaleinngåelse, slik dagens søknadsordning er, og at søknadsordningen ikke skal være tidsavgrenset.

Den øvre grensen vil utgjøre et tak for hva kommunen er forpliktet til å dekke gjennom søknadsordningen. I beregningen av den private barnehagens lønnskostnader skal det legges til grunn barnehagens innrapporterte lønnskostnader for samme treårige periode som pensjonstilskuddet det sammenlignes med.

Departementet foreslår at den øvre grensen for dekning etter søknadsordningen settes til 13 prosent av den private barnehagens lønnskostnader. Dette er den høyeste øvre grensen departementet anslår kan settes innenfor gjeldende budsjетrammer. I anslagene har departementet forutsatt at barnehager som i dag har pensjonskostnader over den foreslåtte øverste proSENTSatsen på 11 prosent, vil omfattes av søknadsordningen, men at øvrige barnehager ikke vil tilpasse seg søknadsordningen ved å inngå nye pensjonsavtaler. Departementet mener dette er en rimelig antakelse så lenge søknadsordningen avgrenses, slik at barnehagene vil ha begrensede økonomiske incentiver for å tilpasse seg. Departementet vil imidlertid følge med på utviklingen i pensjonskostnader i sektoren framover. Dersom pensjonskostnadene øker, kan det være nødvendig å nedjustere den øvre grensen for å holde ordningen innenfor gjeldende rammer.

Departementet anslår at med en søknadsordning uten avgrensninger, hvor barnehagene har sterke incentiver til å tilpasse seg, vil det kun være mulig å fastsette en øvre grense som ikke er mye høyere enn den øverste påslagssatsen i den ordinære tilskuddsmodellen. En slik grense vil gi mye administrativt arbeid i

kommunen med behandling av søknader samtidig som mange barnehager som i dag har høye pensjonskostnader ikke vil få dekket kostnadene fullt ut. Departementet vurderer derfor at dette er en lite hensiktsmessig løsning. I hvor stor grad barnehagene vil tilpasse seg en slik søknadsordning er usikkert, men departementet mener det er nødvendig å legge til grunn en høy grad av tilpasning for å sikre at kostnadene til søknadsordningen ikke går utover gjeldende bevilgninger til kommunesektoren. Dersom alle barnehager hadde tilpasset seg ordningen, anslår departementet at den øvre grensen kun kan fastsettes til 11,6 prosent.

Den øvre grensen på 13 prosent som det er budsjettmessig dekning for er ikke høy nok til at alle barnehager får dekket pensjonsutgiftene fullt ut. Dersom det skal settes en høyere grense må Stortinget bevilge midler til dette over statsbudsjettet. Departementet anslår at en grense som eksempelvis settes til 14 prosent vil ha en kostnad på om lag 80 mill. Anslaget er beregnet med tilsvarende forutsetninger som grensen på 13 prosent og det er ikke hensyntatt at barnehagene vil ha noe sterkere insentiver til tilpasning med en slik grense. Departementet mener det er lite sannsynlig at ingen barnehager vil tilpasse seg en høyere øvre grense og kostnaden vil derfor trolig være høyere. I hvor stor grad barnehagene vil tilpasse seg er imidlertid svært krevende å anslå. Dersom alle barnehagene skulle tilpasset seg en øvre grense på 14 prosent, anslår departementet kostnaden for dette til om lag 500 mill. kroner.

Et annet alternativ til det departementet foreslår som øvre grense for dekningen kunne vært å basere den øvre grensen på kommunens egne utgifter til pensjon, slik søknadsordningen i dagens forskrift er utformet. Dette er likevel et noe unaturlig sammenlikningsgrunnlag, både med tanke på at pensjonsordninger i kommunal sektor og privat sektor er svært forskjellige, og fordi det foreslås en egen særordning for de få private barnehagene med historiske forpliktelser basert på avtaler om offentlig tjenstepensjon. En øvre grense basert på kommunens egne utgifter til pensjon kan også være uforutsigbart for de private barnehagene, og variere fra kommune til kommune. Som beskrevet må også taket settes slik at det ikke innebærer økte kostnader for kommunene, og dette må ses i sammenheng med at søknadsordningen skal være varig og uten datobegrensning på når avtalen må være inngått. Dersom kommunale kostnader danner et øvre tak uten øvrige begrensninger, vil barnehagene ha sterke insentiver til å pådra seg pensjonskostnader som er betydelig høyere enn i dag. Et tak tilsvarende kommunens egne utgifter til pensjon vil derfor ha store økonomiske konsekvenser. Et slikt forslag vil ikke gi nødvendig kostnadskontroll, og det er ikke budsjettmessig dekning for dette. Departementet viser til at det over lengre tid har vært en målsetning om å redusere det offentlige utgifter til pensjon for å sikre økonomisk bærekraftige velferdsordninger. Det vil derfor være uheldig å innføre et regelverk som gir sterke insentiver til betydelig økte pensjonskostnader. Dersom alle barnehager skulle tilpasset pensjonskostnadene opp mot pensjonsutgiftene i kommunale barnehager, anslår departementet at søknadsordningen ville gitt merutgifter for kommunesektoren i størrelsesorden 2 til 3

milliarder kroner. Dette anslaget er imidlertid svært usikkert siden det har vært store variasjoner i kommunale pensjonsutgifter de siste årene. Prognoser viser også stor variasjon de kommende årene. Det er også usikkert i hvor stor grad barnehagene faktisk vil tilpasse seg en slik øvre grense.

Departementet vurderer at den øvre grensen må settes til 13 prosent av den private barnehagens lønnskostnader, da dette er den høyeste grensen som kan fastsettes innenfor gjeldende budsjettrammer. Departementet viser også til at barnehager som har historiske forpliktelser basert på avtaler om offentlig tjenstepensjon, og som av den grunn kan ha særlig høye pensjonskostnader, vil sikres gjennom særregelen forslått i kapittel 6.4.4, og da også med et eget øvre tak.

6.4.3.4. Dokumentasjon

Barnehagene må dokumentere pensjonsutgiftene sine for at kommunen i en søknadsprosess skal kunne ta stilling til om barnehagen oppfyller vilkårene om at den samlet over tre år har 5 prosent høyere utgifter til pensjon enn det de får dekket etter hovedregelen om tilskudd til pensjon. Dette kan gjøres ved å fremvise samlede fakturaer for innbetalte premier til sine pensjonsleverandører i løpet av de aktuelle regnskapsårene. Videre må barnehagen dokumentere egne lønnsutgifter for den aktuelle treårige perioden for at kommunen skal kunne ta stilling til hvor mye barnehagen maksimalt har krav på å få dekket, jf. kapittel 6.4.3.3. Departementet viser i denne sammenheng til kapittel 4.2.6, hvor det foreslås at barnehagene skal rapportere om samlet pensjonsgivende lønn. Det er imidlertid behov for en regel som gir barnehagene plikt til å dokumentere samlet pensjonsgivende lønn i barnehagen for de årene barnehager søker om dekning for, som gjelder fram til rapporteringsplikten omtalt i kapittel 4.2.6 gir denne informasjonen, se forslag til § 15 fjerde ledd.

Departementet foreslår at kommunen skal basere seg på barnehagens netto pensjonsutgift når den tar stilling til barnehagens pensjonsutgifter. Med netto pensjonsutgift menes det barnehagen faktisk har betalt og ført i sine regnskaper som betaling til pensjonsleverandøren, og fratrasket ansattes eventuelle egenandel finansiert gjennom trekk på brutto lønn, samt fratrasket eventuell bruk av premiefond. Kommunen skal legge til kompensasjon for arbeidsgiveravgift på pensjon, det vil si arbeidsgiveravgiften som gjelder i den enkelte kommune. Departementet foreslår videre å presisere i forskriftsbestemmelsen at et år som har dannet grunnlag for ekstra pensjonstilskudd ikke skal medregnes to ganger. Se forslag til 15 andre ledd.

Departementet foreslår videre at kommunen skal indeksregulere pensjonsutgiftene med kommunal deflator før de utbetales til den private barnehager, se forslag til § 15 tredje ledd. Dette er tilsvarende som indeksreguleringen i dagens søknadsordning.

6.4.3.5. Overgangsregel for søknadsordninger for pensjonstilskudd

Som omtalt i kapittel 6.4.3.2 over, vil ett av vilkårene for å kunne søke om ekstra pensjonstilskudd, være at barnehagen må ha et avvik på 5 prosent over en periode på tre år. Den foreslåtte perioden innebærer at det kan bli noe overlapp mellom denne ordningen, og dagens søknadsordning i forskriften § 4a. En barnehage som har søkt om, og fått innvilget ekstra pensjonstilskudd etter dagens søknadsordning, skal ikke for samme periode kunne søke om pensjonstilskudd etter forslaget til ny søknadsordning. Departementet foreslår derfor en overgangsregel, se forslag til § 26 første ledd. Dette innebærer at private barnehager som har søkt om ekstra pensjonstilskudd etter § 4a i dagens finansieringsforskrift, og fått søknaden innvilget, ikke har rett på å få dekket sine pensjonsutgifter etter forslaget til ny søknadsordning for samme periode. Ettersom ny søknadsordning tar utgangspunkt i barnehagens utgifter til pensjon samlet over tre år, betyr det at en barnehage tidligst kan få ekstra pensjonstilskudd gjennom søknadsordningen tre år etter at den eventuelt fikk innvilget søknad gjennom dagens søknadsordning i § 4a.

6.4.4. Særregel for private barnehager med historiske forpliktelser basert på avtaler om offentlig tjenestepensjon

6.4.4.1. Innledning

Private barnehager leverer en velferdstjeneste på vegne av kommunene. Kommunen kan ha hatt et krav eller en forventning om at den private barnehagen skulle ha samme lønns- og pensjonsvilkår som for kommunens ansatte. Derfor har noen private barnehager hatt offentlig tjenestepensjon for sine ansatte. Eksempelvis har ansatte i menighetsbarnehager tilsluttet Kirkens arbeidsgiverorganisasjon (KA) offentlig tjenestepensjon siden de ansatte i disse menighetsbarnehagene fram til 1997 var kommunalt ansatte.

Et særlig forhold ved de offentlige tjenestepensjonene er at det ikke bare betales årlig pensjonspremie, men at det også i framtiden vil påløpe kostnader for pensjonsrettigheter som er opptjent på et tidligere tidspunkt. Midler avsatt til fremtidige pensjonsforpliktelser skal oppreguleres med den generelle lønnsveksten. Dette gjøres gjennom reguleringspremien. I reguleringspremien inngår også fremtidig pensjon for tidligere ansatte.

Etter de vedtatte endringene i barnehageloven skal private barnehager med historiske forpliktelser basert på avtaler om offentlig tjenestepensjon få dekket sine pensjonsutgifter opp til en øvre grense, jf. barnehageloven § 19 b tredje ledd første punktum.

Departementet foreslår at dekning etter denne regelen skal baseres på barnehagens netto pensjonsutgift. Med netto pensjonsutgift menes det barnehagen faktisk har betalt og ført i sine regnskaper som betaling til pensjonsleverandøren, fratrasket ansattes eventuelle egenandel finansiert gjennom trekk på brutto lønn, samt fratrasket eventuell bruk av premiefond. Kommunen skal legge til kompensasjon for arbeidsgiveravgift på pensjon, det vil si arbeidsgiveravgiften som gjelder i den enkelte kommune.

I en ytelsesbasert ordning som offentlig tjenstepensjon vil barnehagens kostnad bestå av to deler. Én del som er årets pensjonspremie, og én del som er en aktuarberegnet pensjonskostnad som er endring i balanseført pensjonsforpliktelse eller netto pensjonsmidler. Små foretak kan velge å ikke balanseføre pensjonsforpliktelsen og vil dermed i praksis ikke skille mellom pensjonspremie og pensjonskostnad.

Barnehagene som omfattes av særregelen vil være små foretak, og departementet mener derfor at det er disse barnehagenes årlige pensjonspremie som skal dekkes opp til en øvre grense. Den øvre grensen er beskrevet i kapittel 6.4.4.3.

6.4.4.2. Hvilke barnehager bestemmelsen omfatter

Departementet foreslår at det er private barnehager som av historiske årsaker betaler årlig pensjonspremie til offentlig tjenstepensjonsordning som skal omfattes av særregelen.

For å identifisere de barnehagene som er aktuelle for denne særregelen, har departementet tatt utgangspunkt i barnehagene som i Basil-rapporteringen for 2022 har opplyst å ha offentlig tjenstepensjon i KLP eller SPK. Departementet har også benyttet åpne kilder som barnehagenes årsregnskap. Listen over barnehager følger vedlagt, se vedlegg I til forslag til ny forskrift om tilskudd til private barnehager.

Det finnes barnehager som ikke står oppført med avtale hos pensjonsleverandøren, men som i Basil-rapporteringen har oppført at den har en offentlig tjenstepensjonsavtale. Dette kan være barnehager som ikke er eget selvstendig rettssubjekt, eller der personalansvaret er lagt til en landsomfattende organisasjon som har avtale med eksempelvis SPK. Disse barnehagene er inkludert i vedlegg I.

Listen over barnehager som er omfattet av særregelen i vedlegg I vil være uttømmende. Samtidig kan det være barnehager som bør omfattes av særregelen, men som av ulike årsaker ikke er fanget opp i kartleggingen, og det kan være barnehager departementet har inkludert som likevel ikke oppfyller alle kriteriene for

særbestemmelsen. Departementet ber derfor om høringsinstansenes innspill til listen, både om det er andre barnehager enn de som fremgår av vedlegg I som kvalifiserer til særregelen, og om det er barnehager som ikke bør stå på listen.

Det er forventet at antallet barnehager som har ansatte som er tilknyttet offentlig pensjonsordning vil reduseres med årene. På bakgrunn av dette vil det kunne bli behov for å endre forskriften.

Departementet foreslår at barnehagene som betaler inn til en avtale om offentlig tjenstepensjon årlig skal melde dette til kommunen. Barnehagen har plikt til å melde fra til Kunnskapsdepartementet uten ugrunnet opphold dersom barnehagens forpliktelser til å betale inn til en avtale om offentlig tjenstepensjon opphører.

6.4.4.3. Øvre grense for dekning av pensjonsutgifter etter særregelen

Målet med særregelen er at disse barnehagene skal få dekket sine pensjonsutgifter, samtidig er kostnader til ytelsespensjonsordninger avhengig av sluttlønn for de født før 1963, og det er behov for å ha en viss kostnadskontroll med at forpliktelsene ikke øker. Etter ny § 19 b tredje ledd skal barnehagene som omfattes av særregelen få dekket utgiftene, opp til en øvre grense. Den øvre grensen skal være basert på dagens kostnadsnivå for pensjon i disse barnehagene, med høyde for årlig regulering av pensjonspremien, samt tilsvarende pensjonsordninger i kommunale barnehager.

Pensjon er et område preget av stor kompleksitet, flere ulike ordninger og forskjeller i regler og innretning av de ulike pensjonsordningene. Det gjør det utfordrende å finne en øvre grense som er treffsikker. Departementet har vurdert ulike metoder for å sette den øvre grensen.

En mulighet er å sette en øvre grense basert på kommunens pensjonsutgifter i prosent av lønnsgrunnlaget i kommunene. Departementet har benyttet Statistisk Sentralbyrå sin tabell 12367 Detaljerte regnskapstall driftsregnskapet, kommunekonsern og – kasse, etter regnskapsomfang, funksjon og art for 2023. På landsbasis utgjør pensjonsinnskudd og trekkpliktige forsikringsordninger i snitt 19,5 prosent av lønnsutgifter for de funksjonene i kommuneregnskapet som omfatter barnehagesektoren. Kommunen med høyest prosentandel ligger på 26,1 prosent, laveste er 9,7 prosent.

Departementet har også vurdert den øvre grensen opp mot de nasjonale satsene som Telemarksforsking beregner hvert år, den foreslåtte øvre grense jf. barnehageloven § 19 b andre ledd og begrensningen som ligger i dagens

søknadsordning. Departementet mener ingen av disse metodene gir en god treffsikkerhet.

Etter en samlet vurdering foreslår departementet at den øvre grensen beregnes ut fra barnehagenes lønnsutgifter da det er lønn som utgjør pensjonsgrunnlaget. Pensjonsgrunnlaget er lønn og eventuelle pensjonsgivende tillegg. Overtid regnes imidlertid ikke med i pensjonsgrunnlaget. I avtalen om styring og finansiering av barnehager som ble inngått av Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus på Stortinget 14. november 2024 er det forutsatt at den øvre grensen skal være basert på dagens kostnadsnivå for pensjon, med høyde for årlig regulering av pensjonspremien. De årlige pensjonsutgiftene kan variere fra år til år. Departementet har derfor ved vurderingen av øvre grense valgt å se på pensjonsutgiftenes andel av lønn i de navngitte barnehagene i perioden 2020 til 2023. Andelen varierer i 2020 fra 0 prosent til 18,9 prosent. I 2023 varierer det fra 0 prosent til 28,7 prosent. Premieinnbetalingene økte kraftig fra 2022 til 2023 noe som dels skyldes høy lønns- og prisvekst og dels endring i reguleringsmodellen. Statistikk fra Finans Norge viser at premieinnbetalingene til kommunal kollektiv pensjon økte betydelig mer enn premieinnbetalinger til privat kollektiv pensjon fra 2022 til 2023, samtidig har premiebetalingene til kommunal kollektiv pensjon gått noe ned fra 2023 til 2024. Departementet har derfor ved fastsetting av den øvre grensen sett på et gjennomsnitt over flere år. Departementet foreslår på bakgrunn av dette at den øvre grensen settes til 20 prosent av barnehagens lønnsutgifter.

Departementets foreslåtte øvre grense for disse barnehagene skiller seg ut fra den øvre grensen for søknadsordningen som er beskrevet i 6.4.3.3. Departementet begrunner dette med de særforhold som følger av en offentlig tjenstepensjonsordning, som for eksempel at virksomheten fortsetter å betale pensjon for ansatte som har sluttet.

Grensen skal bidra til at disse barnehagene får dekket sine pensjonsutgifter. Samtidig er det en forventning om at barnehagene som omfattes av denne ordningen ikke øker sine forpliktelser for å tilpasse seg systemet. Departementet vil følge med på utviklingen i pensjonsutgiftene for disse barnehagene og erfaringene vil kunne gi grunnlag for fremtidig diskusjon om eventuell framtidig innretning av tilskudd til pensjon.

Departementet ber om høringsinstansenes syn på forslaget til den øvre grensen.

6.4.4.4. Krav til dokumentasjon av pensjonsutgifter

Innledning

Den foreslåtte særregelen skal dekke pensjonsutgiftene til barnehager som betaler for en offentlig tjenstepensjon inklusiv arbeidsgiveravgift. En slik særregel vil kreve at barnehagene kan dokumentere overfor kommunen at de har pensjonsutgifter som omfattes av særregelen. Departementet hører flere alternative forslag til hvordan barnehagene skal dokumentere pensjonsutgift som gir rett til tilskudd etter særregelen.

Alternativ 1 – Etterskuddsvis beregning og utbetaling av tilskudd

Dette alternativet innebærer at barnehagen først betaler pensjonspremie, og får utgiften refundert av kommunen etter innsendt dokumentasjon.

Et slikt alternativ innebærer innsending av kontoutskrift og/eller faktura.

Eksempelvis leverer KLP medio januar kontoutskrift for foregående år som viser detaljert oversikt over alle premiebelastninger og innbetalinger, inklusive bevegelser på premiefondet i løpet av året.

Alternativet vil innebære en administrativ forenkling fordi det ikke kreves omfattende etterskuddsvis rapportering og avregning. Ulempen med dette alternativet er at tilskuddet utbetales etter at utgiften har oppstått og kan medføre likviditetsmessige utfordringer for barnehagen. Denne ulempen kan reduseres ved at det inngås avtale med kommunen om terminvise utbetalinger.

Alternativ 2 – Foreløpig tilskuddsberegning og endelig avregning

Alternativet innebærer at barnehagen får utbetalt tilskudd ut fra prognose for kommende regnskapsår. Både KLP og SPK utgir i mai hvert år en prognose for kommende års pensjonspremie. Denne kan danne grunnlag for kommunenes utbetaling av pensjonstilskudd. Tilskudd utbetales a konto, opplysninger om faktisk pensjonsutgift kontrolleres når de foreligger og avregning gjennomføres. Dette kan tidligst gjennomføres når barnehagen har mottatt siste faktura. KLP fakturerer forskuddsvis per kvartal mens SPK fakturerer etterskuddsvis per termin (to måneder). Her er det ulik praksis i KLP og SPK.

Det må gjøres klart hvilke konsekvenser avregningen skal ha, for eksempel om et for høyt tilskudd skal betales tilbake eller om det blir trukket fra i tilskuddet for neste år. Dette alternativet er mer administrativt krevende. Kommunen må innhente informasjon både for å stipulere å konto tilskudd og for å foreta avregning av endelig tilskudd.

Barnehager som ikke direkte har avtale med pensjonsleverandøren, men som får fordelt en andel av pensjonsutgiften må i begge alternativene kunne dokumentere hvordan pensjonsutgiften er fordelt til barnehagen. Det følger også av dagens forskrift om regnskapsplikt mv. for private barnehager paragraf 5 fjerde ledd.

Alternativ 3 – Forutsetter beregning etter hovedregel med tillegg for merkostnad

Barnehagene får beregnet pensjonstilskudd etter hovedregelen i barnehageloven § 19 b første ledd. Dersom dette ikke dekker barnehagens pensjonsutgift, kan barnehagen få dekket mellomlegget. KLP fakturerer på forskudd kvartalsvis henholdsvis i januar, april, juli og oktober. Det vil si at private barnehager som har KLP i januar kan sende krav for merkostnaden for første kvartal, i april for andre kvartal osv.

Statens pensjonskasse fakturerer etterskuddsvis i henholdsvis mars, mai, juli, september, november og januar. Det vil si at barnehager som har avtale med SPK sender krav for merkostnaden til kommunen i henholdsvis mars, mai, juli, september, november og januar.

Departementet ber om høringsinstansenes innspill til alternativene.

Vedrørende egenkapitalstilskudd

Når pensjonsfondene i KLP øker, medfører det behov for økt egenkapital. Som eier i KLP må barnehagen innbetale tilskudd til nødvendig oppbygging av egenkapitalen. Styret i KLP kan beslutte å gi avkastning på innbetalt egenkapitalstilskudd. Flyttes kundeforholdet fra KLP vil egenkapitalstilskuddet kunne bli tilbakebetalt til barnehagen. Egenkapitalstilskudd er ikke premie, og fremkommer derfor ikke av premieoversikten. Departementet mener dette tilsier at dekning av egenkapitalstilskuddet ikke skal være en del av det særregelen skal dekke.

6.4.5. Familiebarnehager og åpne barnehager

Hovedregelen om pensjonstilskudd etter barnehageloven § 19 b vil gjelde også for familiebarnehager og åpne barnehager. Departementet ser ikke behov for å gjøre unntak for familiebarnehager og åpne barnehager for forslagene i dette kapitlet, og forslår derfor at de skal gjelde tilsvarende for familiebarnehager og åpne barnehager. Departementet ber om høringsinstansenes innspill til om det er behov for tilpasninger for familiebarnehager og åpne barnehager.

Støtter dere forslaget om å fastsette tre prosentsatser på hhv. 5, 8 og 11 prosent?
Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Det vises til våre kommentarer ovenfor.

Departementets høringsnotat er utydelig på hvordan forslaget til ny forskrift eventuelt vil følges opp med endring i rammeoverføringer til kommunene. Erfaring fra tidligere nedjusteringer i pensjonssjablongene har vært kutt i rammeoverføringene til kommunene.

Fredrikstad kommune støtter ikke forslaget om å fastsette og vedta en av tre prosentsatser, som multipliseres med lønnsnivået i de private barnehagene, da ordningen forventes å bli både kostnadsdrivende på sikt og vil genererer betydelig merarbeid for kommunene. Fredrikstad kommune ønsker ikke å dekke kostnader for de private barnehagenes valg av en mer kostbar pensjonsordning over tid. Kommunenes økonomi må forventes å bli strammere på sikt dersom forslaget fra departementet blir vedtatt slik det foreligger. Fredrikstad kommune ønsker i stedet en fastsatt pensjonsjablong av lønnen i de kommunale barnehagene og uten søknadsordning om ekstra pensjonstilskudd.

Forslaget fra departementet legger opp til at de private barnehagene skal få dekket sine kostnader for den pensjonsordning de har og den pensjonsordning de velger for framtiden, men opp til en maksimal grense på 13 %. Pensjonstilskuddet skal kommunene pålegges å betale for. De private barnehagene vil derfor på sikt velge den maksimalt beste pensjonsordning som de får dekket kostnadene for av kommunene, enten det er 11, 13 prosent eller eventuelt høyere. Fredrikstad kommune mener derfor at forslaget fra departementet med stor sannsynlighet vil bli svært kostnadsdrivende for kommunene på sikt. At pensjonstilskuddet skal beregnes av lønnsnivået i de private barnehagene, som kommunene skal betale for, vil i seg selv bli kostnadsdrivende. Både lønn og pensjon er viktig for å konkurrere om gode

fagfolk som det ofte er rift om i sektoren. Forslaget vil bety at de private barnehagene vil få et insitament til å bevilge seg et høyest mulig lønnsnivå og maksimalt god pensjonsordning for å være konkurransedyktig, da pensjonsutgiftene skal dekkes av kommunene. Forslaget vil svekke kommunenes økonomi og konkurransekraft om fagfolk.

Forslaget om et utvalg av tre prosentsatser som skal multipliseres med lønnsutgifter i de private barnehagene, vil på lang sikt ha liten betydning. De private barnehagene vil uansett tilpasse seg til den øvre prosentsats/ -sjablong som gir den beste pensjonsordning og høyest oppnåelige kostnadsdekning. På sikt vil pensjonsordningene bli gode og trolig bli likere, men fortsatt vil det være komplisert å sammenligne avtalevilkårene i mellom. På kort sikt vil svært ulike pensjonsordninger hos de private barnehagene innebære betydelig merarbeid med vurderingen av hvilke av de tre prosentene som passer best å vedta. Dette nødvendige kommunale skjønnet kan ofte være grunnlag for klage.

Støtter dere forslaget om at kommunen skal velge prosentsats basert på pensjonsvilkårene til den private barnehagen? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Det vises til våre kommentarer ovenfor.

Fredrikstad kommune støtter ikke at kommunene skal velge prosentsats basert på pensjonsvilkårene til den private barnehagen. Pensjonsordninger er kompliserte å sammenligne og vil gi betydelig merarbeid og økonomisk usikkerhet for kommunene enn med dagens regelverk.

Støtter dere forslaget om en søknadsordning der barnehager som samlet over de tre siste årene har mer enn 5 prosent høyere utgifter til pensjon enn det de får dekket etter hovedregelen, får dekket utgiftene som overstiger 5 prosent? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Det vises til våre kommentarer som vist ovenfor.

Fredrikstad kommune støtter ikke forslaget om en søknadsordning der barnehagene får dekket pensjonsutgifter som overstiger 5 prosent av pensjonstilskuddet. Fredrikstad kommune ønsker heller et fastsatt pensjonstilskudd som de private barnehagene bør tilpasse sin pensjonsordning til, og ikke omvendt slik departementet foreslår.

Som nevnt ovenfor varsler Fredrikstad kommune at forslaget fra departementet vil bli svært kostnadsdrivende ettersom de private barnehagene vil inngå bedre og dyrere pensjonsordninger på sikt som kommunene skal betale for, uten forespeiling om statlig økonomisk kompensasjon for merkostnadene.

Støtter dere at kommunens plikt til å dekke barnehagens pensjonsutgifter etter søknadsordningen begrenses oppad til 13 prosent av pensjonsgivende lønn i barnehagen? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Det vises til våre kommentarer ovenfor.

Fredrikstad kommune støtter ikke kommunenes plikt til å dekke barnehagens pensjonsutgifter som beregnes av pensjonsgivende lønn i de private barnehagene. Forslaget vil bli sterkt kostnadsdrivende for kommunene slik beskrevet ovenfor.

Fredrikstad kommune vil støtte at pensjonstilskuddet beregnes som 13 % av pensjonsgivende lønn i de kommunale barnehagene og som de private barnehagene må tilpasse sin pensjonsordning til. Søknadsordningen om ekstra pensjonstilskudd bør avvikles. Kommunen forutsetter at kommunens merutgifter til pensjonstilskudd som følge av endringen i forskrift, kompenseres av staten fullt ut.

Kommunen foreslår at pensjonstilskuddet gjennom forskrift øremerkes kun til pensjon og skal avsettes på egen konto uten mulighet for uttrekk til annet enn til å dekke barnehagens pensjonsforpliktelser. Ubenyttede pensjonstilskudd, etter en tid f. eks. tre år, bør i så fall tilbakebetales til kommunene eller tilsynsmyndighet.

Har dere innspill til hvilke barnehager som skal omfattes av særregelen for private barnehager med historiske forpliktelser basert på avtaler om offentlig tjenstepensjon? Hvis ja, hvilke barnehager må legges til eller fjernes?

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Fredrikstad kommune kjenner ikke til private barnehager som har avtaler om offentlig tjenstepensjon i vår kommune.

Støtter dere at den øvre grensen for dekning etter særregelen for private barnehager med historiske forpliktelser basert på avtaler om offentlig tjenstepensjon settes til 20 prosent av barnehagens lønnsutgifter? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Samme begrunnelse som nevnt ovenfor.

Fredrikstad kommune mener pensjonstilskuddet bør være fast og likt for de private barnehagene. Pensjonstilskudd bør være øremerket til å dekke pensjonsutgifter. De private barnehagene bør derfor tilpasse sin pensjonsordning og kostnader til dette faste tilskuddet og ikke omvendt. Kommunene må kompenseres fullt ut for sine pensjonsforpliktelser gjennom forslaget.

Støtter dere krav til dokumentasjon av pensjonsutgifter etter særregelen i tråd med alternativ 1 (etterskuddsvis beregning og utbetaling av tilskudd)? Utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Samme begrunnelse som nevnt ovenfor.

Fredrikstad kommune mener pensjonstilskuddet bør være fast og likt de private barnehagene i mellom og som er øremerket for å dekke pensjonsutgifter. De private barnehagene bør tilpasse sin pensjonsordning til dette faste tilskuddet og ikke omvendt.

Støtter dere krav til dokumentasjon av pensjonsutgifter etter særregelen i tråd med alternativ 2 (foreløpig tilskuddsberegning og endelig avregning)? Utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Samme begrunnelse som nevnt ovenfor.

Fredrikstad kommune mener pensjonstilskuddet bør være fast og likt de private barnehagene i mellom og som er øremerket for å dekke pensjonsutgifter. De private barnehagene bør tilpasse sin pensjonsordning til dette faste tilskuddet og ikke omvendt.

Støtter dere krav til dokumentasjon av pensjonsutgifter etter særregelen i tråd med alternativ 3 (beregning etter hovedregelen med tillegg for merkostnad)? Utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Samme begrunnelse som nevnt ovenfor.

Fredrikstad kommune mener pensjonstilskuddet bør være fast og likt de private barnehagene i mellom og som er øremerket for å dekke pensjonsutgifter. De private barnehagene bør tilpasse sin pensjonsordning til dette faste tilskuddet og ikke omvendt.

Støtter dere at hovedregelen om pensjonstilskudd etter barnehageloven § 19 b også skal gjelde for familiebarnehager og åpne barnehager? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Samme begrunnelse som nevnt ovenfor.

Fredrikstad kommune mener pensjonstilskuddet bør være fast og lik de private barnehagene i mellom og som er øremerket for å dekke pensjonsutgifter. De private barnehagene bør tilpasse sin pensjonsordning til dette faste tilskuddet og ikke omvendt.

7. Eiendomstilskudd til private barnehager

7.1. Innledning

I dette kapittelet foreslår departementet nærmere regler om eiendomstilskudd til private barnehager. Eiendomstilskuddet er foreslått å erstatte dagens kapitaltilskudd. Forslagene må ses i sammenheng med de vedtatte endringene i barnehageloven i Prop. 138 L (2024–2025) og Innst. 510 L (2024–2025).

7.2. Gjeldende rett

Private ordinære barnehager får i dag tilskudd til eiendomskostnader gjennom det ordinære driftstilskuddet i tillegg til et eget kapitaltilskudd. Kapitaltilskuddet er ment å kompensere for rente- og avskrivningskostnader.

Kapitaltilskuddet er beregnet etter en metode fastsatt ved omleggingen av tilskuddssystemet i 2016. Satsene beregnes årlig av Telemarksforsking på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet. Utgangspunktet for beregningene er tallgrunnlag fra ordningen for barnehagelån i Husbanken.

Kommunen skal gi kapitaltilskudd til private ordinære barnehager per heltidsplass ut fra barnehagebyggets godkjenningsår. Departementet fastsetter årlige nasjonale satser for tilskuddet. Størrelsen på kapitaltilskuddet avtar trinnvis etter hvert som barnehagebygget blir eldre. Nyere barnehager får dermed et høyere kapitaltilskudd enn eldre barnehager.

Private familiebarnehager mottar også tilskudd etter sats fastsatt av departementet. Disse beregnes også av Telemarksforsking etter en annen metodikk og er ikke differensiert etter godkjenningsår.

Åpne barnehager mottar ikke et eget kapitaltilskudd. Åpne barnehager skal kompenseres for kapitalkostnader gjennom det ordinære tilskuddet.

7.3. Endringer i barnehageloven

Etter de vedtatte endringene i barnehageloven, Prop. 138 L (2024–2025), skal kommunen gi tilskudd til eiendom til godkjente private barnehager med rett til tilskudd, jf. § 19 c. Departementet gir forskrift om eiendomstilskudd.

7.4. Departementets vurdering og forslag

7.4.1. Formålet med eiendomstilskudd

Departementet foreslår at avgrensningen som ligger til grunn for dagens kapitaltilskudd videreføres. Det betyr at eiendomstilskuddet er ment å gi kompensasjon for «rente- og avskrivningskostnader». Denne typen kostnader i kommunale barnehager skal dermed, som i dag, holdes utenfor ved beregningen av driftstilskuddet. Målet med tilskuddet skal være å kompensere for rimelige eiendomskostnader knyttet til å eie barnehagebygg.

7.4.2. Nivået og innretting av eiendomstilskuddet

BDOs rapport «Finansiering og regulering av private barnehagers eiendomskostnader 2016-2021», viser at kapitaltilskuddet treffer relativt godt på sektorens kapitalkostnader. Dette til tross for at de siste årene har vært en rekke salg av barnehager og barnehageeiendom som har bidratt til at eiendomskostnader i sektoren har økt. Det er imidlertid stor variasjon mellom barnehager. Mange barnehager har ferdig nedbetalte lån og har dermed tilnærmet null eller svært begrensede kostnader, mens barnehager som er solgt med tilbakeleieavtaler har svært høye kostnader. For sektoren samlet ble 70 prosent av kapitalkostnadene dekket gjennom kapitaltilskuddet i 2021. For barnehagene som eier bygget selv, ble 110 pst. av kapitalkostnadene dekket, mens barnehager som leier internt i eget konsern eller leier eksternt fikk henholdsvis 50 prosent og 55 prosent av kostnadene dekket, se BDO, finansiering og regulering av private barnehagers eiendomskostnader 2016-2021. På bakgrunn av at formålet med tilskuddet skal være å kompensere for rimelige kostnader knyttet til å eie barnehagebygg, mener departementet det er rimelig å videreføre nivået på dagens kapitaltilskudd i det nye eiendomstilskuddet.

7.4.3. Avvikle differensiering etter godkjenningsår

Departementet foreslår videre å avvikle dagens differensiering etter godkjenningsår og i stedet innføre én felles sats. Ved innføringstidspunktet vil denne satsen beregnes ved å ta utgangspunkt i nivået på det gjeldende kapitaltilskuddet.

Ved å ikke lenger differensiere etter godkjenningsår, vil nye barnehager få mindre tilskudd sammenlignet med i dag, mens eldre barnehager vil få høyere tilskudd. Over barnehagens livsløp vil imidlertid samlet tilskudd være på om lag samme nivå som i dag.

Bakgrunnen for omleggingen er blant annet at barnehagesektoren i realiteten er ferdig utbygd og at departementet mener det ikke lenger er nødvendig at tilskuddssystemet stimulerer til bygging av nye private barnehager. Videre viser departementet til at det er mange eldre barnehager med rehabiliteringsbehov som i dag mottar mindre i kapitaltilskudd. Selv om nyere barnehager har noe høyere eiendomskostnader enn eldre barnehager, anslår likevel departementet forslaget til omlegging vil gjøre treffsikkerheten noe bedre samlet sett. Departementet viser videre til at tallgrunnlaget fra Husbanken, som differensieringen av det nåværende tilskuddet er basert på, er i ferd med å bli utdatert som følge av at låneordningen for Husbanklån er avviklet.

Det å fastsette et nasjonalt tilskudd med felles sats for alle barnehager vil nødvendigvis medføre at det er begrensninger i hvor treffsikkert eiendomstilskuddet kan bli. I forbindelse med det arbeidet med forslag til endringer i barnehageloven med forskrifter vinteren 2023-2024, vurderte departementet ulike alternativer for å

differensiere et nytt nasjonalt tilskudd, men fant ikke hensiktsmessige løsninger. Tilsvarende vurderinger ble også gjort ved omleggingen av kapitaltilskuddet i 2016. Analyser viste eksempelvis at det er begrenset geografisk variasjon i barnehagenes eiendomskostnader, slik at det er lite hensiktsmessig å differensiere tilskuddet etter barnehagens beliggenhet. Videre er det krevende å innrette tilskuddsregelverket på en god måte slik at det hensyntar variasjonen som skyldes underliggende faktorer bak variasjonen i eiendomskostnader. Mer kompliserte modeller beregnet med utgangspunkt i forhold i barnehagen, vil også kunne gi uheldige insentiver til tilpasninger.

7.4.4. Årlig justering av tilskudd

I likhet med øvrige komponenter i tilskuddssystemet må eiendomstilskuddet justeres årlig for å ta høyde for prisvekst. Dagens kapitaltilskudd justeres med en kombinasjon av anslag for kommunal prisvekst (kommunal deflator) og rentesats for lån i Husbanken. Siden låneordningen for barnehagelån i Husbanken er avviklet og departementet har foreslått at tallgrunnlaget fra ordningen ikke lenger skal benyttes i fastsettelsen av tilskuddet, er det ikke hensiktsmessig å videreføre justeringen av tilskuddet med rentesatser for husbanklån. Departementet har gitt BDO i oppdrag å vurdere hvordan eiendomstilskuddet kan justeres. I notatet «Alternativer for justering av eiendomstilskudd til private barnehager» har BDO sett på flere alternativer og anbefalt at tilskuddet i sin helhet justeres med en prisindeks. BDO har vurdert flere alternative indekser og har som hovedanbefaling at tilskuddet justeres med konsumprisindeksen (KPI). BDO mener justering med KPI vil gi en enkel og forutsigbar justering som også vil tilstrekkelig god treffsikkerhet. BDO har også vurdert justering med kommunal deflator, men mener denne indeksen ikke kommer like godt ut som KPI når det kommer til treffsikkerhet. Departementet er enig i at det fremstår som mest hensiktsmessig å justere eiendomstilskuddet med en prisindeks, men forstår at tilskuddet justeres med kommunal deflator. Departementet viser til at øvrige komponenter i tilskuddssystemet justeres med kommunal deflator og at statlig finansiering av kommunesektoren justeres i tråd med deflatoren. Dersom eiendomstilskuddet justeres med kommunal deflator vil det derfor være en nær sammenheng mellom finansiering av kommunesektoren og regelverket for kommunenes finansiering av private barnehager. Når det gjelder treffsikkerhet, så viser departementet til at KPI og kommunal deflator har hatt tilsvarende utvikling de siste årene og at begge indeksene er bygget opp av en rekke komponenter som ikke har en direkte sammenheng med utviklingen i eiendomskostnader. Departementet mener derfor treffsikkerheten til indeksene vil være på omtrent samme nivå.

Med dette forslaget vil departementet årlig offentliggjøre justerte satser for eiendomstilskuddet basert på anslag for kommunal deflator fra nasjonalbudsjettet, tilsvarende prisjusteringen av øvrige komponenter i tilskuddssystemet. Departementet viser til at en fordel med å justere eiendomstilskuddet med kommunal deflator, vil være at det også for eiendomstilskuddet vil være en klarere sammenheng mellom hva kommunene blir kompensert for av staten og hvor mye den forventes å

utbetale i eiendomstilskudd til barnehagene. Justeringen med kommunal deflator vil være en forenkling sammenlignet med nåværende tilskuddsberegning. Forenklingen vil innebære at det vil være en løsere kobling mellom barnehagenes eiendomskostnader og justeringen av tilskuddet. Noen år vil veksten i eiendomstilskuddet kunne være høyere enn veksten i eiendomskostnader tilsier, mens andre år vil den kunne være lavere. Dette vil imidlertid også være tilfellet med de øvrige alternativene som er vurdert.

7.4.5. Familiebarnehager og åpne barnehager

For familiebarnehager foreslår departementet at eiendomstilskuddet innrettes på tilsvarende måte som for ordinære barnehager. Det vil si at gjeldende sats vil prisjusteres årlig med kommunal deflator.

For åpne barnehager foreslår departementet at det fremdeles ikke skal fastsettes et eget eiendomstilskudd. Kapitalkostnadene skal derfor fremdeles dekkes gjennom tilskudd til drift.

Støtter dere forslaget om å videreføre nivået på dagens kapitaltilskudd i det nye eiendomstilskuddet? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

I følge opplysninger fra departementet ovenfor ble kapitalkostnadene for private barnehager dekket med 110 % for barnehageeiere som eier barnehagebygget selv. Det bør være et mål at kapitalkostnadene dekkes inntil 100%, men ikke mer enn på dagens nivå.

Støtter dere forslaget om å avvikle dagens differensiering etter godkjenningsår og i stedet innføre én felles sats? Hvis nei, utdyp gjerne.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Fredrikstad kommune har ingen sterke meninger om dette. Felles sats vil være enklere for kommunene å håndtere i tilskuddsberegningen. Nyere utbygde barnehager vil ha høyere kapitalkostnader, men også lavere kostnader for forvaltning-, drift-, og vedlikeholdskostnader sammenlignet med eldre barnehagebygg.

Støtter dere forslaget om å justere eiendomstilskuddet med kommunal deflator? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Fredrikstad kommune har ingen sterke meninger om forslaget som vil gjøre det enkelt for kommunene å justere i tilskuddet. Ved ulik utvikling i deflator- og renteutvikling, kan det medføre avvik mellom faktisk og kompensert kostnadsutvikling.

Støtter dere forslaget om at eiendomstilskuddet for familiebarnehager innrettes på tilsvarende måte som for ordinære barnehager? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Fredrikstad kommune har ingen kommunale familiebarnehager og synes at bruk av nasjonal tilskuddssats for både drifts- og kapitaltilskudd fungerer godt for partene i kommunen.

Støtter dere forslaget om å videreføre at kapitaltilskudd for åpne barnehager dekkes gjennom tilskudd til drift? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Fredrikstad kommune støtter forslaget, men foreslår at kommunene bør kunne velge nasjonal sats dersom kommunen finner det formålstjenlig.

8. Overgangsregel for samlet tilskudd

8.1. Innledning

De nye reglene i barnehageloven om tilskudd til private barnehager legger opp til at tilskuddene skal bli mer treffsikre på de private barnehagenes utgiftsnivå. Adgangen til å holde utgifter som skyldes særlige driftsforutsetninger og behov utenfor beregningsgrunnlaget, og plikten til å gi ekstra grunntilskudd til private barnehager med de samme driftsforutsetningene gir, sammen med reglene om kommunale satsninger, kommunene mulighet til å tilpasse driftstilskuddet bedre til behovene i hver enkelt barnehage. Private barnehager som har særlige driftsforutsetninger eller behov, vil kunne få mer tilskudd, mens barnehager som ikke har disse behovene, vil kunne få mindre. Kommunen får mulighet til å ha satsinger der utgiftene holdes utenfor tilskuddsgrunnlaget, men må samtidig likebehandle private og kommunale barnehager. Også pensjonstilskuddet legges om i en retning som skal gjøre det mer treffsikkert. Eiendomstilskuddet videreføres, men justeres blant annet ved at det ikke skal differensieres etter barnehagens godkjenningsår, noe som vil påvirke fordelingen mellom barnehagene.

Selv om endringene går i en retning som gjør tilskuddet mer treffsikkert på utgiftsbehovet, slik at barnehagene har gode forutsetninger til å tilpasse driften til de tilskuddene som kan forventes framover, kan det være utfordringer med å tilpasse seg til raske endringer. Barnehagene kan ha lagt opp driften basert på det inntektsgrunnlaget som følger av det gjeldende regelverket. Når endringene i barnehageloven trer i kraft, kan barnehagene trenge tid til å justere driften i tråd med det nye tilskuddsnivået.

Hensynet til stabile og forutsigbare rammevilkår taler for at det bør innføres en overgangsregel for tilskuddet til private barnehager. Formålet skal være at barnehager som får reduksjon i tilskuddet på grunn av endringene i regelverket, får tid til å tilpasse driften til de nye økonomiske forutsetningene. Det er reduksjoner som følge av endringene i regelverket for tilskudd som skal omfattes av overgangsregelen. Den skal ikke være en sikring mot endringer i tilskuddet generelt. Reduksjon i tilskuddet på grunn av nedgang i barnetallet skal for eksempel ikke omfattes av den foreslåtte overgangsordningen.

8.2. Gjeldende rett

Barnehageloven § 57 fjerde ledd gir hjemmel for at departementet kan gi forskrift med nærmere overgangsregler.

8.3. Departementets vurdering og forslag

8.3.1. En overgangsregel for barnehager som får redusert tilskudd

Departementet foreslår å innføre en overgangsordning som begrenser hvor stor reduksjon de private barnehagene kan få i tilskuddet totalt sett de første årene etter at de nye reglene om beregning av tilskudd til private barnehager, har trådt i kraft. Formålet med den foreslåtte overgangsordningen skal være å sikre helheten i finansieringssystemet i en overgangsperiode ved at barnehager som får reduksjon i tilskuddet på grunn av endringene i regelverket, får tid til å tilpasse driften til de nye økonomiske forutsetningene.

For å avgjøre hvilke barnehager som skal omfattes av den foreslåtte overgangsordningen, må det være et sammenligningsgrunnlag. Dette grunnlaget kan være tilskuddet de private barnehagene mottok det siste året med dagens finansieringsforskrift, men slik at det prisjusteres. Alternativt kan det være tilskudd beregnet etter tidligere regelverk, men basert på tilskuddsårets forutsetninger.

Departementet legger opp til en overgangsregel som kommunene skal ta hensyn til når de fastsetter tilskudd til barnehager som har krav på det, uten forutgående søknad. Det vil være administrativt merarbeid for kommunene med å beregne tilskudd etter både tidligere og nytt regelverk. Departementet mener derfor at sammenligningsgrunnlaget bør være tilskuddet den private barnehagen mottok det siste året med dagens finansieringsforskrift, men slik at dette prisjusteres. På denne måten vil den samlede endringen i tilskudd være grunnlaget for overgangsordningen. Om en barnehage vil omfattes av overgangsordningen, vil dermed kunne påvirkes av endringer i tilskuddet som ikke er et resultat av endringer i regelverket. Det kan innvendes at formålet med overgangsordningen ikke er å ta hensyn til andre endringer enn de som skyldes endringer i regelverket. Samtidig kan utfordringene for barnehagene med å tilpasse seg lavere tilskudd være like store uavhengig av årsak. Det kan derfor være en fordel at overgangsordningen baseres på summen av endringer i tilskudd. Endringer i barnetall skal likevel ikke hensyntas i overgangsordningen. Ved å basere overgangsordningen på tilskudd per barn, vil den ikke påvirkes av endringer i samlet tilskudd som skyldes endringer i antall barn.

Departementet foreslår at utgangspunktet for overgangsordningen skal være tilskuddet for siste året med gammel finansieringsordning. For å gjøre det sammenlignbart med tilskudd for året etter, som blir første året med ny finansieringsforskrift, skal det prisjusteres med kommunal deflator. Det er

gjennomsnittlig tilskudd per alderskorrigerte barn som skal være grunnlaget for vurderingen. Beregnet samlet tilskudd må derfor fordeles på antall barn.

Den nye tilskuddsordningen har disse komponentene:

Grunntilskudd

Ekstra grunntilskudd

Tilleggstilskudd

Pensjonstilskudd (enten ordinært pensjonstilskudd pluss eventuelt tilskudd etter søknadsordning eller pensjonstilskudd etter særregel for barnehager med historiske pensjonsforpliktelser)

Eiendomstilskudd

Utgangspunktet for sammenligning med tilskudd etter tidligere ordning skal være samlet tilskudd etter ny ordning.

Tilleggstilskuddet er en komponent i den nye tilskuddsmodellen som kommunen kan gi utover det den er pålagt gjennom regelverket, med en tydeliggjøring av den ulovfestede vilkårlæren om adgangen til å stille vilkår for slike tilskudd. Adgangen for kommunen til å stille vilkår innebærer at denne delen av tilskuddet kan være bundet opp i utgifter for å oppfylle vilkårene. Barnehagene kan dermed ikke benytte en økning i dette tilskuddet til å veie opp for reduksjoner i andre deler av tilskuddet. Det kan anføres at denne delen av tilskuddet derfor ikke bør være med i grunnlaget for overgangsordningen. På den andre siden kan det gjøre sammenligningen med tidligere tilskudd misvisende hvis tilleggstilskuddet ikke tas med. Selv om tilleggstilskuddet kan være bundet opp i utgifter for å oppfylle vilkårene, er dette tilskuddet reelt en del av den kommunale finansieringen av de private barnehagene. En eventuell reduksjon i tilskudd fra gammel til ny ordning vil bli overvurdert dersom tilleggstilskuddet holdes utenfor sammenligningen. Departementet legger derfor til grunn at også denne komponenten skal være med når kommunen skal sammenligne tilskuddet med tilskuddet den private barnehagen mottok siste året med tidligere regler. Sammenligningsgrunnlaget skal være summen av alle komponentene i den nye tilskuddsordningen.

Pensjonstilskuddet etter søknad vil fungere som en overgangsordning for barnehager som får reduksjon i pensjonstilskudd. Dette skal ikke kompenseres dobbelt. Tillegget til pensjonstilskudd skal derfor være med i sammenligningsgrunnlaget, slik at det tas hensyn til dette tilskuddet når det vurderes om reduksjonen i tilskuddsnivå er stor nok til at en barnehage omfattes av overgangsregelen. Nedgang i pensjonstilskudd som er kompensert gjennom søknadsordningen, vil dermed ikke hensyntas i den generelle overgangsordningen. Samordningen med søknadsordningen i

pensjonstilskuddet kompliserer overgangsordningen, fordi pensjonstilskuddet må være avklart før man kan ta stilling til om barnehagen omfattes av overgangsregelen. Det er likevel ikke rimelig at overgangsordningen skal ivareta endringer som allerede er kompensert, og det er derfor nødvendig at alle komponenter i det nye tilskuddet fanges opp av overgangsordningen.

8.3.2. Vilkår for å komme inn under overgangsordningen

Overgangsordningen kan innføres som en generell ordning for alle barnehager, eller den kan innrettes med en terskel for hvor stor reduksjonen i tilskudd må være før den slår inn. Formålet med overgangsordningen er å lette tilpasningen til det nye tilskuddsnivået for barnehager som får en stor reduksjon i tilskuddet. For barnehager der endringene gir små utslag, er det i mindre grad behov for en overgangsordning. Departementet legger derfor opp til at overgangsregelen inntre når reduksjonen i tilskudd overstiger en terskel, og at denne terskelen øker år for år så lenge overgangsordningen varer, slik at tilskuddet til den private barnehagen blir gradvis redusert. Sammenligningsgrunnlaget skal være det samlede tilskuddet den private barnehagen mottok siste året med tidligere regler, indeksregulert med kommunal deflator. Departementet foreslår at terskelen for overgangsregelen settes til fem prosent reduksjon i tilskuddet første året, åtte prosent andre året og ti prosent tredje året med nytt regelverk. Dette innebærer at det første året tilskuddet beregnes etter den nye finansieringsforskriften, skal en reduksjon i det samlede tilskuddet per heltidsplass ikke overstige fem prosent. Tilsvarende skal en reduksjon i det samlede tilskuddet per heltidsplass ikke overstige åtte prosent det andre året og ti prosent det tredje året. Tilskuddene i henholdsvis år 1, 2 og 3 med den nye finansieringsforskriften holdes opp mot terskelverdiene. Tilskuddet kan ikke reduseres utover terskelverdiene. Hvordan nedtrappingen blir, er derfor avhengig av utviklingen i tilskuddet. En barnehage som for eksempel får en reduksjon i tilskuddet på ti prosent første året og åtte prosent andre året sammenlignet med prisjustert tilskudd etter gammel ordning, vil være omfattet av overgangsordningen i år 1, men ikke i år 2.

Departementet ber om høringsinstansenes syn på de foreslåtte terskelverdiene.

8.3.3. Varighet av overgangsordningen

Den nye tilskuddsmodellen gir kommunene større handlefrihet. Dersom en kommune benytter handlefriheten til å gjøre endringer som innebærer økte tilskudd til noen barnehager og reduserte tilskudd til andre, vil den få utgifter som følge av overgangsregelen for barnehagene som får redusert tilskuddet utover terskelverdiene. Overgangsordningen kan derfor innebære et insentiv for kommunene til å vente med å ta i bruk den økte handlefriheten til etter at overgangsordningen har utløpt, noe som ikke er i tråd med formålet med omleggingen. På den andre siden vil slike tilpasninger fra kommunenes side bidra til

å dempe utslagene i overgangen mellom gammel og ny ordning, noe som er i samsvar med formålet med overgangsordningen. Uansett mener departementet at de mulige insentivene overgangsordningen kan innebære, tilsier at den ikke bør vare lenge. Departementet foreslår at nedtrappingen av tilskudd til de barnehagene som kommer inn under overgangsordningen, skjer over tre år.

Overgangsordningen skal være en midlertidig ordning for innfasing av endringene i tilskudd som følger av dette forslaget til ny finansieringsforskrift. Den skal ikke være en fast løsning for hvordan endringer i regelverket skal innføres gradvis. Ordningen avvikles når overgangsperioden på tre år har gått ut. Departementet foreslår derfor at det reguleres at regelen oppheves 1. januar 2029, slik at det er klart at regelen er midlertidig. Se forslag til § 26 andre ledd.

Støtter dere forslag til overgangsregel for barnehager som får redusert tilskudd?
Utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Fredrikstad kommune mener forslaget til overgangsregler er for komplisert både å iverksette og følge opp for kommunene, særlig for kommuner med mange private barnehager.

Forlaget er uklart om og hvordan kommunene vil bli kompensert av staten for merkostnader og merarbeid i overgangsperioden.

9. Tilbakebetaling av tilskudd

9.1. Innledning

I dette kapitlet foreslås det regler om tilbakebetaling av tilskudd i tilfeller der en barnehage mottar høyere tilskudd enn den har krav på grunnet feil fra barnehagens side.

9.2. Gjeldende rett

Kommunen kan fatte vedtak om tilbakebetaling mot private barnehager som grunnet feil fra barnehagens side, mottar høyere tilskudd enn den har krav på, jf. forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager § 13.

9.3. Departementets vurdering og forslag

Etter departementets syn bør ikke barnehager ha rett til å beholde tilskudd som de ikke har krav på og som de har mottatt som følge av en feil fra barnehagens side. Slike feil kan for eksempel være feilrapportering av barnetall eller aldersfordeling av barn over og under tre år. Departementet foreslår derfor å videreføre regelen om at kommunen kan fatte vedtak om tilbakebetaling overfor private barnehager som grunnet feil fra barnehagens side, mottar høyere tilskudd enn den har krav på. Det vil være opp til kommunen å avgjøre om den vil fatte vedtak om tilbakebetaling.

Den foreslåtte bestemmelsen omfatter ikke for mye utbetalt tilskudd som alene skyldes feil fra kommunens side.

Se forslag til § 21.

Støtter dere forslaget om å videreføre at kommunen kan fatte vedtak om tilbakebetaling overfor private barnehager som grunnet feil fra barnehagens side, mottar høyere tilskudd enn den har krav på? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Fredrikstad kommune foreslår at kommunene også kan fatte vedtak om tilbakebetaling som grunnet feil i kommunens opprinnelige vedtak. Det bør være mulig for kommunene å korrigere sitt tilskuddet, dersom for feil blir oppdaget, f.eks. valgt pensjonssjablong.

Det betyr at dersom de private barnehagene bryter f. eks bemanningsnorm, bør kommunene kunne fatte vedtak om tilbakebetaling av tilskudd.

10. Klageinstans

10.1. Innledning

I dette kapitlet foreslås det regler om hvem som er klageinstans for vedtak fattet i medhold av forskriften.

10.2. Gjeldende rett

Statsforvalteren er klageinstans for kommunens vedtak etter § 1, § 4a første ledd, § 5a første ledd, § 6 andre ledd, § 9 og § 13, jf. forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager § 14.

10.3. Departementets vurdering og forslag

Departementet foreslår å videreføre at statsforvalteren er klageinstans for vedtak som kommunen har fattet etter bestemmelsene i forskriften, se forslag til § 22. Bestemmelsen innebærer at det gjøres unntak fra hovedregelen i forvaltningsloven § 28 om at kommunens eget klageorgan er klageinstans. For øvrig gjelder reglene om enkeltvedtak i forvaltningsloven.

Støtter dere forslaget om å videreføre at statsforvalteren er klageinstans for vedtak som kommunen har fattet etter bestemmelsene i forskriften? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Landets statsforvaltere kan ha ulike vurderinger og tolkninger av regelverket. Fredrikstad kommune foreslår derfor at enten Utdanningsdirektoratet eller en av landets statsforvaltere utpekes som klageinstans for å sikre at tolkningen av regelverket blir entydig og nasjonal.

11. Refusjon for barn fra andre kommuner

11.1. Innledning

I dette kapitlet foreslås det regler om kommunens rett til refusjon for barn fra andre kommuner og hvordan refusjonskrav skal beregnes.

11.2. Gjeldende rett

Kommuner som har private barnehager med barn som er folkeregistrert i en annen kommune, har rett til refusjon for barnehageplassen fra kommunen der barnet er folkeregistrert, jf. forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager § 15 første ledd.

Hvis barnet går i ordinær privat barnehage, skal kommunen i beregningen av refusjonskravet bruke satsene for drifts- og kapitaltilskudd i § 3 femte ledd og § 6 andre ledd for kommunen der barnet går i barnehage, jf. forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager § 15 andre ledd første punktum.

Hvis barnet går i en privat familiebarnehage, skal kommunen i beregningen av refusjonskravet bruke satsene for drifts- og kapitaltilskudd i § 7 femte og sjette ledd. Kommunen skal gjøre fratrekk etter § 11 første ledd, jf. forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager § 15 andre ledd andre punktum.

11.3. Departementets vurdering og forslag

Departementet foreslår å videreføre at kommuner som har private barnehager med barn som er folkeregistrert i en annen kommune, har rett til refusjon for barnehageplassen fra kommunen der barnet er folkeregistrert, se forslag til § 23. Kommunen der barnet er folkeregistrert blir i slike tilfeller refusjonspliktig overfor kommunen der barnet faktisk går i barnehage (vertskommunen). Bestemmelsen om refusjon omhandler ikke tilfeller hvor barnet har plass i en kommunal barnehage i vertskommunen. Bakgrunnen for dette er at en kommune selv velger selv om den vil tilby plass i kommunale barnehager for barn som er bosatt i andre kommuner, men kan ikke styre om de private barnehagene tar opp barn fra andre kommuner. Kommunen kan eventuelt inngå en avtale med kommunen der barnet er folkeregistrert om refusjon for plass i en kommunal barnehage.

Departementet foreslår å videreføre at kommunen skal bruke satser fastsatt av departementet ved beregningen av refusjonskravet. Når det gjelder pensjonstilskuddet vil dette skilles ut som et eget tilskudd sammenlignet med dagens pensjonspåslag, og departementet foreslår derfor at kommunen i tillegg skal ta utgangspunkt i en forholdsmessig andel av pensjonstilskuddet til den private barnehagen ved beregningen av refusjonskravet.

Departementet ber imidlertid om høringsinstansenes syn på om man i stedet bør ha en regulering der man bruker gjennomsnittet av de kommunale satsene i de to kommunene, og at man bruker nasjonal sats dersom det ikke er kommunale barnehager i kommunen.

Støtter dere forslaget om å videreføre at kommuner som har private barnehager med barn som er folkeregistrert i en annen kommune, har rett til refusjon for barnehageplassen fra kommunen der barnet er folkeregistrert? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Legg til kommentar

Støtter dere forslaget om å videreføre at kommunen skal bruke satser fastsatt av departementet ved beregningen av refusjonskravet, men at beregningen av refusjonskrav for pensjonstilskudd skal ta utgangspunkt i en forholdsmessig andel av pensjonstilskuddet til den private barnehagen? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Fredrikstad støtter at kommunene skal bruke satser fastsatt av departementet, og forutsetter at pensjonstilskuddet er inkludert som i dagens regelverk.

Departementets forslag om refusjonskrav for pensjonstilskuddet vil sannsynligvis bli for komplisert i praksis for kommunene. Denne del av forslaget støttes derfor ikke Fredrikstad kommune.

Bør det i stedet innføres en regulering der man bruker gjennomsnittet av de kommunale satsene i de to kommunene, og at man bruker nasjonal sats dersom det ikke er kommunale barnehager i kommunen?

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Departementets forslag om bruk av gjennomsnitt av kommunal sats kan bli for komplisert i praksis. Denne del av forslaget støttes derfor av ikke Fredrikstad kommune.

12. Kommunesammenslåing og kommunedeling

12.1. Innledning

I dette kapitlet foreslås det regler om hvordan tilskudd skal beregnes dersom en kommune blir sammenslått med en annen kommune eller dersom en kommune blir delt opp i to eller flere kommuner.

12.2. Gjeldende rett

Ved kommunesammenslåing skal den nye kommunen beregne tilskuddet til private barnehager ut fra den tidligere kommunens regnskap og barnetall i to år etter at kommunesammenslåingen er gjennomført, jf. forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager § 16.

12.3. Departementets vurdering og forslag

Departementet foreslår at kommuner som slår seg sammen, skal bruke de tidligere kommunenes regnskap og barnetall i tilskuddsberegningen til private barnehager frem til den nye kommunen har et eget regnskap og barnetall, det vil si i to år etter at sammenslåingen er gjennomført. Fram til det får de private barnehagene som er innenfor den gamle kommunegrensen til kommune A tilskudd etter regnskap og barnetall i tidligere kommune A, og tilsvarende får private barnehager innenfor gamle kommunegrense B tilskudd etter regnskap og barnetall fra gamle kommune B.

Det foreslås at kommuner som blir delt opp i to eller flere kommuner, skal bruke den tidligere kommunens regnskap og barnetall i tilskuddsberegningen til private barnehager frem til de nye kommunene har et eget regnskap og barnetall. De nye kommunene vil ha et eget regnskap og barnetall som kan brukes til tilskuddsberegning to år etter at kommunedelingen er gjennomført.

Se forslag til § 24.

Støtter dere forslaget om å regulere hvilke regnskap og barnetall som skal brukes i tilfeller hvor kommuner har slått seg sammen eller blitt delt opp i to eller flere kommuner? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

For å forenkle, foreslår Fredrikstad kommune at nasjonal sats kan benyttes inntil felles regnskapstall for de to tidligere kommunene er tilgjengelig, dvs etter to år.

13. Økonomiske og administrative konsekvenser

13.1. Innledning

Dette kapittelet handler om de økonomiske og administrative konsekvensene av de ulike forslagene.

13.2. Vedtak om kommunalt tilskudd

Departementet forslår i kapittel 3 å videreføre at kommunen skal fatte vedtak om tilskudd til private barnehager minst én gang i året. Videre foreslår departementet at kommunen skal fatte nytt vedtak om tilskudd til private barnehager dersom det følger av lokal forskrift som nevnt i kapittel 4.2.2 og dersom det skjer endringer som nevnt i kapittel 4.2.3. Departementet foreslår videre at kommunen skal utbetale tilskudd til private barnehager som skal motta tilskudd etter barnehageloven §§ 19 a til 19 c, forskuddsvis hvert kvartal inntil kommunen fatter endelig vedtak om tilskudd. Forslaget er en videreføring av dagens regler og har ikke vesentlige økonomiske og administrative konsekvenser for kommunene.

13.3. Driftstilskudd til private barnehager

Departementet legger til grunn at regler som tar utgangspunkt i gjennomsnittlige kommunale utgifter, er et kjent system for kommunen. Samtidig vil forslagene til nye regler inneholde nye elementer som kommunen må vurdere og begrunne bruken av.

Kunnskapsdepartementet mener at den foreslåtte reguleringen med større mulighet til å differensiere tilskuddet, vil være noe mer administrativt krevende enn i dag, men viser til at kommunen ikke er pålagt å bruke adgangen til å differensiere driftstilskuddet ved å holde utgifter utenfor beregningsgrunnlaget. Kommunen kan velge å la være å trekke utgifter ut av beregningsgrunnlaget og får da heller ikke plikt til å gi ekstra grunntilskudd.

For kommuner som ikke holder utgifter utenfor beregningen av grunntilskuddet, vil grunntilskuddet i utgangspunktet bli beregnet på samme måte som dagens driftstilskudd, med unntak av tilfeller der kommunale barnehager i gjennomsnitt ikke oppfyller bemanningskrav.

Kunnskapsdepartementet legger derfor til grunn at de nye pliktene knyttet til driftstilskudd i forslaget, ikke vil påvirke samlet ressursbruk i barnehagene på nasjonalt nivå, og vil vurdere hvordan nasjonale myndigheter kan bidra med veiledning og eventuell utvikling av veiledningsmateriell i implementeringsfasen.

13.4. Pensjonstilskudd til private barnehager

Kunnskapsdepartementet anslår at private barnehager samlet sett er mer enn fullt ut kompensert for pensjonskostnader med dagens tilskuddsmodell. Selv om det er mange barnehager som ikke får dekket utgiftene fullt ut gjennom tilskuddet i dag, så er det også mange barnehager som blir betydelig overkompensert.

Dagens tilskuddsmodell for pensjon gir, isolert sett, begrensede insentiver for barnehagene til å tilby gode pensjonsvilkår til sine ansatte. I dag har barnehagene anledning til å tilby pensjonsvilkår i tråd med lovens minstekrav og ta ut differansen mellom pensjonskostnadene og pensjonstilskuddet som en økonomisk gevinst. Med et tilskudd som tar utgangspunkt i barnehagenes pensjonsvilkår vil ikke dette insentivet lenger være like sterkt og departementet forventer derfor at en del av barnehagene som i dag har lave pensjonsutgifter vil tilpasse seg nytt tilskuddssystem med å inngå avtaler med bedre pensjonsvilkår. Forslaget til nytt pensjonstilskudd vil på kort sikt føre til at barnehager med mindre gode pensjonsavtaler vil få mindre i tilskudd enn de har i dag. Dette vil på kort sikt gi en innsparing i kommunens tilskuddsutbetalinger. På lengre sikt legger imidlertid departementet til grunn at inngåelser av bedre pensjonsavtaler vil gjøre at samlet tilskudd vil øke noe sammenlignet med tiden rett etter innføring av nytt regelverk. Kommunens utbetalinger av pensjonstilskudd, herunder søknadsordning og særordning for barnehager med historiske forpliktelser vil likevel ikke øke mer enn hva kommunesektoren er kompensert for i dag.

I forslaget om en ny søknadsordning for barnehager med høye pensjonsutgifter er det kun mulig å søke hvert tredje år, sammenlignet med hvert år som i dagens ordning. Videre foreslår departementet at det kun er pensjonsutgifter utover fem prosent av det som barnehagen har fått dekket gjennom hovedregelen som skal kompenseres gjennom søknadsordningen. Departementet mener at disse begrensningene vil gi barnehagene begrensede insentiver til å inngå nye pensjonsavtaler med høyere kostnader enn det som dekkes gjennom den øverste påslagssatsen. Derfor legger departementet til grunn at andelen barnehager som vil omfattes av søknadsordningen ikke vil øke over tid. Dette gir rom for å sette en høyere øvre grense sammenlignet med en ordning med sterkere insentiver til tilpasning.

Krav til barnehagenes dokumentasjon knyttet til særregelen for barnehager med historiske forpliktelser basert på kommunal tjenstepensjon vil ha noen konsekvenser. I dag må disse barnehagene benytte den generelle søknadsordningen i forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager § 4a dersom de ikke får dekket sine pensjonsutgifter gjennom påslaget. Innføring av en slik særregel vil fjerne behovet for å benytte seg av en søknadsordning. Departementet legger derfor til grunn at de administrative konsekvensene av særordningen vil være på omtrent samme nivå som med gjeldende søknadsordning.

Samlet vil forslaget til omleggingen av pensjonstilskuddet gi noe merarbeid for kommunene i implementeringsfasen. Departementet mener også at den nye søknadsordningen vil være administrativt krevende for kommunene, men at de administrative kostnadene vil være på om lag samme nivå som gjeldende søknadsordning. Departementet viser til at det vil utarbeides veiledningsmateriale som kan hjelpe kommunen i forbindelse med nytt regelverk. Over tid legger departementet til grunn at det administrative arbeidet for kommunene vil være på om lag samme nivå som med dagens system.

13.5. Eiendomstilskudd til private barnehager

Omleggingen til et tilskudd som ikke er differensiert etter godkjenningsår vil medføre at nye barnehager får mindre i årlig tilskudd, mens eldre barnehager får mer sammenlignet med dagens modell for kapitaltilskudd. Over barnehagenes livsløp vil samlet tilskudd være omtrent på samme nivå som med dagens modell.

Siden departementet fremdeles vil fastsette nasjonale satser som alle kommuner må benytte seg av, vurderer departementet at omleggingen til et eiendomstilskudd ikke vil få vesentlige økonomiske og administrative konsekvenser for kommunene. Tilskuddsutmålingen vil forenkles noe ved at differensieringen etter godkjenningsår for ordinære barnehager avvikles.

13.6. Overgangsordning

Kommuner som har barnehager som kommer inn under overgangsordningen, vil få mindre rom til å differensiere finansieringen av kommunale og private barnehager i kommunen i den perioden ordningen varer. Kunnskapsdepartementet legger til grunn at den midlertidige overgangsordningen kan gjennomføres innenfor dagens rammer for kommunene, jamfør at nytt pensjonstilskudd er anslått å gi innsparinger i kommunenes tilskuddsutbetalinger på kort sikt.

13.7. Tilbakebetaling av tilskudd

I kapittel 9.3 foreslår departementet å videreføre en regel om at kommunen kan fatte vedtak om tilbakebetaling overfor private barnehager som grunnet feil fra barnehagens side, mottar høyere tilskudd enn den har krav på. Det vil være opp til kommunen å avgjøre om den vil fatte vedtak om tilbakebetaling. Forslaget er en videreføring av dagens regler og har ikke vesentlige økonomiske og administrative konsekvenser for kommunene.

13.8. Klageinstans

I kapittel 10.3 foreslår departementet å videreføre at statsforvalteren er klageinstans for vedtak som kommunen har fattet etter bestemmelsene i forskriften. Statsforvalteren behandler klager på enkeltvedtak etter bestemmelsene i barnehageloven og tilhørende forskrifter, herunder saker som gjelder beregning og tildeling av tilskudd til private barnehager. Sammenstilling av tall fra årsrapportene fra statsforvalterne for 2023, viser at embetene til sammen behandlet 64 klager knyttet til forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager. Av rapporteringen kan det se ut til at klagesaker på søknad om dekning av pensjonskostnader kommer i tillegg.

Statsforvalterne har omfattende regelverkskompetanse på flere områder. De er ansvarlige for å følge opp og veilede kommunene og andre lokale myndigheter om nasjonale lover og forskrifter. Kunnskapsdepartementet anser derfor at statsforvalterne har nødvendig kompetanse til å sette seg inn i nytt regelverk for styring og finansiering av private barnehager. Forslaget om at statsforvalteren skal være klageinstans ved klager på vedtak om tilskudd til private barnehager innebærer ikke nye eller flere oppgaver for statsforvalteren. Endret regelverk kan imidlertid gi et større behov for veiledning av kommuner og barnehager i implementeringsfasen. Det kan også føre til en økning i antall klagesaker. På en annen side kan et nytt og tydeligere regelverk – særlig knyttet til pensjonstilskudd – bidra til å redusere antall klagesaker. Departementet viser imidlertid til at statsforvalteren i en periode kan måtte prioritere noe mer ressurser til de oppgavene de har på barnehagens område, og departementet vil følge med på utviklingen når nytt regelverk implementeres.

13.9. Refusjon for barn fra andre kommuner

I kapittel 11.3 foreslår departementet å videreføre at kommuner som har private barnehager med barn som er folkeregistrert i en annen kommune, har rett til refusjon for barnehageplassen fra kommunen der barnet er folkeregistrert. Kommunen der barnet er folkeregistrert blir i slike tilfeller refusjonspliktig overfor kommunen der barnet faktisk går i barnehage (verts kommunen). Forslaget er i hovedsak en videreføring av dagens regler og har ikke vesentlige økonomiske og administrative konsekvenser for kommunene.

13.10. Kommunesammenslåing og kommunedeling

I kapittel 12.3 foreslås det regler om hvordan tilskudd skal beregnes dersom en kommune blir sammenslått med en annen kommune eller dersom en kommune blir delt opp i to eller flere kommuner. Forslaget til regulering handler om hvilket regnskap og hvilket barnetall som skal legges til grunn i tilskuddsberegningen til private barnehager og har ikke vesentlige økonomiske og administrative konsekvenser for kommunene.

Støtter dere vurderingen av de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget om vedtak om kommunalt tilskudd? Utdyp gjerne.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Fredrikstad kommune forstår denne del av forslaget som at ingen endring foreslås. Kommunen vedtar sats en gang i året og har mulighet til å vedta lokal forskrift som i dagens regelverk.

Støtter dere vurderingen av de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget om driftstilskudd? Utdyp gjerne.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

For kommunene vil beregning av grunntilskudd foregå tilnærmet som etter dagens regelverk. Fredrikstad kommune forutsetter at nasjonale veiledere utarbeides for å differensiere driftstilskuddet slik at eventuelle konflikter mellom partene unngås og at merarbeid blir så lite som mulig.

Støtter dere vurderingen av de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget om pensjonstilskudd? Utdyp gjerne.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Det vises også til våre kommentarer ovenfor.

Departementets høringsnotat er utydelig på hvordan forslaget til ny forskrift eventuelt vil følges opp med endring i rammeoverføringer til kommunene. Erfaring fra tidligere nedjusteringer i pensjonssjablongene har vært kutt i rammeoverføringene.

Fredrikstad kommune mener at departementets forslag sannsynligvis vil bli sterkt kostnadsdrivende for kommunene på sikt. Årsaken er at forslaget vil gi de private barnehagene et sterkt insitament til å endre sine lønns- og pensjonsvilkår til en bedre og dyrere pensjonsordning opp til et gitt "tak" som kommunene er forpliktet til å dekke.

Forlaget fra departementet legger ikke opp til en statlig kostnadskompensasjon for de kommuner som opplever merkostnader. En stadig dyrere pensjonsordning i de private barnehagene som kommunene skal betale for, vil sette kommuneøkonomien under sterkt press som i sin tur vil gå ut over kommunenes samlede tjenestetilbud. Departementets forslag vil bidra til en variert og ulik "underskog" av pensjonsordninger hos landets private barnehager. Samlede pensjonsordninger i barnehagesektoren vil bli uoversiktlig og svært arbeidskrevende for kommunene å gi tildele pensjonstilskudd for dersom forslaget vedtas. En eventuell kompensasjonsordning fra staten senere vil derfor nesten bli umulig å beregne.

Fredrikstad kommune mener at forslaget fra departementet starter i feil ende som nevnt ovenfor. I stedet for at kommunene skal dekke den pensjonsordning som de private barnehagene fritt velger, bør departementet heller fastsette et fast pensjonstilskudd som de private barnehagene skal tilpasse sin pensjonsordningen til. Det betyr at søknadsordningen bør avvikles. De private barnehager med pensjonsordning som koster mer enn fast pensjonstilskudd, må m.a.o. reforhandle med sin pensjonsleverandør til en rimeligere pensjonsordning innenfor pensjonstilskuddets rammer. Vårt forslag vil gi større forutsigbar økonomi og vil være betydelig mindre arbeidskrevende for alle parter. Departementet bør vurdere om det gjennom forskrift settes vilkår for hva pensjonstilskuddet brukes til f. eks. til å dekke kun nåværende og fremtidige pensjonsforpliktelser eller avsetning til bundet pensjonsfond.

Støtter dere vurderingen av de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget om eiendomstilskudd? Utdyp gjerne.

Ja

Nei

Vet ikke

Legg til kommentar

Støtter dere vurderingen av de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget om overgangsordning? Utdyp gjerne.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

De økonomiske konsekvensene av forslaget vil bli vanskelig å forutse, men Fredrikstad kommune antar at merkostnadene og merarbeid vil øke betydelig i overgangsperioden som kommunene bør kompenseres fullt ut for.

Støtter dere vurderingen av de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget om tilbakebetaling av tilskudd? Utdyp gjerne.

Ja

Nei

Vet ikke

Legg til kommentar

Støtter dere vurderingen av de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget om klageinstans? Utdyp gjerne.

Ja

Nei

Vet ikke

Legg til kommentar

Støtter dere vurderingen av de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget om refusjon for barn fra andre kommuner? Utdyp gjerne.

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Dersom refusjonen mellom kommuner avviker fra nasjonal sats, vil de involverte private barnehager vurdere lønnsomheten i barnehagens opptak av barn fra andre kommuner.

Støtter dere vurderingen av de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget om kommunesammenslåing og kommunedeling? Utdyp gjerne.

Ja

Nei

Vet ikke

Legg til kommentar

14. Forslag til ny forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager (finansieringsforskriften)

Fastsatt av Kunnskapsdepartementet med hjemmel i lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager (barnehageloven) §§ 19 a åttende ledd, 19 b tredje og femte ledd, 19 c og § 57 fjerde ledd.

Kapittel 1 – Vedtak om satser og kommunalt tilskudd og rapportering fra private barnehager

§ 1 Vedtak om satser for beregning av tilskudd

Kommunen skal fatte vedtak om satser for beregning av grunntilskudd etter § 6, § 17 første ledd og § 18 første ledd til private barnehager. For ordinære barnehager skal kommunen fastsette én sats for barn over tre år og én sats for barn under tre år, der barn under tre år skal vektes 1,8 ganger høyere enn barn over tre år. For familiebarnehager skal kommunen fastsette én sats for barn over tre år og én sats for barn under tre år, der barn under tre år skal vektes 1,25 ganger høyere enn barn over tre år. For åpne barnehager skal kommunen fastsette én sats for barnehager som har en ukentlig åpningstid på mellom 6 og 15 timer og én sats for barnehager som har åpningstid over 15 timer.

Kommunen skal fatte vedtak om prosentsats for beregning av pensjonstilskudd etter § 14 og om sats per årsverk.

Vedtak etter første og andre ledd skal fattes innen 31. oktober i året før tilskuddsåret og følger reglene om enkeltvedtak etter forvaltningsloven.

§ 2 Telling av barn i kommunale barnehager

Kommunen skal beregne antall heltidsplasser i kommunale barnehager. Kommunen skal gjøre dette på én av følgende måter:

a. De kommunale barnehagenes årsmelding fra året før regnskapsåret og årsmeldingen fra regnskapsåret legges til grunn ved beregningen av heltidsplasser. Årsmeldingen fra året før regnskapsåret vektes med 7/12 og årsmeldingen fra regnskapsåret vektes med 5/12, eller,

b. Kommunen kan beregne heltidsplasser ved bruk av egne tellinger av barn i kommunale barnehager. Kommunens tellinger i regnskapsårets sju første måneder viser antallet heltidsplasser i denne perioden. Kommunens tellinger i regnskapsårets fem siste måneder viser antallet heltidsplasser i denne perioden. Barn som fyller tre år i regnskapsåret, regnes som under tre år i årets sju første måneder og over tre år i årets fem siste måneder.

§ 3 Vedtak om kommunalt tilskudd

Kommunen skal fatte vedtak om tilskudd til private barnehager minst én gang i året.

Kommunen skal fatte nytt vedtak om tilskudd til private barnehager hvis det følger av lokal forskrift eller det foreligger endringer etter § 5 femte ledd.

Kommunen skal utbetale tilskudd til private barnehager som skal motta tilskudd etter barnehageloven §§ 19 a til 19 c, forskuddsvis hvert kvartal inntil kommunen fatter endelig vedtak om tilskudd.

§ 4 Indeksregulering av satsgrunnlaget

Kommuner som fastsetter egne satser, jf. § 1 skal indeksregulere satsgrunnlaget med kommunal deflator før kommunen fatter vedtak om tilskudd, jf. § 3.

Kommunen skal indeksregulere lønnskostnadene i den private barnehagen med kommunal deflator i beregningen av vektet samlet lønn per årsverk etter § 5 tredje ledd og barnehageloven § 19 b første ledd.

Ved indeksregulering etter første og andre ledd er det anslag fra det siste tilgjengelige nasjonalbudsjettet som skal brukes.

§ 5 Rapportering i private barnehager

Barnehagen skal 15. desember hvert år rapportere om

a. antall barn, barnas alder og oppholdstid i barnehagen

b. antall årsverk barnehagen har pensjonsforpliktelser for

c. samlet pensjongivende lønn

d. forhold som kan ha betydning for retten til ekstra grunntilskudd etter barnehageloven § 19 a andre ledd.

Kommunen skal bruke de private barnehagenes rapportering fra året før tilskuddsåret i utregningen av grunntilskudd og eiendomstilskudd til de private barnehagene.

I beregningen av antall årsverk i barnehagen etter barnehageloven § 19 b første ledd, skal kommunen legge til grunn ansatte i barnehagen som barnehagen har pensjonsforpliktelser for i året før tilskuddsåret. I beregningen av vektet samlet lønn per årsverk etter barnehageloven § 19 b første ledd, skal kommunen legge til grunn årsverk den private barnehagen har hatt pensjonsforpliktelser for i det siste tilgjengelige regnskapet.

Kommunen kan i lokal forskrift bestemme at de private barnehagene skal rapportere om forhold som nevnt i første ledd bokstav a til d ved flere tidspunkter i tilskuddsåret, og hva som skal til for at tilskuddet skal endres i løpet av året. De lokale forskriftene skal fastsettes før tilskuddsåret begynner.

Dersom barnetallet eller antall årsverk i en privat barnehage endrer seg 10 prosent eller mer i løpet av året, skal barnehagen rapportere om dette til kommunen. Kommunen skal i disse tilfellene beregne tilskuddet til barnehagen på nytt. Barnehagen skal også rapportere om endringer som kan ha betydning for retten til ekstra grunntilskudd etter barnehageloven § 19 a andre ledd andre punktum.

Ved rapportering etter fjerde og femte ledd gjelder følgende: Blir et barn som fyller tre år i tilskuddsåret, rapportert i tilskuddsårets sju første måneder, utløser dette grunntilskudd for småbarnsplass. Blir et barn som fyller tre år i tilskuddsåret, rapportert i årets fem siste måneder, utløser dette grunntilskudd for storbarnsplass resten av året.

Åpne barnehager skal rapportere om forhold nevnt i første ledd bokstav b, c og d, og om ukentlig åpningstid og hvor mange barn det er plass til innenfor godkjenningen. Fjerde og femte ledd gjelder for åpne barnehager så langt de passer.

Kapittel 2 – Tilskudd til drift

§ 6 Grunntilskudd til ordinære barnehager

Kommunen skal gi grunntilskudd etter barnehageloven § 19 a første ledd til private ordinære barnehager per heltidsplass. Den vedtatte foreldrebetalingen for kommunale barnehager i kommunen skal trekkes fra beregningsgrunnlaget. Dersom kommunen har vedtatt høyere foreldrebetaling enn maksimalprisen, jf. forskrift om foreldrebetaling i barnehager § 4, skal maksimalprisen fastsatt av Stortinget trekkes fra beregningsgrunnlaget.

§ 7 Nasjonale satser for grunntilskudd for ordinære barnehager

Kommuner som ikke har kommunale ordinære barnehager, skal gi grunntilskudd ut fra følgende satser:

Grunntilskuddssats, inklusive administrasjonspåslag

Ordinære barnehager, barn fra null år til to år

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Ordinære barnehager, barn fra tre år til seks år

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Kommuner som ligger i sentralitetssone 5 eller sentralitetssone 6 som ikke har kommunale ordinære barnehager, skal gi driftstilskuddet ut fra følgende satser:

Grunntilskuddssats, inklusive administrasjonspåslag

Ordinære barnehager, barn fra null år til to år

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Ordinære barnehager, barn fra tre år til seks år

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Med sentralitetssone 5 og sentralitetssone 6 menes kommuner som grupperes i nest-minst sentrale kommuner (klasse 5) eller minst sentrale kommuner (klasse 6) i den siste versjonen av sentralitetsindeksen som utarbeides av Statistisk sentralbyrå (oppdatert juni 2023)

Kommuner i tiltakssonen i Finnmark og Nord-Troms som ikke har kommunale ordinære barnehager, skal gi driftstilskuddet ut fra følgende satser:

Grunntilskuddssats, inklusive administrasjonspåslag

Ordinære barnehager, barn fra null år til to år

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Ordinære barnehager, barn fra tre år til seks år

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Med kommuner i tiltakssonen i Finnmark og Nord-Troms menes alle kommuner i Finnmark samt sju kommuner i Nord-Troms (Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa, Kvæangen, Karlsøy, Lyngen og Storfjord).

§ 8 Kommunale satsinger

Kommunen kan holde utgifter som følger av en kommunal satsing utenfor beregningen av grunntilskuddet i barnehageloven § 19 a første ledd andre punktum. Med kommunal satsing menes finansiering av særskilte tiltak utover lov- eller forskriftskrav, hvor kommunen har bestemt hvordan midlene skal brukes. Kommunen skal legge til rette for at private barnehager kan delta i satsingen.

§ 9 Ekstra grunntilskudd til private barnehager

Ekstra grunntilskudd etter barnehageloven § 19 a andre ledd andre punktum skal gis per heltidsplass beregnet ut fra merutgiftene per heltidsplass i de kommunale barnehagene som omfattes av § 19 a andre ledd første punktum.

Det skal vektes for små og store barn, jf. § 1 første ledd.

§ 10 Ekstra grunntilskudd for nye krav

Ved beregning av ekstra grunntilskudd etter barnehageloven § 19 a tredje ledd, skal kommunen se hen til hvilke budsjettmessige konsekvenser kravene får for kommunale barnehager.

§ 11 Ekstra grunntilskudd der kommunen ikke oppfyller krav

Dersom de kommunale barnehagene i gjennomsnitt ikke oppfyller kravet til grunnbemanning i barnehageloven § 26 andre ledd eller norm for pedagogisk bemanning etter forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 1 andre ledd, skal kommunen gi ekstra grunntilskudd til de private barnehagene. Plikten etter første punktum gjelder også dersom en kommunal barnehage har fått midlertidig dispensasjon fra norm for pedagogisk bemanning etter forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 2.

Det ekstra grunntilskuddet skal tilsvare differansen mellom kommunens sats for grunntilskudd og det satsen ville ha vært dersom kommunen i gjennomsnitt hadde oppfylt kravene.

§ 12 Administrasjonspåslag

Kommunen skal gi påslag for administrasjonsutgifter på 4,7 prosent av det samlede grunntilskuddet til barnehagen.

Kapittel 3 – Tilskudd til eiendom

§ 13 Eiendomstilskudd til ordinære barnehager

Kommunen skal gi eiendomstilskudd til private ordinære barnehager per heltidsplass på [X] kroner.

[Merknad: Tilskuddssatsen fastsettes årlig av Kunnskapsdepartementet]

Kapittel 4 – Tilskudd til pensjon

§ 14 Prosentsetter til beregning av pensjonstilskudd

Kommunen skal velge mellom følgende prosentsetter når den beregner tilskudd til pensjon til en privat barnehage etter barnehageloven § 19 b første ledd: 5 prosent, 8 prosent eller 11 prosent. Kommunen skal velge prosentsetter basert på pensjonsvilkårene til den private barnehagen.

§ 15 Søknadsordning for pensjonstilskudd

Private barnehager som samlet over de tre siste årene har mer enn 5 prosent høyere utgifter til pensjon enn det de får dekket etter barnehageloven § 19 b første ledd, har etter søknad krav på å få dekket utgiftene som overstiger 5 prosent. Kommunens plikt til å dekke barnehagens pensjonsutgifter etter første punktum er oppad begrenset til 13 prosent av pensjongivende lønn i barnehagen.

Kommunen skal legge til grunn barnehagens pensjonsutgifter som fremgår av barnehagens regnskap fra de tre siste årene før tilskuddsåret. Et år som har dannet grunnlag for ekstra pensjonstilskudd etter første ledd skal ikke medregnes to ganger.

Kommunen skal indeksregulere pensjonsutgiftene med kommunal deflator før de utbetaler til den private barnehagen.

Fram til barnehagen har rapportert om samlet lønn etter § 5 bokstav c, skal den private barnehagen dokumentere samlet pensjongivende lønn i barnehagen for de årene barnehagen søker om dekning for.

§ 16 Særregel for pensjonstilskudd til private barnehager med historiske forpliktelser basert på avtale om offentlig tjenstepensjon

Private barnehager nevnt i vedlegg I skal få dekket sine pensjonsutgifter i tråd med barnehageloven § 19 b tredje ledd, oppad begrenset til 20 prosent av pensjongivende lønn i den private barnehagen.

Andre ledd – alternativ 1:

Barnehagen skal sende kommunen oversikt over betalt premie til offentlig tjenstepensjonsordning som danner grunnlag for utbetaling av tilskudd.

Andre ledd – alternativ 2:

Barnehagen skal sende kommunen mottatt prognose over kommende års pensjonspremie fra pensjonsleverandøren. Kommunen skal avregne tilskuddet etter første ledd mot faktisk betalt premie ved årsslutt.

Andre ledd – alternativ 3:

Barnehagen skal sende kommunen faktura eller annen dokumentasjon som avregnes mot utbetalt pensjonstilskudd etter barnehageloven § 19 b første ledd.

Barnehagen skal melde fra til departementet uten ugrunnet opphold dersom barnehagens forpliktelser til å betale inn til en avtale om offentlig tjenstepensjon opphører.

Kapittel 5 – Tilskudd til familiebarnehager og åpne barnehager

§ 17 Tilskudd til familiebarnehager

Kommunen skal beregne grunntilskudd og pensjonstilskudd til private familiebarnehager på samme måte som for ordinære barnehager.

Kommunen skal gi påslag for administrasjonsutgifter, jf. § 12.

Kommuner som ikke har kommunale familiebarnehager, skal gi grunntilskudd til private familiebarnehager etter følgende tabell:

Arbeidsgiveravgiftsone

Sats for heltidsplass for barn fra null år til to år

Sats for heltidsplass for barn fra tre år til seks år

Sone I

[Satsene fastsettes årlig av KD]

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Sone Ia

[Satsene fastsettes årlig av KD]

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Sone II

[Satsene fastsettes årlig av KD]

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Sone III

[Satsene fastsettes årlig av KD]

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Sone IV

[Satsene fastsettes årlig av KD]

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Sone IVa

[Satsene fastsettes årlig av KD]

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Sone V

[Satsene fastsettes årlig av KD]

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Kommuner som ligger i sentralitetssone 5 eller 6, jf. § 7 andre ledd, som ikke har kommunale familiebarnehager, skal gi grunntilskuddet ut fra følgende tabell:

Arbeidsgiveravgiftsone

Sats for heltidsplass for barn fra null år til to år

Sats for heltidsplass for barn fra tre år til seks år

Sone I

[Satsene fastsettes årlig av KD]

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Sone Ia

[Satsene fastsettes årlig av KD]

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Sone II

[Satsene fastsettes årlig av KD]

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Sone III

[Satsene fastsettes årlig av KD]

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Sone IV

[Satsene fastsettes årlig av KD]

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Sone IVa

[Satsene fastsettes årlig av KD]

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Sone V

[Satsene fastsettes årlig av KD]

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Kommuner i tiltakssonen i Finnmark og Nord-Troms, jf. § 7 tredje ledd, som ikke har kommunale familiebarnehager, skal gi grunntilskudd til private familiebarnehager etter følgende tabell:

Arbeidsgiveravgiftsone

Sats for heltidsplass for barn fra null år til to år

Sats for heltidsplass for barn fra tre år til seks år

Sone I

[Satsene fastsettes årlig av KD]

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Sone Ia

[Satsene fastsettes årlig av KD]

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Sone II

[Satsene fastsettes årlig av KD]

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Sone III

[Satsene fastsettes årlig av KD]

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Sone IV

[Satsene fastsettes årlig av KD]

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Sone IVa

[Satsene fastsettes årlig av KD]

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Sone V

[Satsene fastsettes årlig av KD]

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Kommunen skal gi eiendomstilskudd til private familiebarnehager etter følgende tabell:

Sats per heltidsplass for barn fra null år til to år

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Sats per heltidsplass for barn fra tre år til seks år

[Satsene fastsettes årlig av KD]

§ 18 Tilskudd til åpne barnehager

Kommunen skal gi grunntilskudd til åpne barnehager per heltidsplass. Tilskuddet skal beregnes ut fra driftsutgifter og kapitalkostnader per heltidsplass i tilsvarende kommunale åpne barnehager, fratrasket pensjonsutgifter og arbeidsgiveravgift på driftsutgiftene, og administrasjonsutgifter. Grunnlaget for beregningen er kommuneregnskapet fra to år før tilskuddsåret.

Kommunen skal beregne pensjonstilskudd til åpne barnehager på samme måte som for ordinære barnehager.

Kommunen skal gi påslag for administrasjonsutgifter, jf. § 12.

Kommunen beregner tilskudd ut fra hvor mange barn den private barnehagen er godkjent for. Hvis det over tid viser seg at fremmøtet i barnehagen er vesentlig lavere enn dette, kan kommunen legge et lavere barnetall til grunn.

Kommuner som ikke har kommunale åpne barnehager, skal gi tilskudd til private åpne barnehager etter følgende satser:

Arbeidsgiveravgiftsone

Åpningstid på 6 til 15 time

Åpningstid på 16 timer eller mer

Sone I

[Satsene fastsettes årlig av KD]

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Sone Ia

[Satsene fastsettes årlig av KD]

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Sone II

[Satsene fastsettes årlig av KD]

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Sone III

[Satsene fastsettes årlig av KD]

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Sone IV

[Satsene fastsettes årlig av KD]

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Sone IVa

[Satsene fastsettes årlig av KD]

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Sone V

[Satsene fastsettes årlig av KD]

[Satsene fastsettes årlig av KD]

Kapittel 6 – Diverse regler

§ 19 Rett til tilskudd ved ny godkjenning som følge av kravet om samlet barnehageanlegg

Godkjente barnehager som mottar tilskudd og som får ny godkjenning for å oppfylle kravet om samlet barnehageanlegg i barnehageloven § 7 b, har rett på tilskudd.

§ 20 Begrensninger i kommunens plikt til å gi tilskudd

Kommunen skal i beregningen av tilskuddet til den private barnehagen trekke fra et beløp tilsvarende det andre offentlige tilskudd og indirekte offentlig økonomisk støtte dekker av barnehagens drifts-, og administrasjonsutgifter, og kapitalkostnader.

§ 21 Tilbakebetaling av tilskudd

Dersom en privat barnehage mottar høyere tilskudd enn den har krav på grunnet feil fra barnehagens side, kan kommunen fatte vedtak om tilbakebetaling av tilskudd.

§ 22 Klage til statsforvalteren

Statsforvalteren er klageinstans for kommunens vedtak etter denne forskriften.

§ 23 Refusjon for barn fra andre kommuner

Kommuner som har private barnehager med barn som er folkeregistrert i en annen kommune, har rett til refusjon for barnehageplassen fra kommunen der barnet er folkeregistrert.

Ved beregningen av refusjonskravet skal kommunen ta utgangspunkt i satsene for grunntilskudd i § 7 og § 17 tredje til femte ledd og eiendomstilskudd i § 13 og § 17 sjette ledd, og en forholdsmessig andel av pensjonstilskuddet til den private barnehagen barnet går i.

§ 24 Kommunesammenslåing og kommuneoppdeling

Ved kommunesammenslåing skal den nye kommunen beregne tilskuddet til private barnehager ut fra de tidligere kommunenes regnskap og barnetall i to år etter at kommunesammenslåingen er gjennomført. Ved kommuneoppdeling skal de nye kommunene beregne tilskuddet til private barnehager ut fra den tidligere kommunens regnskap og barnetall i to år etter at kommuneoppdelingen er gjennomført.

Kapittel 7 – Ikraftsetting, oppheving og overgangsregler

§ 25 Ikraftsetting og oppheving

Forskriften trer i kraft 1. august 2026. Fra samme dato oppheves forskrift 9. oktober nr. 1166 om tildeling av tilskudd til private barnehager.

§ 26 andre ledd oppheves 1. januar 2029.

§ 25 Overgangsregler

Private barnehager som har fått innvilget søknad om ekstra pensjonstilskudd etter forskrift 9. oktober 2015 nr. 1166 om tildeling av tilskudd til private barnehager § 4a har ikke rett på å få dekket sine pensjonsutgifter etter § 15 for samme periode.

Det første året tilskuddet beregnes etter denne forskriften, skal en reduksjon i det samlede tilskuddet per heltidsplass ikke overstige fem prosent. Det andre året skal en reduksjon i tilskuddet per heltidsplass ikke overstige åtte prosent. Det tredje året skal en reduksjon i tilskuddet per heltidsplass ikke overstige ti prosent. Sammenligningsgrunnlaget skal være det samlede tilskuddet den private barnehagen mottok siste året med tidligere regler. Kommunen skal indeksregulere sammenligningsgrunnlaget med kommunal deflator.

Generell kommentar

Departementets høringsnotat er utydelig på hvordan forslaget til ny forskrift eventuelt vil følges opp med endring i rammeoverføringer til kommunene.

Forslaget fra departementet vekker bekymring da endringene legger opp til betydelig merarbeid for partene. Forslaget bidrar til økt usikkerhet om merkostnader, og om merarbeidet på kort og lang sikt blir kompensert for. Spesielt gjelder dette departementets forslag til beregning av pensjonstilskuddet. Med svært ulike pensjonsordninger i barnehagene, vil det bli umulig å beregne eksakte merkostnader og behov for statlig kompensasjon på sikt. Fredrikstad kommune forutsetter at alle kortsiktige og langsiktige merkostnader og merarbeid som følge av den nye kostnadsdrivende forskriften blir kompensert fullt ut av staten.

Fredrikstad kommune oppfordrer departementet og se på forslaget til ny forskrift på nytt. Forslaget er særskilt problematisk omkring rapportering, valg av sjablong og beregning av pensjonstilskuddet som vil medføre mer byråkrati og økt konfliktnivå mellom partene. En bedre løsning er beregning av et fast pensjonstilskudd basert på en sjablong med en tilbakebetalingsordning for de private barnehager som ikke kan dokumentere at pensjonstilskuddet er brukt til kun pensjon.

Ny forskrift bør gjøres mer tydelig på om kommunalt tilskudd skal gis kun for ordinær barnehagedrift (kostrafunksjon 201 og 221) og derfor fortsatt ikke omhandler tilskudd til ekstra styrkingstiltak (kostrafunksjon 211). Årsmeldingene for de private barnehagene bør derfor tilpasses den nye forskriften.

Vedlegg

Vedlegg 1 - Private barnehager som omfattes av særregel for private barnehager med historiske forpliktelser basert på avtale om offentlig tjenstepensjon.pdf

Lagre og send inn

Lagre utkastVideresend utkast

Om UtdanningsdirektoratetKontaktinformasjonTilgjengelighetserklæring (bokmål)Tlf: 23 30 12 00post@udir.noPersonvern og informasjonskapslerCookies innstillinger

Saksnr.:

Dokumentnr.: 1
Løpenr.: 176094/2024
Klassering: C03

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Formannskapet	25.09.2025	149/25
Bystyret	23.10.2025	

The Tall Ships Races Fredrikstad 2023 - sluttrapport**Kommunedirektørens innstilling**

Kommunedirektøren anbefaler formannskapet å gi følgende innstilling til bystyret:

1. Rapporten tas til orientering.
2. Det økonomiske underskuddet innarbeides og behandles i 2. tertial.

Sammendrag

Saken inneholder sluttrapporten for The Tall Ships Races i 2023 i Fredrikstad, og som har et sammendrag av det økonomiske resultatet.

Saken konkluderer med at de positive forventningene til arrangementet i stor grad er oppfylt, til tross for et økonomisk merforbruk.

Vedlegg

Vedlegg:

- 1 Økonomisk ringvirkningsanalyse TSRF 2023_sluttversjon
- 2 Sluttrapport TSRF23

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

- Bystyresak PS 131/19 – «Søknad om vertsbystatus for The Tall Ships Races Fredrikstad 2023».
- Formannskapssak PS 204/20 – «The Tall Ships Races 2023 – status kontrakt og forslag til budsjett og finansiering».
- Bystyresak PS 67/21 – «The Tall Ships Races Fredrikstad 2023 – kontraktsinngåelse med Tall Ships Races International Limited».

Saksopplysninger

Oppdragsgiver er Sail Training International (STI). Vertsbyen Fredrikstads oppgaver var å gjennomføre et besøk av The Tall Ships Races-flåten med mannskaper i samsvar med inngått kontrakt, STIs Port manual og lokale tilpasninger i samråd med STI.

Fredrikstad ble tildelt arrangementet i 2020 med kommunen som den formelle avtalepartner. STIs regattaledelse hadde tilsyns- og veilederrolle i forberedelsen og gjennomføringen av arrangementet. Beskrivelse av prosjektets organisering og gjennomføring kommer frem i vedlagte sluttrapport.

Økonomi:

Finansieringsbudsjettet som lå til grunn, var basert på formannskapetets vedtak i PS 204/20:

Fredrikstad kommune, fondsavsetning mindreforbruk TSRF19	1 900 000 kroner
Fredrikstad kommune, bevilling	8 900 000 kroner
Viken fylkeskommune	1 100 000 kroner
Sponsorater/ekstern finansiering	3 800 000 kroner
Unge seilere egenandel	500 000 kroner
Utleie av areal	1 000 000 kroner
Samlet	17 200 000 kroner

I tillegg ble det budsjettetert med medgått antall timer for ansatte i Fredrikstad kommune tilsvarende 2,4 millioner kroner.

Borg Havn IKS som medarrangør var en vesentlig bidragsyter, både gjennom egeninnsats, innhenting av vesentlige sponsorater ved blant annet slepebåter, hjelpebåter og loser, samt hatt kostnader på strømforsyning til skuter og annen tilrettelegging av kaifronter og infrastruktur.

Sluttregnskapet for The Tall Ships Races 2023 i Fredrikstad viser en underbalanse mellom inntekter og kostnader på **1 391 290** kroner, noe som tilsvarer en overskridelse på 6 %.

Overforbruket reduseres gjennom å frigjøre fondsavsetninger grunnet mindre forbruk i gjennomføring av The Tall Ships Race Fredrikstad i 2014 og 2019, til sammen 1 249 352 kroner. Belastningen på kommunen utover dette blir på 132 372 kroner, slik det kommer fram i regnskapsoversikten under.

Som i 2019 ble PricewaterhouseCoopers (PwC) engasjert for å utføre en økonomisk ringvirkningsanalyse av The Tall Ships Races 2023 i Fredrikstad.

Rapporten foreligger i sin helhet som vedlegg til saken. Nedenfor følger nøkkeltall fra PwCs rapport:

- 153 597 unike besøkende over 16 år i perioden 14. – 18. juli 2023.
- 62,3 prosent av de besøkende var tilreisende bosatt utenfor Fredrikstad.
- Verdiskapning innenfor Fredrikstad kommune tilsvarte 84 700 000 kroner.
- 96,7 prosent av de besøkende mener The Tall Ships Races 2023 er positivt i svært stor eller stor grad for Fredrikstad.
- 95,5 prosent av de besøkendes tilbakemelding var at The Tall Ships Races har gitt de lyst til å besøke Fredrikstad igjen.
- 37,7 prosent av de besøkende var fra Fredrikstad-regionen.
- Næringsaktører i Fredrikstad sentrum hadde en økning for handel på 18 prosent, og for mat og opplevelser var økningen 105,5 prosent. Tallene er målt opp mot perioden/helgen før The Tall Ships Races.
- 45,4 prosent av de besøkende kom til arrangementet uten å bruke privatbil som framkomstmiddel.
- 92 prosent av sponsorene mener det er har betydning at Fredrikstad kommune er medarrangør.
- 84 prosent av sponsorene stiller seg positive til å være sponsor på nytt hvis The Tall Ships Races kommer tilbake.

Regnskap for gjennomføring av Tall Ships Race i 2023

Kostnader		Eksterne, ikke kommunens regnskap	Prosjektets resultat
Lønn prosjektledelse	4 267 987		4 267 987
Timer fast ansatte	2 400 000		2 400 000
Representasjon	654 881		654 881
Driftsutgifter	2 370 356		2 370 356
Markedsføring	832 608		832 608
Avgift STI	1 907 480		1 907 480
Kjøp av tjenester	8 594 179		8 594 179
Medseilere	830 561		830 561
Borg Havn		1 578 000	1 578 000
Buksér og Berging		500 000	500 000
Kystverket		250 000	250 000
VB Media - Tall Ships Magasinet		350 000	350 000
Sum kostnader	21 858 052	2 678 000	24 536 052
Inntekter			
Viken fylkeskommune	875 000		875 000
Sponsorater	4 593 595		4 593 595
Egenandeler medseilere	538 536		538 536
Salg markeds plasser/servering	1 169 197		1 169 197
Borg Havn		1 578 000	1 578 000
Buksér og Berging		500 000	500 000
Kystverket		250 000	250 000
VB Media - Tall Ships Magasinet		350 000	350 000
Sum inntekter	7 176 328	2 678 000	9 854 328
Kommunens bevilgning	8 900 000		8 900 000
Timer fast ansatte	2 400 000		2 400 000
Fond TSRF19 til medseilere	390 000		390 000
Fond TSRF19 avgift STI	1 600 000		1 600 000
Sum kommunal finansiering	13 290 000		13 290 000
Resultat Tall Ships 2023	-1 391 724	0	-1 391 724
Belastet restmidler fond TSRF14	700 000		700 000
Belastes restmidler fond TSRF19*	559 352		559 352
Belaster kommunens bunnlinje	-132 372		-132 372
* Forutsetter vedtak fra kommunens andre tertialrapport 2025.			

Relevante bestemmelser

Ikke relevant for saken.

Konsekvenser for sosial bærekraft

Regattaen The Tall Ships Races har som hovedmål å øke internasjonal forbrødring og forståelse mellom ungdom. Prosjektet involverte 1500 ungdommer fra alle verdenshjørner, som i et fellesskap på tvers av nasjonalitet, kultur og religion, fikk utfordre seg selv og andre med havet og seiling som læringsarena. 164 av disse var rekruttert av The Tall Ships Races i Fredrikstad.

Prosjektet samarbeidet med blant andre Glemmen videregående skoles ulike bofellesskap, noe som resulterte i at 18 ungdommer med sosiale utfordringer kunne delta i regattaen.

Arbeidet ble gjort ut mot ungdom mellom 15 og 25 år, samt måten The Tall Ships Races Fredrikstad i 2023 ble arrangert og gjennomført på, resulterte i at Fredrikstad ble tildelt prisen for årets vertshavn i 2023.

Tilbakemeldingene fra de 164 ungdommene som fikk oppleve de forberedende seminarer og selve seilasen var positive, både når det gjelder opplevelse, kunnskapserfaring og personlig utvikling.

Frivilligengasjementet rundt prosjektet er stort. Totalt arbeidet 461 frivillige før, under og etter arrangementet. 299 var individuelt påmeldte, mens 162 var rekruttert og organisert via organisasjoner de tilhørte. Det anslås at de frivillige bidro med 12 330 frivillige timer, noe som tilsvarer om lag 6 årsverk.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft

a) Økonomiske konsekvenser – drifts- og investeringsbudsjett

Opplysninger om økonomisk bærekraft framkommer i avsnittet saksopplysninger der både selve regnskapet og nøkkeltall fra PWCs økonomiske ringvirkningsanalyse står omtalt. Det kan også vises til selve ringvirkningsanalysen som er vedlagt saken.

b) Samfunnsmessige konsekvenser

Som over.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft

TSRF 2023 har bestrebet seg på å ha høyt oppmerksomhet på klimautfordringer og miljøbevissthet. Dette ble etterfulgt i innkjøpsstrategier, programmering av kulturprogram, og med søkelys på lavest mulig klimagassutslipp, sunt kosthold og generelt lavest mulig fotavtrykk.

TSRF har bidratt til økt bevissthet om bærekraft gjennom konkrete tiltak som tilrettelegging for grønn mobilitet med ekstra sykkelparkeringer og forsterkede kollektivløsninger og gjenbruk av materialer.

Den maritime opplevelsesparken på Isegran med miljøaktiviteter, samarbeidet med Natur og Ungdom og Statsråd Lehmkuhls presentasjon av havforskning engasjerte publikum i klimaspørsmål.

Ansattes medbestemmelse

Alle delprosjektene i prosjektet, som i all hovedsak ble ledet av kommunens ansatte, har sendt inn delrapporter for arbeidet som er gjennomført. Prosjektrapporten bygger i stor grad på disse delrapportene.

Vurdert for uttalelser i rådene

Saken er av en slik kategori at det vurderes som riktig å løfte direkte til formannskap og bystyre.

Vurdering

Kommunedirektøren vurderer prosjektet, til tross for et budsjettmessig overforbruk, som vellykket, og vurderer oppnåelsen av de fastsatte overordnede målene som følger:

- *Profilering av «Den lille verdensbyen»*
Å se elvebreddene i Fredrikstads sentrum fylt med skuter og byen myldre av fremmede mennesker, vurderes som et trekkplaster både for distriktets egne

innbyggere og tilreisende når det gjelder å synliggjøre kommunens visjon «Den lille verdensbyen Fredrikstad».

- *En samlende dugnad som bidrar til økt stolthet av byen*
Oppslutningen av frivillige, kommentarer på sosiale medier og utsagn fra samarbeidspartnere vurderes som tydelige tegn på at The Tall Ships Races vekker entusiasme og vilje til å bidra. Frivillige bidro både før, under og etter arrangementet.
- *Øke Fredrikstads attraksjonskraft som en by med en rik maritim historie*
Gjennom samarbeid med aktører på Isegran har man hatt til hensikt å utvikle Isegran og øyas aktiviteter til varige mål for opplevelser. Sammen med hovedattraksjonen de deltagende fartøyene, Gamlebyen, et opprustet bysentrum, parken ved biblioteket og bruken av elveløpet, meldes om at et arrangement som The Tall Ships Races er med å heve byens attraksjonskraft. PWCs publikumsundersøkelse underbygger også dette.
- *Økt interesse for å bo, besøke og drive næring i Fredrikstad*
Et vellykket arrangement er et viktig mål, men må også ses i sammenheng med effekten for næringslivet, tilflyttingen og antall besøkende.

Ved samarbeid og bidrag fra mange aktører, sponsorer og samarbeidspartnere greide man å skape et positivt engasjement lokalt, regionalt og nasjonalt. I gjennomføring av programmet bidro også et stort og bredt utvalg av artister, lokale, nasjonale og internasjonale, til mange fine presseoppslag og forhåndsopptaler.

Alternative løsninger

Saken oppsummerer et allerede avsluttet arrangement, og det er derfor ikke mulig å skissere alternative løsninger.

Konklusjon

Kommunedirektøren anbefaler at sluttrapporten tas til orientering og underskuddet behandles i 2. tertial.

Tall Ships Races Fredrikstad 2023

Økonomisk ringvirkningsanalyse
2023

Om denne rapporten

Denne rapporten er utarbeidet av PricewaterhouseCoopers (PwC) etter forespørsel fra Fredrikstad kommune.

Denne rapporten har blitt utarbeidet for å svare på mandatet som har blitt gitt av Fredrikstad kommune. PwC har gjennom utarbeidelsen av denne rapporten forholdt seg uavhengig tilnærming, innsamling av data og metode. Utfallet og funnene fra denne rapporten er uavhengig fra veiledning og innspill fra oppdragsgiver.

PwC sin rapport bygger på informasjon og fakta mottatt fra dokumenter, undersøkelser, tidligere erfaringer og ekspertise. Vurderinger og meninger utøvet i denne rapporten fra PwC er basert på vår forståelse, erfaring og kunnskap.

Teamet fra PwC ønsker å rette en stor takk til involverte personer og bedrifter som har bidratt med verdifull materiale og/eller innsikt.

Ansvarlig for engasjementet fra PwC Østfold er Linda Kristin Arvesen (Partner) og Inger Marie Rostad (Project Manager). I tillegg har teamet fra PwC bestått av Ole Anton Øby og Henrik André Klavestad.

Bildene i denne rapporten er tatt av Inger E. Haraldsen, Harry Johansson og Petter Lind regi av Fredrikstad kommune. Fredrikstad kommune har gitt PwC rettigheter til å inkludere bildene i rapporten.

Fredrikstad, 16. oktober 2023

Linda Kristin Arvesen
Partner

Ansvarsbegrensning

Denne rapporten er utarbeidet for Fredrikstad kommune i henhold til vilkårene som fremgår av engasjementsbrevet 5. juli 2022.

PwC sine vurderinger er basert på informasjon hentet fra undersøkelser utført på besøkende under Tall Ships Races i Fredrikstad 2023. Øvrige kilder til informasjon benyttet i denne rapporten er personer fra det lokale næringslivet, sponsorer og prosjektleder og assisterende prosjektleder for arrangementet. PwC har ikke verifisert om informasjonen gitt av personer fra lokalt næringsliv, sponsorer, og prosjektledelsen er fullstendig, nøyaktig og/eller komplett.

Fredrikstad kommune innehar rettighetene til å benytte informasjonen fra denne rapporten i sine aktiviteter, i samsvar med de kommersielle vilkårene som er avtalt i standardbetingelsene med PwC. PwC står ikke til ansvar for tap som er påført av Fredrikstad kommune eller andre parter som en konsekvens av vår rapport.

PwC forbeholder seg opphavsrett og åndsverk i denne rapporten, samt ideene, modeller, konsepter og «know-how» som har blitt utviklet under arbeidet med engasjementet.

Handlinger utøvet av tredjeparter relatert til denne rapporten kan ikke PwC bli holdt ansvarlig for.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	5
2	Metodisk gjennomføring	10
3	Besøkendes tilbakemelding	19
4	Verdiskapning	32
5	Data fra det lokale næringslivet	43
6	Sponsorer	51
7	Endelig uttalelse	60
8	Vedlegg	62

1

Innledning

pwc

Oppsummering

Tall Ships Races Fredrikstad (TSRF) 2023 ble arrangert fredag 14. juli til tirsdag 18. juli 2023. For å estimere antall individuelle besøkende under arrangementet, har Fredrikstad kommune inngått en avtale med Varsling 24. Fra tall utarbeidet fra denne tjenesten, har PwC kalkulert et estimert antall på **153 597** unike besøkende under TSRF 2023. PwC har hovedsakelig fokusert på å kartlegge de økonomiske ringvirkningene arrangementet har forårsaket for lokalt næringsliv og lokale sponsorer.

PwC gjennomførte en spørreundersøkelse under TSRF med totalt 485 respondenter. Hovedformålet med undersøkelsen var å kartlegge hvor de besøkende kom fra, de besøkendes forbruk, deres syn på Fredrikstad som vertsby og arrangementet som en helhet.

PwC har utviklet en metode og et verktøy for å kartlegge ringvirkningseffekter i form av regional verdiskapning. Verdiskapning er målt etter en nullsituasjon som betyr at modellen bare medregner personer som har en endring i oppførsel forårsaket av arrangementet. Derfor inkluderes bare besøkende fra utsiden av den aktuelle regionen, med TSRF som hovedformål for besøket. Verktøyet som gjennomfører utregningene vil heretter bli referert til som «arrangementskalkulatoren». Arrangementskalkulatoren bruker hovedsakelig data fra arrangementets besøkende som et tillegg til standardverdier fra SSB. Data fra arrangementets besøkende har blitt brukt når spesifikke data har vært utfordrende å innhente for å regne ut arrangementets verdiskapning – både direkte og indirekte. Kalkulatoren har tidligere blitt brukt til å måle verdiskapning hos andre arrangementer i Norge.

Etter utarbeidelse av data samlet inn av PwC og tall utarbeidet av TSRF's prosjektledelse, har PwC kalkulert regional og nasjonal verdiskapning for Fredrikstad kommune. TSRF er beregnet til en regional, og total verdiskapning pålydende **84,7 MNOK** for Fredrikstad kommune. Dette tallet inkluderer en nasjonal verdiskapning på **3,7 MNOK**. Under utarbeidelsen av disse verdiene har flere antakelser funnet sted, og det er viktig at man ser på resultatene i lys av disse.

For å utarbeide en mer omfattende analyse, har PwC samlet inn informasjon fra lokalt næringsliv i Fredrikstad. Informasjonen som er hentet inn gjelder fra de aktuelle dagene arrangementet fant sted, supplert med informasjon fra korresponderende periode. Informasjonen vi har samlet inn indikerer at TSRF har hatt en positiv påvirkning på lokalt næringsliv. Tall fra BankAxept viser til en økning i korthandel på 16,3 %. Hotellene i Fredrikstad har hatt opptil 100 % belegg under arrangementsperioden. Det er viktig å påpeke at hotellenes belegg vanligvis er høye om sommeren i Fredrikstad, og det ble arrangert andre arrangementer i Fredrikstad i samme periode som man må ta hensyn til.

Oppsummering

Som et supplement til den kvantitative analysen og arrangementskalkulatoren, har vi valgt å samle inn kvalitative data. Når man vurderer tilbakemeldinger fra arrangementets besøkende, mener hele 96,7 % at arrangementet er positivt for Fredrikstad, derav 19,8 % svarer at arrangementet er positivt i stor grad, og hele 76,9 % svarer at arrangementet er positivt i svært stor grad. Samlet ser vi at arrangementets besøkende hadde en positiv opplevelse av arrangementet, og hele 95,5 % av de tilreisende svarer at opplevelsen av TSRF har gitt dem lyst til å besøke Fredrikstad igjen.

26 av TSRFs sponsorer har blitt intervjuet i etterkant av arrangementet. Resultatene av sponsorundersøkelsen viser at sponsorene alt i alt er fornøyde med sponsoratet, og hele 84 % ønsker å sponse arrangementet dersom det arrangeres igjen. Muligheter til å ta samfunnsansvar, synlighet og merverdi er faktorer som gjentas når sponsorene trekker frem hvilke faktorer som spiller inn ved valg av sponsorater. Flere av sponsorene trekker frem arrangementets størrelse og arrangementets betydning for byen som en årsak til hvorfor de har valgt å sponse arrangementet.

For å oppsummere våre funn har arrangementet bidratt til stor verdiskapning for både Fredrikstad kommune. Lokalt næringsliv har fått utbytte av arrangementet, og sponsorene har vært fornøyde med sponsoratet av TSRF. Innbyggerne i Fredrikstad og tilreisende til byen har hatt en fin opplevelse under deltakelsen. Alt i alt kan arrangørene konkludere med et vellykket arrangement.

Innledning

Tall Ships Races Fredrikstad 2023

Tall Ships Races Fredrikstad 2023 ble arrangert i perioden fredag 14. juli til tirsdag 18. juli 2023 i Fredrikstad.

The Tall Ships Races er verdens største regatta for seilskuter. Arrangementet eies av Sail Training International og har som hovedmål å øke internasjonal forbrødring og forståelse mellom ungdom. Prosjektet involverer ungdom fra hele verden, som får utfordre seg selv og andre på havet, i et fellesskap på tvers av nasjonalitet, kultur og religion.

Uavhengig av hvilken havn Tall Ships Races flåten møtes i, er organisasjonen et samarbeid mellom Sail Training International og den aktuelle vertsbyen. Fredrikstad er en av fem byer som er vertskap for The Tall Ships Races i 2023, og de andre byene er Den Helder, Hartlepool, Arendal og Lerwick. Dette er fjerde gangen Fredrikstad er offisiell vertshavn.

Mandat

I engasjementsbrevet mellom Fredrikstad kommune og PwC datert 05.07.2023, kommer det frem av mandatet at PwC skal gjennomføre en økonomisk ringvirkningsanalyse av Tall Ships Races Fredrikstad 2023.

Følgende ringvirkninger vil være relevant for analysen:

1. Arrangementets betydning for Fredrikstad kommune
2. Arrangementets betydning for lokalt næringsliv
3. Arrangementets betydning for prosjektets sponsorer og samarbeidspartnere

Disse elementene vil representere ulike ringvirkninger og både kvantitative og kvalitative metoder vil bli tatt i bruk.

Når det gjelder betydningen for lokalt næringsliv vil PwC benytte sin egenutviklede arrangementskalkulator. Arrangementskalkulatoren ble utviklet i samarbeid med Innovasjon Norge, og tar utgangspunkt i data fra besøkende under arrangementet. Det vil si at vi innhenter forbruksdata fra statistikk fra SSB, og supplerer med resultatene fra spørreundersøkelsen. For å utdype nærmere TSRF's betydning for det lokale næringslivet, vil vi analysere informasjon om virksomheters omsetning som vi har samlet inn fra et utvalg lokale virksomheter.

For å analysere arrangementets betydning for Fredrikstad kommune har PwC som et supplement også samlet inn informasjon fra besøkende om ikke-økonomiske effekter.

Rapporten kan tjene som dokumentasjon på selve gjennomføringen av arrangementet, som TSRF kan bruke overfor Sail Training International.

Samarbeid

PwC har gjennomført lignende økonomiske ringvirkningsanalyser for Tall Ships Races i Bergen 2014 og 2019, Kristiansand 2015, Stavanger 2018, og i Fredrikstad 2019. Metode og tilnærming er inspirert av tidligere analyser og bygger videre på tidligere arbeid.

PwC har involvert en student fra Norges Handelshøgskole for å gjennomføre undersøkelsen under Tall Ships Races Fredrikstad 2023. Ved analysen av spørreundersøkelsen spilte studenten en viktig rolle i diskusjonen om funnene virket troverdige.

Tidligere sentrumsleder i Fredrikstad Næringsforening, Malin Carita Lind, har vært behjelpelig med å dele informasjon om handel og forbruk i Fredrikstad sentrum.

2

Metodisk gjennomføring

pwc

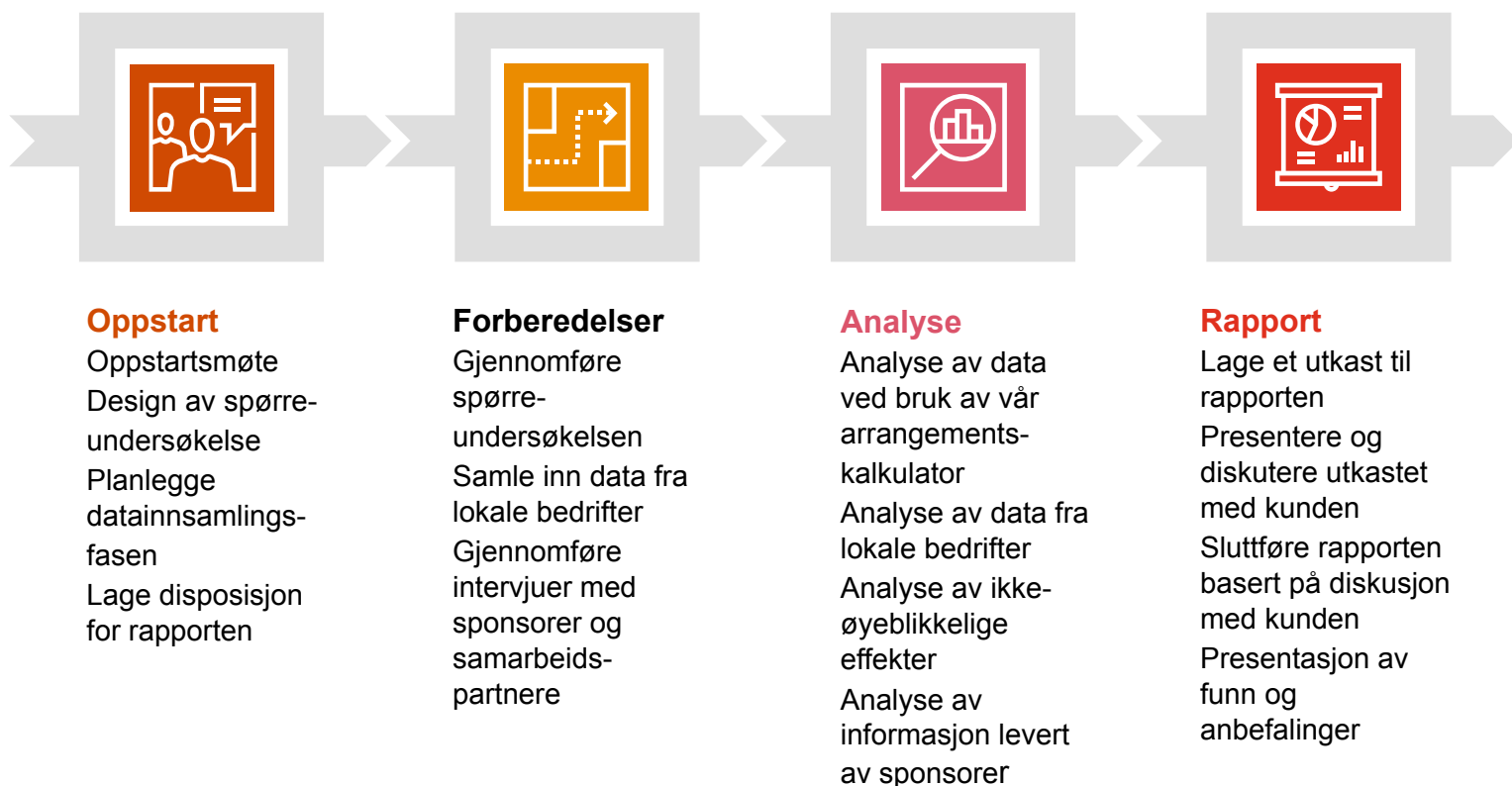
Metodisk gjennomføring

Oversikten over metodedelen følger rapportens struktur. Først presenteres den overordnede metoden for hvordan analysen er levert. Deretter deles metodedelen i fire deler:

- Arrangementskalkulatoren (inkl. besøksundersøkelse)
- Verdiskapning
- Lokale virksomheters inntektsstrøm
- Sponsoreffekten

2.1 Overordnet metode

Hovedprosessen var planlagt å bli gjennomført i samsvar med modellen presentert i figuren under. Opprinnelig var spørreundersøkelsen utformet med hensyn til arrangementets besøkende. Deler av resultatet fra spørreundersøkelsen ble direkte ført inn i arrangementskalkulatoren. Parallelt til dette har vi samlet inn informasjon fra lokale bedrifter.

Figur 2.1: Hovedprosess

2.2 Arrangementskalkulatoren

I denne seksjonen vil PwC beskrive forutsetningene som ligger til grunn, og begrensningene som finner sted med hensyn til arrangementskalkulatoren. Arrangementskalkulatoren brukes til å estimere den regionale og nasjonale verdiskapingen arrangementet vil gi Fredrikstad kommune. En estimering av verdiskaping på dette nivået ved å bruke en arrangementskalkulator, vil inkludere et bredt spekter av forutsetninger og begrensninger som må tas hensyn til. De viktigste hensynene som må tas for Fredrikstad kommune vil presenteres i denne seksjonen, og de mer detaljerte hensynene vil samles i vedlegget.

Metodisk gjennomføring

2.2.1 Om arrangementskalkulatoren

Arrangementskalkulatoren er et verktøy utviklet av PwC for å kartlegge ringvirkningene i regional og nasjonal verdiskaping. Det er viktig å huske på at arrangementskalkulatoren er et strategisk verktøy, og ikke en statistisk modell.

Kalkulatoren er supplert med forbruksdata fra arrangementets besøkende. For å få komme frem til et troverdig resultat har vi valgt å samle informasjon om besøkende gjennom en spørreundersøkelse i tillegg til å bruke standardverdier. Svarene fra spørreundersøkelsen har gitt oss en indikasjon på at standardverdiene har vært pålitelige og korrekte.

Kalkulatoren har tidligere blitt brukt i analysen av TSR arrangementet i Bergen 2014 og 2019, i Kristiansand 2015, i Stavanger 2018, i Fredrikstad 2019 og i Arendal 2023. Arrangementskalkulatoren inkluderer merverdiavgift.

Antall besøkende, hvor de kommer fra, hvorfor de var der og deres individuelle antakelser om forbruk er det som avslutningsvis bestemmer arrangementets verdiskaping. Dette betyr at verdsettelsen av antall besøkende er avgjørende for å avslutningsvis få en nøyaktig og realistisk verdi.

2.2.2 Spørreundersøkelsen

For å kunne samle inn pålitelige inndata til arrangementskalkulatoren, ble spørreundersøkelsen distribuert til besøkende under TSRF. Hovedfokuset på denne undersøkelsen var å kartlegge det individuelle forbruket blant arrangementets besøkende. Undersøkelsen inneholdt i tillegg spørsmål som ville bidra til å vurdere ringvirkningseffekter i andre dimensjoner enn bare det individuelle forbruket.

I samarbeid med TSRF's prosjektledelse, utformet PwC en spørreundersøkelse som la til rette for nødvendig inndata til den økonomiske konsekvensutredningen. Spørsmålene er derfor relatert til både økonomiske og ikke-økonomiske konsekvenser for Fredrikstad kommune. Undersøkelsen inkluderer spørsmål som kartlegger alt fra respondentens bakgrunn til respondentenes forbruk arrangementsperioden. Det ble også stilt spørsmål i undersøkelsen som kartla andre verdier, slik som oppfattelsen av Fredrikstad som vertsby og åpne spørsmål der respondentene kunne beskrive deres syn på arrangementet som en helhet. Undersøkelsen var tilgjengelig både på norsk og engelsk.

Spørreundersøkelsen ble utformet i Google Forms, og distribuert via QR-koder rundt i arrangementsområdet. Som et bidrag til å øke svarprosenten ble det loddet ut et gavekort til Restaurant Slippen blant undersøkelsens deltakere. For å delta i denne konkurransen måtte respondentene fylle inn telefonnummer i spørreskjemaet. Dette var valgfritt, og telefonnummeret ble kun benyttet til å kontakte vinneren av premien.

Totalt 485 besøkende deltok i spørreundersøkelsen.

Metodisk gjennomføring

2.2.3 Antakelser om arrangementskalkulatorens betydning

For å bli vurdert som relevant og bli inkludert i arrangementskalkulatoren, er følgende tre faktorer kritiske:

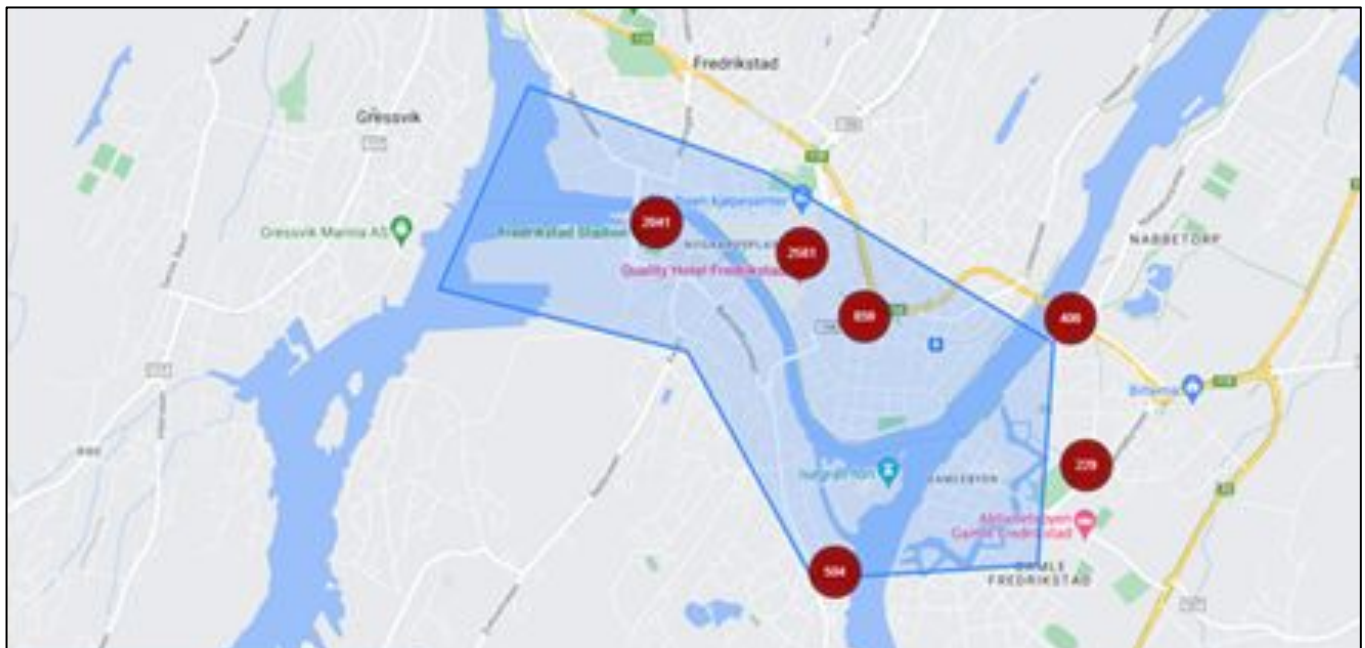
- Antall besøkende
- Besøkendes opprinnelse
- Hovedformål med besøket i Fredrikstad sentrum

Videre vil vi beskrive hvorfor disse faktorene er viktige og hvilke forutsetninger som blir gjort.

Antall besøkende

Ansvaret for å vurdere hvor mange besøkende som deltok på Tall Ships Races i løpet av arrangementsperioden, ble tildelt Fredrikstad kommune. Dette er et utfordrende estimat å kalkulere, siden arrangementet ikke selger billetter. En stor andel av de besøkende deltok mer enn en dag. For å forhindre å telle en person flere ganger, er det nødvendig å estimere antall unike besøkende. Dette tallet danner grunnlaget for arrangementskalkulatoren og vil i stor grad påvirke resultatet av verdiskapningen.

Det ble inngått en avtale mellom Fredrikstad kommune og Varsling 24 v/Fram Web om å få tilgang til deres lokasjonsvarslingssystem fra fredag 14.07.23 til tirsdag 18.07.23. Dette systemet gjorde det mulig å sende ut SMS til alle mobiltelefoner som befant seg i et valgt område. Slik kunne kommunen enkelt gi viktig informasjon ved en uforutsett hendelse eller beredskapssituasjon. I tillegg til å sende ut varsler, kunne systemet til enhver tid sjekke antall mobiltelefoner som befant seg i et bestemt område som var definert på forhånd. Dette ga god oversikt over antall mennesker som befant seg i arrangementsområdet, samt en betydelig bedre oversikt og beredskap til arrangementet og kommunen som helhet disse dagene.

Figur 2.2.3 Skjerm bilde som viser arrangement området definert i LokasjonsVarsling

Metodisk gjennomføring

Fram Web leverer tjenesten LokasjonsVarsling i samarbeid med teleoperatørene Telenor og Telia. I simuleringsmodus viser tjenesten reelle data fra Telenor, og simulerte tall fra Telia basert på markedsandel nasjonalt. Da Fram Web ikke har et samarbeid med Ice inkluderes ikke telefoner tilknyttet Ice i opptellingen. LokasjonsVarsling har av den grunn bare opplysninger om hvor mange brukere som benytter Telenor og Telia sine basestasjoner til enhver tid. Det betyr at målingene kun inkluderer alle abonnenter som benytter Telenor og Telias mobilnett. For å kunne beregne beste estimat på antall unike besøkende ekstrapolerer TSRF tallene fra LokasjonsVarsling ved å hensynta Ice sin markedsandel på 12 % i beregningen slik at besøkstallene vil være gjeldende for hele populasjonen. Ice sin markedsandel er basert på Nasjonal kommunikasjons- myndighet (NKOM) sin *Analyse av markedet for tilgang til og samtaleoriginering i offentlige mobilkommunikasjonsnett* publisert 22. mars 2023.

Dette er vurdert som det beste estimat på antall unike besøkende under arrangement perioden og vil benyttes som et viktig nøkkeltall i arrangementskalkulatoren.

LokasjonsVarsling samler data fra personer på mobilcellene som dekker det geografiske området. Signaldata fra mobilnettverket prosesseres på en forsvarlig måte med hensyn til sluttbrukerens personvern.

Besøkendes opprinnelse

De besøkendes opprinnelse er en av nøkkelfaktorene som vil påvirke selve verdiskapingen. Arrangementskalkulatoren opererer med tre kategorier: lokale nordmenn, ikke-lokale nordmenn og besøkende fra utlandet. Underveis i spørreundersøkelsen ble respondentene spurt om deres bakgrunn basert på om de bodde i Fredrikstad kommune, i Østfold for øvrig, Norge for øvrig eller utenlands. I vår ringvirkningsanalyse for Fredrikstad kommune bruker vi følgende:

- Besøkende fra Fredrikstad er behandlet som «lokale nordmenn».
- Besøkende fra Østfold for øvrig og Norge for øvrig er behandlet som «ikke-lokale nordmenn».
- Besøkende fra utlandet er behandlet som «besøkende fra utlandet».

Den største gruppen av besøkende under arrangementet var den lokale befolkningen. Denne gruppen er ekskludert som en helhet da det er regional verdiskapning som skal estimeres. Hovedårsaken til dette er at de lokales forbruk under arrangementet representerer en verdi som vi kan anta ville vært den samme uavhengig av om arrangementet ville funnet sted. Dette gjør at kalkulatoren gir en konservativ verdiskapning.

Modellen gjør ikke rede for forbruket fra lokalbefolkningen som valgte å bli i Fredrikstad på grunn av TSRF. Dette kunne potensielt hatt en positiv innvirkning på den regionale verdiskapningen. Dette er ikke inkludert i den estimerte regionale verdiskapningen, og vil derfor være en potensiell svakhet med arrangementskalkulatoren.

Metodisk gjennomføring

Hovedårsaken til å være i Fredrikstad sentrum

I tillegg til kravet om å bli definert som «ikke-lokale nordmenn»- eller «besøkende fra utlandet», må den besøkende også ha TSRF som hovedformål med reisen til Fredrikstad sentrum for å bli inkludert i beregningen av den totale verdiskapningen.

2.2.4 Besøkendes forbruk

Denne delen av rapporten vil vurdere den besøkendes forbruk og spesifikke forhold som kan påvirke forbruket og den overordnede verdiskapningen.

Spesifikke forutsetninger

Enkelte forhold vil gjelde spesifikt for arrangementet arrangert i Fredrikstad, under de spesifikke datoene, og kan således ikke sammenlignes med tidligere arrangement. TSRF ble arrangert fra fredag til tirsdag første uke i fellesferien. Videre kan arrangementets besøkstall ha blitt påvirket av værforholdene disse dagene.

2.2.5 Innkvartering

Ulike typer innkvartering antas å kreve ulike typer av utgifter og bidrar derfor til ulik verdiskaping. For eksempel kan det antas at en gjest som bor på et hotell har høyere utgifter enn en gjest som leier en hytte eller en leilighet.

Innkvarteringskapasitet

Innkvarteringskapasitet og normalt belegg vil være relevant for verdiskapningen. Med belegg menes opptatte senger. Hvis hotellene hadde hatt 100 % belegg uavhengig av om arrangementet hadde funnet sted eller ikke, vil ikke arrangementets besøkende bidra til ytterligere verdiskaping. Da ville de erstattet besøkende som hadde booket rom uavhengig av om TSRF hadde blitt arrangert eller ikke.

Tallene fra hotellene anses som pålitelige. Overnattingskapasiteten (målt i totalt antall senger) og normal okkupasjon i samme periode utenom spesifikke arrangement, er basert på data samlet inn gjennom kommunikasjon med hotellene i området.

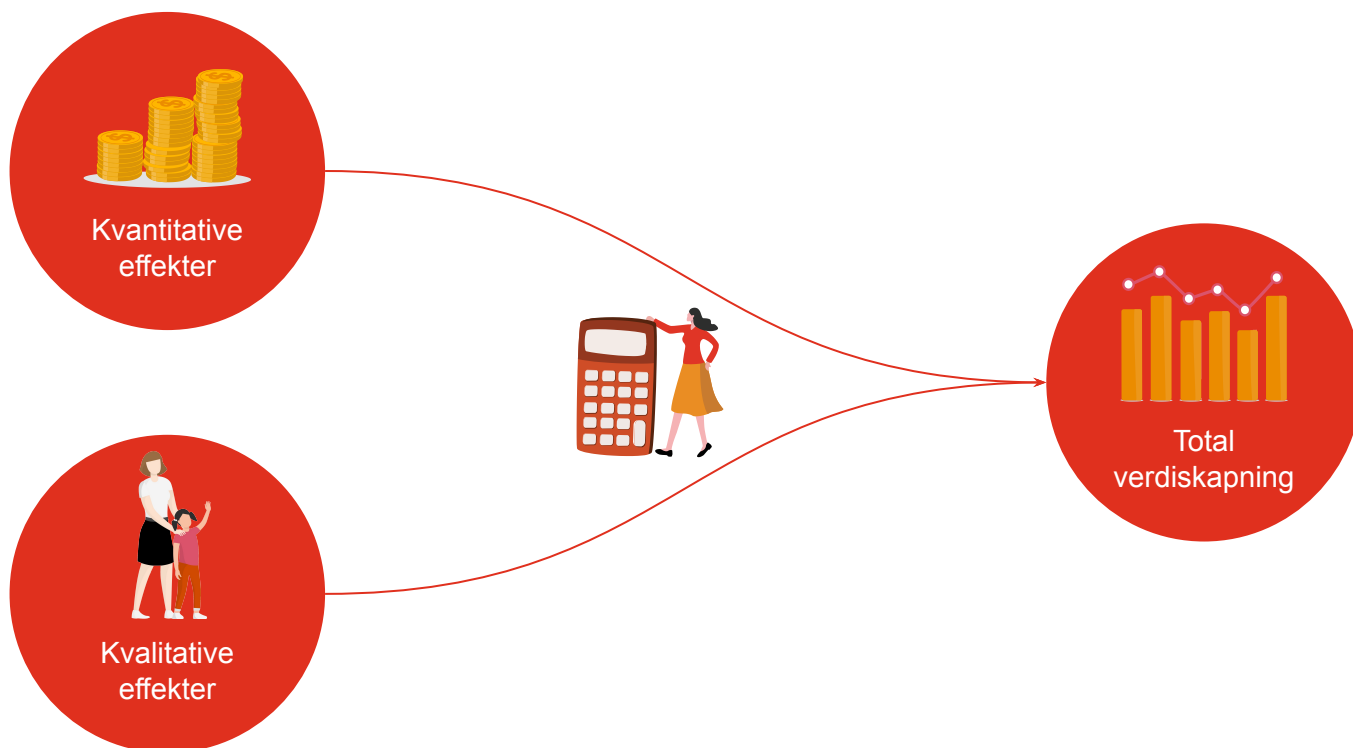
Kapasitet på hytter eller private leiligheter som er tilgjengelig for leie er utfordrende å vurdere. Tilbudet er stort, og består av utleieenheter som er tilgjengelige på nettsider som Finn.no og AirBnb. Antall hytter eller leiligheter tilgjengelig for leie vil ikke bli ansett som et hinder for folk å delta på TSRF.

Metodisk gjennomføring

2.3 Verdiskapning

For å analysere effekter og ringvirkninger, har PwC benyttet både kvantitative og kvalitative data i tillegg til arrangementskalkulatoren. Arrangementskalkulatoren er utarbeidet i samarbeid med Innovasjon Norge.

I denne ringvirkningsanalysen defineres verdiskapning som summen av kvantitative og kvalitative effekter. Der de kvantitative effektene lar seg tallfeste, for eksempel antall besøkende og totalt forbruk i forbindelse med arrangementet, er de kvalitative effektene i større grad knyttet til hvordan arrangementet bidrar til ringvirkninger ut over økonomisk verdiskapning. Eksempler på dette er bidraget arrangementet har til å skape begeistring og økt tilhørighet for befolkningen i regionen, fungere som en arena for integrering, være en katalysator for frivillig arbeid eller være en mulighet for markedsføring av lokale varer og produkter.

Figur 2.3: Verdiskapning

2.3.1 Regnskap - Tall Ships Races Fredrikstad 2023

Hvor og hvordan arrangøren forvalter økonomiske ressurser vil potensielt ha en stor innflytelse på selve verdiskapingen. Dette vil spesielt tre i kraft dersom arrangøren bidrar til å flytte midler ut av regionen eller ut av landet. Med andre ord vil inntekten eller kostnaden kunne påvirke verdiskapingen avhengig av hvor det kommer fra. Forbruk finansiert utenfor regionen eller landet, men som konsumeres lokalt, vil ha en positiv innvirkning på verdiskapingen. Lokal finansiering av lokalt forbruk vil ha liten eller ingen innvirkning på verdiskapingen.

Metodisk gjennomføring

Ettersom regnskapet ikke er fullført ved tidspunktet denne rapporten blir ferdigstilt, er det utarbeidet et foreløpig prosjektrengskap. Anslaget er basert på foreløpige tall, og er utredet av Fredrikstad kommune. Det er tatt høyde for kjente kostnader som enda ikke er bokført i prosjektrengskapet. TSRF 23 vil ikke fremlegge et endelig regnskap før godkjenning av kommunens årsregnskap for 2023, som forventes å foreligge i juni 2024. Hver inntekts- og utgiftspost er vurdert og fordelt ut fra om de er opprettet i regionen, utenfor regionen eller fra utlandet. Disse tallene vil derfor ikke bli revidert.

2.4 Data fra lokale virksomheter

Data fra lokale virksomheter ble samlet inn som et supplement til resultatene fra arrangementskalkulatoren. Hovedformålet var å undersøke om man kunne kartlegge en økning i omsetning hos de lokale virksomhetene i den aktuelle perioden arrangementet ble avholdt, sammenlignet med omsetning fra korresponderende periode tidligere år. For å gjøre denne sammenligningen hentet vi inn tall fra BankAxept som står for ca. 75 % av alle transaksjoner.

Informasjon om hotellenes belegg ble samlet inn fra hoteller i Fredrikstad og omegn, der fire av hotellene er lokalisert i Fredrikstad sentrum. Når det gjelder beleggsprosent, er det gjennomsnittlige verdier som er tatt i bruk.

For å supplere med egne innsamlede data fra hotellene i Fredrikstad, har vi hentet inn en rapport utarbeidet av Capia. Rapporten kartlegger hovedsakelig utvikling og gir en oversikt over aktivitet til hoteller og utleietjenester som AirBnb og HomeAway i Fredrikstad fra juli 2022 til juli 2023. Data til denne rapporten er levert fra AirDNA, og vi må ta hensyn til at data fra en sekundærkilde aldri vil være 100 % nøyaktig. Så lenge AirBnb ikke offentliggjør sine tall vil data fra AirDNA antageligvis være den beste kilden til innsikt i AirBnb-markedet i Norge i dag.

2.5 Effekt for sponsorene

En oversikt over sponsorene til arrangementet finner man på TSRF sin hjemmeside. TSRF prosjektledelse har 38 sponsorer og samarbeidspartnere som har blitt forespurt om å delta i en undersøkelse rettet mot sponsorene. PwC har kommet i kontakt med samtlige sponsorer og samarbeidspartnere. I samarbeid med TSRF prosjektledelse har PwC utarbeidet en spørreundersøkelse som fokuserer på følgende overskrifter; sponsorenes hensikt, sponsorprogrammet i seg selv og effektene oppnådd ved sponning av TSRF. Sponsorene ble kontaktet og 26 sponsorer ønsket å besvare undersøkelsen over telefon med PwC. På grunn av ulike omstendigheter oppga noen av sponsorene informasjon om at de ikke hadde mulighet til å delta på et intervju.

Metodisk gjennomføring

2.6 Spesifikke forutsetninger

Under arrangementet fra fredag 14. juli til tirsdag 18. juli var det variable værforhold, hvor lørdag og søndag spesielt var preget av regnbyger. Tabellen under representerer været i Fredrikstad målt av CustomWeather som gir værdata på timeanddate.com. De benytter værstasjoner på flyplasser og stasjoner som drives av World Meteorological Association (WMO), og MADIS. MADIS er en meteorologisk observasjonsdatabase og datautleveringssystem som dekker hele kloden.

Været i uke 28/29	Fredag	Lørdag	Søndag	Mandag	Tirsdag
TSRF 2019					
Temperatur	21 °C	28 °C	23 °C	19 °C	20 °C
Skydekke	Klarvær	Delvis skyet	Lettskyet	Lettskyet	Lettskyet
TSRF 2023					
Temperatur	17 °C	16 °C	17 °C	17 °C	17 °C
Skydekke	Lettskyet	Regn	Lettskyet og regn	Skyet	Lettskyet

Figur 2.6.1 Været

<https://www.timeanddate.com/weather/norway/fredrikstad/historic?month=7&year=2023>
<https://madis.ncep.noaa.gov/>

3

Besøkendes tilbakemelding

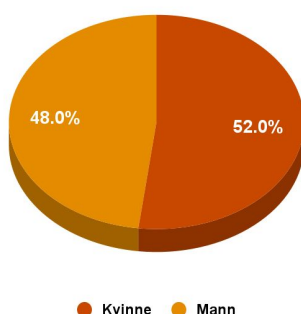
pwc

Besøkendes tilbakemelding

I samarbeid med arrangøren utarbeidet PwC en publikumsundersøkelse. Denne ble gjennomført ved flere stands plassert i arrangørens servicetelt i arrangementsområdet. Antallet respondenter var 485. Spørsmålene hadde som mål å gi informasjon om arrangementets besøkende. Det meste av informasjonen som ble samlet inn ble brukt som innspill for å vurdere de økonomiske ringvirkningene av arrangementet. Svarene fra undersøkelsen vil ikke gi direkte grunnlag for satsene i arrangementskalkulatoren, men vil blant annet være et supplement til forbruksdata innhentet fra SSB.

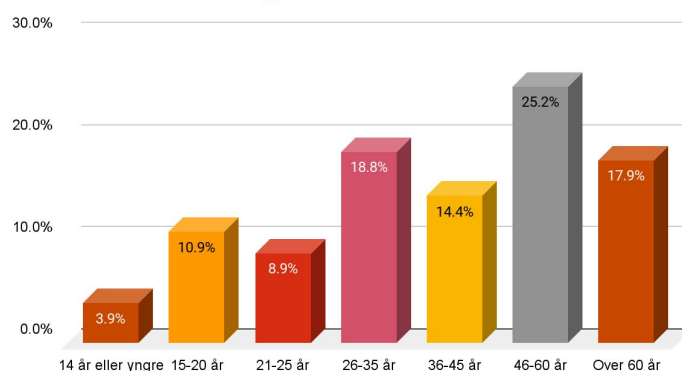
3.1 Besøkendes profil

Respondenters kjønn

Figur 3.1.1 Respondenters kjønn

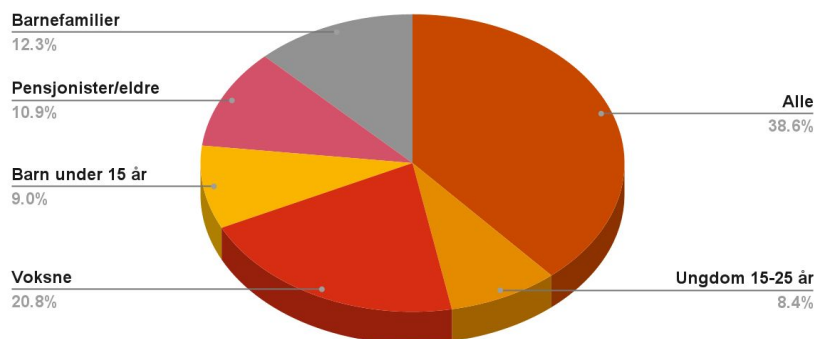
Respondenters alder

Figur 3.1.2 Respondenters alder

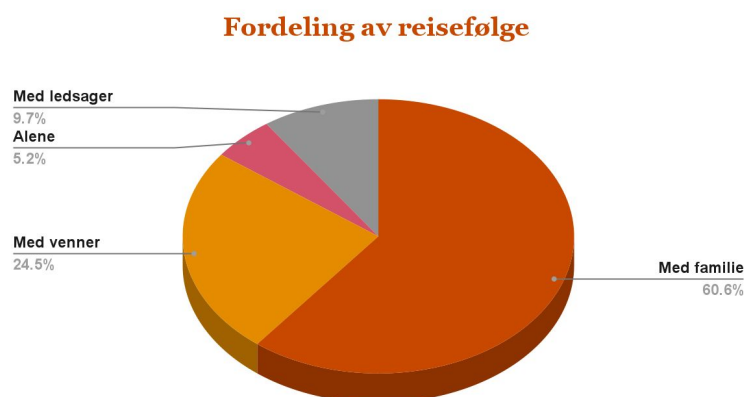
Totalt 485 personer svarte på undersøkelsen, der 252 var kvinner og 232 var menn. Totalt 209 av respondentene (43,1 %) var eldre enn 45 år og er derfor klassifisert i gruppene 46-50 år og over 60 år. Når vi spurte respondentene om hvilken aldersgruppe arrangementet passer best for, svarte 38,6 % at arrangementet appellerer til alle grupper.

Hvilken aldersgruppe passer best for TSRF?

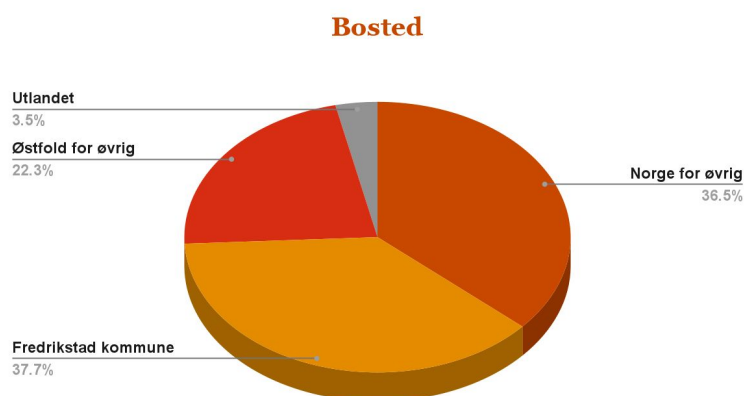
Figur 3.1.3 Besøkendes mening om hvem Tall Ships Races appellerer til

Besøkendes tilbakemelding

Figur 3.1.4 Respondentens reisefølge under arrangementet

For å kartlegge deltakelsen på TSRF ble representantene spurt om hvem de reiste med til arrangementet. Resultatene viser at flertallet av deltakerne valgte å delta med familiemedlemmer, som utgjorde den største andelen med 60,6 %. Deltakelse sammen med venner utgjorde 24,5 % av deltakerne, mens en mindre andel, 9,7 %, valgte å delta med en ledsager. Den minste andelen av deltakerne, 5,2 %, valgte å delta på TSRF alene.

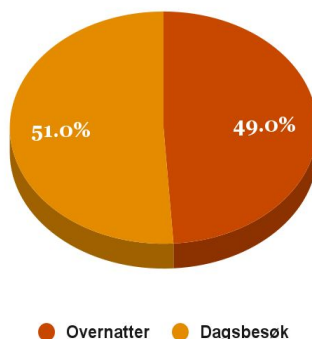
Figur 3.1.5 Respondentenes bosted

Respondentenes bosted spiller en avgjørende rolle i beregningen av arrangementets økonomiske verdiskapning, da hoveddelen av verdiskapningen forventes fra besøkende som kommer utenfor Fredrikstad-regionen. Diagrammet ovenfor gir en indikasjon på deltakers bosted, og den viser at flertallet av respondentene er tilreisende fra utenfor Fredrikstad, med en samlet prosentandel på 62,3 %, hvorav 3,5 % av representantene kommer fra utlandet. Likevel er det viktig å merke seg at en betydelig andel av deltakerne, 37,7 %, er fra selve Fredrikstad-regionen. Dette gir et nyansert bilde av arrangementets appell både lokalt, regionalt og internasjonalt.

Besøkendes tilbakemelding

Alle respondentene med bosted utenfor Fredrikstad kommune, fikk spørsmålet om de var på dagsbesøk eller overnatting. Resultatene fra undersøkelsen viser at 51,0 % av de tilreisende var på dagstur til TSRF og overnattet ikke i byen. Dette indikerer på at hele 49,0 % av de besøkende som kom utenfra Fredrikstad fra valgte å overnatte lokalt.

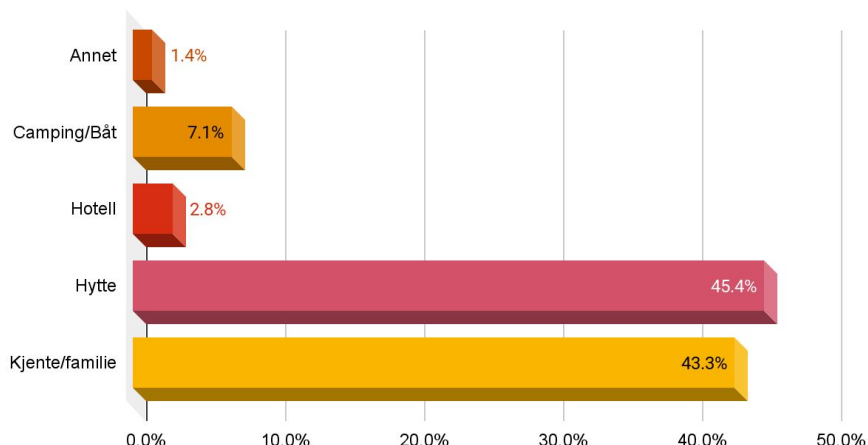
Dagsbesøk eller overnatting

Figur 3.1.6 Type besøk

Representantenes valg av overnattingsform spiller en betydelig rolle i vurderingen av arrangementets økonomiske innvirkning. Dette spørsmålet ble kun stilt til deltakere som hadde bosted utenfor Fredrikstad kommune. De som valgte å overnatte under arrangementet, varierte i sine preferanser for overnattingssteder, som illustrert i diagrammet under. 43,3 % av deltakerne som overnattet, oppga at de benyttet seg av kjente eller familie som overnattingssted. Cirka 3 % foretrakk hotellovernatting i Fredrikstad, mens 52,5 % tilbrakte nettene på hytte, campingplass eller i båt.

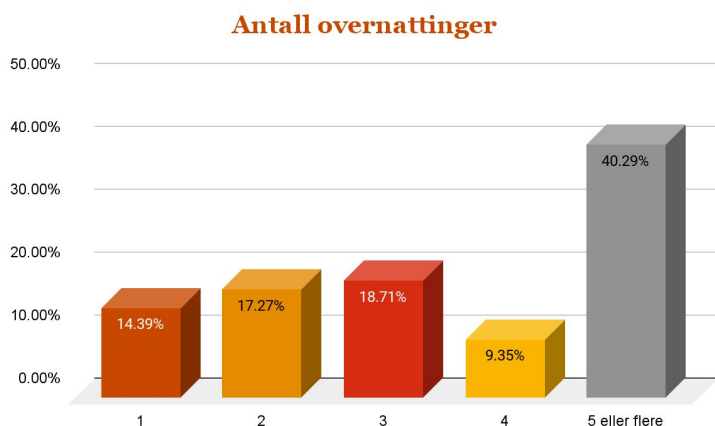
Overnattingsform

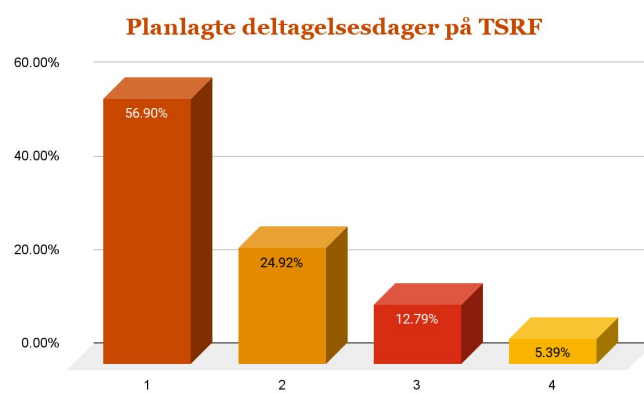
Figur 3.1.7 Overnattingsform

Besøkendes tilbakemelding

En sammenligning av diagrammene nedenfor viser et interessant funn. Figur 3.1.8 viser hvor mange overnattinger deltakerne har planlagt under oppholdet i Fredrikstad for de representanter som oppga at de overnattet, mens figur 3.1.9 viser hvor mange dager hver person planla å delta på Tall Ships Races. Resultatene viser at deltakerne i gjennomsnitt planla å delta 1,67 dager på Tall Ships Races. Imidlertid er gjennomsnittlig antall overnattinger mye større enn dette gjennomsnittet med 3,48 dager. Dette indikerer at en betydelig andel av deltakerne som deltok på arrangementet oppholdt seg i byen over en lengre periode enn de deltok på arrangementet. Dette så vi også under arrangementet i 2019.

Figur 3.1.8 Antall overnattinger

Figur 3.1.9 Deltagelse i dager TSRF

For å kartlegge hvor mange besøkende som var i Fredrikstad hovedsakelig for å delta på TSRF, ble de besøkende stilt spørsmål om de tidligere har deltatt på TSRF og hvorvidt arrangementet var deres hovedformål med besøket til Fredrikstad sentrum denne dagen. Hele 62,7 % av respondentene svarte at de har deltatt på TSRF tidligere, og 64,4 % av respondentene hadde TSRF som hovedformål med besøket til byen.

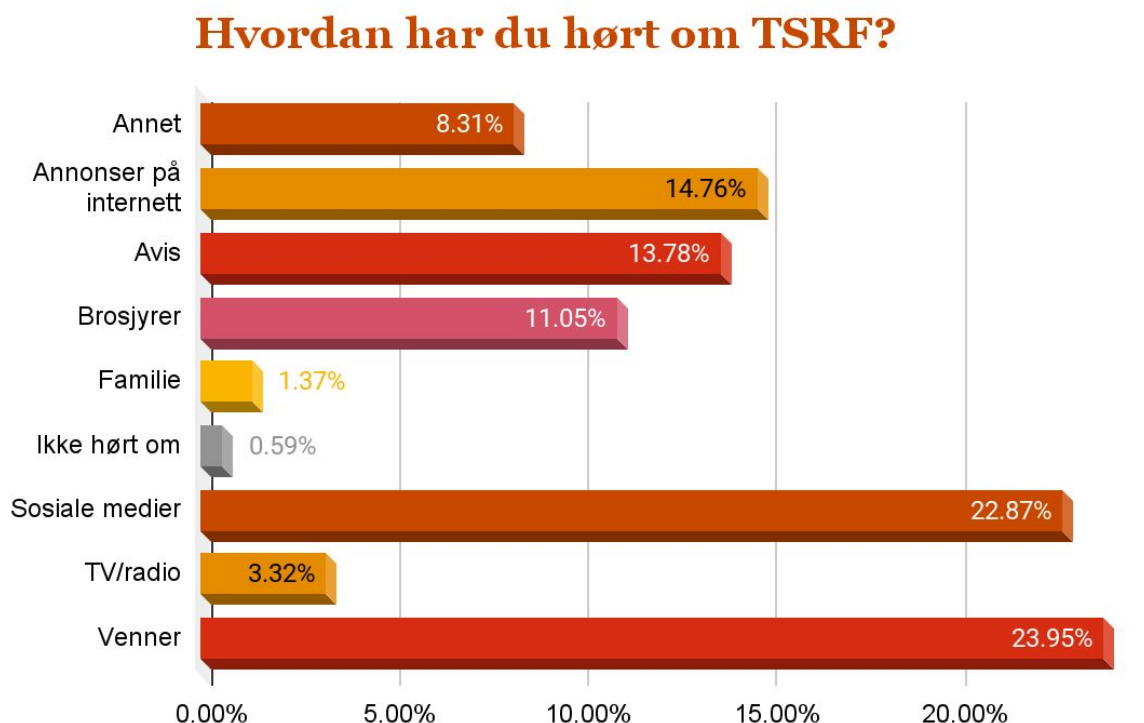
Figur 3.1.10 Tidligere deltakelse på TSRF

Figur 3.1.11 Om TSRF er hovedformål med besøket

Besøkendes tilbakemelding

Dette viser at arrangementet har god evne til å beholde et lojalt publikum som velger å komme tilbake. Samtidig gir det også rom for vekst og utvikling, da det fremdeles er en god andel deltakere som er nye for arrangementet. Merk at det kun var tilreisende som fikk spørsmålet om TSRF var hovedformålet med besøket til Fredrikstad.

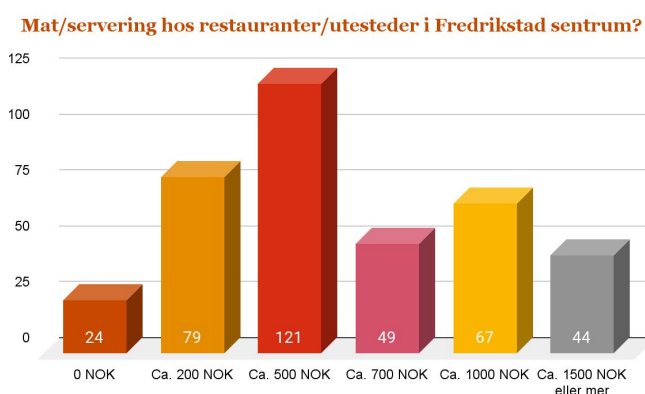
Figur 3.1.12 Informasjonskanaler

Venner og sosiale medier er de mest dominerende informasjonskildene for arrangementet. Annonser på internett og aviser står også for en vesentlig andel av hvordan deltakerne ble oppmerksomme av TSRF, hvor disse postene til sammen utgjør 28,5 %. Det er imidlertid interessant å merke seg at de mest tradisjonelle kanalene, som reklameplakater/brosjyrer og TV/radio, utgjorde mindre enn 35 % av informasjonskildene. Det er verdt å påpeke at respondentene hadde muligheten til å velge flere alternativer når de svarte på dette spørsmålet, noe som indikerer en variert kildebruk blant deltakerne.

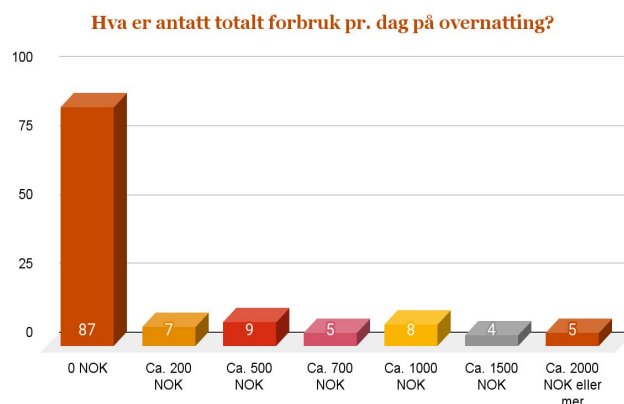
Besøkendes tilbakemelding

3.2 Respondenters antatte totale forbruk i NOK

Respondentenes forbruk er delt inn i fire forskjellige kategorier. Det er tatt utgangspunkt i forbruk av mat og drikke i og utenfor arrangementets område, forbruk per dag i forbindelse med overnattinger, forbruk til transport og forbruk i butikker i sentrum. Arrangementsområdet ble i dialog med kommunen definert som Isegran og langs brygga fra Fredrikstadbrua til Værste inkludert parken til Biblioteket, Dampskipsbryggen og Blomstertorget. Nedenfor er en sammenligning mellom forbruk på mat og drikke i og utenfor arrangementets område.

Figur 3.2.1 forbruk mat og drikke

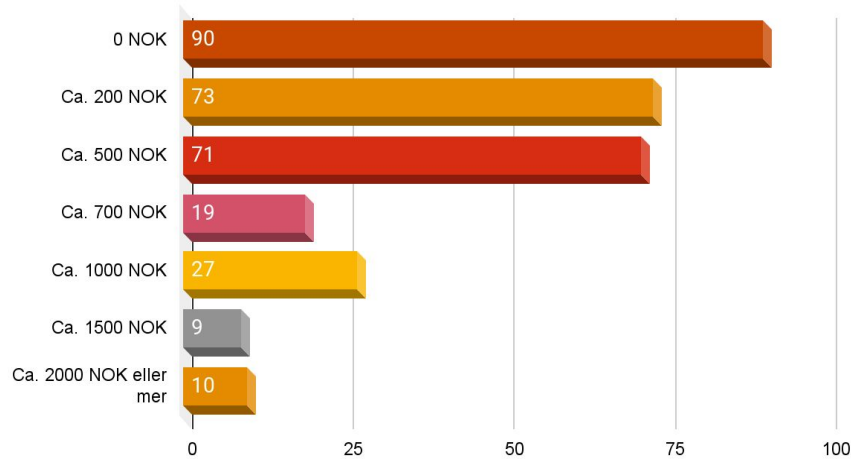
Figur 3.2.2 forbruk overnatting

Fra figurene ovenfor, ser vi daglig forbruk knyttet til mat og overnatting. Hele 93,8 % av respondentene meldte om at de hadde forbruk av mat/servering i fredrikstad sentrum under TSRF, hvor ca 29 % av respondentene brukte over 1 000 NOK. Kun ca 6 % som meldte at de ikke hadde forbruk av mat/servering i Fredrikstad sentrum under TSRF, som viser at tilbudet av mat og drikke var attraktivt under arrangementet, og at et slikt arrangement vil skape merverdi for lokal næringen i Fredrikstad.

Ved spørsmål om overnatting svarte ca 70 % av respondentene at de brukte 0 kroner, noe som gjenspeiler seg i prosentandelen vi kom frem til i grafen om overnattingsform hvor overnatting hos kjente/familie og hytte var dominerende. Svarene bærer preg av stor variasjon i totalt forbruk pr. dag til overnatting. Det kan antas at respondenter som svarte fra ca. 200 NOK til ca. 700 NOK representerer andelen av besøkende som sov i båt, på campingplasser eller hos familie/venner. 13,6% av respondentene hadde et antatt forbruk som var Ca. 1000 NOK eller mer, og representerer trolig andelen som benyttet seg av hotell under TSRF, hvor også priser på hotell varierer ut i fra ulike produktsegmenter som hotellbransjen tilbyr.

Besøkendes tilbakemelding

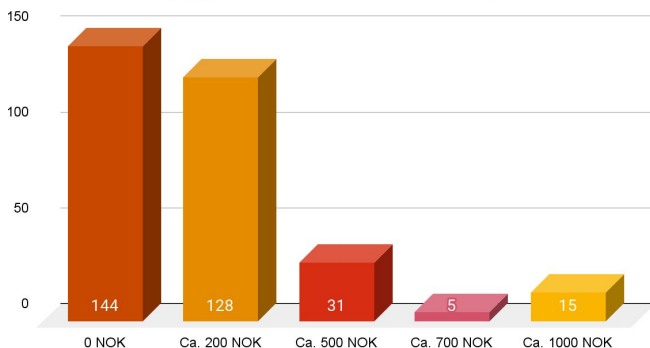
Daglig antatt forbruk pr. dag i butikker i sentrum

Figur 3.2.3 forbruk butikker

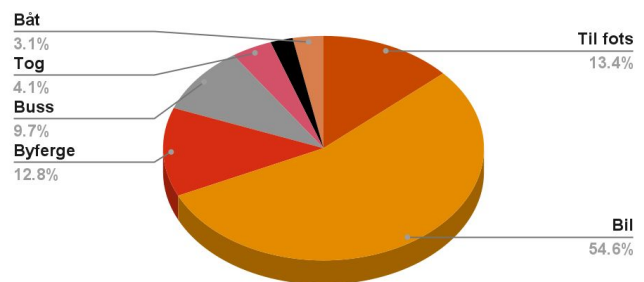
Når det gjelder spørsmålet om hvor mye penger respondentene brukte i butikker i sentrum av Fredrikstad, svarte 30,1 % at de brukte 0 kroner. Dette kan skyldes at de fleste begivenheter og mat og drikke var tilgjengelig i det definerte arrangement området og hovedårsaken til besøket i utgangspunktet.

Daglig antatt forbruk til transport

Figur 3.2.4 Forbruk transport

Transportmiddel

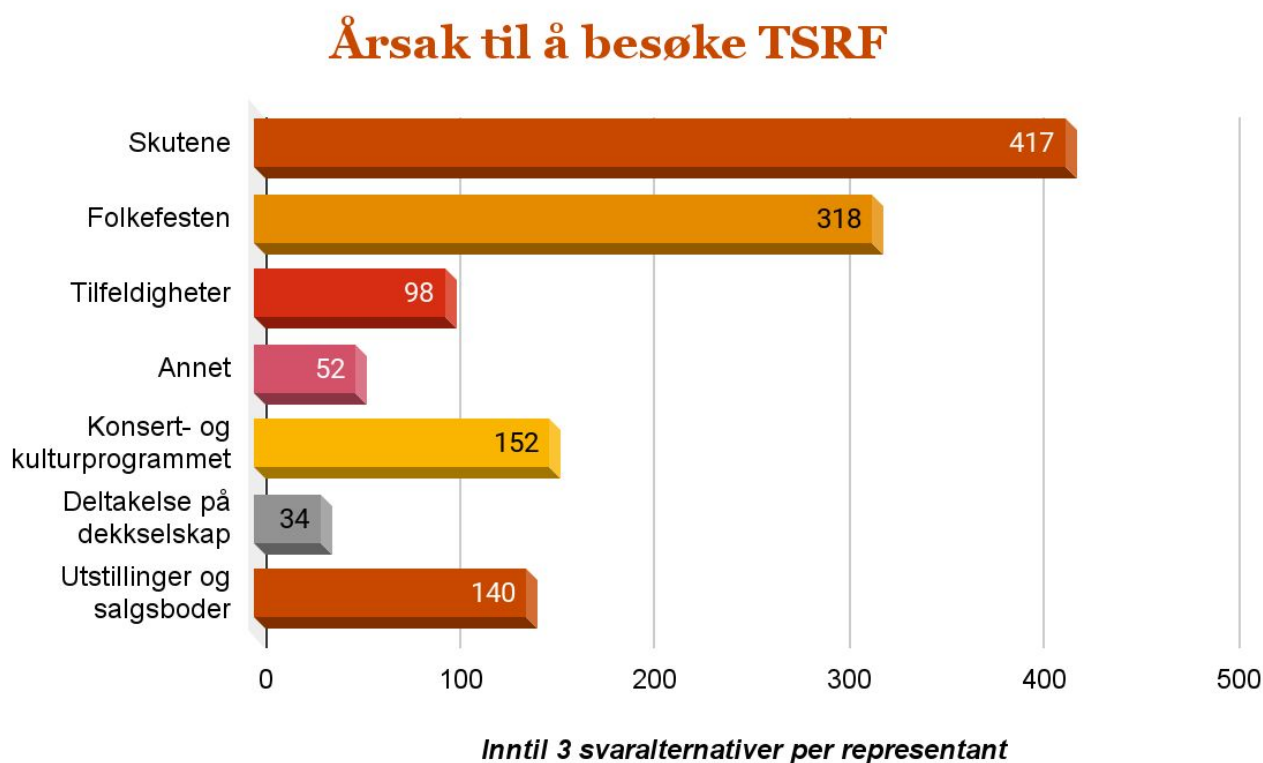
Figur 3.2.3 Transportmiddel

Hele 45,4 % benyttet andre transportmidler enn bil til arrangementet. Dette er positivt for TSRF med deres miljøfokus og oppfordring til besøkende om å la bilen bli værende hjemme. Vi kan sammenligne forbruket på transport med transportmetoden respondentene brukte for å komme seg til arrangementet. 28,5 % av respondentene brukte kostnadsfri transport, som her defineres som byferge, til fots og på sykkel. Vi kan se at litt under halvparten (44,6 %) av respondentene brukte 0 kroner på transport. Differansen kan forklares ved at enkelte av respondentene ikke medregnet drivstoffkostnader i beregningen selv om de brukte bil som transportmiddel, eller de kan ha vært passasjer.

Besøkendes tilbakemelding

3.3 Kvalitative innspill

Videre ble spørreundersøkelsen benyttet til å kartlegge de viktigste årsakene til respondentenes besøk under arrangementet, og deres helhetsinntrykk av TSRF med Fredrikstad som vertsby. Som man kan se i figuren under er skutene og folkefesten hovedårsaken til besøket for mange av respondentene. Bare noen få besvarte at de deltok på arrangementet ved en tilfeldighet eller annet. Merk at respondentene hadde mulighet til å velge inntil tre alternativer når de besvarte dette spørsmålet.

Figur 3.3.1 Årsak til besøk til TSRF i Fredrikstad

Respondentene virker fornøyde med sin deltakelse i The Tall Ships Races 2023 i Fredrikstad (TSRF). Resultatene fra undersøkelsen indikerer en overveldende positiv respons når deltakerne ble spurt om deres opplevelse av TSRF har gitt dem lysten til å besøke Fredrikstad igjen, med hele 95,5 % som svarte bekreftende. 3,9 % av respondentene var usikre på om de ville delta på dette arrangementet igjen, mens kun 2 stk av hele utvalget meldte at de ikke ønsket å delta på TSRF igjen. Dette er en god indikasjon på det helhetlige inntrykket respondentene hadde av arrangementet.

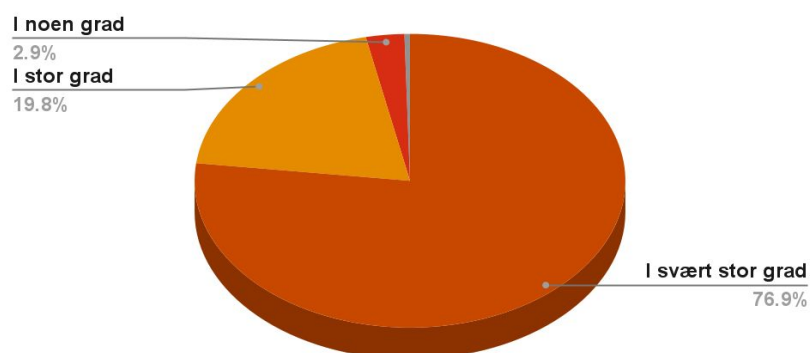
Besøkendes tilbakemelding

Figur 3.3.2 Respons på gjenbesøk i Fredrikstad

Hele 76,9% mente at arrangementet hadde en svært positiv innvirkning på Fredrikstad. Videre svarte 19,8 % at arrangementet hadde en betydelig positiv innvirkning, noe som resulterte i en samlet andel på 96,7 % som vurderte arrangementet som enten positivt eller svært positivt for Fredrikstad. Disse tallene underbygger tydelig at TSRF var en vellykket begivenhet som både deltakerne og byen Fredrikstad har stor glede av.

I hvilken grad synes du TSRF er positivt for Fredrikstad?

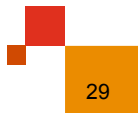
Figur 3.3.3 Formening om Fredrikstad som vertsby

Visse verdier er vanskelige å måle med tall. Avslutningsvis ble deltakerne bedt om å beskrive Tall Ship Races og Fredrikstad som vertsby med ett ord. De besøkendes oppfatning av arrangementet kan oppsummeres med en meget positiv respons. Denne tilbakemeldingen gir verdifull innsikt i hvordan deltakerne opplevde både Tall Ship Races og Fredrikstad som vertskap, og bekrefter at arrangementet var en suksess på flere nivåer. Det viser også at den følelsesmessige dimensjonen av opplevelsen spilte en viktig rolle, og at arrangementet har etterlatt en betydningsfull og positiv innvirkning på deltakerne.

Figur 3.3.4 Ordsky

Når respondentene ble bedt om å beskrive hendelsen med bare ett ord eller en setning, uttrykte de gjentatte ganger ord som "fantastisk" (44 ganger) og "folkefest" (49 ganger). Av de 485 respondentene som deltok i undersøkelsen, var det kun en liten andel av svarene som var negative. De negative tilbakemeldingene gikk mer på selve opplevelsen, hvor et fåtall av respondentene kommenterte at været var dårlig - og ikke at selve arrangementet var negativt.

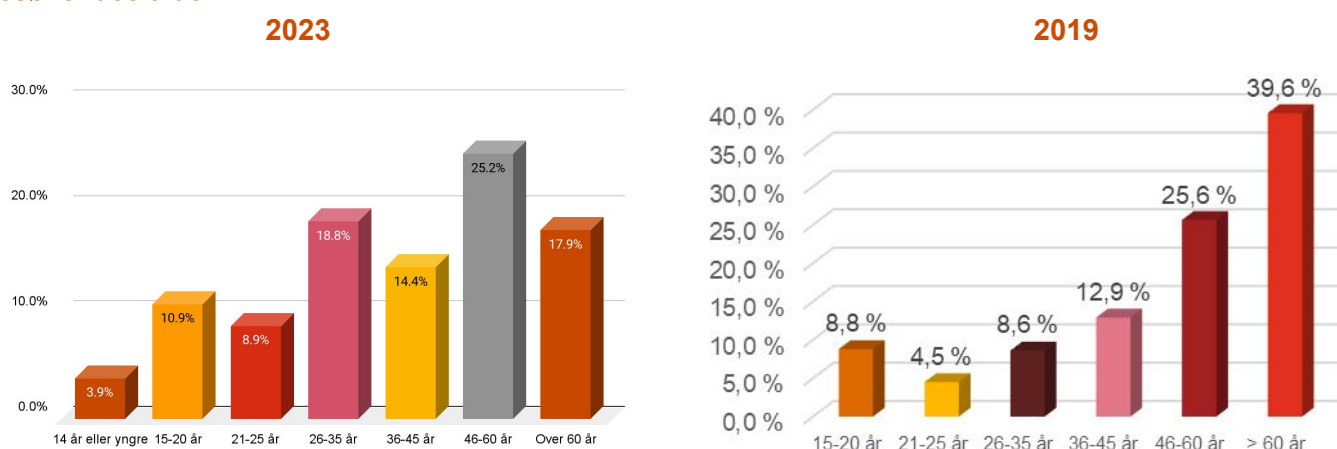
Besøkendes tilbakemelding

3.4 Sammenligning - de besøkendes tilbakemelding under TSRF 2019

Tilsvarende undersøkelse ble gjennomført under Tall Ships Races Fredrikstad 2019. Det er derfor interessant å sammenligne besvarelsene mottatt fra besøkende i 2023 mot besvarelsene vi mottok tilbake i 2019. Svært mange av spørsmålene stilt i undersøkelsen har gitt tilsvarende svar i 2023 som i 2019. Dette gir oss gode indikasjoner på at besvarelsene som samles inn med denne metoden kan anses som relevante og pålitelige for videre analyse. Likevel ser vi noen interessante forskjeller, og disse vil videre bli belyst i dette delkapittelet.

3.4.1 Interessante funn

Besøkendes alder

Figur 3.4.1 Sammenligning av besøkendes alder

Sammenlignet med 2019 ser vi en tydelig endring i fordelingen mellom de besøkendes aldersgrupper. I 2019 var besøkende over 60 år den største aldersgruppen som deltok under arrangementet, etterfulgt av aldersgruppen 46-60 år. I 2023 ser vi derimot et skifte, hvor besøkende i aldersgruppen 46-60 år er den største, etterfulgt av besøkende i aldersgruppen 26-35 år. Dette kan skyldes at TSRF har lagt større vekt på et bredt og variert kulturprogram som i større grad har truffet flere aldersgrupper. En annen årsak kan også være værforholdene, hvor arrangementet i 2023 har vært preget av regn og skiftende vær. Dette kan være årsaken til færre besøkende i aldersgruppen over 60 år.

Respondenters bosted

Resultatene fra spørreundersøkelsen viser at fordelingen av de besøkendes opprinnelse er relativt jevn i 2023 sammenlignet med 2019. De besøkendes opprinnelse er et viktig nøkkeltall for arrangementets verdiskapning, da andelen av lokale innbyggere ekskluderes i sin helhet i arrangementskalkulatoren. I 2023 er andelen lokale innbyggere noe mindre enn i 2019, som har en positiv påvirkning på beregningen av arrangementets verdiskapning. Videre er andelen av utenlandske besøkende noe lavere i 2023, og vil ha en negativ påvirkning på den nasjonale andelen av arrangementets verdiskapning. At denne fordelingen har vært stabil siden 2019 er positivt for arrangementet og viser hvilket potensiale for verdiskapning et arrangement som TSRF har for Fredrikstad som vertsby.

Besøkendes tilbakemelding

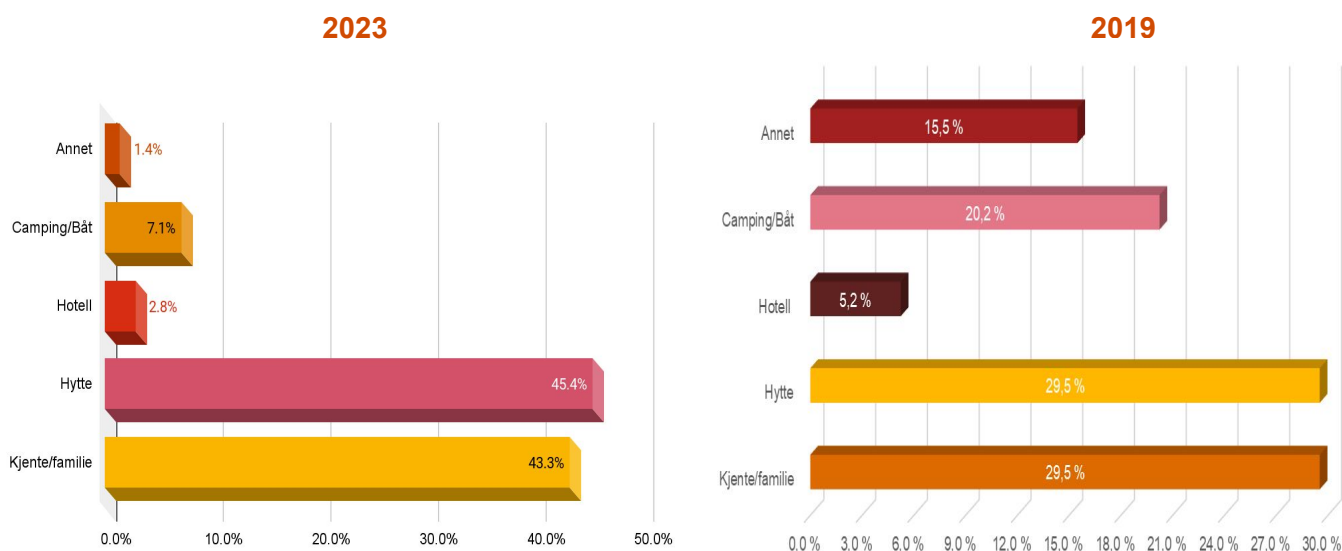
Bosted	2023	2019	Endring
Fredrikstad kommune	37,7 %	41,4 %	-3,7 %
Østfold for øvrig	22,3 %	19,6 %	2,7 %
Norge for øvrig	36,5 %	32,6 %	3,9 %
Utlandet	3,5 %	6,3 %	-2,8 %

Tabell 3.4.1 Sammenligning av besøkendes bosted

Overnatting

Fordelingen mellom antall tilreisende som enten overnatter eller er på dagsbesøk i Fredrikstad er relativt jevn, og det har ikke vært store endringer sammenlignet med 2019. I 2019 var 55,4 % av de tilreisende på dagsbesøk og 44,6 % overnattet. I 2023 er 49 % av de tilreisende på dagsbesøk og 51 % har overnattet. Vi kan derimot se noen forskjeller i fordelingen mellom de tilreisendes overnattingsform.

Blant de tilreisende som har overnattet er det overnattingsformene “kjente/familie” og “hytte” som er mest dominerende begge år. Likevel kan man se en endring i de øvrige overnattingsformene hvor andelen “camping/båt” og “annet” er betydelig redusert i 2023 til fordel for “hytte” og “kjente/familie”. Videre ser man en relativt lik fordeling mellom antall overnattinger, og hvor mange planlagte dager de besøkende har på TSRF begge år.

Figur 3.4.2 Sammenligning av overnattingsform

4

Verdiskapning

pwc

Verdiskapning

I denne ringvirkningsanalysen har vi inkludert kvantitative effekter ved bruk av arrangements kalkulatoren. I tillegg har vi vurdert kvalitative effekter ved å gjennomføre en spørreundersøkelse blant besøkende på arrangementet.

Figur 4.0.1 Verdiskapning

4.1 Kvantitativ verdiskapning

Dette kapittelet vil presentere en vurdering av arrangementets verdiskapning, med fokus på tidligere definerte forutsetninger, som beskrevet i metodekapittelet. Vi vil utføre en kvantitativ analyse av verdiskapningen for Fredrikstad kommune, med henvisning til både regional og nasjonal innvirkning.

Vi deler verdiskapningen fra arrangementet inn i to kategorier: regional verdiskapning, som har en direkte innvirkning på Fredrikstad-regionen, og nasjonal verdiskapning, som påvirker hele nasjonen. Forskjellen mellom de to ligger i kilden til forbruket: regional verdiskapning kommer fra besøkende som er norske statsborgere, men som ikke bor i Fredrikstad, mens nasjonal verdiskapning inkluderer forbruk og investeringer fra utenlandske besøkende og er i tillegg en del av den regionale verdiskapningen.

Verdiskapning

Lokale besøkende, personer med tilknytning til lokalsamfunnet og deltakere fra lokalområdet ekskluderes fra verdiskapning beregningen, da arrangementets kalkulasjoner antar at lokalbefolkningen ikke vil generere økonomisk aktivitet i Fredrikstad i forbindelse med TSRF. I neste del av dette kapitlet vil vi gi en grundig oversikt over våre estimer.

Det er viktig å skille mellom ulike segmentering av *besøkende*, *tilknyttede personer* og *deltakere* i forhold til deres bidrag til verdiskapning for Østfold fylkeskommune. Besøkende som kommer utenfra Østfold og har TSRF som hovedmål for sitt besøk, er en kilde til verdiskapning for fylkeskommunen.

Segmentering av besøkende for Fredrikstad kommune

Besøkende som kommer utenfra Fredrikstad, som har TSRF som hovedformål med besøket til Fredrikstad sentrum, bidrar til verdiskapning for Fredrikstad kommune. Besøkende som ikke hadde TSRF som hovedformål for reisen trekkes ut. Besøkende med TSRF som hovedformål med reisen sin utgjorde 60 061 personer ut fra de 153 597 unike besøkende.

Segmentering av besøkende	Lokale	Ikke-lokale nordmenn	Besøkende fra utlandet
Andel av totale besøkende	38 %	59 %	4 %
Andel av besøkende med TSRF som hovedårsak til reise		65 %	53 %
Antall besøkende med betydning for verdiskapning		57 281	2 780

Tabell 4.1.1 Segmentering av besøkende

Segmentering av tilknyttede personer for Fredrikstad kommune

Tilknyttede personer som kommer utenfra Fredrikstad vil og bidra til verdiskapning for Fredrikstad kommune. Tilknyttede personer inkluderer artister, medlemmer av Tall Ships-komiteen, frivillige, ansatte og funksjonærer. Av de 1564 tilknyttede personene, vil 415 personer påvirke verdiskapningen for kommunen.

Segmentering av tilknyttede personer	Lokale	Ikke-lokale nordmenn	Besøkende fra utlandet
Andel av totale tilknyttede personer	74 %	20 %	6 %
Andel tilknyttede personer av betydning for verdiskapning		316	99

Tabell 4.1.2 Segmentering av tilknyttede personer

Verdiskapning

Segmentering av deltakere for Fredrikstad kommune

Deltakere som kommer utenfra Fredrikstad vil bidra til verdiskapning for Fredrikstad kommune. Vi har forutsett at medseilere, Sail Training International og mannskap er deltakere under arrangementet. Deltakere under arrangementet som vil påvirke verdiskapningen for Fredrikstad kommune utgjør 2 058 personer av totalt 2 162 deltakerne.

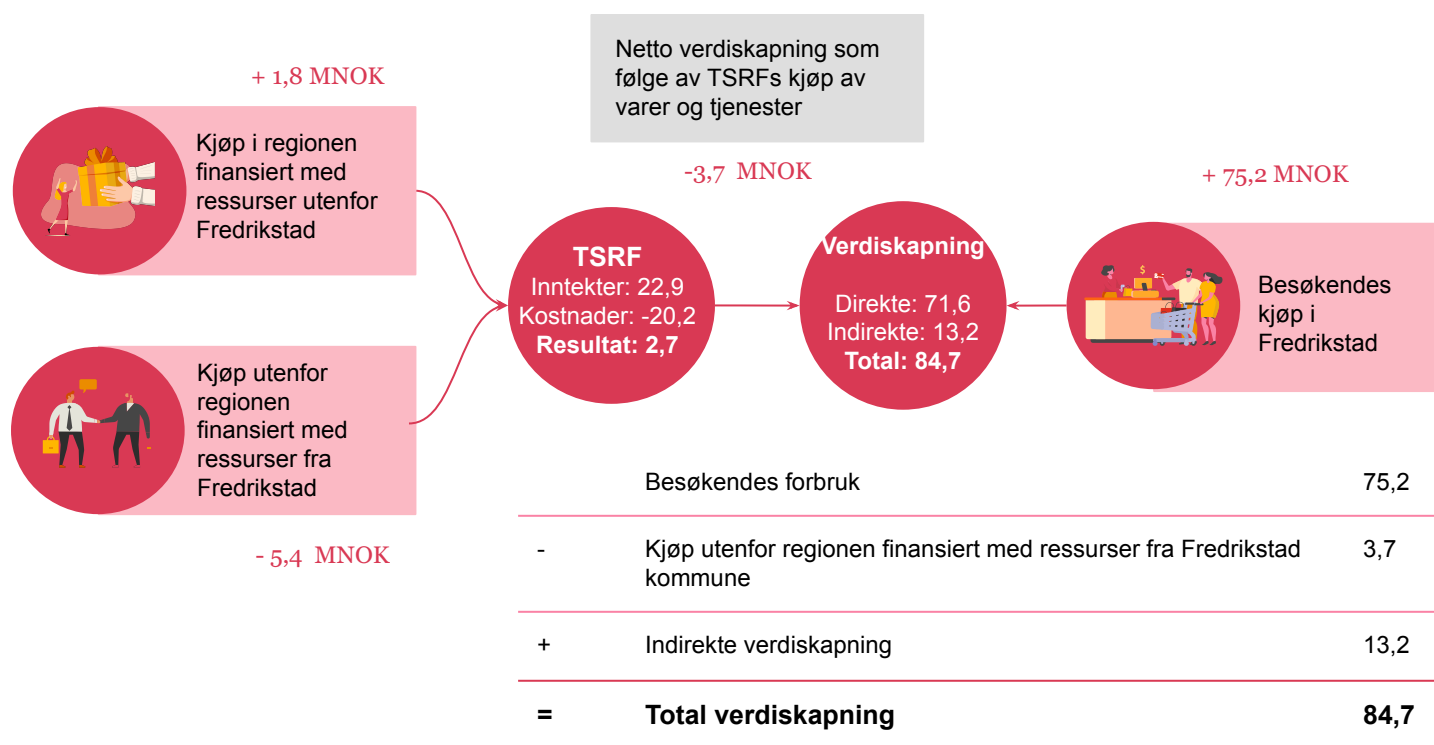
Segmentering av deltakere	Lokale	Ikke-lokale nordmenn	Besøkende fra utlandet
Andel av totale deltakere	5 %	12 %	83 %
Andel deltakere av betydning for verdiskapning		264	1 794

Tabell 4.1.3 Segmentering av deltakere

Verdiskapning

Regional verdiskapning for Fredrikstad kommune

Figur 4.1.2 Regional verdiskapningsprosess for Fredrikstad kommune

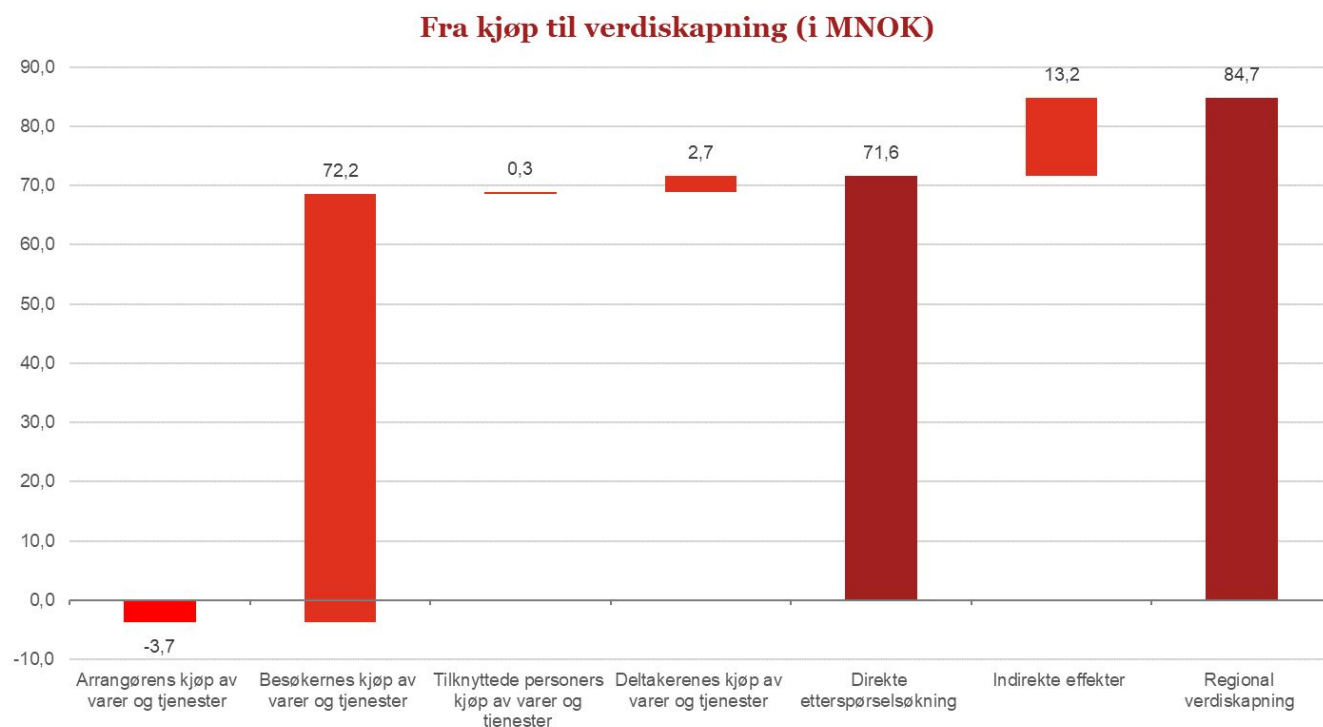
Figur 4.1.2 viser en illustrasjon av hvordan verdiskapningen er utredet:

- En stor andel av TSRFs inntekt er forårsaket av lokale ressurser, hovedsakelig TSRF sine sponsorer, som innebærer at regionalt forbruk er finansiert av regionale ressurser. Disse inntektene vil ikke gi økt regional verdiskapning da de er finansiert med lokale ressurser. Derimot vil inntekter fra blant annet sponsorer utenfor regionen ha en positiv effekt på den regionale verdiskapningen, og 1,8 MNOK som tilsvarer kjøp i regionen finansiert med ressurser utenfor Fredrikstad vil derfor bidra til verdiskapning.
- TSRF pådrar seg eksterne kostnader på 5,4 MNOK knyttet til ressurser utenfor regionen. Disse kostnadene påvirker verdiskapningen negativt og eksempler på slike kostnader inkluderer gebyrer betalt til Sail Training International og utgifter til skip som opererer utenfor regionen.
- Besøkende fra utenfor Fredrikstad-regionen har forbrukt varer og tjenester for en totalverdi på 75,2 MNOK. Når vi trekker fra kostnadene som forlater regionen, blir den direkte verdien redusert til 71,6 MNOK, som illustrert i figur 4.1.2. Vi måler den direkte verdiskapningen som arrangørens eller besøkendes kjøp av tjenester og varer under arrangementet. For eksempel kan dette være et hotellrom til 1 250 kroner per natt.

Verdiskapning

- Indirekte verdiskapning oppstår som et resultat av økt aktivitet knyttet til direkte forbruksutgifter, med en verdi på 13,2 MNOK. Den indirekte verdiskapningen kommer fra leverandører og underleverandører som øker sin produksjon for å møte den økte etterspørselen.

Den totale, regionale verdiskapningen TSRF har skapt i Fredrikstad tilsvarer summen av direkte og indirekte verdiskapning, pålydende **84,7 MNOK**.

Figur 4.1.3 Regional verdiskapning fra kjøp til verdiskapning for Fredrikstad kommune

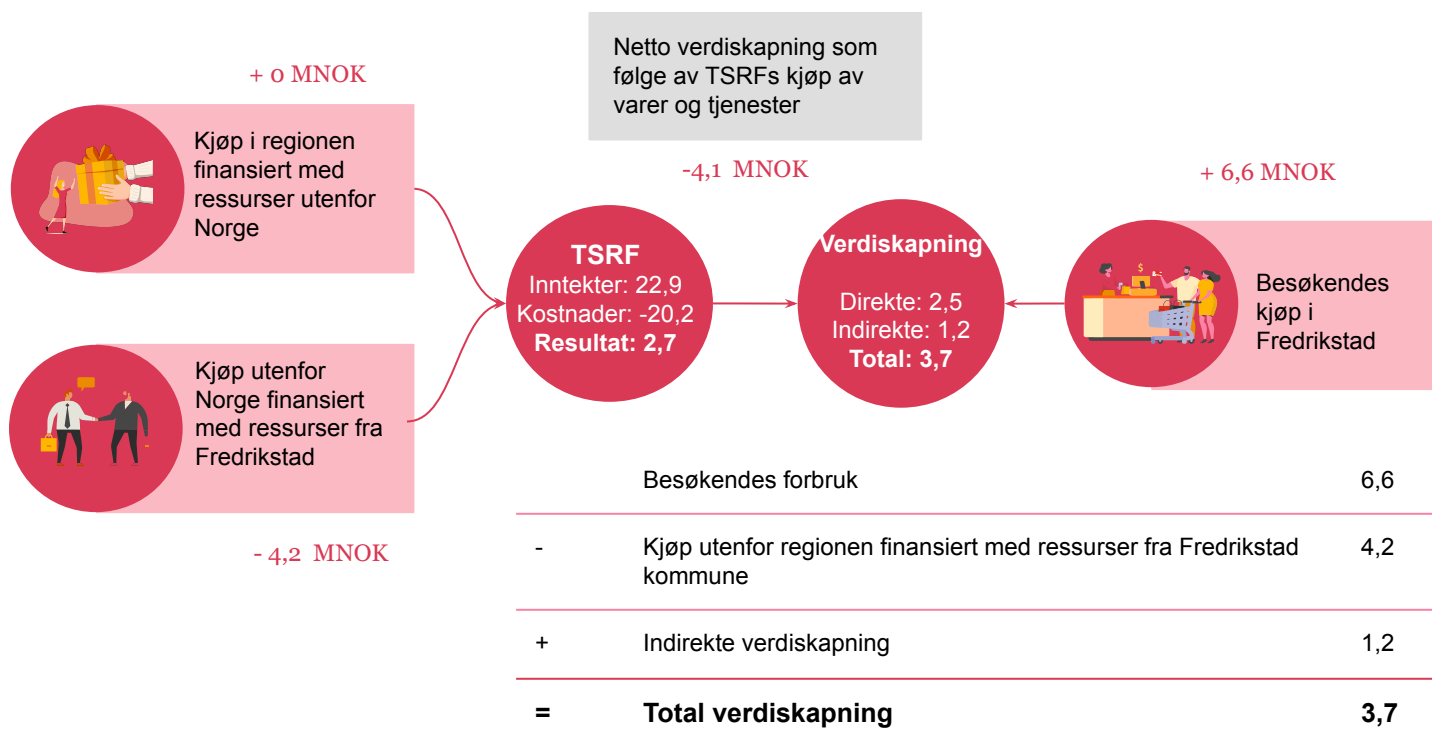
Som figur 4.1.3 illustrerer, er det de besøkendes forbruk som bidrar til den høyeste verdiskapningen. De tilreisendes forbruk kan fordeles videre i følgende kategorier: overnatting, servering, kjøp av dagligvare, øvrige innkjøp, transport og aktiviteter. Av disse har de tilreisende høyest forbruk i kategoriene servering, transport og overnatting, slik tabell 4.1.1 fremstilles. Merk at forbruk i denne tabell inkluderer indirekte verdiskapning.

Forbruk i MNOK	Overnatting	Servering	Kjøp av dagligvarer	Øvrige innkjøp	Transport	Aktiviteter	Totalt
Besøkende	12,9	26,4	9,2	3,5	25,8	8,1	85,9
Tilknyttede personer	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,3
Deltakere	0,1	1,0	0,3	0,3	1,1	0,4	3,2

Tabell 4.1.1 Tilreisendes kjøp av varer og tjenester fordelt på kategori

Verdiskapning

Nasjonal verdiskapning for Fredrikstad kommune

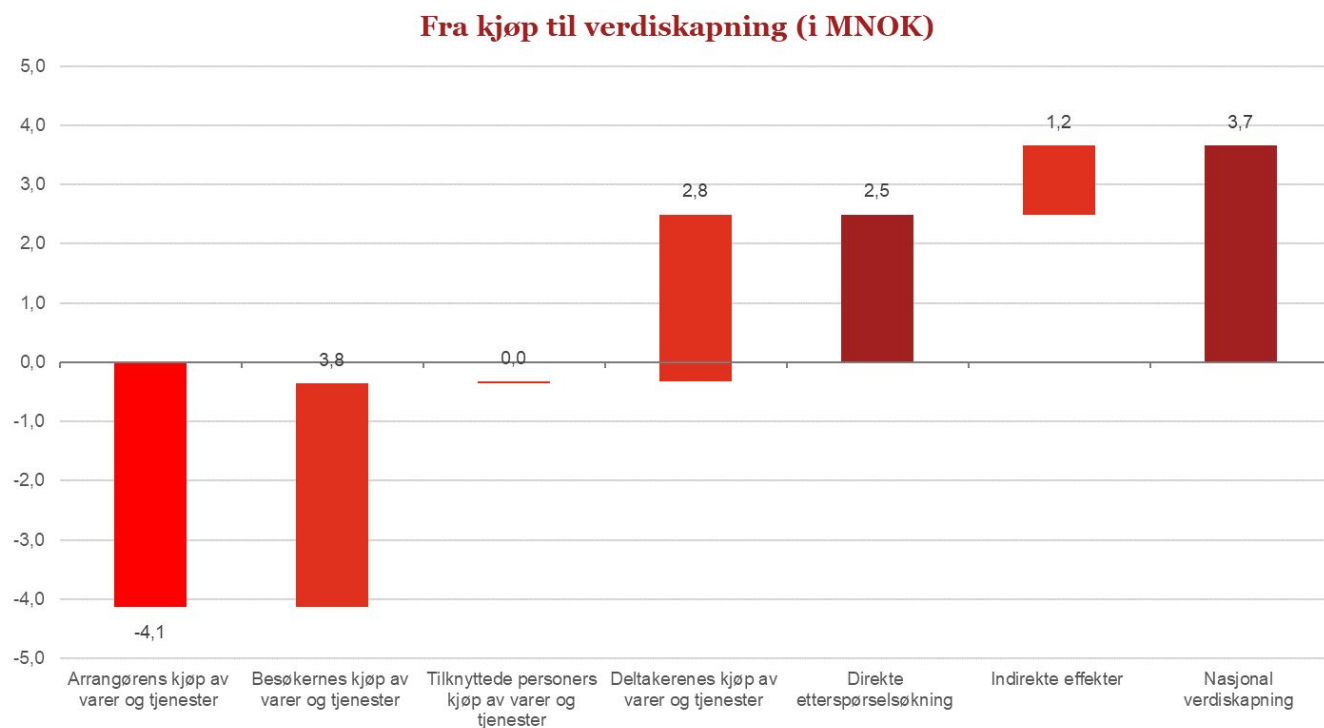
Figur 4.1.4 Nasjonal verdiskapningsprosess for Fredrikstad kommune

Figur 4.1.4 viser en illustrasjon av hvordan verdiskapningen er utredet:

- TSRFs største inntektskilde er, som nevnt tidligere, lokale ressurser primært fra Norge. For Fredrikstad kommune har det begrenset betydning om besøkende kommer fra utlandet eller andre deler i Norge. For å øke regional verdiskapning er det avgjørende å tiltrekke besøkende utenfor regionen.
- TSRF har hatt kostnader til utenlandske ressurser som bidrar til en negativ innvirkning på verdiskapningen. Kostnadene utgjør 4,2 MNOK av den regionale verdiskapningen. Dette viser at bare 1,2 MNOK av kostnadene utenfor Fredrikstad-regionen har vært tilknyttet ressurser nasjonalt.
- Besøkende fra utlandet har konsumert produkter og tjenester til en verdi av 6,6 MNOK. Hvis man reduserer verdien med kostnadene som strømmer ut av regionen, vil den direkte verdien bli 2,5 MNOK, slik som figur 4.1.4 viser.
- Kalkulatoren vurderer at besøkende fra utlandet sannsynligvis har høyere forbruk enn nordmenn under arrangementet, noe som gir indirekte nasjonal verdiskapning en høyere multiplikator enn regional verdiskapning. Nasjonal verdiskapning beregnes på bakgrunn av ulike antakelser enn lokal verdiskapning. Derfor vurderes regional og nasjonal verdiskapning hver for seg.

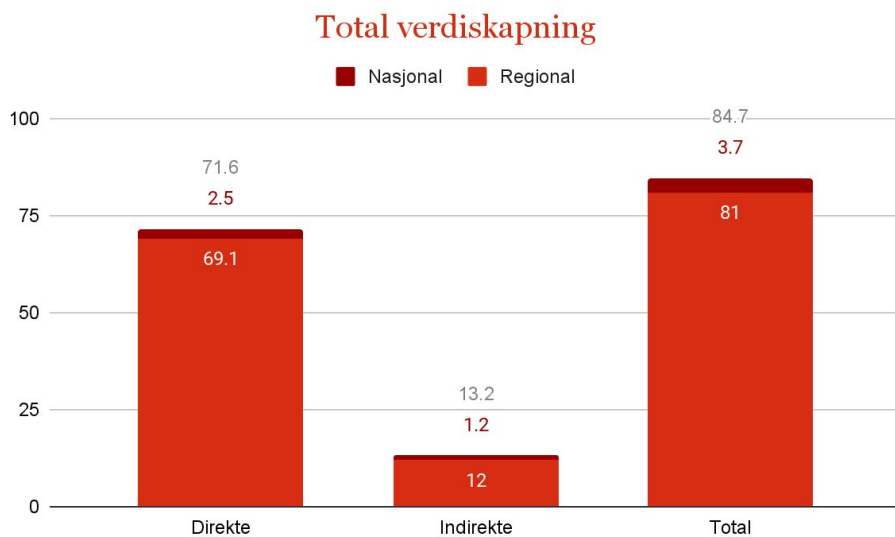
Verdiskapning

Den totale nasjonale verdiskapningen er summen av direkte og indirekte verdiskapning, utgjør totalt **3,7 MNOK** av den regionale verdiskapningen.

Figur 4.1.5 Nasjonal verdiskapning fra kjøp til verdiskapning for Fredrikstad kommune

Total verdiskapning for Fredrikstad kommune

Figur 4.1.6 Total verdiskapning for Fredrikstad kommune

Verdiskapning

Som vist i figur 4.1. på forrige side, er den totale verdiskapningen, både regionalt og nasjonalt 84,7 MNOK. Som man kan se i figuren illustrert med rød farge, stammer mesteparten av verdien skapt i Fredrikstad under TSRF fra nordmenn som bor utenfor Fredrikstad-regionen.

- Den direkte verdiskapningen er målt ut i fra de besøkendes faktiske forbruk under arrangementet, minus kostnadene på 3,7 MNOK som strømmer ut av regionen (vist i figur 4.1.2).
- Det meste av den indirekte verdien er skapt regionalt noe som vil bidra til den totale verdiskapningen. Dette kan forklares ved at flere av underleverandørene er regionale.

Fra den totale verdiskapningen på 84,7 MNOK, representerer den direkte verdiskapningen 71,6 MNOK, og den indirekte verdien 13,2 MNOK. Den nasjonale verdien er inkludert i de tilsvarende 71,6 MNOK for den direkte verdien, og 13,2 MNOK for den indirekte verdien.

4.1.2 Sammenligning av verdiskapning med tidligere TSR arrangementer

Arrangement	Unike besøkende	Besøkende med betydning for verdiskapning	Regional og total verdiskapning	Nasjonal verdiskapning
TSR Bergen 2016	184 000	19 709	22,5 MNOK	6 MNOK
TSR Kristiansand 2015	153 000	28 611	33,3 MNOK	7,7 MNOK
TSR Fredrikstad 2019	143 528	50 368	68,1 MNOK	9,4 MNOK
TSR Fredrikstad 2023	153 597	62 534	84,7 MNOK	3,7 MNOK
<i>Endring TSRF 2019</i>	<i>+10 069</i>	<i>+12 166</i>	<i>+16,6 MNOK</i>	<i>-5,7 MNOK</i>

Tabell 4.1.2 Sammenligning av verdiskapning med tidligere TSR arrangementer

Fredrikstad som vertsby har stort potensiale for verdiskapning. Dette kan skyldes at Fredrikstad som by har flere store nabobyer og opplever gode besøkstall fra nabobyene når arrangementer finner sted i byen. TSRF bærer preg av en fordelaktig fordeling av antall tilreisende til byen med TSRF som hovedformål med besøket. Dette er en viktig forutsetning for verdiskapning, og sammenlignet med andre vertsbyer skiller Fredrikstad seg positivt ut med en høyere andel besøkende med betydning for verdiskapning. Sammenlignet med TSRF 2019 er det den positive endringen i antall unike besøkende, og derav økningen i besøkende med betydning for verdiskapning som er hovedårsaken til den positive økningen i regional verdiskapningen. TSRF 2023 har derimot en lavere nasjonal verdiskapning sammenlignet med 2019, og dette skyldes en lavere andel av utenlandske besøkende.

Verdiskapning

Tilleggs-scenario for Fredrikstad kommune i 2019

Som følge av de gode værforholdene under TSRF 2019 ble det inkludert et tilleggs-scenario til verdiskapningen, da det ble antatt at været var en usikker variabel som kunne gi betydelige konsekvenser for arrangementet. Det ble antatt at det fine været som var under hele arrangementsperioden i 2019 var en av årsakene til de gode besøkstallene. Det var ikke gitt at TSRF ville ha de samme forutsetningene dersom arrangementet ble avholdt igjen. Derfor ble det lagt til et scenario hvor antall unike besøkende ble halvert. Dette ga en antatt verdiskapning på 34,5 MNOK.

TSRF 2023 kan derimot vise til gode besøkstall til tross for variable værforhold, med en økning på 9,7 % i antall unike besøkende sammenlignet med 2019. Dette motbeviser antakelsene gjort i 2019, og det vil være rimelig å anta at været ikke vil være avgjørende for et vellykket arrangement. TSRF 2023 kan se tilbake på en skutefest med et bredt og variert kulturprogram som har hatt evne til å tiltrekke seg svært mange besøkende uavhengig av værforhold.

4.2 Kvalitativ verdiskapning

I dette avsnittet vil vi gjøre rede for de mer ikke-kvantifiserbare verdiene som potensielt kan bidra til økt verdiskapning for Fredrikstad kommune. Disse ikke-kvantifiserbare verdiene omfatter elementer som er vanskelige å måle i tall, men som likevel spiller en betydningsfull rolle i vurderingen av arrangementets påvirkning.

Først og fremst har et arrangement av TSRF størrelse en tendens til å generere betydelig oppmerksomhet og omtale. Det antas at TSRF styrker kjennskapet til kommunen nasjonalt og internasjonalt ettersom en stor andel av de gjestende skipene er av utenlandsk opprinnelse. Å være vertsby for et så stort og prestisjefyllt arrangement gir byen en markedsføringsfordel som kan strekke seg utenfor regionens grenser. Dette kan føre til økt interesse for Fredrikstad som en destinasjon, både blant nasjonale og internasjonale målgrupper. En økning i byens omdømme og synlighet kan resultere i økt turisme i årene som følger. Dette igjen kan ha en positiv effekt på lokalsamfunnet ved å generere økt etterspørsel etter overnatting, mat og andre tjenester. Besøkende som får en positiv opplevelse under TSRF, vil være mer tilbøyelige til å vende tilbake og utforske mer av hva Fredrikstad og regionen har å tilby.

En annen viktig faktor er arrangementets støtte til lokale produsenter. Fredrikstad sentrum er hjem for flere butikker og bedrifter, og TSRF gir en enestående mulighet for lokale aktører å introdusere egne merkevarer og produkter til besøkende og tilreisende fra andre regioner og land. Dette kan føre til en økning i forbruk fra besøkende i regionen og samtidig fremme økt eksport av lokale produkter til andre deler av landet.

TSRF spiller videre en viktig rolle for muligheten til å fremheve næringslivet i Fredrikstad. Sammen med initiativet "Vekst i Fredrikstad," som er et likestilt samarbeid mellom Fredrikstad kommune og Fredrikstad Næringsforening, kan arrangementet bidra til å styrke byens omdømme som et attraktivt sted for næringsvirksomhet. Det yrende bylivet og aktivitetene i sentrum som TSRF legger til rette for, kan tiltrekke investorer og nyetableringer til regionen.

Verdiskapning

Frivilligheten som TSRF genererer under arrangementet er også verdt å merke seg. Med flere hundre frivillige som gir av sin tid og kompetanse til arrangementet, blir det både delt og opparbeidet verdifull erfaring. Denne kompetansen kan deretter overføres til andre arrangementer og aktiviteter i Fredrikstad, og bidra til å heve kvaliteten på kommende arrangementer og frivillighetsarbeid i regionen.

TSRF kan også ha en positiv effekt på innbyggernes tilhørighet til byen. Den økte populariteten og oppmerksomheten som arrangementet genererer, kan føre til en sterkere følelse av fellesskap blant innbyggerne. Det kan også bidra til økt tilflytting av nye innbyggere til regionen og inspirere tidligere innbyggere til å returnere tilbake. Undersøkelser har vist at en betydelig andel av arrangementets besøkende har uttrykt ønske om å besøke Fredrikstad igjen, og dette gir gode forutsetninger for videre vekst. Til slutt kan TSRF bidra til å styrke Fredrikstad som en nasjonal og internasjonal kulturarena. Dette vil berike kulturlivet i byen og gi et bredere spekter av kulturtilbud for både innbyggere og turister. Dette er i tråd med Fredrikstad kommunes kulturplan, som har som mål å fremme byen som en kulturby og styrke kulturens rolle og vekstvilkår. Samlet sett kan de ikke-kvantifiserbare verdiene som TSRF bringer med seg, ha en dyp og langvarig innvirkning på Fredrikstad som samfunn og destinasjon.

5

Data fra det
lokale
næringslivet

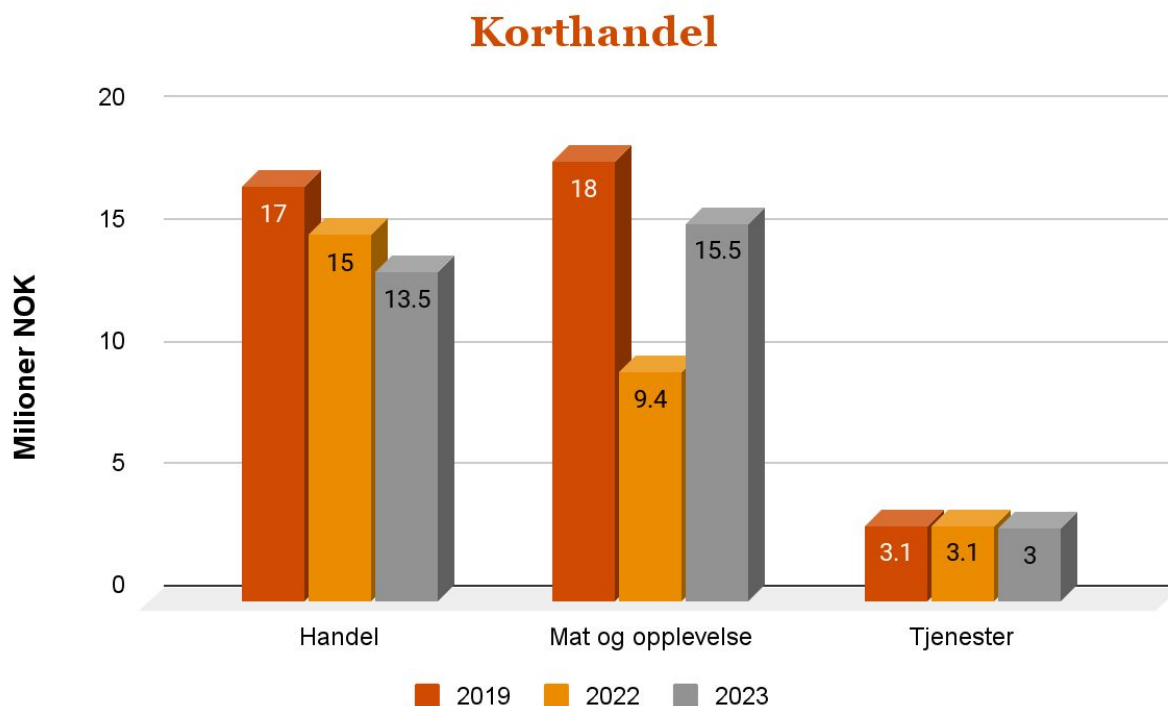
pwc

Data fra det lokale næringslivet

Ut fra den tilgjengelige informasjonen tyder det på at Tall Ships Races Fredrikstad hadde en betydelig innvirkning på de lokale virksomhetene i Fredrikstad. Dette gjelder både når det kommer til besøkstall og omsetning. Vi har samlet data fra ulike kilder tilknyttet næringslivet i Fredrikstad, som informasjon om korthandel, hotellnæring og infrastruktur.

5.1 Handel og forbruk

Fredrikstad sentrum har en rekke butikker og restauranter spredt rundt i bykjernen, inkludert gågata og langs bryggen. Vi har innhentet informasjon om korthandel i løpet av dagene 14.-18 juli da Tall Ships Races Fredrikstad ble arrangert og har sammenlignet dette med tilsvarende dager i 2022 og i under TSRF i 2019. Det er viktig å merke seg at det er utfordrende å konkludere entydig om økningen i omsetning er direkte knyttet til TSRF, da det kan være flere faktorer som påvirker resultatene. Informasjon om korthandel er hentet fra BankAxept, og fremstiller omsetning i betalingstjenester som kort, Vipps, betalinger og overføringer.

Figur 5.1.1 Oversikt over korthandel fra BankAxept

Data fra det lokale næringslivet

Tallene viser en variasjon i omsetningen disse tre årene. I 2019 var den totale omsetningen 38 MNOK, med hovedsakelig fra handel og mat/opplevelser. I 2022 er derimot omsetningen lavere med totalt 27.5 MNOK. Merk at hendelser som COVID-19 har pågått mellom disse to periodene, som har vært en stor påkjenning for både næringsliv og privatøkonomien for nasjonen.

Når det gjelder korthandel i 2023, kan vi merke oss en interessant utvikling i omsetningen. I dette året nådde den totale omsetningen 32 MNOK som viser en vekst på 16,4 % sammenlignet med 2022. Ser man på kategoriene separat ser man at handelssektoren har hatt en nedgang på 10 %, og matsektoren har hatt en økning på hele 64,9 %. Tjenestesektoren har vært relativt stabil i denne perioden. Når det gjelder handel har det foregått større endringer i Fredrikstad sentrum. Byens eneste kjøpesenter, Torvbyen, har hatt store utfordringer i 2023 som følge av setningsskader. Dette har tvunget flere butikker til å legge ned eller flytte til nye lokaler. Næringslivet bærer også preg av flere rentehevinger det siste året som har hatt en negativ påvirkning på folks privatøkonomi.

	Handel	Mat og opplevelse	Tjenester	Totalt
2019	17	18	3,1	38
2022	15	9,4	3,1	27,5
2023	13,5	15,5	3	32
<i>Endring fra 2019</i>	-11.8%	-47.8%	0.00%	-27.6%
<i>Endring fra 2022</i>	-10.0%	64.9%	-3.2%	+ 16.4%

Tabell 5.1.1 Historisk omsetning

En relevant vurdering å ta i betraktning er TSRF som ble avholdt i både 2019 og 2023. Arrangementet har med høy sannsynlighet påvirket økningen i omsetning som følge av de høye besøkstallene i de respektive periodene. Sammenligner man korthandel i 2023 mot 2019 har handelssektoren hatt en samlet nedgang på 27,6 %. Dette kan blant annet skyldes værforholdene, da 2019 hadde gunstige værforhold sammenlignet med 2023. Det kan ha bidratt til økt omsetning, spesielt i produktsegmenter som tilfaller mat, servering og opplevelser i form av skutebesøk, teaterstykker og samlinger under arrangementet.

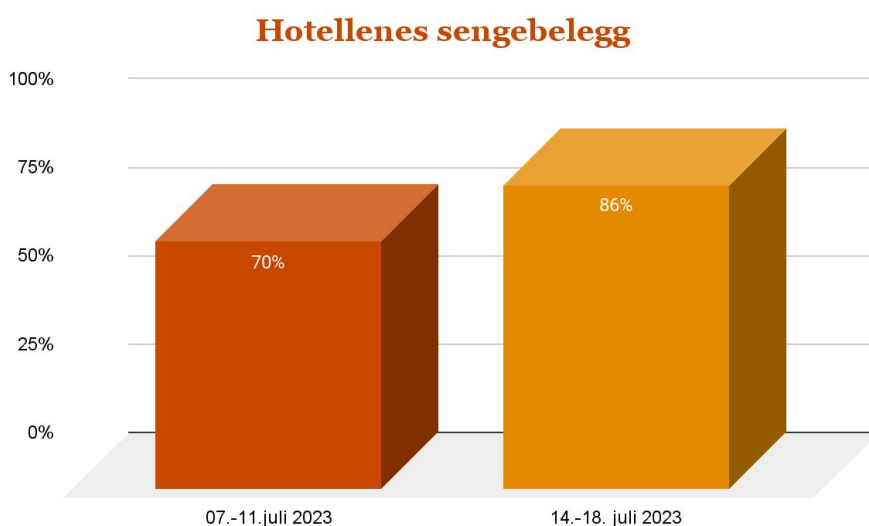
Data fra det lokale næringslivet

5.2 Hotell og Airbnb

Hotellindustrien i Fredrikstad er vanskelig å analysere, da det vanligvis er et høyt belegg på hotellene hele sommeren uavhengig av store arrangementer som TSRF. Dette har sammenheng med at det kun er begrenset med hoteller i Fredrikstad sentrum. Vi har likevel innhentet data og sammenlignet belegg i prosent fra fem hoteller i Fredrikstad, inkludert Hankø Hotell & Spa fra perioden TSRF ble arrangert sammenlignet med korresponderende periode uken før.

5.2.1 Hotell

Data samlet inn fra hotellene i Fredrikstad viser at beleggsprosenten var høy i perioden 07. -11. juli 2023, med et gjennomsnittlig belegg på 70 %. Gjennomsnittlig beleggsprosent i perioden TSRF ble arrangert var 86 % som viser en samlet økning på 16 %. Merk at beleggsprosent vi har mottatt fra hotellene omfatter rombelegg.

Figur 5.2.1 Hotellenes sengebelegg

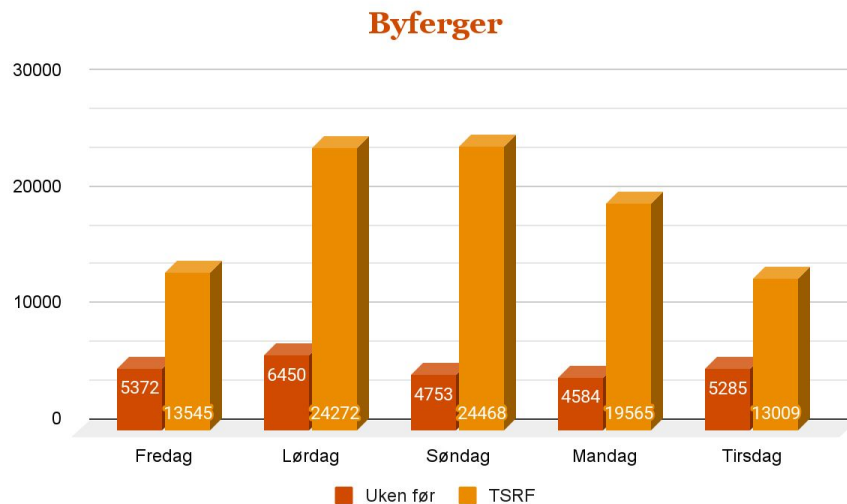
5.2.2 AirBnb og Homeaway

Rapporten utarbeidet av Capia viser tydelige endringer i beleggsprosent hos utleieenheter leid ut av AirBnb og Homeaway. For perioden juli 2023 ser vi en prosentvis endring i tilgjengelige romdøgn på 52,1 %. Dette kan ses i sammenheng med en økning i antall tilgjengelige enheter med 43,9 % sammenlignet med juli 2022. Antall reserverte romdøgn har økt med 16,3 %. Med romdøgn menes antall døgn multiplisert med antall rom i den registrerte enheten. Videre viser rapporten positive endringer i utleienes leieinntekter. Inntekter har totalt økt med 9,2 % sammenlignet med 2022, men gjennomsnittlig inntekt pr utleieenhet har sunket med 24,1 %. Dette kan skyldes økningen i antall utleieenheter tilgjengelig.

5.3 Infrastruktur

5.3.1 Byferger

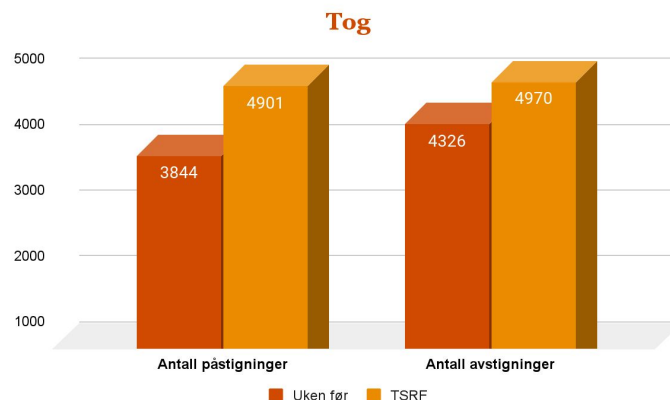
Byfergene i Fredrikstad utgjør en viktig del av kollektivtilbudet i Fredrikstad. Under TSRF ble det satt i drift åtte ferger som transporterte deltakere under arrangementet. Disse fergetjenestene inkluderte tre ulike ruter: Byferga, Gamlebyferga, og Sellebakk/Lislebyferga. Det er gratis å benytte seg av fergene. Antall påstigninger mellom 14.-18. juli var 94 859 personer sammenlignet med 26 444 påstigninger i tilsvarende periode uken før arrangementet. Dette er en økning på hele 259%. Til sammenligning med passasjertall i 2019 har antall påstigninger økt med ca. 15 500 passasjerer, som er en økning på 19,5 %. Merk at det var ytterligere to ferger i drift i 2023 sammenlignet med 2019 som hadde seks ferger i drift under arrangementet.

Figur 5.3.1 Påstigninger byferger

5.3.3 Tog

I Figur 5.1.4 nedenfor, gis det en sammenligning av antall av- og påstigninger ved Fredrikstad togstasjon i de samme definerte tidsperiodene: 7.-11. juli 2023 og 14.-18. juli 2023. Den totale økningen i antall av- og påstigninger er betydelig, med en økning på 20,8 %. Om vi ser på spesifikke dager, så er *lørdag* og *mandag* de dagene med flest av- og påstigninger.

Figur 5.3.2 Av- og påstigninger for tog

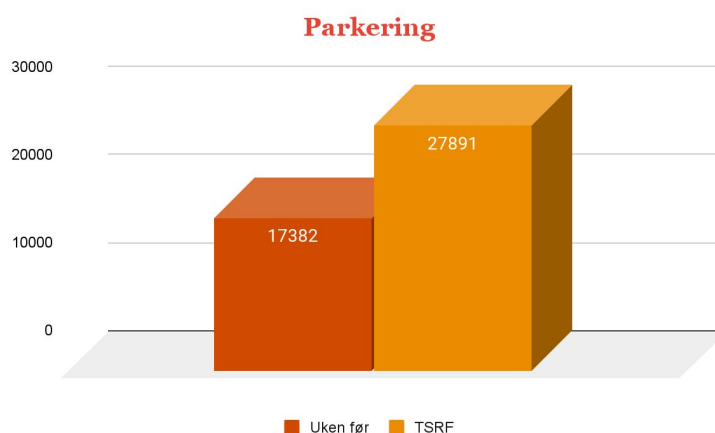
Data fra det lokale næringslivet

5.3.4 Parkering

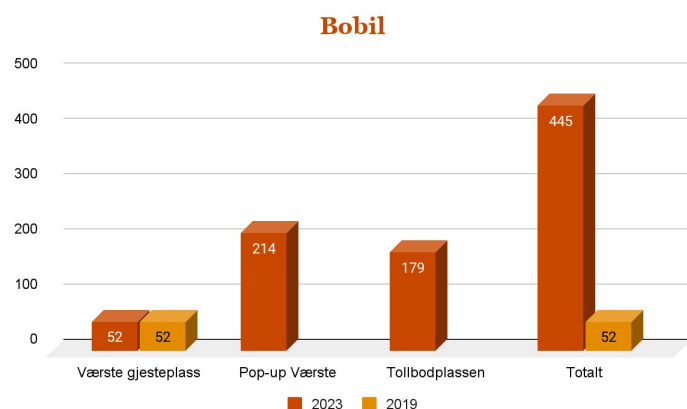
PwC har samlet inn trafikkinformasjon Fredrikstad Kommune i forbindelse med parkeringsplasser. Kommunen har parkeringsplasser fordelt på parkeringshusene i Apenesfjellet, Sankthansfjellet, Stadion og en rekke andre parkeringsområder fordelt i sentrum. På alle kommunale parkeringsplasser er det mulig å betale med appen "Easypark" eller kommunens egne betalingsløsninger. Antall okkuperte parkeringsplasser har hatt en betydelig økning på omtrent 60 % sammenlignet med tilsvarende periode uken før. Dette kan tydelig observeres i diagrammet nedenfor, som viser en solid økning i antall parkeringer. Dette indikerer at både lokalbefolkningen og besøkende valgte å benytte bil som et foretrukket transportmiddel til Fredrikstad under arrangementet.

5.3.5 Borg Havn

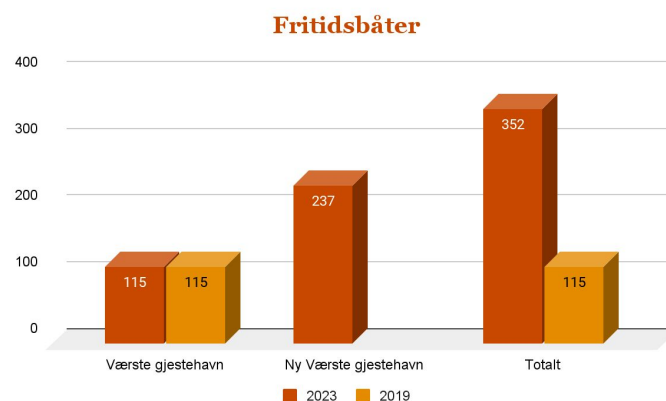
I forbindelse med TSRF ble det satt opp ytterligere gjesteplasser for bobiler og fritidsbåter ved Tollboden og Værste. I perioden 13. - 18. juli registrerte Borg Havn totalt 445 døgnesøk på bobilplassene ved Tollboden og Værste, og hele 352 døgnesøk av fritidsbåter ved Værste. Da det ikke ble satt opp midlertidige plasser under TSRF 209, gir dette en økning på hele 393 plasser for bobilparkeringer, og 237 plasser for fritidsbåter.

Figur 5.3.3 Sammenligning i antall parkeringer

Figur 5.3.4 Døgnplasser bobil

Figur 5.3.5 Døgnplasser fritidsbåter

Data fra det lokale næringslivet

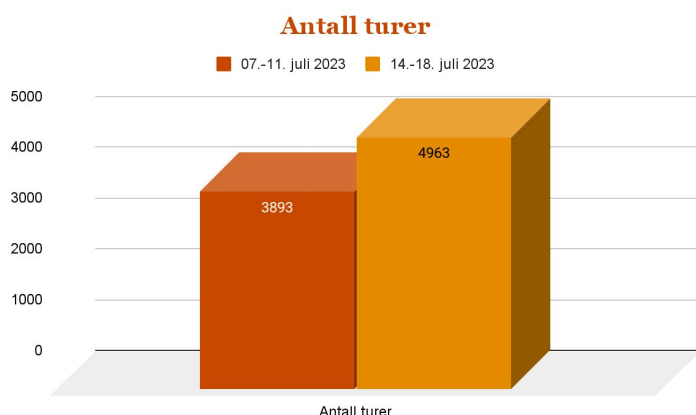
5.3.6 Kollektivtransport

Ved tidligere analyser har passasjertall hos Østfold kollektivtrafikk blitt innhentet for å analyse endring i handlingsmønsteret relatert til busstilbudet ved Nedre Glomma. Som følge overgang til nytt billettsystem i Nedre Glomma fra 1. juli 2023 har ikke Østfold kollektivtrafikk mulighet til å rapportere fullstendige passasjertall fra perioden. Passasjertall fra Østfold kollektivtrafikk vil derfor ikke være mulig å inkludere i denne analysen.

5.3.7 Taxi

Data innhentet fra taxinæringen viser en økning i antall kjøreturer sammenlignet med tilsvarende periode uken før. Informasjon om antall kjøreturer fra Taxisentralen gir oss indikasjoner på at TSRF 23 hadde en positiv effekt på taxinæringen i Fredrikstad. Analyserer vi tallene kan vi se at Taxisentralen har hatt en økning på 27,5 % i antall turer og en økning på 7,6 % i antall kjørte km sammenlignet med tilsvarende periode uken før.

Lørdag var den dagen i perioden med størst økning i antall turer på hele 41 %, etterfulgt av søndag og tirsdag som har hatt en økning på nesten 30 %.

Figur 5.3.6 Antall turer Fredrikstad taxisentral

Figur 5.3.7 Antall km kjørt Fredrikstad taxisentral

Data fra det lokale næringslivet

5.4 Funn og diskusjon

Analysen av dataene indikerer at det har vært en økning i forbruk og aktivitet i Fredrikstad sentrum under periodene da Tall Ships Races Fredrikstad ble arrangert. Det er viktig å merke at selv om dette ikke direkte fungerer som et bevis for økt verdiskapning i hele Fredrikstad-regionen, gir det klare tegn på en positiv effekt for lokalt næringsliv.

En potensiell utløsende faktor som bør vurderes er værforholdene. TSRF 2019 var bemerkelsesverdig med sol store deler av perioden og høye temperaturer. Dette kan ha ført til en jevn strøm av besøkende til dette arrangementet, og dermed kan forbrukernes omsetning ha vært mer spredt over tid. I motsetning til 2019 var været under TSRF 2023 mer variabelt, og til dels var værforholdene ugunstige. En kan tenke seg at værforholdene medførte at deltakere av TSRF 2023 hadde en kortere besøkstid på arrangementet sammenlignet med TSRF 2019, noe som kan gjenspeiles i den totale omsetningen.

Alt i alt, om man skal se funnene fra det lokale næringslivet over ett, er det liten tvil om at et arrangement som Tall Ships Races Fredrikstad generer mer omsetning og tiltrekker seg flere publikum mot byens kulturelle tilbud sammenlignet med å ikke arrangere et slikt arrangement.

6

Sponsorer

pwc

Sponsorer

Intervjuene med arrangementets sponsorer hadde som mål å evaluere både formålet bak sponsingen og de faktiske virkningene av deres støtte til arrangementet. Det er viktig å merke seg at dette er en kvalitativ undersøkelse, og at sponsorene ved flere spørsmål har hatt mulighet til å nevne flere momenter når de har svart på de ulike spørsmålene.

6.1 Formålet med sponning av TSRF 2023

I figuren nedenfor gir vi en samlet oversikt over de ulike sponsor kategoriene og antallet sponsorer som har besvart undersøkelsen, i forhold til det totale antallet sponsorer i hver kategori. Informasjonen om det totale antallet sponsorer i hver kategori er hentet fra den opprinnelige oversikten som ble levert av kommunen. Beskrivelsen av de forskjellige sponsorkategoriene er basert på faktiske data som ble fremskaffet fra kommunen.

Figur 6.1.1 Sponsoroversikt

TSRF har segmentert sponsorsamarbeid i fire ulike kategorier, i henholdsvis Gullsponsor, Sølvsponsor, Sponsorer og Samarbeidspartner. I alt hadde TSRF 40 ulike partnere som bidro med finansiell støtte, varer & tjenester og rådgivning. Sponsorundersøkelsen hadde 25 respondenter, hvor hvert sponsorsegment er representert. Mange av sponsorene har uttrykt et ønske om å støtte Fredrikstad som by og bidra til et attraktivt tilbud for byens innbyggere. Dette engasjementet knytter seg også til arrangementets beliggenhet, noe som har vært en viktig faktor for flere sponsorer i deres valg om å støtte arrangementet

Sponsorer

Figuren nedenfor gir en oversikt over sponsorenes motivasjon til sitt sponsorat. Det er tydelig at flertallet av sponsorene hadde forventninger om å skape merverdi for innbyggerne i Fredrikstad og aktivt ta mer samfunnsansvar overfor lokalbefolkningen, noe som er i tråd med det faktum at flere sponsorer har bidratt med egne tjenester og varer.

Mange sponsorer har også fremhevet sitt ønske om å bidra til arrangementets suksess som en viktig forventning. Noen har uttrykt håp om å øke salget av egne varer og levere høy kvalitet på sine tjenester som en direkte resultat av sponning.

En annen interessant forventning som ble nevnt, er muligheten til å etablere kontakt med både potensielle og eksisterende kunder gjennom sponning av arrangementet. Dette indikerer en bredere strategisk tilnærming til sponsorskap, der forholdet til kunder og markedsføring av sponsoren i samfunnet spiller en vesentlig rolle.

Figur 6.1.2 Motivasjon til sponsoratet

I tillegg til dette, ga mange sponsorer uttrykk for at de valgte å støtte Tall Ships Races Fredrikstad (TSRF) på grunn av arrangementets imponerende størrelse. TSRF er anerkjent som et av de mest omfattende arrangementene i Fredrikstad, og blir ofte fremhevet som en positiv og betydningsfull begivenhet for byen.

Sponsorer

Som illustrert i figur 6.1.3, oppga hele 92 % av sponsorene at det var av betydning at Fredrikstad kommune var medarrangør av TSRF. Dette ble sett på som en kvalitetssikring for arrangementet, og kommunens involvering ble sett på som en garanti for gode ressurser, bedre forankring til arrangementet og en større sikkerhet til gjennomføringen. Noen av sponsorene trekker også frem viktigheten av at arrangøren må oppfattes som en seriøs aktør.

Figur 6.1.3 Betydningen av Fredrikstad kommune som medarrangør

I figur 6.1.4 fremkommer flere sentrale faktorer som påvirker sponsorenes valg av sponsorat. Formål som aktivt bidrar til økt samfunnsansvar er den faktoren som er mest betydelig for sponsorene. Synlighet og skape merverdi er i tillegg gjengangere blant flere sponsorer. Nettverksbygging, omfanget av publikum, arrangementets beliggenhet og muligheten til å fremme og selge egne produkter er også faktorer som flere sponsorer har nevnt som viktige i deres beslutning om å inngå et sponorskap. En interessant observasjon er at kun to av respondentene legger til pris som en faktor for valg av sponsoratet.

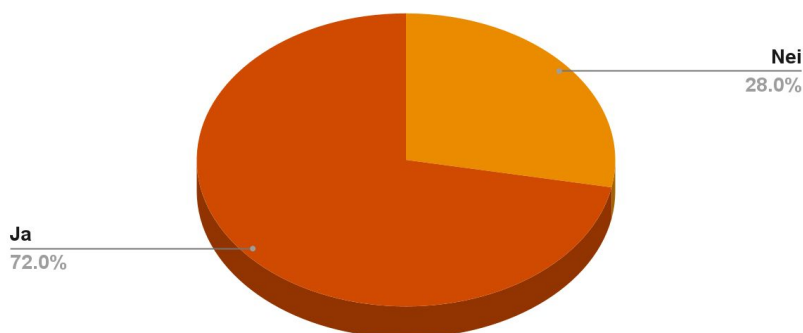

Figur 6.1.4 Faktorer for valg av sponsorat

Sponsorer

De fleste av sponsorene har sponset Tall Ships Races Fredrikstad før, hvor hele 72 % av respondentene tidligere har sponset arrangementet. Dette indikerer at TSRF har klart å skape et interessant tilbud og nettverk av samarbeidspartnere. Dette gir en god indikasjon på det helhetlige inntrykket respondentene hadde av arrangementet.

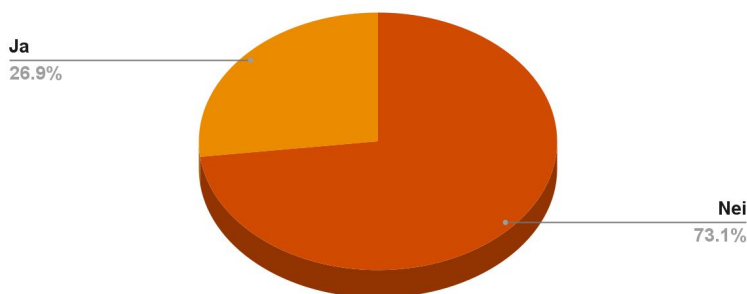
Har dere sponset TSRF før?

Figur 6.1.5 Tidligere sponsor

De færreste sponsorene sikter seg inn på en spesiell målgruppe ved å sponse TSRF, da sponsorene opplever at arrangementet i seg selv når en bred målgruppe. De sponsorene som sa ja nevnte lokalbefolkningen i Fredrikstad, potensielle samarbeidspartnere i næringslivet, og den maritime sektoren som målgrupper de ønsket å nå. Dette var spesielt tydelig blant sponsorene som støttet arrangementet ved å tilby egne produkter eller bidra økonomisk for at ungdom skal kunne delta på seilskutene.

Sikter dere mot en spesiell målgruppe ved å sponse TSRF?

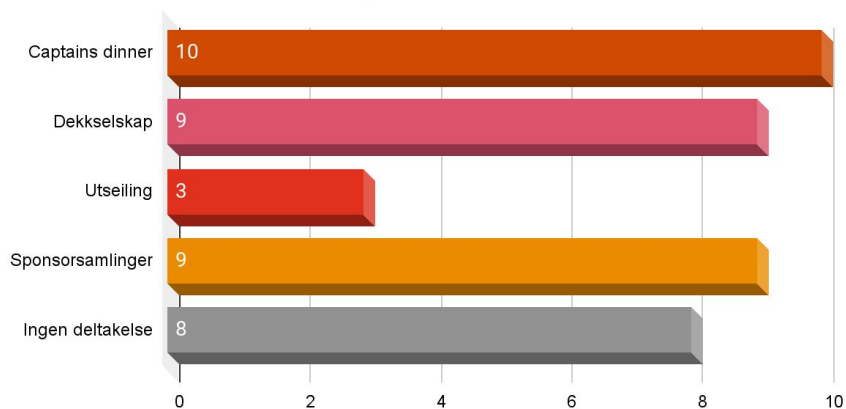
Figur 6.1.6 Målgruppe

Sponsorer

6.2 Sponsorprogrammet

Figuren nedenfor gir en oversikt over de forskjellige arrangementene som sponsorene kunne delta på i forbindelse med Tall Ships Races 2023 Fredrikstad (TSRF). Disse arrangementene inkluderte sponsorsamlinger, dekkelskap, captains dinner og utseilinger.

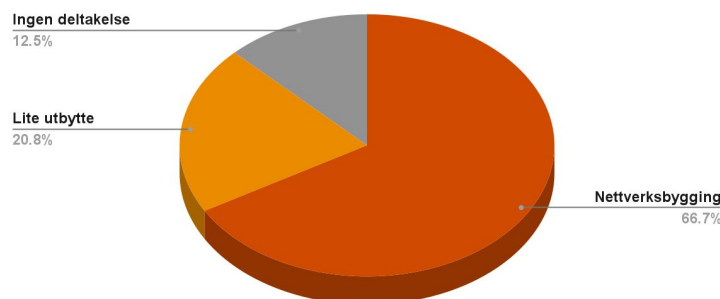
Deltagelse på arrangementer rettet mot TSRF sine sponsorer

Figur 6.2.1 Sponsors deltakelse på arrangementer

68 % av respondentene har deltatt på minst ett arrangement rettet mot TSRF sine sponsorer. Resultatene fra sponsor undersøkelsen tilsier at Captains dinner hadde størst oppslutning. Dette kan delvis forklares ved at arrangementet ble holdt på en lørdag, da flest sponsorer hadde høyest tilgjengelighet. Utenom dette, viste det seg at dekkelskap og sponsorsamlinger stort sett var populære arrangementer med god oppslutning.

Utbytte av å treffe andre sponsorer

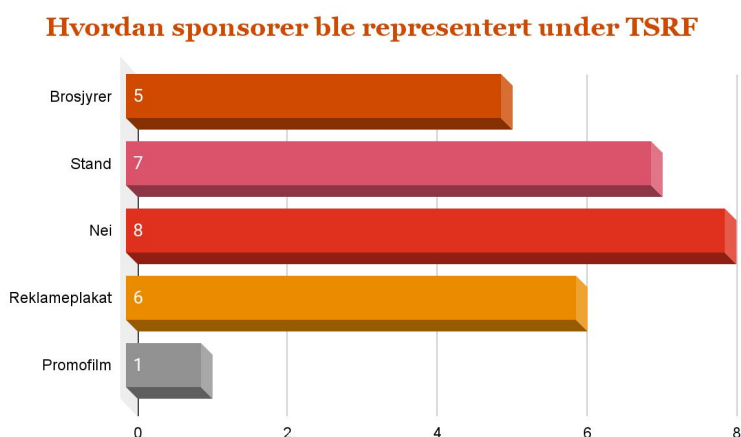

Figur 6.2.2 Utbytte av å møte andre sponsorer

Av hvilket utbytte respondentene fikk av å treffe andre sponsorer, var det stor enighet om at dette var positivt for nettverk -og relasjonsbygging. Blant respondenter som svarte lite utbytte, var det også stor enighet blant disse om at arrangementet var sosialt, men at de ikke følte det medførte noen merverdi.

Sponsorer

Figuren nedenfor gir et innsiktsfullt bilde av hvordan sponsorene ble representert under TSRF-arrangementet. Det er klart at flere elementer spilte en avgjørende rolle i å forsterke synligheten og tilstedeværelsen til sponsorene. Reklameplakater, brosjyrer og stands utmerket seg som sentrale verktøy som ble benyttet for å fremheve sponsorene og deres bidrag. Disse visuelle elementene bidrar til å formidle sponsorenes tilstedeværelse på en tydelig og attraktiv måte, samtidig som de informerte deltakerne om sponsorenes produkter og tjenester. Dette skapte en effektiv plattform for sponsorene til å nå ut til publikum og potensielle kunder, og dermed øke verdien av deres deltakelse i TSRF-arrangementet.

Figur 6.2.3 Hvordan sponsorer ble representert

Sponsorene er overveiende positive i tilbakemeldingene om sponsorprogrammet. De gir ros til selve programmet, kommunikasjonen med arrangørene og oppfølgingen som har vært gode. De fleste sponsorene hadde få, om noen klager, men det var noen utfordringer og forbedringsmuligheter som vil bli videre forklart på neste side. Enkelte sponsorer etterlyste flere møtepunkter blant sponsorene selv. Det var også nevnt noen kommunikasjonsutfordringer mellom sponsorene og arrangørene. På tross av noen forbedringspunkter er det klart at sponsorene generelt sett har hatt en positiv opplevelse med sponsorprogrammet.

Respondentenes tilbakemeldinger oppsummeres i figur 6.2.4 med følgende hovedkategorier: 1) Samarbeid og kommunikasjon, 2) Sponsortilbud og utbytte, 3) Operasjonell håndtering og 4) Markedsføring og synlighet.

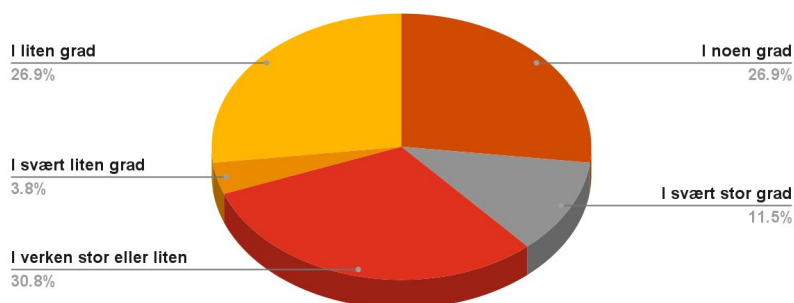
Sponsorer

Figur 6.2.4 Vurdering av sponsorprogrammet

Ved spørsmålet om respondentene følte at sponsoratet bidro til økt kjennskap til sin egen merkevare, var det varierende svar. Rett i underkant av 39 % følte at sitt bidrag som sponsor hadde en positiv effekt på merkevarebygging, mens 30,7 % følte at bidraget ikke hadde noen effekt på merkevarebygging og kjennskapet til bedriften.

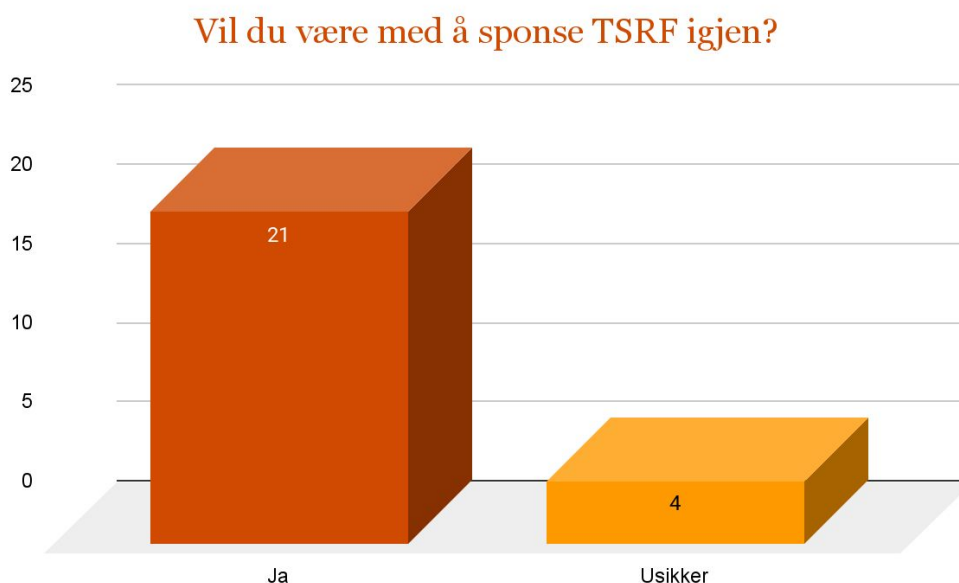
I hvilken grad tror du kjennskapen til bedriften har økt ved å sponse TSRF?

Figur 6.2.5 Evaluering av merkevarebygging

6.3 Evaluering sponsorprogrammet

Samtlige sponsorer understreker viktigheten av å knytte sitt navn til Tall Ships Races Fredrikstad som en positiv opplevelse, ettersom arrangementet er høyt verdsatt blant Fredrikstads befolkning. Å støtte TSRF anses å gi en flott mulighet for eksponering, og for enkelte, muligheten til å styrke og bevare sine eksisterende kundeforhold.

Figur 6.3.1 Villighet til å sponse TSRF igjen

I figur 6.3.1 fremgår det tydelig at hele 84 % av sponsorene er positive til å fortsette sin støtte til arrangementet hvis det blir avholdt igjen. Mange av respondentene er positive til å sponse TSRF igjen. De er villige til å støtte arrangementet av ulike grunner, inkludert ønsket om langvarig samarbeid for å skaffe forutsigbarhet, positive opplevelser med tidligere samarbeid, positivt helhetsinntrykk, og muligheten til å bidra med tjenester. Imidlertid er det noen som uttrykker at de kan sponse med forbehold, samt behovet for å begrense sponsoratet eller ta hensyn til markedsforholdene. Noen er også usikre og mener at beslutningen må tas basert på omstendighetene i fremtiden.

Alt i alt, gir sponsorundersøkelsen klare signaler på at TSRF har levert god kvalitet overfor sine sponsorer, og at de har etablert et godt fundament av ressurser og finansiell støtte dersom arrangementet besluttet å avholdes ved en senere anledning.

7

Endelig uttalelse

pwc

Endelig uttalelse

For å oppsummere våre funn har arrangementet ført til en betydelig verdiskapning på 84,7 MNOK for Fredrikstad kommune. Det lokale næringslivet opplever positive effekter av arrangementet, sponsorene er fornøyde, og de besøkende under arrangementet har hatt en fin opplevelse under et høyt verdsatt arrangement.

8

Vedlegg

Vedlegg

Vedlegget har til hensikt å videre forklare antakelsene som har blitt gjort når vi har lagt inn data til arrangementskalkulatoren eller gjennomført selve undersøkelsen.

Generelt

Spørsmålene i spørreundersøkelsen ble utformet etter logiske regler. Dette betyr at svaret respondenten ga til et gitt spørsmål ga retning til hvilke spørsmål som ville bli stilt videre. Hvis respondenten for eksempel svarte at han eller hun deltok på arrangementet alene, ble han eller hun ikke spurt om hvor mange personer som deltok i reisefølget, da denne informasjonen ble irrelevant til arrangementskalkulatoren og videre analyse.

Populasjon

Arrangementskalkulatoren deler inn unike besøkende i tre hovedkategorier:

- besøkende
- tilknyttede personer
- deltakere

Hver gruppe segmenteres med hensyn på herkomst (lokale nordmenn, ikke-lokale nordmenn og besøkende fra utlandet). Etter segmenteringen multipliseres hver undergruppe med oppholdets lengde. For denne type arrangement som foregår over flere dager, kan samme person besøke arrangementet mer enn en dag. Antall besøkende kan derfor være betydelig høyere enn antall unike personer som besøkte Fredrikstad.

Vi har forutsatt at medseilere, Sail training international og mannskap vil være deltakerne på dette arrangementet. Videre er artister og eventuelle andre VIPs (medlemmer av Tall Ships-komiteen, frivillig, ansatte, innleide artister, funksjonærer etc..) som tilknyttede personer. Vi har dermed trukket disse ut fra antall besøkere/tilskuere:

Antall personer fordelt på kategori	Inndata brukt i analysen
Antall besøkere/tilskuere	149 871
Antall tilknyttede personer (VIP, funksjonærer mm)	1 564
Antall deltakere	2 162
Totalt antall personer	153 597

Utgangspunktet for estimerer er direkte innspill fra arrangør og Varsling 25 v/Fram Web. Det er også viktig å merke seg utfordringene knyttet til at TSRF er et åpent publikumsarrangement og et eksakt antall besøkende er dermed ikke mulig.

Forbruk

For å estimere dagforbruk per besøkende, har ulike metoder blitt brukt for å nå den mest nøyaktige dagsatsen per forbrukskategori basert på tilgjengelige tall. Metoden som brukes er en samling av forbrukstall fra SSB, og spørsmål stilt respondentene under spørreundersøkelsen. Hver standardrate sammenlignes for å identifisere eventuelle vesentlige avvik mellom standardsatsene til SSB og svar fra spørreundersøkelsen. I beregningen av forbruk, har gjennomsnittsverdien lagt til grunn. Alternativer som representerte maksimalt spenn, slik som «mer enn 1000 NOK» har blitt representert som 1000 NOK.

Totalene er bekreftet mot standardsatser i kalkulatoren og i noen tilfeller empiriske tall fra SSB. Mindre justeringer i disse satsene har potensielt stor innvirkning på resultatet av verdiskapningen. Tallene som er brukt er beste estimat av SSB sine satser og summen er verifisert mot verdier i spørreundersøkelsen uten vesentlig avvik. Tallene som er brukt er beste estimat med tanke på tilgjengelig informasjon og erfaring fra lignende hendelser.

I undersøkelsen ble respondenten spurt om eget antatt forbruk fordelt på fire ulike områder:

- Mat/servering utenfor arrangementsområdet
- Overnatting utenfor arrangementsområdet
- Transport utenfor arrangementsområdet
- Butikker i sentrum

Arrangementskalkulatoren bruker derimot klassifikasjoner som overnattingskostnader, servering, kjøp av dagligvarer, transport, andre kjøp og kjøp av varer og tjenester.

Det er flere potensielle kilder til feilmelding i videreføringen mellom de ulike elementene. En viktig faktor er respondentenes oppfattelse av hva som inngår i de ulike elementene. Sammenlignet med standardsatsene fra SSB er det gjennomsnittlige forbruket til respondentene gjennomgående noe høyere for alle områder, som kan tyde på at standardsatsene til SSB er noe lave. I beregningen av arrangementets verdiskapning er det valgt en konservativ tilnærming hvor SSBs standardsatser er benyttet.

Deltakelse

Respondentene hadde mulighet til å svare på hvor mange overnattinger de skulle ha i Fredrikstad, samt hvor mange dager de skulle delta på selve arrangementet.

Vedlegg

I kalkulatoren legges det i grunn at det brukes mest penger på disse overnattingsformene i synkende rekkefølge:

- Hotell
- Leid hytte eller bolig
- Camping/bobil
- Privat

Arrangementskalkulatoren krever en prosentvis fordeling av besøkende på fire overnattingsformer. Alle besøkende må fordeles på en overnattingsform, dvs. at summen skal være lik 100 %. Det antas at overnattingsform har stor betydning for den besøkendes forbruk. Modellen segmenterer derfor besøkende på overnattingsform. Ser vi på fordelingen av SSB sine standardsatser for forbruk så vil segmenteringen av overnattingsformen bety noe for hva de har brukt.

Etter vår undersøkelse kan vi se at det var flere av overnattingsformene som ikke samsvarte med kalkulatorens segmentering, hvor vi kunne se at de som hadde valgt for eksempel valgt annet som overnattingsform hadde både brukt penger på overnatting og ikke brukt penger på overnatting. Av de som bodde på hytte hadde flere respondenter ikke brukt noe på overnatting, mens flere som bodde hos kjente/familie brukte penger på overnatting.

I spørreundersøkelsen er type overnatting klassifisert etter:

- Hotell
- Hytte
- Kjente/familie
- Camping/båt
- Annet

Tabellen på neste side fremstiller hvordan klassifiseringene ble laget for å oversette informasjon fra spørreundersøkelsen til selve arrangementskalkulatoren etter forbruk respondentene har oppgitt på overnattingsform.

Vedlegg

Kategori i spørreundersøkelse	Kategori i arrangementskalkulator			
	Forbruk på overnatting 0 NOK	Forbruk på overnatting inntil 700 NOK	Forbruk på overnatting over 700 inntil 1000 NOK	Forbruk på overnatting over 1000 NOK
Hotell	Alle som valgte hotell forblir i denne kategorien uavhengig av forbruk			
Leie av hytte/leilighet	Privat	Leid hytte eller leilighet		
Camping/båt	Privat	Camping/bobil		
Kjente/familie	Privat	Capming/bobil	Leid hytte eller leilighet	
Annet	Privat	Capming/bobil	Leid hytte eller leilighet	

Denne segmenteringen representerer respondentens antakelser på forbruk vedrørende overnatting, og legges til grunn når vi skal vurdere overnattingsform. Denne fremgangsmåten vil bli mest nøyaktig, da vi ikke kan inkludere respondentene som for eksempel har valgt hytte, men bruker 0 NOK på overnatting i kalkulatoren satser. Besøkende som svarte at de var i Fredrikstad bare for et dagsbesøk har blitt satt i kategorien "privat" ved bruk av arrangementskalkulatoren. Dette er fordi de mest sannsynlig har et lignende forbruk, og fordi gruppen var for stor til å kunne ekskluderes fra arrangementskalkulatoren. Selv om de ikke overnatter på hotell eller annen overnattingstype vil de likevel ha potensiale til å bidra til økt verdiskapning.

Personer som svarer "annet" med hensyn til overnattingsform har blitt plassert i kategorien "camping / campingvogn". Vi antar at alle respondenter som har valgt "annet" kategorien ofte ble brukt når respondentene bodde i båtene sine. Når du bor i en båt i forbindelse med en havn, må du betale en daglig avgift. Vi antar derfor at bruken for "båt" -turister ligner mest på "camping" –kategorien. Dersom «Annet» kategorien har svart at de skal bruke mer enn 700 nok har vi antatt at dette er ukommersiell overnattingsform som Airbnb eller Homeaway (Vrbo).

Dagsbesøk eller overnatting?

Under arbeidet med rådata fra spørreundersøkelsen har det oppstått et avvik som gjelder et fåtall av respondentene. Når vi spurte respondentene om de var på dagsbesøk eller overnatting kan det se ut til at noen av respondentene kan ha oppfattet spørsmålet feil. I etterarbeidet av rådata har vi antatt at alle som har svart dagsbesøk, og ikke valgt overnattingsform men som har valgt overnattingsdøgn ansees som ikke aktuelle. Merk at spørsmålet var hovedsakelig kun rettet til tilreisende respondenter.

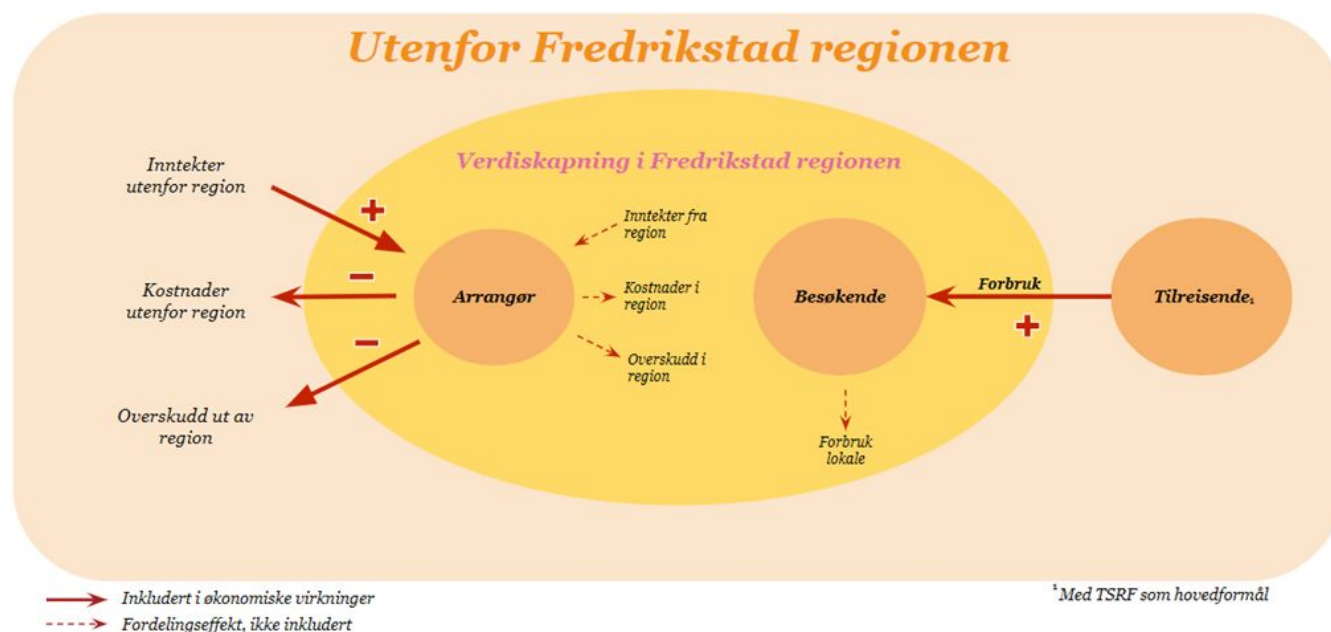
Vedlegg

Direkte økonomiske effekter

I modellen er besøkende fra Fredrikstad ekskludert i sin helhet. Dette betyr at det kun er personer utenfra regionen i tillegg til tilreisende, fra utlandet, som bidrar til verdiskaping. Hovedårsaken er at forbruk fra lokale under arrangementet representerer verdi som er antatt ville bli konsumert i regionen uavhengig av hendelsen.

Denne antakelsen undervurderer verdiskapingen på grunn av at den ikke hensyntar om de lokale besøkende ville hatt høyere forbruk under arrangementet enn hva de vanligvis ville hatt. Det betyr at kalkulatoren ikke hensyntar en potensiell økning i forbruk blant lokale besøkende under arrangementet. Dette innebærer at lokale ressurser brukt til lokalt konsum ikke gir regional verdiskaping, basert på en forventning om at ressursene likevel ville blitt konsumert lokalt.

Slik kalkulatoren er bygget opp vil inntekter med kilde utenfra regionen gi økt verdiskaping når det forbrukes lokalt, og er derfor inkludert i kalkulatoren.

Indirekte økonomiske effekter

Arrangørenes og tilreisende kjøp av varer og tjenester vil føre til ringvirkninger i økonomien. Med andre ord, én krone brukt i hotellnæringen vil føre til at leverandøren kjøper varer og tjenester hos underleverandører i andre næringer i regionen. Disse vil igjen kunne kjøpe hos andre underleverandører. Dette betyr at én krone brukt i hotellnæringen kan føre til regional verdiskaping som er større enn én krone. Slike ringvirkninger omtales også som indirekte effekter.

Vedlegg

Indirekte effekter beregnes i modellen ved å benytte produksjonsmultiplikatorer. Multiplikatorene, som er nærings- og regionsspesifikke, representerer regionens potensiale for verdiskapning.

Multiplikatorene som har blitt benyttet i modellen, er spesifikke for reiseliv og arrangementsturisme og er basert på forskningsarbeid.

Disclaimer

Denne rapporten er utarbeidet for Fredrikstad kommune i henhold til vilkårene som fremgår av engasjementsbrevet 5. juli 2022.

PwC sine vurderinger er basert på informasjon hentet fra undersøkelser utført på besøkende under Tall Ships Races i Fredrikstad 2023. Øvrige kilder til informasjon benyttet i denne rapporten er personer fra det lokale næringslivet og prosjektleder for arrangementet. PwC har ikke foretatt noen selvstendig verifisering av informasjonen som har fremkommet, og vi inntar ikke ansvar for at den er fullstendig, korrekt og presis. PwC har ikke utført noen form for revisjon eller kontrollhandlinger av Fredrikstad kommunes virksomhet. Rapporten inneholder materiale som er konfidensiell for Fredrikstad kommune og PwC.

Fredrikstad kommune har rett til å benytte informasjonen i denne rapporten i sin virksomhet, i samsvar med forretningsvilkårene som er vedlagt vårt engasjementsbrev. Rapporten og informasjon fra rapporten skal ikke benyttes for andre formål eller distribueres til andre uten skriftlig samtykke fra PwC. PwC påtar seg ikke noe ansvar for tap som er lidt av Fredrikstad kommune eller andre som følge av at vår rapport er distribuert, gjengitt eller på annen måte benyttet i strid med disse bestemmelser eller engasjementsbrevet.

PwC beholder opphavsrett og alle andre immaterielle rettigheter til rapporten samt ideer, konsepter, modeller, informasjon og know-how som er utviklet i forbindelse med vårt arbeid.

Enhver handling som gjennomføres på bakgrunn av vår rapport foretas på eget ansvar.

Kontakt

Linda Arvesen
Partner, PwC Østfold
+47 952 60 931
linda.arvesen@pwc.com

Inger Marie Rostad
Senior Associate, PwC Østfold
+47 410 82 371
inger.marie.rostad@pwc.com

pwc

THE TALL SHIPS RACES
Fredrikstad 2023
organised by Sail Training International

The Tall Ships Races Fredrikstad 2023

Sluttrapport

www.tallshipsfredrikstad.no

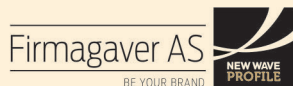
BORG HAVN

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Foto: Hilde Cathrin Thorsen

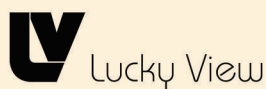
Hovedpartnere

Prosjektpartnere

Partnere

Samarbeidspartnere

Visit Fredrikstad & Hvaler, Rotary, VB Media, Sparebank 1 Stiftelsen Østfold Akershus, Fredrikstad Næringsforening, Hvaler kommune, Inspiria, Lions, Sarpsborg Bilsenter, ØKT/Bypakka Nedre Glomma

Velkommen ombord!

The Tall Ships Races (TSRF) er en seilskuteregatta som har vært arrangert siden 1956, med en overordnet intensjon om å fremme internasjonal forståelse, fellesskap og læring mellom ungdom på tvers av nasjonalitet, kultur, religion, kjønn og sosial bakgrunn. Regattaen TSRF arrangeres årlig av den ideelle organisasjonen Sail Training International (STI).

15.–18. juli 2023 kunne Fredrikstad for fjerde gang ønske velkommen til The Tall Ships Races Fredrikstad. Tidligere har Fredrikstad vært vertshavn for TSRF i 2005, 2014 og 2019.

Medarrangør var Borg Havn IKS.

Politiske prosesser

- Sak 131/10 i Fredrikstad bystyre, søknad om vertsbystatus for The Tall Ships Races 2023
- Sak 204/20 i Fredrikstad formannskap, The Tall Ships Races 2023 – status kontrakt og forslag til budjett og finansiering
- Sak 67/21 i Fredrikstad bystyre, The Tall Ships Races Fredrikstad 2023 – kontraktsinngåelse med Tall Ships Races International Limited
- **Hovedprosjektets oppstart** - 1. november 2021, prosjektleder ansatt i 100% stilling
- **Planlagt sluttdato** - 31. desember 2023
- **Oppdragsgiver** - Sail Training International, STI
- **Prosjekteier** - Fredrikstad kommune
- **Medarrangør** - Borg Havn IKS
- **Ekstern evaluerer** - PricewaterhouseCoopers

Rapporten bygger på prosjektledelsens erfaringer og innspill fra de ulike delprosjektene og eksterne samarbeidsaktører. Den omfatter forberedelser og gjennomføring av Fredrikstads ansvar for å være vertshavn for The Tall Ships Races 2023.

Sluttrapporten er utarbeidet av prosjektleder Knut R. Hansen med bistand fra prosjektmedarbeider Marte Emilie Johannessen.

Fredrikstad 24.01.2024

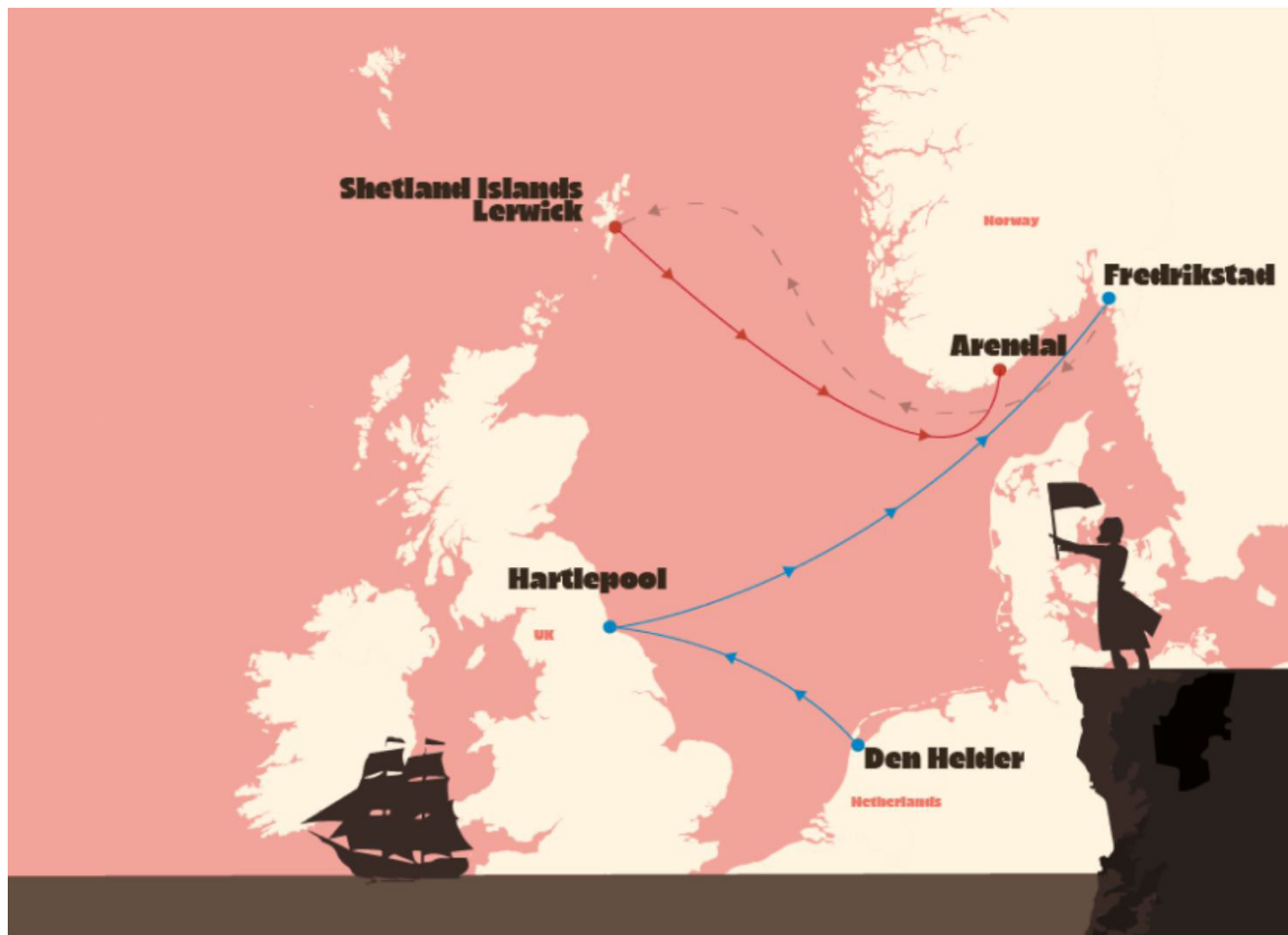

Innholdsfortegnelse

	Side
• Sponsorer	2
• Velkommen ombord	3
• The Tall Ships Races Fredrikstad 2023	5
• Arrangementskart	6-7
• Visjon og overordnede mål	8
• Organisering	10
• Prosjektsekretariat	11
• Delprosjekter	12
• Aktiviteter	14
• Skutene	22
• 2. Cruice-in-Company	24
• Ung seiler	25
• Frivillighet	33
• Kommunikasjon/market	35
• Klima, miljø og bærekraft	40
• Sikkerhet/beredskap	43
• Samarbeid med STI og de andre 2023-vertshavnene	48
• Økonomi	49
• Oppsummering i forhold til overordnede mål	56

The Tall Ships Races Fredrikstad 2023

Fra 15. til 18. juli 2023 var Fredrikstad for fjerde gang vertshavn for The Tall Ships Races. De andre vertsbyene denne sommeren var Den Helder, Hartlepool, Lerwick og Arendal.

Kartet viser seilingsruten, stiplet linje er cruise-in company.

Vi startet fredag 14. juli, med aktiviteter, servering og opprulling til byfest. I fem dager kokte det med liv i Fredrikstad, til tross for et par dager med dårlig vær. Arrangementet fikk et publikumsoppmøte uten sidestykke, og 37 besøkende skuter med til sammen 1100 unge seilere. Langs elva i hele sentrum ble det etablert scener, aktivitetsområder, markeds plasser og serveringsområder som strakte seg til Bibliotekparken, Gamlebyen, Isegran og Værste.

Den lille verdensbyen fikk vist seg fra sin beste side, og har både underveis og i etterkant fått positive tilbakemeldinger fra næringsliv, tilreisende og innbyggere. Med noe avstand til arrangementet, kan prosjektledelsen summere med at TSRF 2023 har bidratt til folks stolthet over egen by.

VÆRSTE

Fredrikstad Stadion

VESTERELVA

SCENE

KRÅKERØY

SENTRUM

DAMPSKIPS-BRYGGA

Stortorvet

Fisketorvet

Glommen brygge

Smertulia

Skutene:

1A. Bima Suci	13. Loa	26. Esprit
1B. Dar Młodzieży	14. Gulden Leeuw	27. Vahine
2. Statsraad Lehmkuhl	15. Alexander Von Humboldt II	28. Lietuva
3. Rupel	16. Morgenster	29A. Tara
4. Christiana	17. Eendracht	29B. Patricia
5. Sæftinghe	18. James Cook	30A. Spaniel
6. Westvind	19. Alba Explorer	30B. Belfer
7. Milpat	20. Baltic Beauty	21A. Op Stok 3
8. Swan	21. Urania	31B. Urtica
9. Skreien	22. Belle Poule	32. Zenobe Gramme
10. Valentine	23. Kapitan Borchardt	33. Capitan Miranda
11. Betty	24. Fryderyk Chopin	34. Roald Amundsen
12. Jolie Brise	25. Sørlandet	35. Christian Radich

Isegran: Skøyter fra seilskøyteklubben Colin Archer og skuter med fast landligge på Isegran.

Skuteklassene:

- A
- B
- C
- D
- Crew Parade

Områdene:

- Værste
- Dampskipsbrygga
- Bibliotekparken
- Isegran
- Gamlebyen

Visjon og overordnede mål

«Blått hav, grønt arrangement»

- Profilering av «Den lille verdensbyen»
- En samlende dugnad som bidrar til økt stolthet av byen
- Økt bevissthet rundt publikums og deltakernes egne miljø- og klimavalg
- Øke Fredrikstads attraksjonskraft som en by med en rik maritim historie
- Økt interesse for å bo, besøke og drive næring i Fredrikstad

Arrangementer kan være viktige byutviklingstiltak. Velfunderte tilnærminger til store byarrangementer skaper lokalt engasjement, forsterker identitet, gir økt bolyst, bidrar til økt opplevelsesturisme og bygger byens omdømme som en liten verdensby.

Større byer og kommuner har de senere årene sett potensialet som ligger i det å satse på å være en god arrangementsby. Også i Fredrikstad peker kommunens planverk på arrangementers betydning for byen, og at fortsatt utvikling av arrangementsfeltet skaper vekst for utøvere, næringsliv og innbyggere.

Erfaringene fra TSRF er at dette arrangementet kler byen Fredrikstad med sin maritime historie og sentrale havnefasiliteter langs elveløpet i sentrum. Det øker byens attraksjonskraft, og vi trenger store arrangementer å samle oss om med jevne mellomrom.

Foto: Harry Johansson

Organisering

Arbeidet med TSRF23 startet umiddelbart etter at Fredrikstads forrige Tall Ships-arrangement var avsluttet i 2019. Politiske prosesser ble satt i gang, og en ny søknad til Sail Training International ble skrevet og sendt i 2019. I 2020 var det klart at Fredrikstad igjen skulle få være vertshavn i juli 2023. Fra november 2021 ble prosjektleder engasjert i et 26 måneders engasjement, til og med 31.12.2023.

Styringsgruppe

Styringsgruppen ble konstituert i 2020 og hadde følgende medlemmer

Leder	Ordfører Siri Martinsen
Medlemmer	Havnedirektør Tore Lundestad, Borg Havn IKS
	Daglig leder Kjell-Arne Græsdal, Fredrikstad næringsforening
	Kommunedirektør Nina Tangnæs Grønvold
	Victor Kristiansen (A), gruppeleder posisjon
	Truls Velgaard (H), gruppeleder opposisjon
	Pål A. Hauge Christiansen, tillitsvalgtes representant, Fagforbundet
	Johan Edvard Grimstad, Viken fylkeskommune (01.01 – 31.07.2023)
	Siv Henriette Jakobsen, Viken fylkeskommune (01.08 – 31.12.2023)
Prosjektleder	Knut R. Hansen
Andre	Ole-Henrik Holøs Pettersen, Fredrikstad kommune
	Tora Camilla Klevås, Fredrikstad kommune

Mandat:

«Styringsgruppen skal ha det overordnede ansvaret for økonomi, planlegging og gjennomføring av arrangementet. Planlegging og gjennomføring skal skje i samsvar med prosjektplan og retningslinjer nedfelt i kontrakten med STI og Port manual.»

Det ble avholdt åtte møter i styringsgruppen og det ble fremmet og behandlet 55 saker.

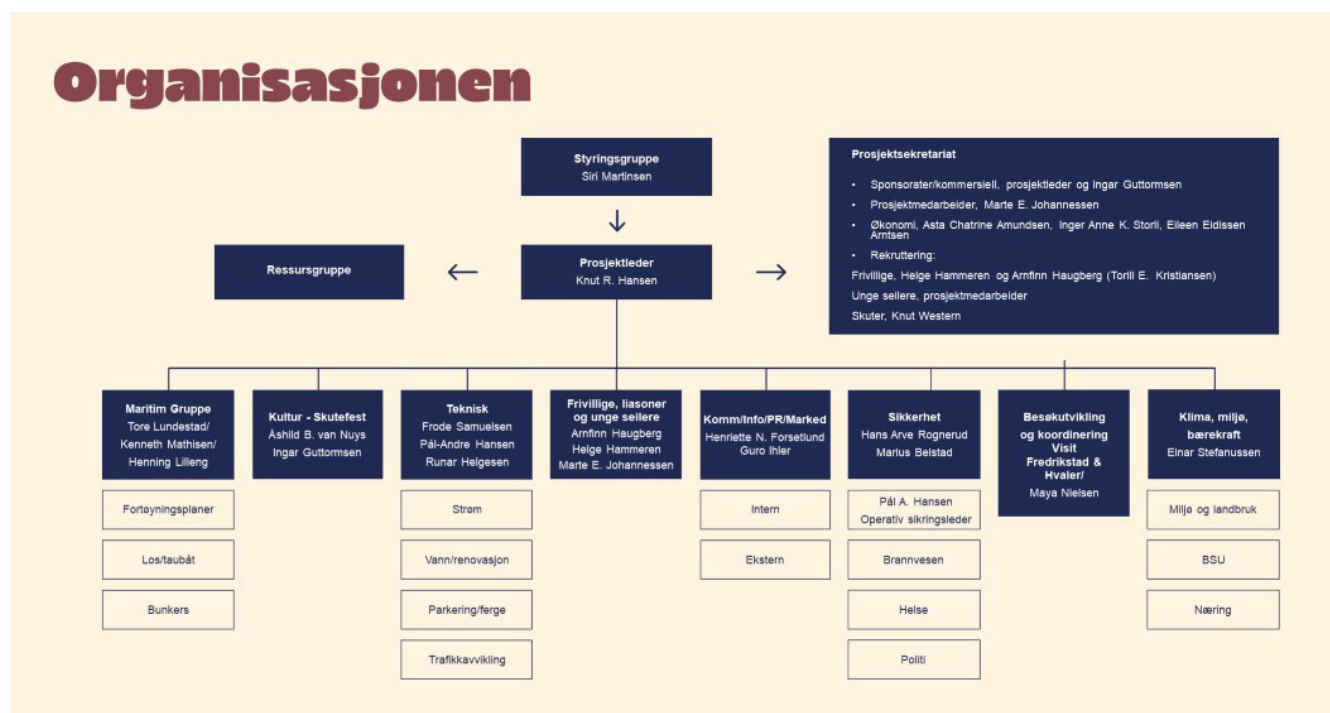
Prosjektleder rapporterte og orienterte også til kommunedirektørens ledergruppe, direktørens ledergruppe og kultursjef.

Offisiell åpning ved ordfører Siri Martinsen, 15. juli i Bibliotekparken.

Foto: Harry Johansson

Prosjektsekretariatet

Prosjektsekretariatet har vært ledet av prosjektleder og hovedarbeidsoppgavene har vært:

- overordnet prosjektplanlegging, organisering, budsjettansvar, finansiering og økonomistyring
- kontakt og samarbeid med STI og de andre 2023-vertsbyene
- deltakelse i og koordinering av de ulike delprosjektenes planer og aktiviteter
- utarbeidelse av strategier og gjennomføring av tiltak for sponsorer og samarbeidspartnere
- inngåelse av avtaler om utleie av kommunal grunn for salgsboder og servering
- rekruttering av skuter
- ivaretagelse av skutenes interesser – corporate hospitality/dekksalg
- rekruttering av unge seilere
- rekruttering og organisering av frivillige

Prosjektsekretariatet har bestått av:

- Prosjektleder Knut R. Hansen
- Prosjektmedarbeider Marte Emilie Johannessen (engasjement)
- Sponsorarbeidet ble håndtert av prosjektleder Knut R. Hansen og Ingar Guttormsen (fagstab Kulturetaten)
- Dekksalg, Renate Jacobsen Visit Fredrikstad & Hvaler (innleid på avtale)
- Frivilligrekruttering og -koordinering Helge Hammeren (frivillig)
- Frivilligrekruttering og -koordinering Torill Kristiansen (fagstab Kulturetaten)
- Skuterekruttering Knut Western (frivillig)

Delprosjekter

Utover funksjonene i prosjektsekretariatet ble prosjektet organisert i følgende delprosjekter:

Maritim gruppe – Borg Havn tok hovedansvaret for dette arbeidet, slik som i 2005, 2014 og 2019. De engasjerte Henning Lilleng som leder av denne gruppen, hvor i tillegg terminalsjef Kenneth Mathisen sammen med resten av staben ved Borg Havn gjorde en forbilledlig innsats. Statslos Hermund Nielsen og Per-Olav Andersen fra agentfirmaet Andresen & Mørck sin bistand til prosjektet var meget viktig. Nærmere om dette under kapittel «Skutene».

Kulturprogrammet – ble som i 2014 og 2019 ledet av kulturutvikler Åshild van Nuys i Kulturetaten. Et omfattende arbeid med mange involverte, og en vesentlig årsak til TSRF23s suksess. Nærmere om dette under kapittel «Aktiviteter».

Teknisk – virksomhetsleder for Parkering og Transport, Frode Samuelsen, ledet dette delprosjektet på vegne av Teknisk drift i Fredrikstad kommune. Infrastrukturen rundt et så omfattende arrangement som TSRF23 er komplisert, og mange parter er involvert. Grensegangene mellom Fredrikstad kommune, Borg Havn, Viken fylkeskommune, Østfold Kollektivtrafikk, for å nevne noen, er avgjørende. I tillegg kommer alle kommunale tjenester som berøres, så som forsyninger til skuter, sperring av veier, avfallshåndtering fra skuter og publikumsområder, parkering, fergetransport og publikumsflyt.

Liaisoner – Arnfinn Haugberg med bakgrunn fra politiet ble engasjert til å lede denne gruppen av frivillige. Disse fungerer som bindeleddet mellom hver enkelt skute og vertshavnen, og er en vesentlig funksjon for at de gjestende skuter skal være fornøyd med sitt opphold. Nærmere om dette under kapittel «Frivillige».

Kommunikasjon/info/pr/market – dette delprosjektet ble ledet av kommunikasjonsrådgiver Henriette Næss Forsetlund. Det ble tidlig utviklet en kommunikasjonsstrategi, og denne ble med hell kommunisert tydelig gjennom hele prosjektet. Nærmere om dette under kapittelet «Kommunikasjon/market».

Sikkerhet og beredskap – ledet av spesialkonsulent Marius A. Belstad og beredskapsleder for Fredrikstad kommune Hans Arve Rognerud. Dette delprosjektet hadde regelmessige møter fra primo 2022, og hadde deltakere fra både brannvesenet, politiet, ambulansetjenesten, legevakten, Borg Havn, samt kommunens Vakt & Sikring og Quality Security, se eget kapittel «Sikkerhet/Beredskap».

Klima, miljø og bærekraft – ansvarlig var Einar Stefanussen, internasjonal koordinator i miljø- og byutviklingsetaten – Bærekraftig samfunnsutvikling. Se eget kapittel «klima, miljø og bærekraft».

Besøkutvikling og koordinering – ledet av Visit Fredrikstad & Hvaler ved daglig leder Maya Nielsen.

Aktiviteter

Foto: Harry Johansson (ov), Hilde Cathrin Thorsen (oh), Svein Hansen (nv) og Petter Lind (nh)

Som erfaren Tall Ships Races-arrangør hadde vi høye ambisjoner om å gi både seilere og publikum unike opplevelser og stemning over hele byen. Både lokale innbyggere og besøkende som var nye til vår lille verdensby skulle få føle på en inkluderende kulturby som har noe å by på til alle! Kulturprogrammet endte opp med å ha over 200 ulike innslag og aktiviteter, som inkluderte konserter, forestillinger, konkurranser, kunst og kunstverksteder, kunnskapsløyper, aktiviteter, pop-up events, historieformidling og mye mer.

Dette kom til gjennom aktive samarbeid med lokalt kulturliv, som igjen benyttet seg av sine nettverk for å invitere inn utenlandske og nasjonale aktører. Det var også viktig for oss å tørre å satse på utradisjonelle innslag, og ikke minst at også kulturprogrammet skulle speile TSRFs klimaprofil: Blått hav, grønt arrangement.

Foruten bredde og variasjon i uttrykk, satte vi oss fore å ha deltagende aktiviteter og unge lokale artister på hovedscenen hver kveld. Samtidig fikk vi på plass nasjonale artister med stor publikumsapell, og ikke minst: alt var gratis for alle!

Kulturprogrammet ble lagt ut i sin helhet på tallshipsfredrikstad.no og presentert i TSRFs sitt offisielle magasin Båtens verden, pluss lommeprogram og programkart. I tillegg ble det laget egen brosjyre for mannskapene: Crew Handbook.

Målet vårt med kulturprogrammet

- Tilby mannskap et spennende og variert program med aktiviteter og opplevelser tilpasset målgruppen og lage gode og inkluderende møteplasser
- Forvandle Fredrikstad til en stor byfestival, og ta i bruk byrom og kulturarenaer
- Lage en folkefest og begeistre publikum med et rikt mangfold av arrangementer og aktiviteter og der alle arrangementer er gratis
- Benytte større deler av byen og tilby flere opplevelser i Gamlebyen enn i 2019 og 2014
- Levere et program som holdt høy kunstnerisk kvalitet innenfor begrensede budsjetttrammer
- Involvere lokalt og regionalt kulturliv og invitere til samarbeid på tvers
- Etablere en stor hovedscene i Bibliotekparken, midt i kjernen av arrangementsområdet og engasjere lokale og nasjonale artister
- Engasjere frivillige og frivilligheten, samt andre samarbeidspartnere

Kulturgruppens arbeid med mannskapsprogrammet skulle også innbefatte STIs grunnverdier:

- Fun, outdoor adventure activity
- Self-discovery, teamwork and acceptance of others
- Diversity, international friendship and understanding

Organisering og arbeidsoppgaver

- Delprosjektleder kulturprogram: Åshild van Nuys, kulturutvikler i fagstab i Kulturetaten og Fredrikstad kommune
- Arenaansvarlig hovedscene Bibliotekparken: Irene Østbø, kulturutvikler i fagstab Kulturetaten, Fredrikstad kommune i samarbeid med Lasse Houmark, Kulturskolen
- Konferansier hovedscene Bibliotekparken: Per-Jørgen Aarti Olsen fra Fredrikstad bibliotek
- Teknisk produsent: Roy André Nilsen, innleid fra Scenekonsult AS
- Tekniske leveranser og bemanning – hovedscene, lyd/lys og mobile anlegg: Konsertsystemer
- Crew Party: Kulturværste AS, Hans Petter Thøgersen
- Crew After Party i Bibliotekets aula: Mariann Gagnås, seksjon for kultur, miljø og byutvikling
- Maritim opplevelsespark Isegran: Arenaansvarlig Kulturværste AS, Hans-Petter Thøgersen
- Koordinator Maritim opplevelsespark Isegran: Rita Standal, MS Fredrikstad speidergruppe
- Trad Session: Maritim musikkscene på Månen: Koordinator Sara Heidenstrøm, St.Croix-huset
- Island of Foam version XXVI av Stephanie Lüning, kunstprosjekt i paviljongen i Kirkeparken med Tentaus Art Collective og samarbeid Momentum 12: Inger Anne Kilde Storli, kulturrådgiver i fagstab Kulturetaten
- Offisiell åpningsseremoni, Bibliotekparken: Ingar Guttormsen, fagstab Kulturetaten og Per-Jørgen Aarti Olsen, Fredrikstad bibliotek
- Crew Centre: Rita Astridsdotter Brudalen, fagstab Kulturetaten, tre bachelor-studenter ved Innovasjon og prosjektledelse (Høgskolen i Østfold): Stina Maurland Sjøstrand, Margrete Støya Askim og Mathilde Elise Frogner
- Captain's Dinner og Host Port Seminar: Marianne Møgster, Seksjon for kultur, miljø og byutvikling
- Crew Parade, flagging i byen, mannskap, Mannskapskonkurranse, mannskapsaktiviteter og familieaktiviteter og egen kafé Isegran: Fredrikstad speiderråd, Rita Standal og Erik Bodahl Johansen
- Referansegruppe booking artister til hovedscene: Per-Jørgen Aarti Olsen (Fredrikstad bibliotek), Sara Heidenstrøm, Per-Øyvind Johannessen og Line Eger-Heed (St. Croix-huset/ UKM).

Foto: Harry Johansson

Eksterne arrangører og medarrangører

Flere aktører i byen har bidratt til å skape et stort og omfangsrikt program. Blant andre:

- Fredrikstad speiderråd – 48 frivillige, bidro med ca. 1000 timer
- Fredrikstad musikkråd
- Fredrikstad felleskirkelige råd og Den norske kirke
- Studium Actoris: Osadia (Spania) og Teatro due Mondi (Italia), gitar og mandolinkonsert (Italia) på Isegran og Kalabazi, Jessica Arpin (Sveits) i Gamlebyen, samt samarbeid om avslutningsshow med Eventi Verticali (Italia)
- Dansekunst i Østfold, ny samarbeidspartner for TSRF23
- Opera Østfold, ny samarbeidspartner for TSRF23
- Urban Sound Art og Østerlyd, ny samarbeidspartner for TSRF23
- Richard Burgess og St.Croix-huset – Trad Session Maritim musikkscene på Månen, ny samarbeidspartner for TSRF23
- Gamlebyen kulturhus, arena for Trad Session Maritim musikkscene ny samarbeidspartner for TSRF23
- Aktive liv – Aktive Fredrikstad-programmet og samarbeid lag og foreninger, ny samarbeidspartner for TSRF23
- Kulturostatens virksomheter: Alle de offentlige kulturvirksomhetene deltok på ulike vis, noen med publikumsaktiviteter og konserter, andre med mannskapsaktiviteter. Fritid i Fredrikstad har pålagt ferietid på sommeren, og var derfor ikke involvert.

Antall aktiviteter

- Åpne publikumsaktiviteter/arrangementer: 266 programposter (128 unike arrangementer)
- Mannskapsaktiviteter: 18
- Totalt antall arrangementer inkludert mannskapsaktiviteter og STI-arrangementer: 284

Besøkstall fra noen av programpostene

- Crew Party: ca. 1600
- Crew Afterparty 150
- 4500 var innom kirkene (Domkirken og Gamle Fredrikstad kirke) i løpet av TSR – åpne kirker og konserter
- Felleskirkelig gudstjeneste søndag 16. juli kl 11.00, Hovedscenen i Bibliotekparken. 450 til stede
- 3000 innom MS Hvaler på Isegran
- Historisk vandring for barn på Isegran: 140
- Åpningsseremoni i Bibliotekparken. Cubo i Bibliotekparken: 4544
- Cubo i Bibliotekparken mandag 17. juli kl. 23.30 - Cubo): 2733
- Cubo i Bibliotekparken tirsdag 18. juli kl. 11 – Cubo: 2124

Noen publikumsmålinger ble gjort manuelt ved telling, andre er registrert via tall fra Varsling24 for området. God publikumsflyt er viktig både for opplevelsene og sikkerheten under et arrangement av et slik omfang. Dette hadde vi planlagt for, og evalueringen viste at dette fungerte godt.

Bibliotekparken, hovedscene

- Antall innslag: 25.
- Tid med innhold på scener: 19,25 timer.
- Arenaen var generelt godt besøkt når det var annonserte programposter, tross mye dårlig vær. På dagtid ble det gjennomført lydprøver for kveldsprogram.
- Det var et suksessfullt grep å sentrere ung booking til en per kveld.
- En stor suksess var innslagene som startet blant publikum og ble «dratt» med, eksempelvis Teatro Due Mondì.
- Bibliotekparken er en sårbar arena med hensyn til vær og vind, men den sentrale plasseringen fungerte svært godt, selv under varierte værforhold.

Oversikt program Bibliotekparken

Benyttet hovedscene

- Teatro Due Mondì
- Offisiell åpningsseremoni
Thea Marlene
- Humle
- Fieh
- Felleskirkelig gudstjeneste
- Allsang med korps og solist
- Prisutdeling
- Aurora Okkelmo
- Oscar Danielsson
- Odd Rene and The Close Shaves
- Shad Amin
- Jimmy Smash
- Beharie
- Thomas Dybdahl
- Skatten på sjørøverøya

Benyttet ikke hovedscene

- Osadia (egen mindre scene)
- Danseforestillingen HAV
(på gresset rett foran scenen)
- Fotoworkshop
- Street-art workshop
- Eventi Verticali - CUBO -
A Flying Structure

Luftscene – forestillingen Cubo – A Flying Structure med Eventi Verticali

- Dette var arrangementets spektakulære avslutningsshow, og ble vist med lysshow mandag kveld, samt gjentatt for familier og andre skulelystne tirsdag formiddag.
- Til tross for værutfordringer gikk alt etter planen med kraner og høyder.
- Et fantastisk samarbeid med lokale kranleverandører og fagpersoner i Nordic Crane/ Kynningsrud gjorde at både sikkerhet for arrangører, publikum og utøvere var godt ivaretatt.

Island of Foam – kunsprosjektet i paviljongen i Kirkeparken

- Samarbeid med Momentum 12 / kurator: Tentaus
- Opplevelsen av fargerik skum som spredde seg ut fra paviljongen i Kirkeparken både overrasket og begeistret svært mange og tilstrømmende publikummere. Et unikt kunstprosjekt som kan beskrives å bade publikum i fargerik glede.
- Tilbakemeldingene fra kunstner Stephanie Lünings var udelt positiv, og berømmet kommunen for gjennomføringen.

Isegran

- Fra lørdag 15. til mandag 17. juli ble Isegran forvandlet til en maritim opplevelsespark med aktiviteter og opplevelser spesielt rettet mot familier, med fokus på Fredrikstads maritime historie.
- Det ble holdt daglige sceneshow mellom 11.00 og 17.00 med lokale aktører med Bjørnis som det store trekkplasteret, der folk kom i hopetall til tross for dårlig vær.
- Veldig godt besøk både på aktivitetene ute og inne.
- Populært å være med på designverkstedet Skatt av skrot med St.Croix, Elias og alle de andre 30-40 aktivitetene man kunne velge mellom.
- Morgenyoga på Håpets katedral for mannskap og publikum var fullbooket hver dag, og det ble satt opp ekstra timer. for mannskap og publikum hver dag, og satte opp ekstra timer.

Gamlebyen

- Det var høy deltakelse til arrangementene ombord Statsraad Lehmkuhl – der det ble holdt flere konserter og arrangementer ombord (Musikkbrunch med Tre om Taube fullsatt i lang tid i forveien). Ca 200 på konsertene til Fredrikstad musikkråd: Mannskoret Skiold, Risibøys og Fredrikstad Trekkspillklubb.
- **Maritim musikkscene** – Månen Kulturhus&Scene – fungerte godt med konserter daglig lørdag til mandag: tre konserter på dagtid og tre konserter på kveldstid – 18 musikere fra inn- og utland. Ca 100 publikummere per dag.
Østfoldmuseene/Fredrikstad museum meldte om godt besøk på Polar Bear og hadde rabattert billettpris til mannskap (79 stk benyttet seg av dette).
- Sykkelakrobatikk med **Kalabazi** – bidro til mye begeistring i Gamlebyen – måtte stadig endre omfang pga vind, men fikk flyttet til nye steder.
- Samarbeidet med Studium Actoris bidro til at vi fikk internasjonale gjestespill av ypperste kvalitet.
- **Seilparade** – svært mange besøkende i Gamlebyen, der Tambourafdelingen underholdt før utseilingen startet.

Crew Party søndag 16. juli 19.00 – 23.00

Fest med grillmat (levert av Fredrikstad Live og Fredrikstad Ballklubb), drikke og underholdning for mannskap på Sveisehall 1, Jotne. Festen fant sted både ute og inne, med DJ og dans fra første stund. De unge seilerne har gitt positive tilbakemeldinger via STI, det samme har QSec, som var veldig fornøyde med gjennomføringen Kulturværste hadde. Det var også mulighet for å prøve surfesimulator og rodeo. Sveisehallen utgjorde en spesiell og minnerik arena for arrangementet.

Crew After Party

- Søndag 16. juli kl. 22:30 – 01:00, Bibliotekets aula
Rusfritt arrangement i etterkant av Crew Party, på samme staselige arena som Captains Dinner fant sted dagen før. Her var det ingen aldersbegrensning, og åpent for alle som ønsket en møteplass etter Crew Party. Ca 150 gjester

Mannskapskonkurransen – Isegran Cup - Crew battle – Master of the crews

- Søndag 17. juli ble mannskapskonkurransen avholdt på Isegran. Dette ble organisert av Speiderrådet og var inspirert av konsepter som Farmen, Energikampen og 71 grader nord.
- 32 lag deltok med mellom 3–5 personer per lag. Digital påmelding ble gjort av båtene før de ankom Fredrikstad. Postmannskapet registrerte poengene via mobil rett inn, dette gjorde registrering av poeng underveis enkelt, samt at resultatet for finalebåter forelå nesten umiddelbart etterpå.

Crew Parade – Mannskapsparaden

Det ble skikkelig 17. mai-stemning og karibisk karneval på samme tid, og til tross for regn så stilte publikum opp langs hele ruten som gikk fra Strandpromenaden/Tollboden, gjennom byen og tilbake til prisutdelingen i Bibliotekparken. Mannskapet fikk vist seg frem i en stor og flott parade, med sang og musikk. Kostymeverksted for mannskap ble organisert på Fredrikstad kino som var godt besøkt og brukt.

I tillegg til mannskapene hadde vi invitert flere lokale aktører til paraden:

Kong Frederik IV Tambourafdeling af 1704, Slåttsloven, Fredrikstadspeiderne med flaggborg og korpset Torp Musikkorps deltok fra Fredrikstad. I tillegg hadde vi samarbeid med Studium Actoris som booket inn Teatro due Mondi, et italiensk gateteater, til å delta i deler av paraden.

Rute: Tollbodplassen (oppstilling Strandpromenaden da det var bobilparkering på Tollboden)- Biblioteket - J.N. Jacobsensgata - Nygaardsgata (gågata) - Stortorvet - Storgata - Bryggepromenaden – Parken ved biblioteket

Foto: Svein Hansen

Mål

Målet var å få minimum 50 fartøyer til å delta på regattaen fra Hartlepool til Fredrikstad og/eller Cruise-in-Company fra Fredrikstad til Lerwick.

Målgruppe

Den direkte målgruppen var operatører/eiere (beslutningstakere) i ulike europeiske land og verden for øvrig, i de fire fartøygruppene A, B, C og D. Indirekte målgrupper var kapteiner og eventuelle andre som kunne påvirke beslutningstakerne.

Måloppnåelse

• Antall skuter:	37
• Antall A-skuter:	13
• Antall Dekkselskaper:	27
• Antall egenrekrutterte medseilere:	171 (164 seilte)

Da påmeldingsfristen gikk ut 1. mai 2023 var 41 skuter påmeldt, men fire trakk seg av ulike årsaker. Til arrangementet kom:

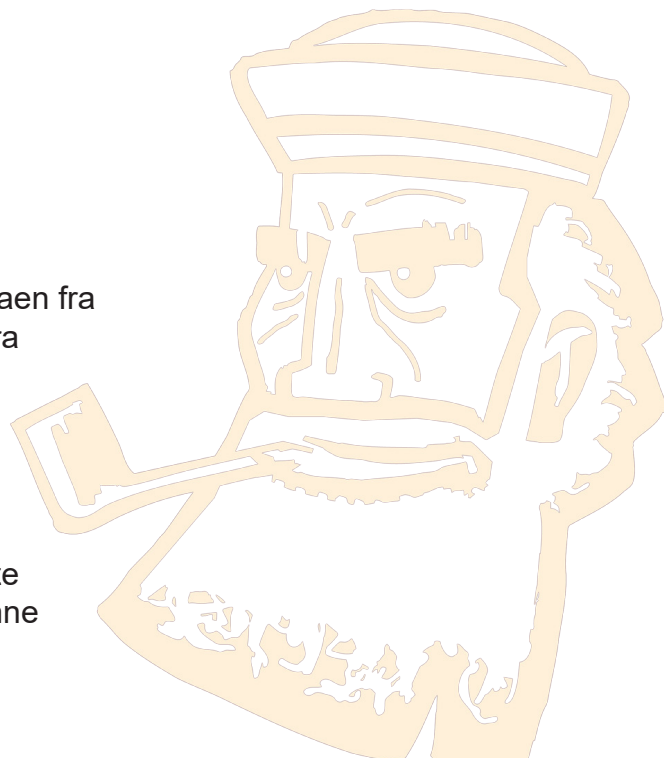
• 13 klasse A
• 10 klasse B
• 7 klasse C
• 7 klasse D

Den viktigste årsaken til at vi ikke nådde målet som allerede i utgangspunktet var justert ned, på grunn av koronapandemien, var at to års nedstenging av samfunnet verden over hadde medført konkurser og sterkt redusert aktivitet innen TSR-flåten. Dette gjaldt spesielt de tre mindre klassene. Utestengingen av russiske skuter ga også noe redusert antall. Resultatet ble likevel en betydelig økning fra TSR2022, noe som forhåpentlig betyr at deltakelsen er i vekst igjen etter pandemien.

Rekruttering

Det ble tidlig etablert kontakt med de fire øvrige vertsbyene for TSR 2023 og med rekrutteringsansvarlig i STI for å samordne og effektivisere arbeidet med å kontakte operatører.

Siden pandemien satte så godt som all aktivitet på vent hos samtlige aktører i 2020 og 2021, kom arbeidet i gang først på nyåret 2022. Det ble satt opp en framdriftsplan som i store trekk fulgte rekkefølgen fra tidligere år: Først statseide skuter (marineskip med lang planhorisont), deretter øvrige klasse A-skuter og de tre mindre klassene. I tråd med offisiell politikk hos STI og i arrangørlandene ble ingen russiske fartøyer invitert. Tidsplanen var i grove trekk slik:

1. Januar-mars 2022: Invitasjonsbrev fra ordføreren til statseide skuter via deres ambassader, til om lag 35 skuter.
2. August 2022: Invitasjonsbrev fra delprosjektleder til sivile fartøyer. Det ble satt opp en adresseliste basert på deltakelse i perioden 2014 til 2022. Dette ga noe i overkant av 200 brev.
3. November 2022: TSRF2023 var godt representert på STIs årskonferanse i Las Palmas, der Fredrikstad ble presentert på fellesstand med øvrige TSR2023-byer, foredrag og speed-date med utvalgte operatører.
4. Desember 2022: Julehilsen til allerede påmeldte og de vi ikke hadde hørt tilbake fra.
5. Løpende aktiviteter:
E-postutveksling og Teams-møter omkring temaet med TSR2023-prosjektlederne og STI.
E-post- og telefonoppfølging av positive, men avventende operatører.

Forbedringspotensial og lærdommer

Invitasjonsbrevene ble bare i begrenset grad besvart, med unntak av de ambassadene som takket for henvendelsen og lovet å formidle til sine respektive marinehovedkvarter. Derfor kunne det gå lang tid før responsen ble kjent som en formell påmelding til regattaen i STIs system. Fra STI kom umiddelbart kunngjøringer i form av «data sheet» for den enkelte skute etter hvert som de sendte inn sine «entry forms».

For mer nær oppfølging og kontakt med de enkelte fartøyene som ikke har gitt endelig svar, kan det være lurt å etablere en gruppe frivillige som følge opp disse. Dermed kan man gjøre kontakten mer personlig, og samtidig danne et bilde av årsaker til nøling eller avslag. Gruppen kan med fordel dele oppgaven mellom seg etter klasse, land/region og/eller språkkompetanse.

Vi fikk et hyggelig nytt bekjentskap til felles nytte gjennom å veilede den nye TSR-byen Arendal om rekruttering av skuter.

Foto: Harry Johansson

2. Cruise-in-Company

Etter avreise fra Fredrikstad skulle TSR ha et strekk kalt Cruise-in-Company. Her har skutene åtte døgn til disposisjon for å gjennomføre etappen frem til Lerwick på Shetland, der målet ikke er å konkurrere på tid, men ha en såkalt vennskapsseilas i mer avslappende former, utveksle medseilere og arrangere felles hyggetiltak. Målet for oss var å skaffe et antall offisielle gjestehavner på strekningen. Cruise-in-Company er viktig for å bidra til STIs mål om fellesskap, forbrødring og gjensidig forståelse. Det er et mål å tilby alt fra uthavner som skutene kan anløpe etter eget initiativ, til litt større steder som har kapasitet til sosiale og kulturelle tilbud, samtidig som de også kan tilby inntekter til skutene i form av medseilere og dekkelskaper. De kan også bruke skutebesøkene som ramme omkring lokale festligheter.

Det ble raskt avtalt at Lerwick som mottakshavn skulle ta seg av den skotske siden, mens Fredrikstad som avsenderby skulle skaffe et antall på den norske siden, det vil si langs kysten fra Skagerrak til Sunnhordland. Lerwick skaffet fem gjestehavner.

Fredrikstad kontaktet fire steder: Kristiansand gjestehavn, Båly gjestehavn (ved Lindesnes), Sirevåg og Bekkjervik. Langesund tok selv kontakt med ønske om å være gjestehavn. Kun Langesund og Sirevåg har kapasitet til å ta imot store klasse A-skuter. Kristiansand ble kontaktet fordi byen skulle være vertshavn i 2025, og fikk da muligheten til å bygge opp markedsføring med utgangspunkt i gjestehavnstatusen i 2023.

Det har vært vanlig at avsender- og mottakshavnene utarbeider informasjonsmateriell om seilingsstrekningen og gjestehavnene. For 2023 tok Lerwick ansvaret for å lage en felles brosjyre som inneholdt standardinformasjon om alle gjestehavnene. Brosjyren, med tilsvarende nettversjon og en roll-up plakat var ferdig til bruk under STI-konferansen i Las Palmas.

Det ble opprettet en Cruise-in-Company-desk i Fredrikstad. Den ble lite besøkt, antakelig fordi de fleste kapteinene hadde gjort seg opp en mening om hvor de ville seile lang tid i forveien. Flere av dem hadde allerede tatt kontakt og gjort avtaler med gjestehavner, både om anløpstider og mottak av medseilere.

Forbedringspotensial og lærdommer

Blant kapteiner og mannskap er det gjengs oppfatning at Cruise-in-Company er en viktig del av TSR, både som middel til å oppnå STIs mål, og for naturopplevelsene. Men de er delt i synet på om det er nødvendig med mange offisielle gjestehavner. Det er en ekstra belastning på de to vertshavnene å skaffe og veilede gjestehavner, så vår anbefaling til STI er å tone ned behovet for offisielle gjestehavner, og heller rette fokuset på naturhavner, mannskapsbytte og aktiviteter som kan støtte miljøaspektet ved seiling og forståelsen av havet som en truet del av naturen.

Ung seiler

Mål

160 unge i alderen 15–25 år skulle seile i The Tall Ships Races. Minst ti av de rekrutterte skulle være utsatt ungdom som ellers ikke ville ha mulighet til en slik opplevelse.

Målgruppe

Ungdom og unge voksne i alderen 15–25 år, og deres foresatte, i tillegg til mannskap ombord i skutene.

Ung seiler-programmet

TSR-komiteén gjennomførte intervjuer i Rotaryklubbene i Fredrikstad og Hvaler (RFH). Det ble avholdt tre intervjusamlinger på Fredrikstad bibliotek med informasjon om seilasen, og individuelle intervjuer av potensielle unge seilere. Intervjusamlingene ble gjennomført i desember, januar og mars.

I tillegg ble det avholdt to samlinger etter siste intervjusamling, og før avreise, med fellesnevner å bli kjent med andre unge seilere og motta praktisk informasjon om seilasen.

Første samling inkluderte også presentasjon fra tidligere unge seilere, teambuilding-seanse med studenter fra Høgskolen i Østfold og kort foredrag om livet i havet ved professor i geologi, Camille Parrain.

På andre samling ble de unge seilerne invitert med på dialogvandring som en forberedelse til å møte andre kulturer og religioner med forståelse. Dette ble gjort i samarbeid med Demos Fredrikstad og Dialogforum Østfold, med blant annet besøk til kirke og moské.

Foruten samlingene inngikk felles transport og seilas med tre ekstra overnattinger om bord ved avreise og ankomst i pakken til de unge seilerne. Ungdommene som deltok måtte selv bidra med en egenandel på 3500 kroner.

Hvordan var måloppnåelsen?

- Totalt rekruttert: 202
- Totalt bekreftet plass: 171
- Totalt faktisk deltakelse: 164 (inkl. 2022)

Utsatt ungdom med dekket egenandel: 17 stk. (11%)

- 10 stk. dekket av TSRF23 og våre samarbeidspartnere:
- 4 stk fra Glemmen Akropark
- 2 stk fra Glemmen Vgs for øvrig
- 1 stk fra Brobrygger'n Fritid på Lisleby
- 3 stk. «individuelle» fra lavinntektsfamilier

I tillegg deltok sju mindreårige enslige flyktninger fra bofellesskap i Fredrikstad kommune. Disse fikk dekket egenandel og deltakeravgift av Barnevernstjenesten i Fredrikstad kommune og Norsk Seiltreningsallianse, hvor vi søkte om støtte til disse

Demografi

Fordelingen av gutter og jenter var ca 50/50, med et lite flertall av jenter. I tillegg til ikke-binær ungdom. Alderen spente seg fra 14 til 26 år. Vi søkte og fikk dispensasjon for to 14-åringer, og to 26-åringer. Fordelingen var ca 50/50 over og under 18 år. Det var variasjon i de med og uten båt/seilerfaring. Hovedandelen av søkerne var fra Fredrikstad, men det var også en relativt stor andel søkere fra Østfold og Norge for øvrig, samt én fra Aalborg, Danmark.

Rekruttering

Vi begynte rekrutteringen i 2022, med mål om 25 unge seilere. Vi nådde målet vårt i løpet av en måned etter åpning av søknadsportalen. Resultatet ble 20 unge seilere, som følge av for få plasser på skuter. Dette skyldtes færre påmeldte skuter, samt at skutene prioriterte unge seilere fra årets vertshavner. I 2023 hadde vi de gjenværende 135 som mål for rekrutteringen. Følgende tiltak ble gjort for å synliggjøre tilbudet. Listen er ikke uttømmende, men gir et inntrykk.

Bevisstgjøring og synlighet

- Informasjonsskriv ble sendt til alle ungdoms- og videregående skoler i Fredrikstad, og omegn.
- Informasjonsskriv til ulike hjelpeinstanser for unge i Fredrikstad.
- Besøk med presentasjon hos Fredrikstad Ungdomsråd og UKM Fredrikstad.
- Visning av video på «Kulturkonfirmasjon», et prosjekt i Den Kulturelle Skolesekken for alle 9. klassinger i Fredrikstad.
- Tilbudet inngikk som en del av sommeraktivitetstilbudet i Fredrikstad kommune.
- Vi inngikk et samarbeid med IDYLL Festivalen hvor blant annet en sak om Ung Seiler ble inkludert i deres magasin som blir distribuert til 70 000 husstander, og 10 000 næringsaktører i Østfold. I tillegg fikk vi sponset billetter til årets festival som vi gjorde til en konkurranse i sosiale medier.
- Samarbeid med russetreffet Landstreff Halden.
- Vi inngikk samarbeid med Landstreff Halden der de stilte sine kanaler til disposisjon. Vi lagde ferdig innhold som de delte i sine grupper for tidligere russ.

Sosiale medier

- Promovideo ble produsert med utgangspunkt i en vlog fra en tidligere Ung Seiler, og delt i alle våre kanaler.
- Publisering av diverse innlegg på Instagram og Facebook.
- Frontkom produserte videosnutter av vår ambassadør fra 2022, som ble redigert til en miniserie.
- Videomateriale fra unge seilere 2022 ble klippet til en videosnutt som ble brukt i annonsering i SoMe og Amedia.
- Nettside ble designet til The Tall Ships Races Fredrikstad 2023, med underside med informasjon og søknadsportal til Ung Seiler 2022. Søknadsportalen ble åpnet 1. april 2022 for TSR22, og 15. august 2022 for TSR23.

Programmet Mobilise ble benyttet til å dele informasjon med de unge seilerene.

Innkvartering

Oversikt over skuter som ble valgt og benyttet til våre unge seilere i 2023, og antall av våre unge seilere om bord.

• Gulden Leeuw:	26
• Morgenster:	7
• Eendracht:	7
• Patricia:	3
• Alexander von Humboldt:	5
• Roald Amundsen:	7
• LOA:	9
• Sæfthinge:	4
• Kapitan Borchardt:	9
• Statsraad Lehmkuhl:	20
• Sørlandet:	15
• Christian Radich:	21
• Valentine:	8
• Skreien:	5

Økonomisk støtte

En stor takk til Sparebankstiftelsen Sparebank 1, Lionsklubbene i Fredrikstad, Fredrikstad kommune (tilskudd til sommeraktiviteter, lokale prosjekter mot barnefattigdom og barnevernstjenesten), Kiwanis og sponsorer av TSRF23 for støtte. I tillegg ble fondsavsetninger fra 2019 benyttet til finansiering av unge seilere.

Tilbakemelding fra unge seilere

Responsen fra de unge seilerne og deres foresatte har vært overveldende positiv. Tilbakemeldingene kan oppsummeres med at dette var en opplevelse for livet, og at de har hatt det helt fantastisk på tur, lært nye ting og fått mersmak for seiling. Foresatte melder om at de følte seg trygge på å sende sin ungdom på tur med TSRF23.

Forbedringspotensialer/lærdommer

Det kan med fordel vurderes andre verktøy/plattformer for kommunikasjon med de unge seilerne. Mobilise fungerte som en hub for informasjonsdeling informasjon, men mangler mulighet for toveiskommunikasjon. Det bør også vurderes om det skal være en voksen reiseleder fra prosjektet med på transportetappen til/fra skuta. Eldre unge seilere fikk dette oppdraget i år, samt at vi hadde kontaktpersoner ved hvert skifte i etappen som bistod dem til neste steg. Dette fungerte veldig fint, og reiselederne gjorde en meget god jobb, men det kan dukke opp hendelser underveis hvor det med fordel kunne vært en trygg voksen til stede. Rekrutteringen gikk overraskende bra, og viser at folk i Fredrikstad begynner å bli kjent med arrangementet.

Dekksalg

TSRF23 hadde forpliktet seg til å leie 25 dekk mens skutene lå til kai i Fredrikstad. Dekkleie og inntekter fra unge seilere er helt avgjørende for å finansiere driften til mange av skutene som deltar i denne regattaen. Som i 2019 påtok Visit Fredrikstad & Hvaler seg promotering, salg og gjennomføring av arrangementer på skutene, i samarbeid med prosjektledelsen. Arbeidet resulterte i 25 dekk salg, fordelt på 13 forskjellige skuter.

Skutearrangementer er først og fremst aktuelt på de større klasse A og B skutene. Høy leiepris, forsterket av en dyr euro, vanskeliggjorde innsalg både til private lag/foreninger og bedrifter. Salg av billetter til utseilingen har tidligere vært en suksess, men dette lot seg ikke gjøre i år grunnet antallet skuter, samt at skutene hadde andre forpliktelser som gjorde at de ikke hadde mulighet. Likevel nådde vi forpliktelsen på 25 dekk i god tid før arrangementet. De 25 dekk salgene var fordelt på ti klasse A skuter, to klasse B, og en C skute.

Type dekk-events

- 6 dekk til sponsorer
- 4 dekk til kulturprogrammet
- 3 dekk til private arrangementer
- 3 restaurant (Statsraad Lehmkuhl)
- 3 dekk til lag/foreninger
- 2 Fredrikstad kommune
- 4 dekk til andre bedrifter (ikke sponsor)

Maritim koordinering

I planleggingsfasen er det viktig å ha med seg noen med praktisk erfaring fra forrige gjennomføring. For dette arrangementet var dette statslos Hermund Nielsen og Per-Olav Andersen fra agentfirmaet Andresen & Mørck. Erfaringen de bringer med seg handler i hovedsak om inngående kjennskap til de enkelte skutene med tanke på hvor manøvreringsdyktige de er, hva de trenger av støtte samt hvordan vær/vind/ kan påvirke innseiling og skuteplassering.

Statslosen bestemmer til slutt når det gjelder innseiling og skuteplassering i forhold til om det er sikkerhetsforsvarlig og reelt mulig i praksis. Bruforvalter fulgte opp slik at det aldri var noen tvil om forhold knyttet til bruåpning, og ut i fra skisserte intervaller og varighet kunne Maritim gruppe tilpasse de øvrige oppgavene.

Detaljoversikt under vann i elveløpet er avgjørende for trygg skuteplassering. Det må påregnes en ekstra kostnad (ca. 100 000 kroner) i kartlegging. Losoldermann må godkjenne bruken av dybdata da dette normalt ikke kan benyttes.

Captains Briefing

Besøk på samtlige skuter gir avklaringer om forhold som kanskje ikke stemmer med data gitt av STI. Dette gjelder spesielt innen behovet for landstrøm. Enkelte av skutene traff også godt innenfor forventet ankomst. Siden målplassering var langt utenfor Fredrikstad velger mange noen «småstopp» her og der før de kommer inn. Dette er kjenneskap losene og maritim gruppe må få direkte.

Innføring og bruk av SafeSeaNet er krevende. Tilbakemelding her rettes til Kystverket. Agent bistår ved registrering, viktig å ta dette under skutebesøk i siste havn før mottak. Nye regler/lover for grensekontroll tas direkte med politiet.

Gjennomføring

Skuteplassing er en operasjon som krever god kommunikasjon, helhetsoversikt og høy grad av sikkerhet. Det anbefales ikke å benytte frivillige til dette. Ressursene som brukes må sette seg inn i hele planen for skuteplassing på kort tid, være handlekraftige, ha god vurderingsevne og være «nevenyttige». Et godt planleggingsgrunnlag åpner også opp for improvisering, noe som kom godt til syne da vi tok nesten samtlige skuter inn to dager tidligere enn planlagt. Profesjonelle båtmenn er avgjørende for de større skutene.

Foto: Harry Johansson

Frivillighet

Frivillige. Foto: Harry Johansson

Mål

Antall frivillige var ikke spesifisert som et konkret mål. Målet var å skape engasjement og dugnadsvilje, involvere lag og foreninger, gi stolthet over å bidra, bidra til markedsføring/bevissthet rundt det kommende arrangementet, samt redusere kostnader gjennom frivillig arbeid.

Omfang

Totalt arbeidet 461 frivillige før, under og etter arrangementet, fordelt på individuelt rekrutterte og påmeldte samt fra ulike organisasjoner, lag og foreninger. Her bidro Rotary, Lions og Kiwanis med flere. Prosjektet anslår at de frivillige bidro med 12 330 arbeidstimer, som tilsvarer ca seks årsverk. I en spørreundersøkelse etter arrangementet svarte 50 prosent at de hadde bidratt med 11–30 timer, og 20 prosent at de hadde brukt fra 31–40+ timer på prosjektet. Resterende 26 prosent hadde lagt ned mellom 1–10 timer. De frivillige ble søkt fordelt ut fra de behov som ble meldt inn fra de ulike faggrupper.

Rekruttering

Mål om å rekruttere 400 frivillige. TSRF23 lyktes med å rekruttere 461. Allerede fra vinter/vår i 2022 satartet man med en bred og kontinuerlig kampanje i flere kanaler:

- Plakater på busser
- Plakater på oppslagstavler i byen og lokalmiljøer
- Annonsering i Fredriksstad Blad
- Annonsering SoMe
- Stands i regionen
- Intern kommunikasjon i Fredrikstad kommune

Frivillige knyttet til de ulike gruppene var engasjert i nær sagt alle oppgaver som måtte løses under TSRF23, fra fortøyning av skuter, rigging av scener og fotografering til liaisoner, rengjøring og mye annet.

Prosjektet gikk som i 2019 til anskaffelse av Mobilise, et digitalt system til å registrere, oppdatere, rapportere og kommunisere med de frivillige. Det ble et viktig organisatorisk verktøy for Mobilise-ansvarlig Torill Kristiansen og frivillig-koordinator Helge Hammeren, selv om ikke alle dets bruksområder ble utnyttet.

Bekledning, Bispisning, Fest

De frivillige fikk utdelt en t-skjorte, en piquet-skjorte, jakke, cap, akkrediteringskort og bærenett. Det ble levert to måltider daglig (i tillegg til noen ekstra matpakker) fra kommunens sentralkjøkken, til hhv Litteraturhuset, Biblioteket og Isegran. Dessuten hadde man tilgang til pizza fra Solveigs pizza gjennom et sponsorat. De frivillige meldte tilbake at maten var smakfull og av høy kvalitet, lett tilgjengelig og at det var alternativer også for veganere og allergikere.

TSRF23 takket de frivillige for innsatsen på en avslutningsfest i Båthuset på Isegran etter utseilingen tirsdag 18. juli. Ordfører, STI-ledere og prosjektleder holdt taler som alle var samstemte i at et så storslagent arrangement ikke hadde vært mulig uten bidraget fra de frivillige. Nærmere 250 personer deltok på festen.

Liaisoner

60 personer fungerte som liaisoner – eller skutekontakter – noe som tilsvarer ca én person per skute. Liaisoner var det største fagområdet innenfor frivilligorganisasjonen. Rekrutteringen fulgte samme retningslinjer som for de frivillige generelt. Det ble avholdt tre samlinger det første halvåret i 2023, hvor fokus var på opplæring i sikkerhet, organisasjon, krav til en liaison, kommunikasjon og service.

Under arrangementet møttes liaisonene hver morgen for gjennomgang av dagens program, oppklaring av evt uklarheter, innspill til forbedringer, praktiske spørsmål og eventualiteter.

Mobilise ble brukt til å holde oversikt over liaisonene, samt til å sende ut e-post og sms både før, under og etter arrangementet.

Lærdommer

Tilbakemeldingene fra skuter og STI bekrefter at liaison-oppgavene ble løst på en tilfredsstillende måte. Behovet for liaisoner var størst i ankomstfasen, deretter var oppgavene variable. Liaisonene må være tilgjengelig i dagen før åpningsdagen, en del skuter ankommer lenge før arrangementsstart.

Mål

- Nå TSRF23 og STIs mål om frivillighet, ung seiler, skuter, sponsorer og besøkende. Effektmål: øke interesse for byen, økonomiske ringvirkninger, nettverksbygging og kulturforståelse.
- 90 prosent av alle over 15 år som bor eller har hytte i Fredrikstad kjenner til TSRF23. Effektmål: økt stolthet for byen.
- Besøkende til arrangementet fra de andre Østfold-byene, Norge og resten av verden på samme nivå som ved TSRF19, ref PwC-rapport. Effektmål: Økt interesse for å bo, besøke og drive næring i byen.
- Folk i Fredrikstad tar mer bevisste miljø- og klimavalg. Effektmål: reduserer klimagassutslippene i Fredrikstad.

Målgrupper

TSRF23 passer for alle mellom 0 til 100 år, og de ulike målgruppene ble derfor delt opp etter hvilke grupper vi ønsket å nå på ulike tidspunkt. Målgruppene henger tett sammen med målene og hovedmålgruppen for kommunikasjon- og markedsarbeidet. De målgruppene vi rettet oss mot på hvert enkelt tiltak var til enhver tid styrt av hvilket mål vi forsøkte å nå.

- Sponsorer
- Ungdom (15–25 år)
- Frivillige (ungdom 15–25 år og voksne 46+)
- Barnefamilier (kvinner 25–45 år)
- Besøkende (46+ år)
- Besøkende (Østfold, Norge og internasjonalt)
- Skuter
- STI og andre vertshavner

Kommunikasjonsstrategi

Styringsgruppen til The Tall Ships Races Fredrikstad 2023 vedtok kommunikasjonsstrategien i mai 2022, hvor ovennevnte kommunikasjonsmål og målgrupper ble beskrevet.

Vi utarbeidet tidlig et årshjul. Året ble planlagt med ulike kampanjer hvor vi tilpasset kommunikasjonen til de forskjellige målgruppene. Vi produserte jevnlig innhold til nettside og sosiale medier for å være tidlig ute med budskapet om å få folk til å holde av datoen og være i Fredrikstad under TSRF23. Vi sendte også jevnlig tips om aktuelle saker til lokalaviser.

Fra sommeren 2022 og fram til årsskiftet hadde vi hovedsakelig innhold som rettet seg mot målgruppene sponsorer, frivillige og ungdom. I tillegg hadde vi kampanjen «Hold av datoen» og julekalender med informasjon om arrangementet.

Fra januar 2023 startet vi å kommunisere selve arrangementet med alt det innebærer av kulturprogram, artister, og arenaer. Etter hvert som arrangementet nærmet seg ble det mer fokus på praktisk informasjon til de besøkende, deriblant transport (lå bilen stå), bruåpninger, parkering og overnatting.

På arrangementsdagene hadde butikkene i sentrum eget TSRF-flagg de hang opp utenfor butikken. De ble også oppfordret til å pynte utstillingsvindue maritimt og kle seg maritimt under arrangementet. Sentrumsgatene ble pyntet med flagg på lyktestolper og på gangbrua. Bibliotekparken, Gamlebyen, Isegran og Værste fikk utdelt flagg, bannere, beachflagg til å dekorere arenaene. Det ble også satt opp programskilt og kart ved gangbrua på Værste, på Isegran, i Gamlebyen og i Bibliotekparken.

Samarbeid

Vi samarbeidet mye med andre virksomheter i kommunen og andre samarbeidspartnere for å nå ut med budskapene våre. Visit Fredrikstad og Hvaler var blant samarbeidspartnerne som hyppig delte TSRF-oppdateringer. Kommunens overordnede Facebook-side ble også brukt jevnlig.

Visit Fredrikstad & Hvaler

Visit Fredrikstad og Hvaler jobber til daglig med markedsføring av Fredrikstad som destinasjon og jobbet spesielt med The Tall Ships Races i forkant og under arrangementet. Vi hadde jevnlig informasjons- og koordineringsmøter med kommunikasjonsrådgiverne i Visit i forkant av arrangementet. Under arrangementet hadde de felleskontor med kommunikasjonsgruppa i prosjektet.

Offisielt TSRF23-magasin

Vi inngikk et samarbeid med det lokale forlaget VB Media som er utgiver av blant annet Båtens Verden. De produserte og distribuerte TSRF23-magasinet med fulldistribusjon i Fredrikstad, samt utlevering i kommunens virksomheter og stands i byen under arrangementet.

Eksterne byråer/sponsorater

Innleide eksterne byråer leverte grafisk design, TSRF after movie, samt noe innholdsproduksjon gjennom sponsorat:

- Studio Geist brukte 572 timer fra januar 2022 – august 2023, hvorav 150 timer var inkludert i sponsoravtale.
- Frontkom brukte totalt 115 timer, hvorav 69 timer var inkludert i sponsoravtalen.
- Lucky View leverte aftermovie i oktober 2023. De leverte 100 timer som en del av sponsoravtalen.

I tillegg hadde vi et samarbeid med IDYLL Festivalen.

Fredrikstad Fotoklubb + andre fotografer

Fredrikstad Fotoklubb ble invitert inn til å fotografere arrangementet. De stilte med rundt elleve frivillige fotografer. I tillegg var det to hobbyfotografer som ønsket å ta bilder under arrangementet. Vi tegnet kontrakt for videre bruksrettigheter med hver enkelt fotograf. De utarbeidet en egen vaktplan basert på våre ønsker på hva vi ønsket å få dokumentert og dekket. Fotografene delte bildene de tok via WeTransfer eller minnepinne.

Markedsføring

Vi kjørte ulike kampanjer mot de forskjellige målgruppene. Eksempelvis brukte vi blant annet betalt annonsering på Facebook, videoannonsering og native ads i Amedia, skjermer på busser og videregående skoler, og Vigilo for å nå ut til ungdommer og foreldre med budskapet «bli ung seiler».

I tillegg til digitale kampanjer produserte vi TSRF23-postkort som ble levert til hoteller, restauranter og kafeer i Fredrikstad. Plakater og informasjonsmateriell var også tilgjengelig

rundt omkring på oppslagstavler i Østfold, samt på Servicetorget i kommunen og turistkontoret til Visit Fredrikstad & Hvaler. Informasjonsskjermer i kommunen, på bussene og på videregående skoler hadde TSRF23 budskap i flere måneder i forkant av arrangementet. Vi hadde kinoreklame på Fredrikstad Kino to måneder i forkant av arrangementet, og folierte en av byfergene som trafikkerer elva daglig.

Her er eksempler på noen av tiltakene gjort for å nå kommunikasjonsmålene. Godt samarbeid med presse og media har vært et gjennomgående hovedtiltak og er derfor ikke nevnt her.

- Plakater på busser, oppslagstavler i byen og lokalmiljøer
- Annonsering
 - Fredriksstad Blad (digitalt og trykk)
 - Facebook (både lokalt, Østfold, Oslo, Viken)
 - Østfold-avisene
 - Schibsted
 - Aviser i Nedre Glomma i samarbeid med Østfold Kollektivtrafikk og Bypakke Nedre Glomma
- Vigilo-melding til videregående skoler
- Offisielt TSRF23-magasin fulldistribuert i Fredrikstad
- Synlighet/tilstedeværelse på stands i byen i forkant av arrangementet
- Annonsering + sak i sommermagasinet og Idyllmagasinet.
- Infotelt under arrangementet
- Deling av bilder i sosiale medier under og etter arrangementet
- Stort banner på Værste
- Kinoreklame i Fredrikstad (15. mai til 15. juli)
- Foliering av byferge
- Artikkel på Visit Norway
- Samarbeid med Elv og Hav, Kystlotteriet om lotteri på søppeldunker
- Oppfordring til miljøbevissthet på nettside og sosiale medier

Måloppnåelse

Alle målsettingene knyttet til rekruttering ble oppnådd. Det gjaldt rekruttering av frivillige, sponsorer, unge seilere, skuter og besøkende.

Vi har ikke gjort noen egne målinger på kjennskap til arrangementet, opplevd stolthet av byen, eller miljøbevissthet. Dette belyses delvis i PwCs rapport.

Nøkkeltall

- 78 dokumenterte medieomtaler siden sommeren 2022 (ikke inkludert ettermedier eller papiraviser, magasiner)
- Facebook-siden til TSRF har 12 923 følgere/likerklikk
- Instagram-siden til TSRF har 2 259 følgere
- I perioden 1. juni – 1. juli hadde Facebook-siden en rekkevidde på 471 929. På Instagram var rekkevidden på 10 198.
- I samme periode hadde Facebook-profilen 51 765 besøk, og Instagram-profilen hadde 5 100 besøk.
- Noen eksempler på enkeltinnlegg som hadde god rekkevidde under arrangementet:
 - Mange lurte på når skutene kommer til Fredrikstad... (artikkel) Rekkevidde: 122,3 k
 - Første skute i klasse A er inne... (bilder) Rekkevidde: 18 k
 - Nå er alle skutene i havn.. (bilder) Rekkevidde: 31,7 k
 - Fikk du ikke med deg åpningsseremonien? (video) Rekkevidde: 40,4 k
 - Tilskuere og mannskap fylte bibliotekparken.. (video) Rekkevidde: 26,9 k
 - De 37 skutene er hovedattraksjonen.. (video) Rekkevidde: 18,9 k
 - Høydepunkter fra mannskapsparaden.. (video) Rekkevidde: 31,6 k
 - I dag er den siste dagen av TSRF... (artikkel) Rekkevidde: 29,1 k
 - Tusen takk til alle frivillige.. (artikkel) Rekkevidde: 33,5 k
 - Skutene seiler videre.. (video) Rekkevidde: 39,7 k
 - En uke er gått siden skutene dro.. (video) Rekkevidde: 24 k
- Amedia-kampanjen «Kan du la bilen stå» som TSRF kjørte i samarbeid med Bypakke Nedre Glomma og Østfold Kollektivtrafikk hadde 148 781 visninger.
- Totale avtrykk (impressions) på de to Schibsted-kampanjene var på 368 206. Kampanjene ga 1001 klikk og en CTR på 0,27%.
- Vi hadde kinoreklame på Fredrikstad Kino i to måneder før arrangementet. Reklamefilmen på 15 sekunder ble vist 22 907 ganger.

Lærdommer

- Pressebåt til disposisjon under arrangementet var fint for å kunne tilby media og egne fotografer gode bilder og saker.
- Det har vært helt sentralt å ha tilgang til gode bilder og video fra tidligere arrangementer. Vi sørget derfor for å ha fotografer, videolæringer og et eget film-team som dokumenterte arrangementet også i 2023.
- Det kunne med fordel vært flere kommunikasjonsressurser som jobbet heltid med TSRF de siste månedene før arrangementet. Det ville hevet kvaliteten på leveransene ytterligere.
- Innspurten på kulturprogrammet ble meget tidkrevende. Fordi programmet var så stort, var det utfordrende å få plass til all informasjon i de ulike kanalene, derfor måtte det tilpasses hver enkelt kanal. Dette kunne med fordel vært mer effektivisert.
- Magasinet ble etterspurt av flere i forkant av arrangementet og var veldig populært. Inntrykket er at folk brukte det for å planlegge hva de ville delta på. Det kunne med fordel vært en publiseringsplan på magasinet slik at vi sikret at det var tilgjengelig i hele byen i ukene før arrangementet.

- Alle som jobbet med kommunikasjon under arrangementet hadde kontorplass i Thygesen på Litteraturhuset. Visit Fredrikstad & Hvaler og prosjektadministrasjonen i TSRF holdt også til i samme rom. Det ble til tider vanskelig med arbeidsro for medarbeidere som skulle produsere tekst og innhold da det var mye aktivitet og mange innom på besøk i løpet av dagen.
- Publikum og besøkende begynner å kjenne arrangementet godt, det merkes også når det gjelder medieoppmerksomhet. Det blir stadig mer utfordrende å få de til å skrive generelle saker om arrangementet, spesielt i forkant.

Bibliotekparken. Foto: Svein Hansen

Klima, miljø og bærekraft

Med vind som drivstoff er seiling er den mest miljøvennlige formen for transport, og selve bærebjelken i arrangementet er sosial bærekraft i form av ungdom fra hele verden som møtes på tvers av kulturer. Det er viktig for eier av konseptet, Sail Training International, og Fredrikstad som vertshavn å forlenge dette også til folkefesten på land. En rekke tiltak ble iverksatt, med særkilt fokus på følgende bærekraftsmål:

#10 Mindre ulikhet

- Alle arrangementer i kulturprogrammet var gratis, og åpent for deltakelse for alle uavhengig av økonomi.
- Tre studenter ved Innovasjon og prosjektledelse ved Høgskolen i Østfold gjennomførte sitt bachelorprosjekt under TSRF23. De rekrutterte utsatt, lokal ungdom til å bidra i planlegging og drift av Crew Centre for unge seilere som ankom Fredrikstad, med etterlatt inntrykk av inkludering og mestringsfølelse for deltakerne, og de mottok attester som kan åpne dører for fremtidige muligheter.
- 17 unge seilere fra Fredrikstad med varierte økonomiske forutsetninger fikk dekket egenandel for deltakelse som mannskap.
- 36 ungdommer fra utvekslingsprogrammet til Lions Ung deltok som frivillige
- Universell utforming på kulturarrangementer - ingen ekstra rigg som hindret ferdsel, samt tilrettelegging ved bl.a hovedscenen.

#11 Bærekraftige byer og lokalsamfunn

- Kompakt arrangementsområde midt i sentrum, med gå- og sykkelavstand til alle områder.
- Det ble tilrettelagt for grønn mobilitet med følgende tiltak:
 - Ekstra sykkelstativer på sentrale steder, inkludert å omgjøre halvparten av et av byens parkeringshus til sykkelparkering
 - Gratis byferger ble forsterket med flere ferger og hyppigere avganger
 - Gratis ferge mellom Sarpsborg og Fredrikstad
 - Ekstra busser
 - Sykler tilgjengelig for gratis utlån til mannskap og prosjekt- og regattaledelsen
 - Tydelig oppfordring til grønn mobilitet i TSRF23s markedsføring
- Det største serveringsområdet under arrangementet var dedikert til vegetarmat med formål om å introdusere mer bærekraftige matvaner for publikum.
- Organiserte deltakende fysiske aktiviteter, i allerede eksisterende lavterskel tur-, gange- og aktivitetsområder
- Ivaretagelse og synliggjøring av kulturminner på Isegran med blant annet historisk vandring på øya, og lokale aktører som viser sin virksomhet

#12 Ansvarlig forbruk og produksjon

- Redesignet dekorartikler, dekor av naturmaterialer og blomster/beplantning. Deler av nyproduserte dekorartikler som flagg er designet uten årstall med tanke på gjenbruk.
- Pantbare drikkeflasker ble delt ut til alle frivillige, samt til besøkende på arrangementsområdet.

- Tilrettelagt vannstasjoner for påfyll av egen vannflaske sentrale steder i arrangementsområdet/byen
- Bekledning til frivillige, sponsorer, unge seilere og stab med sobert design som skal friste til gjenbruk etter arrangementet
- Gjenbruk og merbruk av arealer og bygninger:
 - Båthuset på Isegran ble både brukt som arena for lydkunstforestilling, samt oppbevaring på kveldstid/natt. Brukes vanligvis til båtoppbevaring på vinteren. I tillegg ble lokalet brukt til frivilligfesten.
 - Bruk av Håpets Katedral til yoga, konserter, workshops.
 - Foredrag og konserter om bord i historiske fartøy som Fullriggeren Najaden og DS Hvaler.
 - Biblioteket ble benyttet til både lukkede arrangementer, og Crew Centre. Holdt åpent.
 - Sentralisering av prosjektets kjerneoppgaver under arrangementet i Litteraturhuset.
- Krav og oppfordringer til leietakere om å bl.a minimere bruk av plast, og bruk av Fair Trade-produkter på interne arrangementer.

#14 Livet i havet, #15 Livet på land

- Maritim opplevelsespark med deltakende aktiviteter med fokus og opplæring om miljø/bærekraft. For barn som miljøforbilder.
 - Kildesorteringshenger med show og lek om kildesortering
 - Redesignworkshop av ulike materialer
 - Kunnskapsløype v/ Inspiria om livet i havet
 - Workshop med bygging av insektshoteller v/ Håpets Katedral
- Avfallshåndtering: Ekstra søppelkasser og containere ble plassert gjennomgående i arrangementsområdet for å hindre at søppel havnet i sjøen eller på land.
- Jevnlig tømning, og opprydning i området av frivillige
- Matavfallssortering ved serveringssteder
- QR-kodelotteri v/ Kystlotteriet på søppelkasser for å oppfordre til å kaste søppel. Premie på lokal restaurant.
- Bruk av landstrøm til skuter, for å unngå bruk av dieselaggregat

#17 Samarbeid for å nå målene

- Samarbeid med lokale aktører, frivillige organisasjoner og kommunen, for synliggjøring av aktiviteter og tilbud. Lokale aktører ble invitert til å bidra med sine aktiviteter og tilbud.
- Samarbeid med Natur og ungdom for informasjon om bærekraftig utvikling.
- Samarbeid med Statsraad Lehmkuhl som presenterte funn fra toårig jordomseiling hvor de har forsket på livet i havet (One Ocean Expedition)

Lærdommer

Mange gode tiltak ble igangsatt og gjennomført, og noe ble ikke gjennomført slik som planlagt. Arbeidet med sosial bærekraft har hatt tydelige mål i forbindelse med kulturprogrammet og ung seiler-programmet fra start. Arbeidet med klimamessig bærekraft kan med fordel struktureres klarere, eksempelvis ved å jobbe enda mer målrettet etter Miljøhåndboka utviklet av Øyafestivalen.

PIMA SUCI

INDONESIA

COPEE
gallery

Sikkerhet/beredskap

Mål

- Arrangementet skal gjennomføres på en sikker og trygg måte, uten store skader på mennesker, miljøet eller materielle verdier.

Planer og organisering

Vinteren/våren 2022 startet arbeidet med sikkerhet og beredskap, med oppdrag om å utarbeide nødvendig planverk (ROS-analyse, beredskaps- og sikkerhetsplaner) for å ivareta sikkerhet og kunne håndtere uforutsette hendelser under arrangementet.

Planverk og erfaringer fra TSRF19 ble lagt til grunn for arbeidet. En tverrfaglig prosjektgruppe ble etablert allerede i mars 2022 for å sørge for koordinering, involvering og godt samspill mellom nøkkelpersoner og funksjoner i sikkerhets- og beredskapsarbeidet. Det ble avholdt to beredskapsøvelser i forkant av TSRF23. Deltakere i prosjektgruppa for sikkerhet og beredskap:

- Kommune
- Brannvesen
- Politi
- Legevakt
- Røde Kors
- Ambulanse SØ
- Borg Havn
- Quality Security

Helseberedskap

Det var et tett samarbeid med Røde Kors, SØ ambulansetjenesten og Legevakten både før og under arrangementet, og det ble også rådført med kommuneoverlegene. Helseberedskapen omfattet personell og utstyr i de fire serviceteltene - lokalisert på Isegran, Gamlebyen, Dampskipsbrygga og Biblioteksparken. Røde Kors stilte med "fremskutt legevakt" ved Biblioteket, dedikert ambulanse, samt egen båt og ATV.

Ca. 100 personer (ansatte og frivillige) fikk opplæring i førstehjelp og brannsikkerhet.

Samvirkesenter

TSRF23 besluttet å etablere et samvirkesenter under gjennomføringen av arrangementet, på modell av det som ble utprøvd under TSRF19. Senteret var lokalisert på Litteraturhuset og var åpent fra kl. 8:00 til 23:00 hver dag under arrangementet. Senteret var et ekstra sikkerhetsiltak som økte beredskapen ytterligere under arrangementet, her fulgte man arrangementet fortløpende, koordinerte ulike aktører, sjekket værprognoser, samordnet og delte informasjon og iverksatte tiltak.

Samvirkesenterets oppgaver

- Være stedet for felles situasjonsforståelse og forankre beslutninger
- Overvåke risikonivået, samle og dele informasjon
- Koordinere ulike aktører
- To daglige samvirkemøter med nødetater under eventet
- Befolkningsanalyse og lokasjonsvarsling

Samvirkemøtene fungerte meget bra for å dele viktig informasjon, gjøre avklaringer, koordinere og ha et omforent situasjonsbilde på tvers av aktørene. Det var også meget nyttig å ha dette tett på resten av TSRF23-organisasjonen, med både helpdesk, kommunikasjon og prosjektledelsen i naborommene på Litteraturhuset.

Befolkningsvarslingssystem

Prosjektet tegnet avtale med Varsling24 om tilgang til deres lokasjonsvarslingssystem. Dette gjorde det mulig å sende ut SMS til alle mobiltelefoner i definerte områder for enkelt å kunne spre viktig informasjon ved en uønsket hendelse eller beredskapssituasjon.

Realtime data fra Varsling24 ga samvirkesenteret fortløpende data på antall mobiltelefoner innenfor arrangementsområdene, slik at man kunne forutse mulige flaskehalser i publikumsbevegelser.

Dette var et godt verktøy for å estimere antall mennesker i arrangementsområdet, og data ble delt med nøkkelpersoner og nødetater ved forespørsel også utenom statusmøtene. Det ble gjort mange målinger i forkant og under arrangementet som ble samlet for å ha som statistikk i etterkant.

Servicetelt

Serviceteltene var sentrale i utformingen av arrangementsområdet og i beredskapsarbeidet. Beredskapsfunksjoner i serviceteltene

- Førstehjelp, hjertestarter
- Brannslukningsapparat og brannteppe
- Lost children-stasjon
- Livbøye og drikkevann

Bortkomne barn

De fire serviceteltene fungerte også som «Lost children»-stasjoner, og det ble tilsammen meldt om tre bortkomne barn til TSRF23-organisasjonen under arrangementet.

Samtlige barn var gjenforent med sine foresatte på kort tid, uten større dramatikk eller leteaksjoner, så dette må sies å ha fungert meget bra.

Kulturarenaene

Et vesentlig arbeid under sikkerhet og beredskap var å sørge for tilstrekkelig vakthold og daglige sikkerhetssjekker av de ulike arenaene vi tok i bruk. Dette ble i hovedsak håndtert gjennom kommunens Vakt & Sikring, i samarbeid med Quality Security, samt at en dedikert gruppe frivillige var involvert i dette arbeidet. Vekterne hadde en beredskapsvogn ved hovedarenaen i Bibliotekparken som fungerte meget bra som en koordinerende enhet for alle aktørene der. Samarbeid og informasjonsdeling mellom beredskapsressursene, kulturaktørene, teknisk ansvarlig og resten av arrangementsorganisasjonen fungerte meget godt. Det var også satt av dedikerte politi-ressurser til arrangementet, og det var tett og godt samarbeid med disse hele veien.

Resultat

Vektene, Røde Kors, frivillige og andre involverte gjennomførte sikkerhetsarbeidet på en meget profesjonell måte, og det ble ikke meldt om store avvik, svikt i sikkerheten eller større uønskede hendelser.

De største sikkerhetsutfordringene var knyttet til dårlig vær med mye regn og til tider veldig sterk vind. Det ble i tråd med planverket kalt inn til et ekstra møte i arrangementets beredskapsgruppe for å vurdere tiltak. Det ble innhentet vindtoleransegrenser for telt, broer og scener, og besluttet å sende ut melding til de hovedansvarlige for de ulike arenaene/markedsområdene om å sikre midlertidig konstruksjoner mot vind. Man tok ned bannere ved hovedscenen og sikret med ekstra ballast der man kunne, og noen kulturinnslag ble avlyst som følge av været. Det blåste ned en stor gren ved Bibliotekparken, og en del telt og annet materiale løsnet og ble tatt av vinden, men heldigvis ble det ikke meldt om personskader som følge av dette.

På tross av de store folkemengdene som var i byen og det dårlige været rapporterte politiet at det ikke var noen store hendelser for politiets del relatert til selve arrangementet, og politiet melder at de sitter igjen med et «veldig bra inntrykk av både planprosess og gjennomføring» og kaller arrangementet «svært vellykket».

Lærdommer

- Tidlig involvering av alle nødetater, nøkkelpersoner og samarbeidspartnere var en suksess for prosjektet
- Erfaringer, statistikk og planverk fra tidligere arrangementer var et veldig godt utgangspunkt
- Samvirkesenteret tett på arrangementet med daglige statusmøter der alle nødetater og andre nøkkelpersoner var invitert var veldig nyttig for koordinering og raske avklaringer
- Varsling24 var et nyttig verktøy for å få oversikt over antall mennesker innenfor et område, estimere publikumstall og ha i beredskap for å sende ut varslings ved behov

Nøkkeltall

- Ca. 100 personer (ansatte og frivillige) fikk opplæring i førstehjelp og brannsikkerhet i forkant av arrangementet
- Det ble avholdt to beredskapsøvelser i forkant av arrangementet
- Under arrangementet ble det daglig avholdt to samvirkemøter med nødetater
- Det ble avholdt ett møte i beredskapsledelsen til arrangementet, for å vurdere tiltak opp mot vær og vind
- Helseberedskap var fordelt på de fire Serviceteltene, samt økt bemanning på Legevakt
- Røde Kors meldte om at 66 personer var i kontakt med dem i løpet av arrangementet (en nedgang fra 141 under TSRF19)
- Det ble meldt om tre bortkomne barn, samtlige ble gjenforent med foresatte på kort tid

Samarbeid med STI og de andre

2023-vertshavnene

Fredrikstad har hatt et godt samarbeid med organisasjonen Sail Training International helt fra vårt første TSRF-arrangement i 2005. Fredrikstad har bygd opp et omfattende nettverk til STI, andre vertshavner og skutene, ikke minst gjennom arbeidet til Bjørg Johnsrud Western som var prosjektleder i 2005 og 2014, og som nå er Director i Tall Ships Races International Ltd, og hennes ektefelle Knut Western som i flere år har sittet som styreleder i STI.

Host Port Contract er avtalen mellom STI og Fredrikstad som vertshavn, og ble signert i juni 2021. Kontrakten gir detaljerte føringer for leveransene fra vertshavnen, med spesifikke krav til håndtering av skuter, mannskaper og medseilere, sammen med økonomiske betingelser og annet.

Grunnet koronapandemien gjennomførte STI kun ett Port Planning Visit i april 2023. I tillegg ble gjennomført flere digitale Teams/Zoom møter blant annet knyttet til Commercial og Fleet Check Lists. Det ble også gjennomført månedlige digitale møter (Joint Host Port Meetings) hvor også de andre vertshavnene for 2023 deltok.

Under gjennomføringen av TSRF23 hadde STI kontorer ved vårt hovedkvarter på Litteraturhuset. Morgenmøter ble gjennomført der med vår stab hver dag. STIs stab var innkvartert ved Quality Hotel Fredrikstad hvor de også hadde tilgang på møterom og kontorer.

Samarbeidet med STI fungerte meget godt gjennom både planleggingen og gjennomføringen, og deres erfaring er nyttig for en vertshavn.

Den Helder, Hartlepool, Lerwick har alle arrangert The Tall Ships Races tidligere, mens for Arendal som var avslutningshavn var det første gang. Under The Tall Ships Races i Harlingen 2022 gjennomførte byene en mottakelse ombord på den nederlandske seilskuta Wylde Swan for å markedsføre 2023-havnene, og under den årlige STI-konferansen som i 2022 ble holdt i Las Palmas, stod vi igjen sammen med en felles mottakelse og en felles stand for å markedsføre eventet i 2023 og rekruttere skuter.

Det nære samarbeidet har vært fruktbart for alle parter. Arendal var avhengig av at Fredrikstad delte sin mangeårige kompetanse med dem som skulle arrangere The Tall Ships Races for første gang. Dette er de meget takknemlig for, og har delt dette budskapet i ulike kanaler.

Fredrikstad var vertskap for Host Port Seminar 2023, der vertshavnene for TSR 2024, 2025 og 2026 deltar, samt andre aktører som finner det av interesse å treffe de ulike vertshavnene og STI. Host Port Seminar 2023 ble arrangert i aulaen i Fredrikstad Bibliotek.

Finansiering

Mål:

Finansieringsbudsjettet som lå til grunn basert på bystyresak 35/20:

Fredrikstad kommune, fondavsetning mindreforbruk TSRF19	1 900 000
Fredrikstad kommune, bevilling	8 900 000
Bevilling for fristilling av faste årsverk i FK	2 400 000
Viken fylkeskommune	1 100 000
Sponsorater/ekstern finansiering, kontanter	1 200 000
Sponsorater/ekstern finansiering, barteravtaler	2 600 000
Unge seilere	500 000
Utleie areal/servering	1 000 000
Samlet	19 600 000

Arbeidet med å skaffe ekstern finansiering i størrelsesorden 6 400 000 kroner, inkludert Viken fylkeskommune, startet umiddelbart etter hovedprosjektets oppstart 1. november 2021.

Borg Havn var medarrangør og en vesentlig bidragsyter både gjennom stor egeninnsats, innhenting av vesentlige sponsorater i form av blant annet slepebåter og loser, og gjennom å ha tatt store kostnader på strømforsyning til skuter og annen tilrettelegging av kaifronter og infrastruktur.

Sponsorkategorier og sponsorpakker:

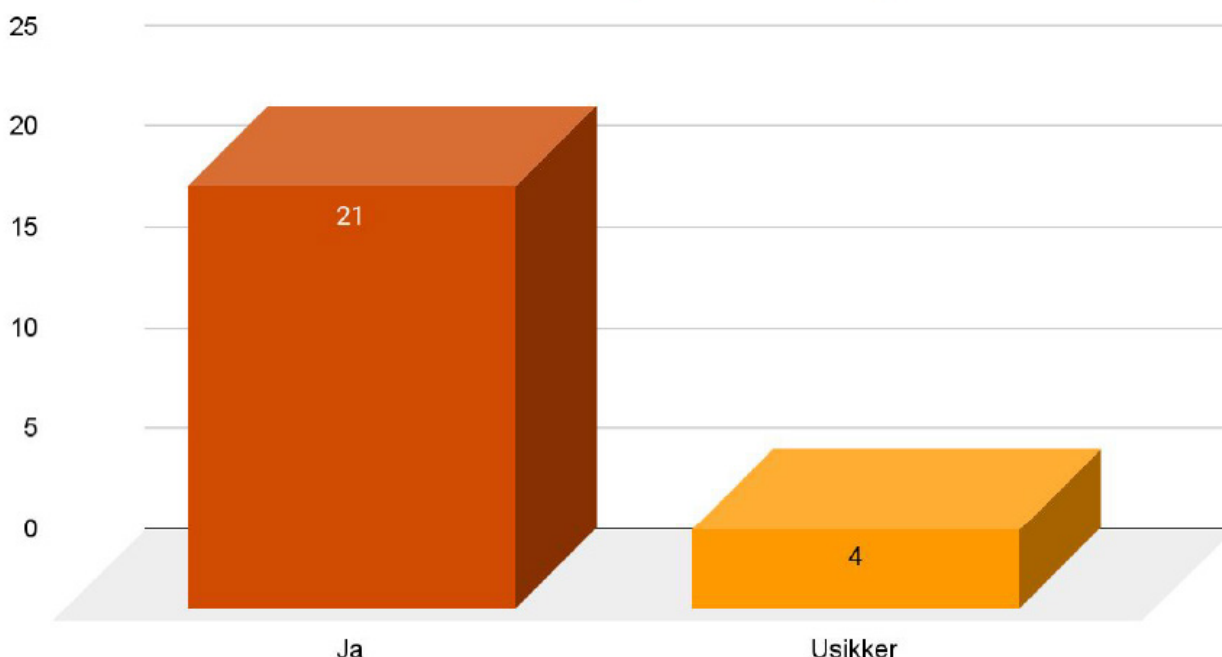
Tidligere erfaring (TSRF05,TSRF14 og TSRF19) tilsier at det er en lavere terskel for bedrifter å bidra med varer og tjenester enn med kontanter. En sentral del av prosessen har derfor vært å kontakte aktører som kunne levere ytelser til å dekke prosjektets behov for varer og tjenester. I henhold til reglement om offentlige anskaffelser, ble minimum tre aktører for hver bransje kontaktet. I den tidligere fasen jobbet man primært mot de større aktørene, fra generalsponsor til partner/samarbeidspartner.

Gjenytelser

Alle sponsorer forventet og mottok ulike former for gjenytelser fra prosjektets side. Slike gjenytelser omfattet blant annet publisitet og profilering i ulike kanaler og på ulike flater, billetter til forskjellige arrangementer, rekruttering og finansiering av unge seilere. Omfanget varierte naturlig nok med nivået på sponsoratet. Utover alle motytelsene i sponsorpakkene, skreddersydde prosjektet synlighet og tjenester tilpasset den enkelte sponsors ønsker, innenfor definerte rammer.

Vi opplevde at både sponsorpakkene og sponstoreffene, som ble arrangert i forkant og etterkant av arrangementet ble godt mottatt. Det underbygges også av PwCs studie, der sponsorene er overveiende positive i tilbakemeldingene om sponsorprogrammet. De gir ros til selve programmet, kommunikasjonen med arrangørene og oppfølgingen som har vært gode. Hele 84 prosent av sponsorene er positive til å fortsette sin støtte til arrangementet hvis det blir avholdt igjen, seks prosent er usikre, ingen svarte nei.

Vil du være med å sponse TSRF igjen?

Faktaboks: Hoved-, prosjektpartner, partner og samarbeidspartner:

- **Hovedpartner**

- Fredriksstad Blad
- Firmagaver
- Buksér og Berging
- Viken fylkeskommune

- **Prosjektpartner**

- Sparebank 1 Østfold og Akershus
- Studio Geist
- Quality Hotel Fredrikstad
- Multiconsult
- PwC
- Idyll Festivalen
- Kystverket

- **Partner**

- Coca Cola
- Quality Security
- Lucky View
- Smart Energi
- Frontkom
- Sørli Næringseiendom
- Værste
- Jotne Eiendom
- Ragn-Sells
- Nordic Crane Kynningsrud
- Brewery International
- Wittusen & Jensen
- Ramirent
- Storm Elektro
- XL Bygg Knatterudfjellet
- Solveigs Pizza
- Frevar

- **Samarbeidspartnere**

- Visit Fredrikstad & Hvaler
- Rotary
- VB Media
- Sparebank 1 Stiftelsen Østfold Akershus
- Fredrikstad Næringsforening
- Hvaler kommune
- Inspiria
- Lions
- Sarpsborg Bilsenter
- ØKT/Bypakka Nedre Glomma

Prosjektrekskap

Kostnader		Eksterne, ikke kommunens regnskap	Prosjektets resultat
Lønn prosjektledelse	4 267 987		4 267 987
Timer fast ansatte	2 400 000		2 400 000
Representasjon	654 881		654 881
Driftsutgifter	2 370 356		2 370 356
Markedsføring	832 608		832 608
Avgift STI	1 907 480		1 907 480
Kjøp av tjenester	8 594 179		8 594 179
Medseilere	830 561		830 561
Borg Havn		1 578 000	1 578 000
Buksér og Berging		500 000	500 000
Kystverket		250 000	250 000
VB Media - Tall Ships Magasinet		350 000	350 000
Sum kostnader	21 858 052	2 678 000	24 536 052
Inntekter			
Viken fylkeskommune	875 000		875 000
Sponsorater	4 593 595		4 593 595
Egenandeler medseilere	538 536		538 536
Salg markedsplasser/servering	1 169 197		1 169 197
Borg Havn		1 578 000	1 578 000
Buksér og Berging		500 000	500 000
Kystverket		250 000	250 000
VB Media - Tall Ships Magasinet		350 000	350 000
Sum inntekter	7 176 328	2 678 000	9 854 328
Kommunens bevilgning	8 900 000		8 900 000
Timer fast ansatte	2 400 000		2 400 000
Fond TSRF19 til medseilere	390 000		390 000
Fond TSRF19 avgift STI	1 600 000		1 600 000
Sum kommunal finansiering	13 290 000		13 290 000
Resultat Tall Ships 2023	-1 391 724	0	-1 391 724
Belastet restmidler fond TSRF14	700 000		700 000
Belastes restmidler fond TSRF19*	559352		559 352
Belaster kommunens bunnlinje	-132 372		-132 372
* Forutsetter vedtak fra kommunens andre tertialrapport 2025.			

Vi viser forøvrig til den eksterne rapporten fra PricewaterhouseCooper hvor det blant annet trekkes fram at TSRF23 førte til:

- 153 597 unike besøkende over 16 år i perioden 14.–18. juli 2023
- 357 502 besøkende over 16 år totalt sett (dag for dag) i perioden 14.–18. juli 2023
- 62,3% av de besøkende var tilreisende bosatt utenfor Fredrikstad
- Verdiskapning innenfor Fredrikstad kommune tilsvarte 84 700 000 kroner
- 96,7% av de besøkende mener TSRF23 er positivt i svært stor eller stor grad for Fredrikstad
- 95,5% av de besøkendes tilbakemelding var at TSRF23 har gitt de lyst til å besøke Fredrikstad igjen
- 37,7% av de besøkende var fra selve Fredrikstad-regionen
- 45,4% av de besøkende kom til arrangementet uten å bruke privatbil som fremkomstmiddel
- 92 prosent av sponsorene mener det er har betydning at Fredrikstad kommune er arrangør

Utstillere/markeds plasser:

Prisnivåer, kontrakter og informasjonsmateriell ble utarbeidet i forkant av TSRF23. Basert på utstillersliste fra 2019, samt et register med ca. 400 aktuelle utstillere, fikk et utvalg på ca 80 et tilbud om å leie markeds-/standplass under TSRF23 14.–18. juli. Disse ble kontaktet via e-post. Muligheten for påmelding ble kommunisert gjennom TSRF23 sine kanaler. Fredrikstad Næringsforening informerte sine medlemmer. Totalt antall utstillere-/stands: 41

Servering:

Områder for servering ble drøftet og besluttet. Ønskelige konsepter for de ulike områdene ble definert, prisnivåer og materiell utarbeidet. Fem serveringsområder (Værste, Fisketorvet, Dampskipsbrygga, Bibliotekparken, Tollbodbrygga) ble etablert i tillegg til at Statsraad Lemkuhl hadde servering knyttet til skute og område på land i Gamlebyen. Lokale serveringsaktører fra 2019 ble kontaktet, og Fredrikstad Næringsforening kommuniserte muligheten til sine medlemmer i serveringsnærings-gruppen.

Annet

Mange av erfaringene fra TSRF19 kunne direkte overføres til TSRF23. Aktørene hadde arrangementet «friskt» i minne, og var i all hovedsak interesserte i å bli med som sponsor/partner.

Konsert med Odd René Andersen and the Close Shaves i Bibliotekparken. Foto: Erik Heidenberg

Oppsummering opp mot overordnede mål

- **Profilering av «Den lille verdensbyen»**

Å se elvebreddene i Fredrikstads sentrum "tapetsert" med skuter og byen myldre av fremmede mannskaper, er et enestående trekkplaster både for distriktets egne innbyggere og tilreisende når det gjelder å synliggjøre den lille verdensbyen.

- **En samlende dugnad som bidrar til økt stolthet av byen**

Oppslutningen av frivillige, kommentarer på sosiale medier og utsagn fra samarbeidspartnere er tydelige tegn på at TSRF vekker entusiasme og vilje til å bidra. Frivillige, gamle som unge, bidro både før, under og etter arrangementet. Økonomien i prosjektet har i stor grad vært avhengig av denne innsatsen.

- **Økt bevissthet klima, miljø og bærekraft**

TSRF har bidratt til økt bevissthet om bærekraft gjennom konkrete tiltak som tilrettelegging for grønn mobilitet med ekstra sykkelparkeringer og forsterkede kollektivløsninger og gjenbruk av materialer. Den maritime opplevelsesparken på Isegran med miljøaktiviteter, samarbeidet med Natur og ungdom og Statsraad Lehmkuhls presentasjon av havforskning engasjerte publikum i klimaspørsmål.

- **Øke Fredrikstads attraksjonskraft som en by med en rik maritim historie**

Gjennom samarbeid med aktører på Isegran har man hatt til hensikt å utvikle Isegran og dens aktiviteter til varige mål for opplevelser. Dette sammen med hovedattraksjonen som var de deltakende fartøyene, Gamlebyen, Værste, et opprustet bysentrum, parken ved biblioteket og bruken av elveløpet, vil vi kunne påstå at et arrangement som TSRF er med å heve byens attraksjonskraft. PwCs publikumsundersøkelse underbygger også dette.

- **Økt interesse for å bo, besøke og drive næring i Fredrikstad**

Et vellykket arrangement er et viktig mål, men må også ses i sammenheng med effekten for næringslivet, tilflyttingen og antall besøkende.

Gjennom det siste tiåret har kompetansen på å planlegge, markedsføre og gjennomføre større arrangement i Fredrikstad hatt tydelig oppsving. Fire stikkord som har vært sentrale for TSRF23 er entusiasme, dugnadsvilje, samarbeid og profesjonalisering,

Gjennom samarbeid og bidrag fra mange aktører, sponsorer og samarbeidspartnere greide man å skape et positivt engasjement lokalt, regionalt og nasjonalt. Gjennom programmet de fem dagene bidro et stort og bredt utvalg av artister, både lokale, nasjonale og internasjonale, til mange fine presseoppslag og forhåndsomtaler.

Dette målet henger sammen med flere av de andre målene, og summerer disse i det mer langsiktige målet om utvikling av arbeidsplasser, etablering, tilflytting og bærekraftig vekst. Det var et håp om at TSRF23 ville synliggjøre den kraften som ligger i samspillet mellom gode opplevelser og inntjening. Tilbakemeldingen fra aktører innen handels- og serveringsbransjen bekrefter at dette ble vellykket.

Seilparaden tirsdag 18. juli sett fra Isegran. Foto: Petter Lind

Folkeliv langs Standpromenaden. Foto: Harry Johansson

Facebook: @TheTallShipsRacesFredrikstad2023

Instagram: @tallshipsracesfredrikstad/

tallshipsfredrikstad.no

sailtraininginternational.org

sailtraininginternational.org/sailonboard/

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Saksnr.: 2024/1669
Dokumentnr.: 5
Løpenr.: 245152/2025
Klassering: C03

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Formannskapet	25.09.2025	150/25
Bystyret	23.10.2025	

Invitasjon til Fredrikstad fra Sail Training International om å være TTSR-vertshavn i 2029

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler formannskapet å gi følgende innstilling til bystyret:

1. Invitasjonen avslås med henvisning til kommunens økonomiske situasjon.

Sammendrag

Saken omhandler en forespørsel fra Sail Training International om Fredrikstad kommune ønsker å være vertshavn for The Tall Ships Races i 2029.

Vedlegg

Vedlegg:

- 1 Invitation to bid Fredrikstad

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

- PWCs ringvirkningsanalyser etter The Tall Ships Races 2019 og The Tall Ships Races 2023
- The Tall Ships Races Fredrikstad 2023 – sluttrapport

Saksopplysninger

Fredrikstad kommune ved ordfører mottok 6. juni i år en formell henvendelse fra Sail Training Internasjonal (STI) om kommunen ønsket å være vertshavn for The Tall Ships Races (TTSR), se vedlegg.

Aktuell periode er sommeren 2029, og regattaen denne sommeren vil pågå i Nordvest-Europa. Aktuelle andre havner er da danske, nederlandske, britiske og øvrige norske fra Agder og Vestland. Kristiansand var vertshavn i sommer og Stavanger er vertshavn i 2026.

TTSR er en internasjonal regatta og festival for store seilskip. Arrangementet samler ungdom fra hele verden og har som mål å fremme internasjonal forståelse og vennskap gjennom seiling. Den første regattaen ble arrangert i 1956, og har siden vokst til å bli et stort maritimt kulturarrangement. Skipene kommer fra mange ulike land, og mannskapene består ofte av unge mennesker, både med og uten seilerfaring. Arrangementet består av både seilaser mellom ulike havner og festivaler i hver havn, hvor publikum kan besøke skipene, delta i aktiviteter og oppleve konserter og kultur. Hovedmålet er å gi ungdom muligheten til personlig utvikling, samarbeid og kulturell utveksling gjennom seiling.

Det er ikke foretatt en budsjetteringsprosess for et eventuelt arrangement i 2019, men det vises til regnskapet for arrangementet i 2023. Fredrikstad kommune har etter hvert lang

erfaring etter å ha vært vertshavn i 2005, 2014, 2019 og 2023 med kommunens administrasjon som prosjektgjennomfører.

Skulle kommunen velge å være vertshavn for TTSR forutsetter det sannsynlig en kommunal egenfinansiering på minimum 15 millioner kroner, forutsatt at man velger en modell som tidligere år. Arrangementene i 2014 og 2019 ble gjennomført med et mindre forbruk sett i forhold til budsjett (ca 3,6 mill i 2014 og ca 2,6 mill i 2019). I 2023 viser imidlertid regnskapet et overforbruk, så var det ingen reserver inn i en ny budsjetteringsprosess, slik det kommer fram i tidligere sak «The Tall Ships Races Fredrikstad 2023 – sluttrapport».

Det vil være riktig å fremheve betydningen et slikt arrangement har for kommunens omdømme, attraksjonskraft og for byens innbyggere.

Dersom Fredrikstad kommune velger å inngå i anbudsprosessen for å bli vertshavn i 2029, ved å levere et BID til fristen 31. januar 2026, vil dette være femte gang Fredrikstad er vertshavn for TTSR. Administrasjonen har, gjennom erfaringer fra regattaene i 2005, 2014, 2019 og 2023, bygd opp verdifull kompetanse på planlegging og gjennomføring av arrangementet.

Til tross for at denne type arrangement vil bidra til økonomisk risiko i prosjektet må kommunen også vurdere hvilke signaler som sendes til lokalsamfunnet ved enten å prioritere prosjektet, eller ikke. Det er viktig at kommunen legger til rette for både egne og andres forsøk på å skape gode opplevelser for befolkningen. TTSR er et prosjekt som i stor grad involverer frivillighet og lokalt kulturliv, og som samler store publikumsmasser fra tilreisende og kommunens innbyggere. Videre at det skaper økonomiske ringvirkninger, jamfør rapportene fra PWC både i 2019 og 2023.

Relevante bestemmelser

Ikke relevant i saken.

Konsekvenser for sosial bærekraft

Regattaen The Tall Ships Races har som hovedmål å øke internasjonal forbrødring og forståelse mellom ungdom, og rekrutterer lokal ungdom i alder 15-25 år som i etterkant av å ha deltatt i regattaene gjerne formidler opplevelsene de har hatt og sin personlige utvikling.

Arrangementet har bidratt til ett stort frivillig engasjement. Når Fredrikstad har vært vertshavn har nærmere 500 frivillige deltatt i planlegging og gjennomføring.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft

a) Økonomiske konsekvenser – drifts- og investeringsbudsjett

TSRF23 hadde et negativt sluttresultat slik det fremkommer i tidligere sak, men det er også vesentlig å løfte fram ringvirkningsanalysen fra PWC med følgende data:

- 153 597 unike besøkende over 16 år i perioden 14. – 18. juli 2023.
- 62,3 prosent av de besøkende var tilreisende bosatt utenfor Fredrikstad.
- Verdiskapning innenfor Fredrikstad kommune tilsvarte 84 700 000 kroner.
- 96,7 prosent av de besøkende mener The Tall Ships Races 2023 er positivt i svært stor eller stor grad for Fredrikstad.
- 95,5 prosent av de besøkendes tilbakemelding var at The Tall Ships Races har gitt de lyst til å besøke Fredrikstad igjen.
- 92 prosent av sponsorene mener det er har betydning at Fredrikstad kommune er medarrangør.
- 84 prosent av sponsorene stiller seg positive til å være sponsor på nytt hvis The Tall Ships Races kommer tilbake.

- b) Samfunnsmessige konsekvenser
Som over

Konsekvenser for miljømessig bærekraft

TTSR er en unik mulighet for Fredrikstad kommune til å vise seg frem som en vertshavn og arrangørvennlig by med høyt fokus på klimautfordringer, miljøbevissthet og bærekraft gjennom blant annet innkjøpsstrategier, programmering av kulturprogram, valg av leverandøravtaler, løsninger for kollektivtransport og folkehelse.

Ansattes medbestemmelse

Arrangørmodellen som er valgt tidligere år involverer mange ansatte i organisering, planlegging og gjennomføring. Det bidrar til både stolthet og aktiv deltakelse i et stort arrangement, men også til tider et stort arbeidspress og reduksjon av innsats i de normale ansvars- og arbeidsoppgavene.

Vurdert for uttalelser i rådene

Saken er av en slik kategori at den er funnet riktig å løfte direkte til formannskap og bystyre.

Vurdering

Dette arrangementet anser TTSR som ett perfekt sted for en by som Fredrikstad med sin lange maritime historie, beliggenheten ved Glommas munning mot havet, stoltheten det skaper for byens befolkning og de positive samfunnsmessige effektene.

Basert på en helhetsvurdering hvor spesielt det økonomiske resultatet etter arrangementet i 2023 og kommunens nåværende økonomiske situasjon må vektlegges, faller kommune-direktør likevel ned på at Fredrikstad kommune denne gang må takke nei til å være med i prosessen for å bli vertshavn i 2029.

Alternative løsninger

Fredrikstad kommune takker ja til å være med i prosessen med å levere et BID innen 31. januar 2026. Det blir da å betrakte som et rettslig bindende tilbud.

Konklusjon

Kommunedirektøren anbefaler at Fredrikstad kommune takker nei til å søke om å være vertshavn i 2029 med bakgrunn i kommunens økonomiske situasjon.

UNIT 9 COOPERAGE GREEN
ROYAL CLARENCE YARD
WEEVIL LANE
GOSPORT
HAMPSHIRE PO12 1FY
UK

TEL: +44 (0)2392 586367
EMAIL: OFFICE@SAILTRAININGINTERNATIONAL.ORG
WWW.SAILTRAININGINTERNATIONAL.ORG

Mr Arne Sekkelsten
Mayor
Fredrikstad Kommune
Norway

6th June 2025

Dear Mr Mayor,

I am delighted to inform you that Sail Training International is inviting Ports to bid to host **The Tall Ship Races 2029**.

In 2029 the Tall Ships Race will be sailed in North West Europe and adjacent waters, and it promises to be another spectacular Tall Ships event attracting vessels and crews from around the world.

The Tall Ship Races is the biggest free family festival in Europe and each year attracts very high number of visitors to the Host Cities. Visitors at the Tall Ship Races are not only able to see but also visit the spectacular fleet of up to 60+ vessels from around the world and interact with their captains and crews. The Event offers an opportunity for the local communities to participate in the festival; for local young people to experience sail training; for local businesses and sponsors to actively engage with visitors and locals alike and for the local community to come together to celebrate your maritime heritage and local youth.

We are always humbled by how successful host cities embrace our values of youth development and international and friendship and understanding by placing them at the core of the organisation of their Tall Ships Events. Every year we are touched and grateful to host cities for making it possible for local young people to benefit from everything a sail training voyage has to offer.

Sail Training International would be delighted to receive a bid from the beautiful city of **Fredrikstad** to once again host this prestigious event in 2029.

In attachment to this email, you will find the following documents which will hopefully help you understand what is involved in hosting a Tall Ships Races Events and, if you so choose, to prepare your bid to of become a host port:

- Sample Host Port Contract
- Summary of the bid process and bid evaluation criteria

SAIL TRAINING INTERNATIONAL. CHARITY NUMBER 1096846. A COMPANY LIMITED BY GUARANTEE (REGISTERED IN ENGLAND NO 4686048)
REG OFFICE: Unit 9 Cooperage Green, Royal Clarence Yard, Weevil Lane, Gosport, Hampshire, UK.
TEL +44 (0)23 9258 6367 EMAIL: OFFICE@SAILTRAININGINTERNATIONAL.ORG

Members: the national/representative sail training organisations of Australia & New Zealand, Belgium, Bermuda, Canada, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Ireland, Italy, Japan, Latvia, Lithuania, Netherlands, Norway, Poland, Portugal, South Africa, Spain, Sweden, UK, USA
Probationary Members: Czech Republic, Hungary, Brazil

- Host Port Contract – Summary of Commitments

More information about Sail Training International, our mission and our Events can be found on our website: www.sailtraininginternational.org and if you would like to discuss this letter in further detail, please do not hesitate to contact me.

If you would like to register interest for bidding to become a Host Port for the Tall Ships Races 2029, we ask that in the first instance you please email your intent to me by 15th October 2025. Full written bid documents must be with us no later than 30th January 2026. Submissions should be sent by email as a PDF document to: vanessa.mori@sailtraininginternational.org

If you have any queries on the bid process, please do not hesitate to contact me by email or telephone on the number below.

This summer we will be holding our annual Host Port Seminar in Aberdeen, UK, on Monday 21st July, while the Tall Ships Races 2025 will be in port on Saturday 20th July, and we would be delighted to welcome you there. This would be a great opportunity for you to experience a Tall Ships Races Event first hand, to meet our team and to network with representative of host cities from around the world. The host port seminar is free of charge and further details and registration information can be found on our website <https://sailtraininginternational.org/host-port-seminar-2025-aberdeen/>

With very many thanks and looking forward to hearing from you.

Kind regards,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Vanessa Mori', with a stylized flourish at the end.

Vanessa Mori
Deputy CEO & Commercial Director
Sail Training International
M: + 44 (0)7719 318 373